

ὉΡΘΟΔΟΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ἔκδοσι ΠΑΓΚΥΠΡῶν συλλόγῃ ὉΡΘΟΔΟΞῆς ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ

«Οἱ φίλοι ἔσ' ἅγ' ὄρα»

ἄΡΙΘΜΟΣ 107 ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2015

ΑΡΙΘΜΟΣ 107 ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2015

ὉΡΘΟΔΟΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ἔΚΔΟΣΗ ΠΑΓΚΥΠΡῶΣ ΣΥΛΛΟΓῆΣ ὉΡΘΟΔΟΞῶΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ «Οἱ Φίλοι τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου»

ISSN 1011 – 1719

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

* * *

Διεύθυνση:

T.K. 25524 - 1310 Λευκωσία

* * *

www.orthodoximartyria.com

* * *

Οἱ συνεργάτες ἔχουν τὴν εὐθύνη τῶν ἀποψεῶν τους.

* * *

Ἐπίσημα συνδρομὴ Κύπρου: 7 εὐρώ.

Τιμὴ τεύχους: 3 εὐρώ.

Ἐπίσημα συνδρομὴ Ἑλλάδας: 10 εὐρώ.

Ἐπίσημα συνδρομὴ ἐξωτερικοῦ: \$ 10.

Ὁ τραπεζικὸς λογαριασμὸς τοῦ Περιοδικοῦ εἶναι:

Τράπεζα Κύπρου. «Φίλοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους»,
173-05-016152, κώδικας πράξης 4222.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛΙΔΑ

A' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

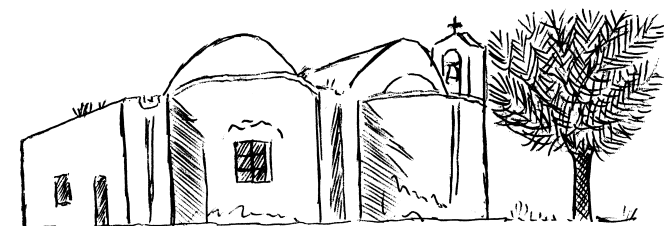
1. Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλειστοῦ, Λόγος εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Χριστοῦ 1
2. Ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινόν», Ἡ ἔξοδος τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα 5
3. Ἀντώνιου Ν. Στυλιανᾶκη, Χλόη ἢ Ἁγία 7
4. Σάββα Ἀλεξάνδρου, Ἁγίου Παΐσιου ἀτελὲς ἐγκώμιο 9
5. Θεοδόρας Σολομωνίδου, Ἡ συνάντησή μου μὲ τὸν Ἅγιο Πορφύριο 11
6. Παναγιώτη Μ. Σωτήρχου, Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης νά γίνη σύντροφος
τῆς ζωῆς μας 14
7. Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου γιὰ τὸ σύμφωνο συμβίωσης 17
8. Ἐλένης Παπαγεωργίου, Ἡ ὁδὸς τῶν δακρῶν κατὰ τὸν Ἅγιον Συμεὼν τὸ Νέο
Θεολόγο 19
9. Ἀντώνη Πιλλᾶ, Ὁδὸς θεώσεως. Παρουσίαση καὶ ἀνθολόγησις 24
10. Πρωτοπρεσβύτερου Γεώργιου Χρ. Εὐθυμίου, Ἡ θέσις τοῦ θεολόγου καὶ τοῦ μαθήματος
τῶν θρησκευτικῶν στὴν ἐκπαίδευση 29
11. Στέλιου Θεοφάνους, Μιχαὴλ Ε. Μιχαηλίδης 33

B' ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΦΩΝΙΑ (ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

12. Συμεὼν Πηγαδουλιώτη, Προλογικὸ σημεῖωμα 38
13. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, Νικολαΐτισμός, τότε καὶ σήμερα 43

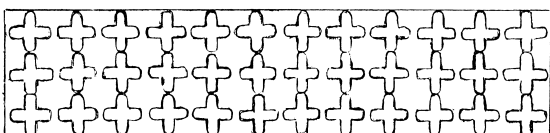
(Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στὴ β' σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου)

14. Σάββα Ἀλεξάνδρου, Αἵρεση καί αίρετικοί κατά τούς θεοφόρους Πατέρες	52
15. Πρωτοπρεσβύτερου Σπυρίδωνος Παπαδόπουλου, Ἄρειος – «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» ἀρνητές τῆς θεότητος τοῦ Υἱοῦ	55
16. Βασιλείου Χαραλάμπους, Ἄρειανισμός καί Ἰσλαμισμός χριστομαχοῦν	58
17. Χρυστάλλας Στυλιανοῦ, Πνευματομάχοι καί «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά»	62
18. Πρωτοπρεσβύτερου Ἄγγελου Ἀγγελακόπουλου, Ἡ αἵρεση τοῦ Μονοφυσισμοῦ χθές καί σήμερα	65
19. Πρωτοπρεσβύτερου Ἰωάννη Ζόζουλακ, Αἰγύπτιοι (Κόπτες) μονοφυσίτες χθές καί σήμερα	69
20. Φώτιου Σχοινᾶ, Ἡ μονοφυσικὴ αἵρεση τῶν Ἰακωβιτῶν	75
21. Δημήτριου Χ. Καππαῖ, Ἀρμένιοι μονοφυσίτες χθές καί σήμερα	79
22. Κωνσταντίνου Κυριακίδη, Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπάρ	83
23. Ἀνδρέα Κυριακοῦ, Ἡ πορεία τῶν Αἰθίοπων ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία τοῦ Ἁγίου Φρουμεντίου στὶς ἀτραπούς τῆς κακοδοξίας	87
24. Βασιλείου Χαραλάμπους, Τὰ περὶ δῆθεν παρεξηγήσεως τῶν μονοφυσιτῶν	90
25. Κυριάκου Μ. Σαμάρ, Ἡ ἐπίδραση τοῦ Προτεσταντισμοῦ στὸν ἰδρυτὴ τῆς ὀργάνωσης τῶν Χιλιαστῶν Κάρολο Ρῶσσελ	91
26. Λάμπρου Κ. Σκόντζου, Οἱ καταβολές τῆς αἵρεσης τῶν Πεντηκοστιανῶν	95
27. Ἡ Παπικὴ καινοτομία τῶν Ἀζύμων	99
28. Παναγιώτη Τελεβάντου, Ἐκκλησιαστικὲς εἰδήσεις	102
29. Βιβλιοπαρουσιάσεις – Βιβλία πού λάβαμε	105

Εἰκόνα ἐξωφύλλου: Φωτογραφία τῆς τοιχογραφίας τοῦ Ἁγίου Θεράποντος ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς (Κούκλια, ἐπαρχία Πάφου). Ἔργο τοῦ 12ου αἰῶνος.

Εἰκόνα ὀπισθοφύλλου: Φωτογραφία τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῆς Καθολικῆς (Κούκλια, ἐπαρχία Πάφου). Κτίσμα τοῦ 12ου αἰῶνος μὲ προσθήκες κατὰ τὸ 16ο αἰῶνα.

Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

υλόγησον πάτερ.

Ξέρουμε βέβαια ὅλοι, ξέρουμε ὅτι αὐτός ὁ αἰσθητός ἥλιος παντοῦ φωτίζει ὅλη τὴν ὑψηλὴν, καὶ «δὲν εἶναι κανεὶς πού θά κρυφτεῖ ἀπὸ τῆ θερμότητά του» καὶ ἀπὸ τὴν πάμφωτη λαμπρότητά του. Ἐνῶς ὅμως πολλές φορές τὶς ὀλόλαμπρες ἀκτίνες του καλύπτει ὀμίχλη, νέφος καὶ σκιά φυτοῦ, ὅμως καὶ πάλιν ὅταν φυσήσει κάποιος ἄνεμος, διασκορπίζοντας εὐκόλα καὶ τὸ κάλυμμα τῶν συννέφων καὶ τὴν ὀμίχλη, τὸν ἥλιο ἀμέσως καὶ τὶς λαμπρές του ἀκτίνες ξαπλώνει παντοῦ. Ὅμως τὸν πρὶν ἀπὸ τὸν ἥλιο, νοητὸ «ἥλιον τῆς δικαιοσύνης», πού γεννήθηκε σήμερα μὲ παράδοξο τρόπο ἀπὸ τὴν ἀνάλαφρη νεφέλη, ἀπὸ τὴν φωτοφόρο καὶ ἡλιακὴ καὶ πάναγνη κοιλιὰ, καλύπτει ὡς νέφος ἡ τοῦ «δούλου μορφῆ», καὶ τὰ βρεφικὰ σπάργανα καὶ τὸ φτωχικὸ σπῆλαιο, καὶ μερικά ἄλλα, σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ, ὅσα κατέστησαν σύμβολα τῆς φτώχειας καὶ τῆς ταπεινότητος.

Ἐνῶς, ὅπως λέχθηκε καὶ πρὸ πάνω, ὅτι τὸ φύσημα καὶ ἡ δύναμη τοῦ ἀνέμου διασκορπίζει τὸ κάλυμμα τῆς ὀμίχλης καὶ τοῦ σύννεφου καὶ φανερώνει καθαρά ἀπὸ μακριὰ τὶς ἡλιακὲς ἀκτίνες, ἔτσι καὶ ἐδῶ τὸν «ἥλιον τῆς δικαιοσύνης», τὸν Θεὸ καὶ Δεσπότη, πού καλύπτεται μὲ σπάργανα καὶ κρύβεται σὲ σπῆλαιο καὶ φάτνη ἀλόγων ζῶων γιὰ τὴν πολλὴν συγκατάβαση, ἀνεκτικότητα, καὶ γιὰ τὴν ὑπερβολικὴ ἀγαθότητά του τὸ Πανάγιο Πνεῦμα πού συνεργάστηκε γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ μυστηρίου καὶ ἡ καλὴ θέληση, ἡ εὐδοκία τοῦ Πατρός, φανερώνει καθαρά ἀπὸ μακριὰ τὸν κρυπτόμενο στὴ φάτνη ἥλιο ὡς Θεὸ καὶ κινεῖ ὅλη τὴν κτίση, καὶ ὀρατὴ καὶ ἀόρατη, νὰ συνδράμει, νὰ βοηθήσει καὶ νὰ κηρύξει τὸν «βασιλέα τῆς δόξης» καὶ Δημιουργὸ τῶν ὅλων, πού κρύβεται σὲ σπῆλαιο καὶ φάτνη περιτυλιγμένος μὲ τὰ σπάργανα.

Γι' αὐτὸ ἤλθαν καὶ μάγοι ἀπὸ τὴν ἀνατολή μὲ δῶρα πολυτελῆ μὲ ὀδύνη τὸ ἀστὲρι χωρὶς δισταγμὸ νὰ τοῦ προσφέρουν δῶρα καὶ νὰ τὸν

Ἁ ὀλήρης τίτλος εἶναι: Λόγος εἰς τὸ ἄκρανον καὶ θεῖον Γενέθλιον τοῦ Μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὸ ὅτι «παιδίου ἐγεννήθη ἡμῖν υἱός» καὶ διατὶ «μεγάλης βουλῆς λέγεται «ἄγγελος» καὶ «θαυμαστός σύμβουλος». Διατὶ δὲ καὶ πᾶσαν τὴν κρίσιν ὁ Πατὴρ δέδωκε τῷ Υἱῷ καὶ διατὶ «ἄρχων εἰρήνης καὶ πατὴρ» λέγεται τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» καὶ τίνος χάριν ἡ πολλὴ καὶ ἀνεύκαστος αἰτὴ γέγονε συγκατάβασις. Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου Συγγράμματα, τόμος Γ', σελ. 499-505.

προσκυνήσουν μέ πίστη. Καί ὄχι μόνον, ἀλλά καί ἄγγελοι ἀπό τόν οὐρανό καταβαίνοντας ἔψαλλαν μελωδικά στόν ἐν ὑψίστοις Θεόν καί ἐπί γῆς εἰρηνάρχηνη πού ἔφερε τή συμφιλίωση τοῦ Θεοῦ μέ τούς ἀνθρώπους, μέ τήν εὐδοκία τοῦ Πατρός καί τοῦ ἀπένειμαν τήν ὀφειλόμενη ἐπευφημία, ἐξεδήλωσαν τόν ἐνθουσιασμό τους, ἀφοῦ ἦταν βασιλιάς τους καί ἔτσι ἀπεκάλυπταν πλήρως τόν κρυπτόμενο ἀκόμη βασιλέα καί τόν ἀνάγγειλαν ὡς «*ποιμένα τῶν προβάτων τόν μέγαν*» στούς βοσκούς πού ἦταν ἐκεῖ κοντά.

«Γιατί γεννήθηκε» λέει, «γιά χάρη σας σήμερα Σωτήρας, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Χριστός ὁ Κύριος στήν πόλη τοῦ Δαβίδ. Καί αὐτό εἶναι γιά σᾶς τό σημάδι, θά βρεῖτε βρέφος σπαργανωμένο καί ξαπλωμένο στή φάτνη». Ὅταν ἄκουσαν αὐτό «οἱ βόσκοι εἶπαν μεταξύ τους: Ἄς πᾶμε λοιπόν ὡς τή Βηθλεέμ καί ἄς δοῦμε αὐτό τό λόγο πού μᾶς ἔκανε γνωστό ὁ Κύριος. Καί ἤλθαν γρήγορα καί βρῆκαν καί τή Μαρία καί τόν Ἰωσήφ καί τό βρέφος νά βρίσκεται στή φάτνη καί μόλις εἶδαν, διηγήθηκαν» στό λαό «καί ἐπέστρεψαν δοξάζοντας τό Θεό γιά ὅλα ὅσα ἄκουσαν καί εἶδαν, ὅπως τούς λέχθηκε».

Γιά ποιόν λόγο ἀπό τόν οὐρανό καί ἀπό τή γῆ διαφηνίζεται καί μεγαλύνεται αὐτό πού κρύβεται ὡς νήπιο σέ σπήλαιο καί φάτνη; Γιά νά γίνει γνωστό βέβαια «σ' ὅλη τήν κτίση» ὅτι αὐτό τό βρέφος εἶναι Κύριος ὅλων, ὀρατῶν καί ἀορατῶν καί ὅτι εἶναι ὁ βασιλιάς τῆς δόξας.

Γί' αὐτό λοιπόν καί ὅλη ἡ κτίση βάσει τοῦ φυσικοῦ νόμου ἀπό σεβασμό πρὸς τό παράξενο καί ἀπόρρητο ἐκείνης τῆς γέννησης στάθηκε ἀκίνητη, ὥστε καί ἡ ροή τῶν ποταμῶν καί οἱ ἀναβλύσεις τῶν κρηνῶν καί οἱ κινήσεις τῶν θαλασσῶν καί οἱ πτήσεις τῶν πουλιῶν καί τό βάδισμα τῶν ἀνθρώπων καί ἡ κίνηση τῶν ἔρπετων καί τῶν θηρίων καί τῶν τετραπόδων καί γενικά ὅλη ἡ φύση καί ἡ κτίση, οὐράνια καί ἐπίγεια, στάθηκαν μέ ἔκπληξη καί ἔκαμαν ἀργία καί ἔτσι σταμάτησε γιά μιά στιγμή ἡ φύση τό δικό της δρόμο καί τό ἔργο της, ὥσπου νά περατωθεῖ τό μυστήριο τῆς παράξενης καί ἀπόρρητης ἐκείνης γέννησης, ὅπως μᾶς ἄφησε μηνύματα σαφῆ ἡ σχετική μέ αὐτά ἱστορία.

Κι ἐγώ δέχομαι καί πιστεύω τοῦτο εὐχαρίστως καί πείθομαι, ὅτι ἦταν ἀδύνατο τήν ὥρα πού ἔνα τόσο μεγάλο ἔργο βρισκόταν σέ ἐξέλιξη καί τολμᾷ νά συνεργάζεται καί νά κινεῖται καθόλου κάτι ἄλλο. Ἄλλά ὅλα μαζί σταμάτησαν καί βρῆκαν ἀπό τό νόμο τῆς φύσης καί τά λογικά καί τά ἄλογα, καί τά ὀρατά καί τά ἀόρατα, ὡς δούλα, ἀπό σεβασμό πρὸς τό Δεσπότη. Γιατί «ἐθεμέλιωσες τή γῆ καί ὑπακούει σίς διαταγές σου». Ὑπακούει σίς διαταγές σημαίνει ὅτι «τά σύμπαντα εἶναι δούλα σου». Ἐπειδή λοιπόν τά σύμπαντα εἶναι δούλα αὐτοῦ, ἀτελήφθησαν τό μέγα ἔργο τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου, καί καθένα ἀπό τά κτίσματα στάθηκε ἀπαρασάλευτο, ὥσπου νά τελειώσει ἐκεῖνο τό θεϊκό ἔργο καί ὕστερα πάλι ἡ φύση ἐπανῆλθε στά γνώριμα ἐργαστήριά της.

Πράγματι ὁ οὐρανός βγήκε ἀπό τό νόμο του μέ τό θαῦμα αὐτό καί τά

πέρατα τῆς γῆς ἔμειναν ἔκπληκτα γιατί γεννήθηκε γιά μᾶς παιδί καί γιός τοῦ Θεοῦ μᾶς δόθηκε, τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχή βρίσκεται στόν ὅμοιό του καί αἰώνιο Πατέρα, καί τῆς εἰρήνης του δέν ὑπάρχει ὄριο καί ὀνομάζεται μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, ἀγγελιαφόρος μεγάλης θέλησης καί ἀπόφασης, θαυμάσιος σύμβουλος, Θεός ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἄρχοντας τῆς εἰρήνης, πατέρας τοῦ μελλοντικοῦ αἰῶνος, τῆς μέλλουσας αἰώνιου ζωῆς.

Καί ἀγγελιαφόρος λέγεται γιατί φέρνει καλές ἀγγελίες ἀπό τό Θεό καί Πατέρα συμφιλίωσης, καί μέ τό θεῖο βάπτισμα γινόμαστε ἄξιοι νά εἴμαστε γιοί του, καί μέ τά δῶρα αὐτά ἀπαλλάσσει τή φύση μας ἀπό τήν πονηρά δουλεία, καί μᾶς ἐλευθερώνει πλήρως ἀπό τό θάνατο καί μᾶς ἐξαλείφει τόν ἀσυμπαθῆ διάβολο καί μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπό τά δεσμά τῆς τυραννίδας τῶν δαιμόνων καί μᾶς παραδίδει μυστήρια μεγάλα καί νέα, ἀλλά καί μᾶς ὑπόσχεται τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν καί ὡς ἀπόδοση, σέ ὅσους ἔζησαν καλά τή ζωή τους, κληρονομία ἀθανασίας, ἀνάμεσα στά ὁποῖα διασώζεται καί τό μυστήριο τῆς ἀψεγάδιαστης πίστες, ἡ σφραγίδα τοῦ τρισαγίου Θεοῦ καί ἄλλων πολλῶν καί μεγάλων δωρεῶν καί φρικτῶν μυστηρίων εὐαγγέλια φέρνει, τῶν ὁποίων αὐτός ὁ ἴδιος ἔχει γίνει καί δοτήρας καί δάσκαλος. Εὐλόγα λοιπόν λέγεται καί μεγάλης βουλῆς, θείας καί πατρικῆς, ἄγγελος.

Τό δέ «θαυμαστός σύμβουλος» ἐπειδή ἔχει τήν ὑπαρξη πρὸς τῶν αἰῶνων καί στήν ἀρχή μέ τόν Πατέρα του καί μέ τό Πνεῦμα τήν ἴδια οὐσία καί αἰωνιότητα. Ἡ «μεγάλη βουλή», ὁ Πατέρας καί Θεός, μαζί του σκέφτηκε κι ἀποφάσισε. Τί συμβούλευσε; Ὅλοφάνερα, νά κτίσει τόν ἀόρατο κόσμο καί τόν ὄρατό κι ὅλα ὅσα φέρονται σ' αὐτούς μέ τάξη καί κοσμιότητα καί τόν ἄνθρωπο, καί νά κρατοῦνται ὅλα καί νά σχετίζονται ἄμεσα ὅλα, ὥστε νά διαμένουν καί νά διασώζονται ὠραιότατα.

Γι' αὐτό οὔτε χωρίς σύμβουλο οὔτε πάλιν ὀριστικά λέγει νά κτίσουν κόσμο καί τόν ἄνθρωπο μέσα σ' αὐτόν, ἀλλά θαυμαστά συμβουλευόντας τόν θαυμαστό αὐτό σύμβουλο καί ἀγαπητό γιό «Ἄς ποιήσουμε» λέει «ἄνθρωπο κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καί καθ' ὁμοίωσιν» δηλαδή Θεό ἐπίγειο καί ἀρχηγό πού νά εἰκονίζει τό Θεό μέ τό αὐτεξούσιο, «καθ' ὁμοίωσιν» δε, ὡς ἀθάνατο καί τήν ἀρετή ὡς δυνατό στόν ἄνθρωπο νά παρομοιαστεῖ μέ τό Θεό. Ἀπό ἐδῶ λοιπόν «πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο» ὅλα διά μέσου αὐτοῦ ἔγιναν, τοῦ θαυμαστοῦ συμβούλου «καί χωρίς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέ ἓν ὃ γέγονε», χωρίς αὐτόν τίποτε δέν ἔγινε πού νά ἔχει γίνει, ὅπως ἔχει γραφεῖ.

Τό δέ «Θεός ἰσχυρός» μέ δύναμη ἀποφάνθηκε γιά τό ἰσχυρό τῆς θείας φύσεως. Διότι ὑπάρχουν καί εἰδωλικοί θεοί ψευδώνυμοι, ὄχι ὅμως ἰσχυροί. Καί λέγει ὅτι ὅταν ἀκοῦς ὅτι «παιδίον ἐγεννήθη καί ἐδόθη ἡμῖν Υἱός» μὴν ὑποθέτεις πὼς εἶναι ἀπλά ἓνα παιδί ἐφάμιλλο τῶν ὑπολοίπων παιδιῶν, ἀλλά νά σκέφτεσαι αὐτό τό παιδί καί θαυμαστόν σύμβουλον τοῦ Θεοῦ καί Πατέρα. «Οὐκ ἔστιν ὄριον» δέν ὑπάρχει ὄριο, σύνορο, ὅπως ἔχει λεχθεῖ πρὸ πάνω. Γιατί αὐτό τό παιδί πού γεννήθηκε πλουτίζει

χωρίς όρια και άπεραντη την ειρήνη μαζί με τον Πατέρα του και με το Πνεύμα.

Τό δέ «πατήρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» φανερώνει τό δημιουργικόν και προάναρχον τοῦ γεννηθέντος παιδιοῦ. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἕνας πού ἔχει γίνει πατέρας πολλῶν παιδιῶν ἔγινε αἴτιος τῆς διάπλασης και τῆς γέννησής τους, ἔτσι και τό παιδί πού γεννήθηκε εἶναι κτίστης και γεννήτορας «πάντων τῶν γεγονότων» ὅλων ὅσα ἔχουν γίνει, και ἄρχοντας και πατέρας και ἡγούμενος τῶν ἑπτά αἰῶνων πού παρέρχονται και τοῦ ἀπέραντου ὀγδοῦ. Γί' αὐτό και λέγεται «πατήρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» ἀπό ἐδῶ λοιπόν δόθηκε ὅλη ἡ κρίση στό γεννηθέν αὐτό παιδί και Υἱό ἀγαπητό. Γί' αὐτό και λέγει «ὁ Πατήρ δέν κρίνει κανένα, ἀλλά ὅλη τήν κρίση τήν ἔδωσε στόν Υἱό, γιά νά τιμοῦν και τόν Υἱό ὅπως τιμοῦν τόν Πατέρα». Και πολύ εὐκόλα και πολύ δίκαια στό εὐλογημένο αὐτό παιδί, τόν Υἱό, δόθηκε ὅλη ἡ κρίση, καθότι και ἀπαναστάς, μετακινήθεις χωρίς νά χωριστεῖ, ἀπό τόν πατρικό κόλπο και ἐκπληρώνοντας τό θέλημα τῆς πατρικῆς εὐδοκίας, καλῆς θέλησης, παίρνει μορφή δούλου και γεννηθείς ἀπό ἀπειρόγαμο μπετέρα κατά ἀπόρρητο τρόπο μέσα σέ δύο οὐσίες και μία ὑπόσταση μέσω τῆς συντρόφου μορφῆς καλεῖ τήν σκοτισθεῖσα φύση πρὸς τό αἰώνιο φῶς και τό ἀρχαῖο ἀξίωμα. Και ὡ ὑπερβολή τῆς ἀπαράμοιαστης φιλανθρωπίας. Ὅτι ὁ μέν Πατέρας δέν λυπήθηκε νά παραδώσει σέ θάνατο τόν Υἱό του, ὁ δέ Υἱός δέν παράκουσε, οὔτε λυπήθηκε τό δικό του αἷμα, και τό Πνεῦμα τό ἅγιον συνεργαζόμενο δέν ἀμελοῦσε τήν πορεία και ἔκβαση, τό ἀποτέλεσμα, τοῦ μυστηρίου. Γί' αὐτό και πολύ εὐλόγα δόθηκε ἡ κρίση ὅλη στόν Υἱό, ἀπό τί μία γιά νά τιμᾶται και αὐτός ὅπως ὁ Πατέρας, ὅπως ἔχει λεχθεῖ προηγουμένως, ἀπό τήν ἄλλη ὅμως διότι πολύ ἐκοπίασε και ἀτιμάσθηκε ὁ Δεσπότης τῶν ὅλων μέ τό νά πεθάνει γιά ἀγνώμονες δούλους μέ μορφή δούλου και ὅτι στή δίκαιη κρίση του βασιλικά και ἄξια θά δοξάσει τούς εὐγνώμονες δούλους του, ἐνῶ τούς ἀγνώμονες και μισόχριστους θά καταδικάσει δίκαια, γιατί, ἐνῶ ἦλθε στά δικά μας, δέν θέλησαν νά τόν δεχτοῦν, ἀλλά ποθώντας τήν κατάσχεση τῆς κληρονομίας του ὡς ληστές, ἐναντίον του ἐπαναστάτησαν και θηριωδῶς και ἀνελεῶς τόν θανάτωσαν. Και ὄχι μόνο θανάτωσαν, ἀλλά τόν σκότωσαν ἐν μέσω δύο ληστῶν. Διέψευσε δέ ἡ ἀδικία τόν ἑαυτό της και δίπλα ἄς πέσουν ἀπό τίς ἀποφάσεις τους, διότι και τήν κληρονομίαν του δέν κατόρθωσαν νά κάμουν κατάσχεση, ὅπως ἤθελαν, και ὡς χριστοκτόνοι ἀφοῦ ἔδρεψαν τούς καρπούς τῆς βδελυρίας, τούς περιφέρουν ὡς ἀκέφαλοι. Τί ὅμως θά πάθουν τήν ἡμέρα τῆς ἐπισκοπῆς του, τῆς ἐξετάσεως, τῆς κρίσεως, και τῆς δευτέρας παρουσίας του; Θά τούς διδάξει τότε ἡ πείρα τῶν πραγμάτων.

Μετάφραση: ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Φιλολόγος

Ἀπό τόν «Εὐεργετινό»

Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΩΜΑ

Α'. ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΟ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Κάποτε, καθώς ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος ἐτοιμαζόταν γιά νά φάει, καί καθώς σπκώθηκε γιά νά προσευχηθεῖ κατά τήν ἐνάτη ὥρα, αἰσθάνθηκε τόν ἑαυτό του νά ἔχει ἀρπαγεῖ νοερώς. Τό δέ παράδοξο ἦταν ὅτι, καθώς στεκόταν ἔβλεπε τόν ἑαυτό του ὡσάν νά εἶχε βγεῖ ἀπό τό σῶμα του καί νά ὀδηγεῖται ἀπό κάποιους στόν ἀέρα. Μετά ἀπό αὐτό βλέπει μερικούς οἱ ὁποῖοι ἦταν ἀποκρουστικοί καί φοβεροί νά στέκονται στόν ἀέρα καί νά θέλουν νά τόν ἐμποδίσουν ἔτσι, ὥστε νά μὴν περάσει. Καθώς αὐτοί οἱ ὁποῖοι τόν ὀδηγοῦσαν ἀντιμάχονταν μαζί τους, ἐκεῖνοι ἀπαιτοῦσαν ἐξηγήσεις μήπως αὐτός ἦταν ὑπεύθυνος ἀέναντί τους. Θέλοντας λοιπόν ἐκεῖνοι οἱ φοβεροί καί ἀπαίσιοι νά ἐλέγξουν τόν Ἅγιο Ἀντώνιο ἀπό τήν ἐποχή τῆς γέννησής του, αὐτοί οἱ ὁποῖοι τόν ὀδηγοῦσαν τούς ἐμπόδιζαν λέγοντάς τους: — Αὐτά τά ὁποῖα διέπραξε ἀπό τή γέννησή του ὁ Κύριος τά διέγραψε. Ἀπό τότε ὅμως πού ἔγινε Μοναχός καί ἀφιερώθηκε στό Θεό ἐπιτρέπεται νά κάνουμε ἀναφορά. Ἐπειδή ὅμως τόν κατηγοροῦσαν χωρίς νά μποροῦν νά ἀποδείξουν ὅτιδῆποτε, ὁ δρόμος ἔγινε ἐλεύθερος σέ αὐτόν καί χωρίς ὅποιοδῆποτε ἐμπόδιο. Καί ἀμέσως τότε εἶδε τόν ἑαυτό του νά ἐπιστρέφει στό σῶμα του καί τότε συνῆλθε καί ἔγινε ὁ Ἀντώνιος ὅπως ἦταν πρῖν. Τόση, λοιπόν, ἦταν ἡ ταραχή του πού ξέχασε νά φάει καί παρέμεινε στό ὑπόλοιπο τῆς ἡμέρας καί καθόλη τή διάρκεια τῆς νύκτας στενάζοντας καί προσευχόμενος. Ἐθαύμαζε λοιπόν, σκεπτόμενος μέ πόσους πειρασμούς ἔχουμε νά παλέψουμε καί μέ πόσους κόπους καί ταλαιπωρίες πρέπει κανεῖς νά διαβῆ τόν ἀέρα καί ἐμνημόνευε ὅτι αὐτό ἐννοεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὅταν ἔλεγε «κατά τόν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος» (Ἐφεσ. β' 2). Διότι σέ αὐτό ἔχει ἐξουσία ὁ ἐχθρός, νά πολεμᾷ καί πειράζοντας νά ἐμποδίζει αὐτούς πού διέρχονται πρὸς τόν οὐρανό. Γι' αὐτό καί ἐπιπλέον προτρέπει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: — «φορέστε τήν πανοπλία τοῦ Θεοῦ γιά νά μπορέσετε νά ἀντισταθεῖτε κατά τήν πονηρά ἐκείνη ἡμέρα, ἔτσι ὥστε μὴ ἔχοντας κάτι κακόν νά πεῖ γιά σᾶς ὁ ἐχθρός, νά ντροπιαστεῖ» (Ἐφεσ. σι' 13).

2) Μετά ἀπό αὐτή τήν ὀπτασία, ἔτυχε κάποτε νά συζητᾷ μέ κάποιους οἱ ὁποῖοι τόν ἐπισκέφθηκαν, σχετικά μέ τή διαγωγή τῆς ψυχῆς μετά τό θάνατο καί σέ ποῖό τόπο μεταβαίνει καί τήν ἐπομένη νύχτα ἄκουσε κάποιον νά τόν καλεῖ λέγοντας: — Ἀντώνιε σῆκω, βγές ἔξω ἀπό τό κελί σου καί βλέπε.

Ἐφοῦ, λοιπόν, βγῆκε ἔξω (διότι ἤξερε σέ ποιους ἔπρεπε νά ὑπακούει) καί κοίταξε ψηλά, εἶδε κάποιον ψηλό, ἄσχημο καί φοβερό νά στέκεται καί νά φθάνει μέχρι τά σύννεφα καί κάποιους νά ἀνεβαίνουν σάν νά εἶχαν φτερά. Καί ἔβλεπε ἐκεῖνον νά ἀπλώνει τά χέρια του καί κάποιους νά τούς ἐμποδίζει νά περάσουν, ἐνῶ κάποιοι ἄλλοι οἱ ὅποιοι πέταξαν ψηλότερα ἀπό αὐτόν καί πέρασαν, νά συνεχίζουν ἀμέριμνα. Γί' αὐτούς λοιπόν, οἱ ὅποιοι ξέφυγαν, ὁ ψηλός ἐκεῖνος δαίμονας ἔτριζε τά δόντια, ἐνῶ ἀντιθέτως γιά αὐτούς τούς ὁποίους ἐμπόδιζε χαιρόταν. Καί ἀμέσως τότε ἀκούστηκε μιά φωνή πρὸς τόν Ἅγιο Ἀντώνιο λέγουσα: — Κατάνόησε αὐτό τό ὅποιο βλέπεις.

Καί ἄφοῦ καθάρισε ἡ σκέψη του, ἀντιλήφθηκε ὅτι αὐτό τό ὅποιο εἶδε εἶναι ἡ πορεία τῶν ψυχῶν καί αὐτός ὁ ψηλός πού στεκόταν εἶναι ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος φθάνει τούς πιστούς. Αὐτούς, λοιπόν, οἱ ὅποιοι εἶναι ὑπεύθυνοι πρὸς αὐτόν ἔνεκα τῶν ἁμαρτιῶν τους, τούς κρατοῦσε καί τούς ἐμπόδιζε νά περάσουν, ἐνῶ αὐτούς οἱ ὅποιοι δέν ὑπάκουαν σέ αὐτόν δέν μπορούσε νά τούς ἐμποδίσει καί ἀνέβαιναν ψηλά. Βλέποντας, λοιπόν, αὐτό τό ὄραμα ὁ Μέγας Ἀντώνιος καί ἐνθυμούμενος καί τό προηγούμενο, ἀγωνιζόταν περισσότερο γιά νά προκόψει καθημερινά.

Β'. ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ

Κάποτε δύο ἀδελφοί συμφώνησαν καί ἔγιναν καί οἱ δύο μοναχοί. Ἐφοῦ, λοιπόν, χειροτονήθηκαν μοναχοί τούς φάνηκε σωστό νά οἰκοδομήσουν δύο κελιά τό ἓνα μακριά ἀπό τό ἄλλο καί ὁ καθένας τους ἀναχώρησε μόνος του στό κελί του γιά νά βρεῖ ἡσυχία. Γιά πολλά, λοιπόν, χρόνια δέν εἶδε ὁ ἓνας τόν ἄλλον, διότι κανεῖς ἀπό αὐτούς δέν ἔβγαινε ἀπό τό κελί του. Συνέβη ὅμως κάποτε νά ἀσθενήσει ὁ ἓνας ἀπό αὐτούς καί ἤλθαν οἱ πατέρες γιά νά τόν ἐπισκεφθοῦν. Καί τότε οἱ πατέρες τόν εἶδαν ὅτι κάποτε βρισκόταν σέ ἔκσταση καί κάποτε ἐπανερχόταν. Καί τόν ρώτησαν λέγοντας: — Τί εἶδες; Καί αὐτός ἀπάντησε: — Εἶδα τούς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤλθαν καί οἱ ὅποιοι μέ ἔπιασαν ἐμένα καί τόν ἀδελφό μου καί μᾶς ὀδηγοῦσαν εἰς τόν οὐρανόν. Καί καθώς μᾶς ὀδηγοῦσαν μᾶς συνάντησαν οἱ ἐχθρικές δυνάμεις οἱ ὁποῖες ἦταν ἀπειρες στό πλῆθος καί φοβερές στήν ὄψη καί ἄφοῦ προσπάθησαν καί κοπίασαν πάρα πολύ, τελικά δέν κατάφεραν νά ὑπερισχύσουν ἐναντίον μας. Ἐφοῦ, λοιπόν, καταφέραμε καί προσπεράσαμε αὐτές τίς ἐχθρικές δυνάμεις, ἄρχισαν νά λέγουν: — Μεγάλη παρρησία δίνει ἡ ἀγνεία στήν ψυχή.

Καί ἄφοῦ, λοιπόν, εἶπε αὐτά ὁ ἀδελφός, ἐκοιμήθη. Βλέποντας αὐτά οἱ πατέρες ἀπέστειλαν κάποιο ἀδελφό μοναχό νά ἀνακοινώσει στόν ἀδελφό του ὅτι αὐτός ἐκοιμήθη. Καί ἄφοῦ πῆγε ἐκεῖ ὁ μοναχός, βγῆκε καί τόν ἀδελφό του πεθαμένο. Τότε ὅλοι ἐθαύμασαν δοξάζοντας τό Θεό.

Ἀπόδοση στή Δημοτική: ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΟΛΕΑΣ

Θεολόγος

Ἐκδόσεις Ἁγίας Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου
Ἐκδόσεις Ἁγίας Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου

ΧΛΟΗ Η ΑΓΙΑ

ολλά ὀνόματα τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς εἶναι ἐγκατεσπαρμένα στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Πολλά ὀνόματα συναντοῦμε καί στίς δεκατέσσερες ἐπιστολές τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Δεκατέσσερες διαμαντόπειρες ἀτίμητης πνευματικῆς ἀξίας. Συναντοῦμε, λοιπόν, ὀνόματα ἀνδρῶν καί γυναικῶν πού ἔβαλαν ἀποφασιστικά, ὀλόψυχα, χωρίς τυμπανοκρουσίες, τή σφραγίδα τῆς προσωπικότητάς τους καί τή γνησιότητα τῆς διακονίας τους στόν ἀποστολικό ἀγῶνα γιά διάδοση τῆς ἀλήθειας τοῦ Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦ Εὐαγγελίου πού ἀγιάζει καί σώζει.

Ἐνα γυναικεῖο ὄνομα, τό ὄνομα τῆς Χλόης, τό διασώζει ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος, αὐτή ἡ φωτερή φυσιογνωμία τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας! Τό ὄνομα τῆς Χλόης ἀναφέρεται στήν Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή (α΄ 11). Γράφει ἀπό τήν Ἐφεσο ὁ Παῦλος μέ πόνο ψυχῆς στούς Χριστιανούς τῆς Κορίνθου καί ὁ ὁποῖος ἦταν μαζί τους πρὶν ἀπό λίγο καιρό: «*Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπό τῶν (ἀνθρώπων, τῶν συγγενῶν καί ὑπηρετῶν) τῆς Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἶσι*». Δηλαδή, σᾶς τό κάνω αὐτό γνωστόν, μοῦ ἀναφέρθηκε ἀπό τοὺς οἰκιακοὺς καί συγγενεῖς τῆς Χλόης πού ἦρθαν καί μέ συνάντησαν στήν Ἐφεσο, γιά σᾶς, ἀδελφοί Κορίνθιοι Χριστιανοί, ὅτι ὑπάρχουν μεταξύ σας ἀντιθέσεις καί φιλονικίες καί φατριασμοί.

Στήν Ἐφεσο ὁ Ἀπ. Παῦλος εἶναι μέ τό ἀφοσιωμένο σ' αὐτόν καί τήν Ἐκκλησία ἄεκκο ζεῦγος τοῦ Ἀκύλα καί τῆς Πρίσκιλλας. Φιλοξενοῦσαν τόν Παῦλο στό σπίτι τους στήν Κόρινθο. Βέβαια οἱ ἄνθρωποι τῆς Χλόης δέν εἶναι οἱ μόνοι πληροφοριοδότες τοῦ Παύλου γιά τά προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κορίνθου: Εἶναι καί ὁ Στεφανᾶς καί ὁ Φορτουῆτος καί ὁ Ἀχαΐκος, μέ τοὺς ὁποίους ὁ Ἀπόστολος στέλνει στήν Κόρινθο τήν Α΄ Ἐπιστολή του, γραμμένη στήν Ἐφεσο.

Στήν Κόρινθο, στά χρόνια τοῦ Παύλου, διακρίνονται τρεῖς κοινωνικές τάξεις: Ἡ ἀνώτερη, ἡ μεσαία καί ἡ κατώτερη (ἡ τάξη τῶν δούλων). Τήν ἀνώτερη τάξη συνιστοῦν κύκλοι πλουσίων καί εὐκατάστατων πολιτῶν, καθώς καί ἀνωτέρων ὑπαλλήλων. Διέθεταν σπίτια πλούσια καί εὐρύχωρα. Ἐάν οἱ ἰδιοκτῆτες τους γίνονταν Χριστιανοί, ὑπῆρχε ἡ εὐχέρεια καί κάθε δυνατότητα ἀνετις προσφορᾶς σ' αὐτά καί τοῦ Κοινοῦ Δείπνου τῆς Ἀγάπης ὕστερα ἀπό τή διδαχή καί τήν Θεία Εὐχαριστία. Στήν τάξη αὐτή (τήν ἀνώτερη) ἀνῆκαν ὁ Σωσθένης, ὁ νομοδιδάσκαλος Ζηνᾶς, ὁ Ἀπολλῶς καί, σίγουρα, ἡ σεβάσμια χήρα Χλόη.

Ἡ Χλόη, συνεργάτιδα τοῦ Παύλου, διέθετε ἀρχοντικό σπίτι μέ πολύ ὑπηρετικό προσωπικό. Μέρος τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ τό εἶδαμε νά ἐνη-

μερώνει τόν Παῦλο στήν Ἐφεσο γιά τά κακῶς κείμενα στήν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου (ἔριδες καί δικασμοί καί τό σκάνδαλον τοῦ αἰμομίκτη). Καί, σίγουρα, τό ὑπηρετικό προσωπικό δέν ἐνήργησε ἀπό μόνο του. Θά πῆρε τή συγκατάθεση, τίς ὁδηγίες καί τήν οἰκονομική ἐπιχορήγηση τοῦ ταξιδιοῦ ἀπό τήν Χλόη. Δέν θά ἦταν, μάλιστα, ὑπερβολή νά ὑποστηρίξουμε ὅτι ἡ Χλόη ἦταν πολύ σεβαστή μορφή τῆς κοινωνικῆς προσφορᾶς καί διακονίας στήν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου. Ὁ Παῦλος θά τῆς ἀναγνώριζε ἀναντίρρητα αὐτό τό προνόμιο. Ἡ Πρίσκιλλα θά ὑπελόγιζε πολύ στή γνώμη τῆς Χλόης πάνω σέ ἰδιαίτερα ζητήματα τοῦ γυναικείου τομέα τῆς ἱεραποστολῆς καί, ὅπωςδήποτε, ἡ Χλόη θά ἔδωσε μιά σημαντική παρουσία στήν ἐκστρατεία γιά τόν ἔρανο («λογία») πού εἰσπνέεται ὁ Παῦλος γιά τούς φτωχοῦς Χριστιανούς τῆς Ἰουδαίας.

Ἡ ἐκτίμηση τοῦ Παύλου στή σεβάσμια Χλόη φαίνεται ἀπό τή διάθεση μέ τήν ὁποία δέχεται τούς «οἰκιακούς αὐτῆς» στήν Ἐφεσο. Οἱ «οἰκιακοί», δηλαδή οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ, εἶναι ἐπιφορτισμένοι μέ μιά ἱερή ἀποστολή: Νά δώσουν στόν Παῦλο μιά, ὅσο γίνεται, πλήρη καί λεπτομερή εἰκόνα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κατάστασης στήν Κορίνθο, μετά τήν ἀναχώρηση τοῦ Ἀποστόλου, νά τοῦ παραθέσουν δεδομένα καί, ἴσως, κάποια πειστήρια. Τελικά τό κατορθώνουν. Ὁ Παῦλος σχηματίζει μιά πλήρη εἰκόνα τῆς κατάστασης. Καί θλίβεται βαθύτατα.

Ἡ ἐκκλησιαστική παράδοση σιγῆ ὅσον ἀφορᾶ στή Χλόη. Τίποτε ἄλλο δέν γνωρίζουμε γι' αὐτήν, παρ' ἑκτός ὅ,τι βγαίνει ἀπό τή γραφίδα τοῦ Παύλου. Τό τέλος τῆς ἐπίγειας ζωῆς της μᾶς εἶναι ἄγνωστον.

Δέν τήν συναντοῦμε στό ὀρθόδοξο ἑορτολόγιο. Ψάξαμε ἀρκετά. Μόνο στήν Ἱερά Μητρόπολη Κορίνθου «ἀνακαλύψαμε» νά γιορτάζεται (περιορισμένα) ὡς τοπική ἁγία, τήν Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως ἐκάστου ἔτους. Εἰσήγηση ταπεινή πρὸς κάθε ἐκκλησιαστικά ἀρμόδιο (τήν σεπτῆ Ἱερά Σύνοδο) νά ὀρισθεῖ τιμή τῆς ἁγίας μνήμης τῆς Χλόης τῆς Κορινθίας στίς 3 Σεπτεμβρίου, μέρα πού γιορτάζει καί ἡ ἄλλη ἀποστολική ἠρωΐδα τῶν Κεγχρεῶν, ἡ Φοίβη. Φοίβη καί Χλόη: Ἡρωΐδες χριστιανικῆς ἀγάπης καί καλωσύνης καί σωστῆς ἱεραποστολικῆς δεοντολογίας καί ὑπευθυνότητας.

Πηγὴ: Ἡ Καινὴ Διαθήκη. Μετάφραση Ἰω. Θ. Κολιτσάρα.

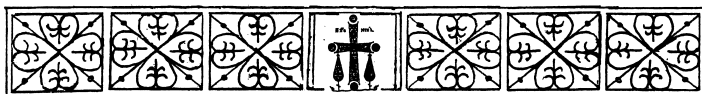
Βοηθήματα:

1. J. Holzner, Παῦλος. Μετάφραση Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Ἱερωνύμου Κοτσώνη.

2. Σάββα Ἀγουρίδη, Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Σύντομος ἔρμηνεία τῆς Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, Θεσσαλονίκη, 1969.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ν. ΣΤΥΛΙΑΝΑΚΗΣ

Ἱεροκήρυξ, Λογοτέχνης

Σάββα Ἀλεξάνδρου

ΑΓΙΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ ΑΤΕΛΕΣ ΕΓΚΩΜΙΟ

Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, δίνοντας τή θεολογική διάσταση καί τό πνευματικό μεγαλεῖο τοῦ Ἁγίου Ὑρους παρατηρεῖ: «τό Ἅγιον Ὑρος ἐστίν ἡ καί ἀρετὴν καί εὐσέβειαν ἐστία, ρίζα καί κορυφή, τό ἐνδιαίτημα παντός ἀγαθοῦ, παντός πάθους καί ἄγους ἐλεύθερον, πάσης ἀγίωσύνης ἀνάπλεον, διό καί τῆς ἀγίωσύνης, φερωνύμως ἐπώνυμον». Δηλαδή τό Ἅγιο Ὑρος εἶναι ἐστία τῶν ἀρετῶν, κατοικητήριο τοῦ ἀγαθοῦ, ἐλεύθερο ἀπό κάθε πάθος, ἔχει ταυτιστεῖ μέ τήν ἀγιότητα αὐτῶν πού τό κατοικοῦν, γι' αὐτό καί δίκαια ἀποκαλεῖται Ἅγιο.

Μιά ἀκριβῶς ἀπό τίς ἅγιες μορφές πού κλείσαν μέ τίς ἀρετές καί τό ὀρθόδοξο ἦθος τους τό Ἅγιο Ὑρος ὑπῆρξε καί ὁ Ἅγιος Παῖσιος, τόν ὁποῖον τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἀνακήρυξε ἐπίσημα Ἅγιο στίς 13 Ἰανουαρίου 2015.

Στό βίο του ἐπαληθεύεται πλήρως ἡ θέση τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτη ἀναφορικά μέ τούς Ἁγίους. Λέει, λοιπόν, ὁ μέγας αὐτός Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας: «ἄνθρωποι ὑπῆρχον κακεῖνοι, ὡς καί ἡμεῖς καί οὐδέν πλέον ἡμῶν ἐκέκταντο, εἰμή ταπεινώσιν, πίστιν καί τήν πρός τόν Θεόν ἀγάπην». Δηλαδή οἱ ἅγιοι ἦταν ἄνθρωποι σάν καί ἐμᾶς, ἐνταγμένοι τοπικά καί χρονικά καί σέ τίποτε δέν διέφεραν καί δέν διαφέρουν ἀπό ἐμᾶς, παρά στό γεγονός ὅτι εἶναι ἄνθρωποι ταπεινώσεως, πίστεως καί γνήσιας ἀγάπης πρός τόν Θεό.

Ἔτσι, λοιπόν, καί ὁ Ἅγιος Παῖσιος, καί ἄνθρωπον καταγόταν ἀπό τά Φάρασα τῆς Καππαδοκίας καί ἔζησε μικρό παιδί τήν προσφυγιά καί τόν ξεριζωμό ἀπό τό χωριό του. Ἄνθρωπος ταπεινώσεως εἴλκυε σάν μαγνήτης τήν χάρι τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτό καί ἀπό μικρό παιδί ἡ θεία χάρις τόν ὠθοῦσε στό νά ἀκολουθήσει τόν ἐμφιλόσοφο βίο, δηλαδή τήν μοναχική πολιτεία.

Βιώνοντας ἐμπειρικά τήν παλαμική θεολογία περί διακρίσεως τοῦ Θεοῦ ὡς οὐσίας καί θείων ἄκτιστων ἐνεργειῶν ἐνώθηκε μέ τίς θείες ἄκτιστες ἐνέργειες καί πέτυχε τή θέωση καί τόν ἀγιασμό. «Ἅγιοι εἰσίν οἱ διά τήν ἄκραν καθαρότητα τῆς καρδίας, ἰδόντες καί παθόντες τήν τοῦ Θεοῦ λαμπρότητα», ὑποστηρίζει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς στόν περίφημο ἀγιορείτικο τόμο του. Ὁ Ἅγιος Παῖσιος εἶχε ἐμπειρία τῆς παρουσίας τῆς θείας λαμπρότητας, δηλαδή τοῦ θείου ἀκτίστου φωτός, στή ζωή του.

Ὁ ἴδιος ἀφηγεῖται πῶς τό κελλί του ἔνα βράδυ γέμισε μέ ἕνα ὑπέρο-

χο φῶς καί ὁ ἴδιος ἔνωθε τότε νά ζεῖ οὐράνιες πνευματικές καταστάσεις. Ὅταν μετά τό φῶς αὐτό διαλύθηκε ὁ ἴδιος ἔνωθε γύρω του τό φῶς τοῦ ἥλιου, ὅπως ἀκριβῶς τό φῶς τῆς σελήνης. Ἐλεγε δέ χαρακτηριστικά, πῶς τό φῶς τοῦ Θεοῦ διαφέρει ἀπό τό φῶς τοῦ ἥλιου ὅπως ἀκριβῶς τό φῶς τοῦ ἥλιου ἀπό τό φῶς τῆς σελήνης.

Ψυχή κεκαθαρμένη ἀπό τά πάθη ἀπόκτησε χαρίσματα ὅπως τό διορατικό, τό προορατικό, τό ἱερατικό καί ἄλλα. Στή περίπτωση του ταιριάζει ἀπόλυτα ὁ λόγος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίματος, «ἐκ ταπεινώσεως διάκρισις, ἐκ διακρίσεως διόρασις καί ἐκ διοράσεως προόρασις». Δηλαδή ὁ ἄνθρωπος τῆς ταπεινώσεως ἔχει τή διάκριση πού, κατά τή θεολογία τοῦ Ἁγίου Πέτρου τοῦ Δαμασκνοῦ, εἶναι ἡ δυνατότητα: «τοῦ γινώσκειν τό θεῖον βούλημα ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν». Δηλαδή, ὁ ἄνθρωπος τῆς διάκρισης ἔχει τή δυνατότητα νά ξέρει ἀνά πᾶσα στιγμή τί θέλει ὁ Θεός ἀπό τόν καθένα ἀπό μᾶς. Ἀπό τή διάκριση γεννιέται ἡ διόραση, δηλαδή ἡ ἰκανότητα τοῦ Ἁγίου νά ξέρει τίς σκέψεις καί τούς διαλογισμούς τῆς καρδίας ἑνός ἀνθρώπου, ὅπως καί ὅλη τή ζωή του. Τέλος ἀπό τή διόραση γεννιέται ἡ προόραση, δηλαδή ἡ ἰκανότητα τοῦ Ἁγίου νά προοράται ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι τό μέλλον.

Ἀναφέρονται ἄπειρα περιστατικά ἀπό τή ζωή τοῦ Ἁγίου μας, πού, ἔχοντας τό διορατικό χάρισμα, χαιρετοῦσε ἀνθρώπους μέ τό ὄνομά τους, ἐνῶ δέν τούς γνώριζε καθόλου προσωπικά. Παράλληλα σέ ἄλλους ἀποκάλυπτε κρυφές πτυχές τῆς ζωῆς τους, βοηθώντας τους ἔτσι νά καταλάβουν τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ καί τήν ἄπειρη ἀξία τῆς ψυχῆς τους.

Ὁ Ἅγιος εἶχε ἀκόμα σέ μεγάλο βαθμό καί τό χάρισμα τῆς παρακλήσεως. Χιλιάδες ἄνθρωποι ἔρχονταν σέ αὐτόν γιά νά τούς παρηγορήσει καί νά τούς στηρίξει στίς διάφορες δοκιμασίες πού ἀντιμετώπιζαν. Λέγεται πῶς ἀπό τόν καιρό πού ἐγκαταστάθηκε στό κελλί τῆς Παναγούδας, πλῆθος λαοῦ τόν ἐπισκεπτόταν. Ἦταν μάλιστα τόσο πολύ τό πλῆθος, πού ὑπῆρχαν καί εἰδικές σημάνσεις πού ἔδειχναν τόν δρόμο πρὸς τό κελί του, γιά νά μὴν ἐνοχλοῦν οἱ ἐπισκέπτες τούς ἄλλους μοναχοῦς.

Ὁ ἄξονας τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου Παΐσιου περιστρεφόταν γύρω ἀπό τίς ἀρετές τῆς ταπεινώσεως καί τῆς ἀγάπης. Μιλώντας γιά τήν ταπεινώση, ἔλεγε: «μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι πού μιμοῦνται τήν ταπεινή γῆ, ἡ ὁποία, ἐνῶ πατιέται ἀπό ὄλους, ὅμως ὄλους τούς σπκώνει μέ τήν ἀγάπη της καί τούς τρέφει μέ τή στοργή της, σάν καλή μάνα». Τέλος γιά τήν ἀρετή τῆς ἀγάπης ἔλεγε: «ἐκεῖνοι πού ἀγαποῦν ἀληθινά, ἀνέχονται, θυσιάζονται, στεροῦνται καί ἀναπαύουν τόν πλησίον τους, πού εἶναι ὁ Χριστός». Δίκαια λοιπόν ὁ πιστός λαός τοῦ Κυρίου ἀπευθυνόμενος πρὸς τόν Ἅγιο ψάλλει: «παράκλησις πολλῶν ἀνθρώπων γέγονας, λόγοις θείοις νουθετῶν καί προσευχαῖς θαυματουργῶν, Παῖσιε θεοφόρε».

ΣΑΒΒΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός

Θεοδώρας Σολομωνίδου

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΠΟΡΦΥΡΙΟ

μεγάλη ανάγκη κι ἡ ἔντονη ἐπιθυμία νά γνωρίσω τό Γέροντα Πορφύριο γεννήθηκε μέσα μου μετά ἀπό μία διάλεξη, πού παρακολούθησα στή Λεμεσό καί ἡ ὁποία περιελάμβανε καί ἀναφορές στό μακαριστό Γέροντα.

Ἐτσι, τόν Αὐγούστο τοῦ 1990, πού πῆγα μέ τήν οἰκογένειά μου στήν Ἀθήνα γιά διακοπές, ἄρχισα ἀμέσως νά καταβάλλω πολλές κι ἐντατικές προσπάθειες νά ἐπικοινωνήσω τηλεφωνικῶς μέ τό Γέροντα Πορφύριο. Ὅλες μου, ὅμως, οἱ προσπάθειες, πού κράτησαν μία ὀλόκληρη ἐβδομάδα, ἀπέβησαν ἀκαρπες, διότι συνεχῶς μοῦ ἀπαντοῦσαν στό τηλέφωνο εἶτε ὅτι ἀπουσίαζε εἶτε ὅτι ἦταν ἄρρωστος.

Ὅταν πλέον ἄρχισα νά πιστεύω ὅτι, τελικά, δέν θά τόν ἔβλεπα - εἶχα κάνει τόσα πολλά τηλεφωνήματα, πού εἶχα ἀρχίσει ν' ἀπογοπεύομαι - καταλαβαίνετε τί ἐνίωσα ὅταν, στήν τελευταία προσπάθεια πού ἔκανα, μοῦ ἀπάντησε στό τηλέφωνο ὁ ἴδιος ὁ Γέρον Πορφύριος. Εἶπα: «Θά ἤθελα, σᾶς παρακαλῶ, νά μιλήσω στό Γέροντα Πορφύριο». Κι ἀκούω: «Παιδί μου ἐγώ εἶμαι».

Δέν μπορῶ νά σᾶς περιγράψω τί ἐνίωσα ἐκείνη τήν στιγμή· δέν μποροῦσα νά τό πιστέψω. Τά ἔχασα σέ τέτοιο σημεῖο, πού δέν μπορούσα ν' ἀρθρώσω λέξη. Κι ὁ ἄντρας μου, πού ἦταν δίπλα μου, δέν μπορούσε νά καταλάβει τί εἶχα πάθει.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, προσπάθησα νά ἐπιβληθῶ στόν ἑαυτό μου καί τοῦ εἶπα: «Γέροντα, θά ἤθελα νά ἔρθω νά σᾶς δῶ μαζί μέ τήν οἰκογένειά μου. Ἐρχόμαστε ἀπό τήν Κύπρο. Δέν ξέρω, ὅμως, Γέροντα, σέ ποῖο μέρος μένετε καί πῶς νά ἔρθω ἐκεῖ». «Νά ἔρθεις», μοῦ εἶπε: «Ἀλλά τό πῶς θά ἔρθεις θά σοῦ τό ἐξηγήσει κάποιος ἄλλος, γιατί δέν μπορῶ ἐγώ νά σοῦ ἐξηγήσω». Κι ἄκουσα τότε τό Γέροντα νά φωνάζει κάποιον, ὁ ὁποῖος, προφανῶς, ἦταν ἐκεῖ κοντά του· ἦρθε ἕνας κύριος στό τηλέφωνο καί μοῦ ἐξήγησε πῶς θά πῆγαινα.

Τό τηλεφώνημα αὐτό τό ἔκανα στίς ἐπτάμισυ τό πρωῖ. Κι ἀμέσως μετά, ὁ ἄνδρας μου, τά δυό παιδιά μας κι ἐγώ πήραμε τό λεωφορεῖο καί,

γύρω στις έντεκα τό πρωί, φτάσαμε στό Ἴησυχαστήριον τοῦ Γέροντος στόν Ὠρωπό.

Φτάνοντας ἐκεῖ βρήκαμε κι ἄλλα ἄτομα, πού εἶχαν πάει γιά νά δοῦν τό Γέροντα· ἀλλά, ὅπως μᾶς εἶπαν, δέν θά μπορούσαμε νά τόν δοῦμε, διότι ἦταν ἄρρωστος.

Εἶπα στόν ἄνδρα μου ὅτι θά ἤθελα νά μέναμε ἐκεῖ, νά μή φύγουμε, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι κάποια στιγμή θά μπορούσαμε νά δοῦμε τό Γέροντα. Συμφώνησε ὁ ἄνδρας μου καί μέναμε. Μᾶς πρόσφεραν μάλιστα ἐκεῖ ψωμί, φρούτα καί νερό.

Πράγματι, στίς τέσσερις τό ἀπόγευμα ἀνοιξαν τήν πόρτα, πού ὀδηγοῦσε ἐκεῖ, ὅπου ἠσύχασε ὁ Γέρον Πορφύριος, κι ἀνεβήκαμε. Ἦμαστε πάνω ἀπό εἴκοσι ἄτομα, πού περιμέναμε νά τόν δοῦμε. Μᾶς εἶπαν, ὅμως, ὅτι θά μᾶς ἔδινε μόνο τήν εὐλογία του, διότι ἦταν πολύ ἄρρωστος καί δέν μπορούσε νά μιλήσει, πολύ περισσότερο πού κι ἐμεῖς ἦμαστε τόσο πολλοί ἐκείνη τήν ὥρα. Ἦταν μάλιστα ἐκεῖ κι ὁ γνωστός τραγουδιστής Φίλιππος Νικολάου μαζί μέ τή γυναίκα του.

Ἐγώ, ἐγωϊστικά σκεπτόμενη, στάθηκα προτελευταία στή σειρά, μέ τήν ἐλπίδα νά δῶ τό Γέροντα λίγο περισσότερο ἀπό τούς ἄλλους καί νά τοῦ μιλήσω.

Περνοῦσαν ἕνας – ἕνας καί τούς εὐλογοῦσε μέ τό σταυρό, πού κρατοῦσε στό δεξί του χέρι. Μόλις, ὅμως, πλησίασα ἐγώ, τράβηξε τό χέρι του πίσω καί δέν μέ εὐλόγησε. Εὐλόγησε ὅλους, ἐκτός ἀπό ἐμένα.

Αὐτό ἦταν ἕνα ὀδυνηρότατο σόκ γιά ἐμένα. Κι ἀμέσως ἄρχισα νά κάμνω πολύ ἄσχημες σκέψεις· ὅτι, μέ τό διορατικό χάρισμα πού εἶχε κάτι κακό εἶχε δεῖ σ' ἐμένα καί γι' αὐτό δέν θέλησε νά μέ εὐλογήσει. Οὔτε γιά μιά στιγμή μοῦ πέρασε ἡ σκέψη ὅτι μπορεῖ νά ἦταν γιά τό καλό μου.

Βγαίνοντας ἀπό τό δωμάτιο τοῦ Γέροντα ἤμουν σέ πολύ ἄσχημη κατάσταση. Καί παρόλο, πού ἤξερα ὅτι τόσο ὁ ἄνδρας μου, ὅσο καί τά παιδιά μας ἦταν ἤδη πολύ ταλαιπωρημένοι ἀπό τό ταξίδι μας στό Ὠρωπό καί ἀπό τήν πολὺωρη ἐκεῖ ἀναμονή μας, δέν δεχόμεθα κα' οὐδένα λόγο νά φύγουμε· ἤμουν ἀνένδοτη.

Ἄφησα τούς δικούς μου καί πῆγα καί κώθηκα πίσω ἀπό ἕνα τοῖχο τοῦ Ἴησυχαστηρίου· κι ἐκεῖ, ἀθέατη ὅπως ἤμουν, ἄρχισαν νά τρέχουν δάκρυα ἀπό τά μάτια μου. Οὔτε μ' ἔβλεπε κανένας, διότι ἤμουν κρυμμένη, οὔτε μ' ἄκουε κανένας, διότι τό κλάμα μου ἦταν βουβό.

Ὅπως ἤμουν κρυμμένη, ἀκούω ἀπό τήν ἀνοικτή πόρτα τοῦ δωματίου του τό Γέροντα νά λέει: «Κάποιος εἶναι ἀπ' ἔξω». Ἡ ἀδελφή, πού ἦταν στό διάδρομο τοῦ Ἴησυχαστηρίου καί ὀδηγοῦσε τόν κόσμον στό δωμάτιο τοῦ Γέροντος, τοῦ λέει: «Γέροντα, δέν ἔχει κανένα ἀπ' ἔξω». Ξανακούω σέ λίγο πάλι τό Γέροντα: «Κάποιος εἶναι ἀπ' ἔξω». Ἦταν σάν νά μ' ἔβλεπε μέσα ἀπό τούς τοίχους.

Βγαίνει έξω ή αδελφή, κοιτάζει δεξιά κι αριστερά, δέν μέ βλέπει και ξαναμπαίνει μέσα στό δωμάτιο. Κι ακούω τότε γιά τρίτη φορά τό Γέροντα: «Κάποιος εἶναι ἀπ' ἔξω». Καί τίς τρεῖς φορές εἶπε μέ δυνατή φωνή αὐτή τή φράση, ἔτσι πού νά μπορῶ νά τόν ἀκούω.

Καταλαβαίνετε πόσο συγκλονιστικό ἦταν γιά μένα· νά διαπιστώνω ὅτι, ἐνῶ ἤμουν ἀθέατη καί κανένας δέν μ' ἔβλεπε, ὁ Γέρων Πορφύριος γνώριζε ὅτι ἤμουν ἐκεῖ. Ἔβλεπα ἔτσι καθαρά τό διορατικό του χάρισμα· τό διαπίστωνα μέ τά ἴδια μου τά μάτια, τό ἄκουα μέ τά ἴδια μου τ' αὐτιά.

Βγῆκα ἀπ' ἐκεῖ, ὅπου ἤμουν κρυμμένη καί τότε ἡ ἀδελφή μέ εἶδε καί μέ ὀδήγησε στό Γέροντα. «Ἡσύχασε, παιδί μου», μοῦ εἶπε ἐκεῖνος. Κι ἐνῶ ὅλους τούς ἄλλους τούς εὐλόγησε ἐπάνω στό κεφάλι, ἐμένα μέ εὐλόγησε ὄχι μόνο στό κεφάλι, ἀλλά καί στό στήθος. Μέ σταύρωσε, δηλαδή, μέ τό σταυρό πού κρατοῦσε, δυό φορές. Τοῦ φίλησα τό χέρι, τόν εὐχαρίστησα κι ἔφυγα τρέχοντας ἀνάλαφρη σάν πουλί. Ἡ χαρά, ἡ εὐφροσύνη κι ἡ ἀγαλλίαση πού ἔνιωθα μέσα μου, οὔτε περιγράφονται οὔτε μποροῦν νά μεταδοθοῦν μέ λόγια, μέ ὁποιαδήποτε λόγια.

Ἴσως νά εἶναι ἀσήμαντη ἡ δική μου μαρτυρία γιά τό Γέροντα Πορφύριο, σέ σύγκριση μέ τίς μαρτυρίες καί τίς ἐμπειρίες ἄλλων ἀνθρώπων. Γιά μένα, ὅμως, προσωπικά, ἡ συνάντησή μου ἐκείνη μέ τό Γέροντα ἦταν μιά ἀπό τίς πιό συγκλονιστικές στιγμές τῆς ζωῆς μου καί θεωρῶ τό 1990, τή χρονιά, δηλαδή, πού τόν εἶδα, ὡς τήν πιό εὐλογημένη χρονιά τῆς ζωῆς μου.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΟΥ

Κοινωνιολόγος

Παναγιώτη Μ. Σωτήρχου

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ ΝΑ ΓΙΝΗ ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ

λους τούς Ἁγίους τούς χρειάζομαστε καθημερινά, ἐάν θέ-
λουμε νά ζήσουμε σωστά τήν ἐκκλησιαστική ζωή, χωρίς ἐκ-
τροπές καί συμβιβασμούς. Πιό πολύ ὅμως ἀπ' ὅλους χρεια-
ζόμαστε τόν Ἅγιο Νικόδημο τόν Ἁγιορείτη, πού ἡ ἐπίσημα
μνήμη του ἐορτάζεται στίς 14 Ἰουλίου κάθε χρόνο. Καί γιατί
τόν χρειάζομαστε περισσότερο; μπορεῖ νά ρωτήση κάποιος.
Ἡ ἀπάντησι εἶναι ἀπλή: Τόν χρειάζομαστε, ὄχι μόνο γιατί εἶναι ἀπό
τούς πιό σύγχρονους Ἁγίους μας (ἡ ἀνακήρυξι του ἔγινε τήν 31 Μαΐου
1955), ἀλλά κυρίως γιατί εἶναι καί' ἐξοχὴν διδακτικός, εἶναι κατηχητής,
εἶναι μεγάλος Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας καί διδάσκει καί φρονηματί-
ζει καί μέ τά βιβλία του καί μέ τόν ἀσκητικόν βίον του τήν πᾶσαν Ἀλή-
θειαν τῆς Ἐκκλησίας. Καί τήν διδάσκει μέ τρόπον αὐθεντικό.

Παλαιότερα ὁ λαός μας διδασκόταν τήν Πίστην του ζωντανά, με τήν
πρᾶξι, μέσα στήν ἀγκαλιά μιᾶς κυρίαρχης Παραδόσεως βίου καί ἀξιών
ζωῆς, ὅπως διδάσκονται ὅλα τά βρέφη τήν μητρική τους γλῶσσα, μέ
διδάσκαλο τήν ἴδια τήν ζωή. Ἔτσι ἦταν ἡ Ὁρθοδοξία γιά αἰῶνες: ἕνας
τρόπος ἀληθινῆς ζωῆς, μέ κέντρο τόν Σωτήρα Χριστό καί ὁρατό πλαι-
σιο, τήν ἐν κόσμῳ ἀγωνιζομένη Ἐκκλησία. Τήν δίδασκαν βέβαια τήν
Πίστιν καί μέ τήν πρᾶξιν καί τόν λόγο τους καί ὁ παπᾶς καί ὁ δάσκαλος
στό σχολεῖο καί ἡ οἰκογένεια καί ἡ κοινωνία σάν σύνολο, μέ τήν καθη-
μερινή συμπεριφορά τῆς. Σήμερα ὅμως συμβαίνει τό ἀντίθετο. Ἡ κοι-
νωνία θαρρεῖς καί ἀποχριστιανίστηκε κι ἀκολουθεῖ τά δυτικά πρότυπα
τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας. Ἡ οἰκογένεια δέν φροντίζει, πιά πλήν
ἐξαιρέσεων, γιά τήν ψυχική καί θρησκευτική ἀνάπτυξιν τῶν παιδιῶν τῆς
καί διαλυμένη καθὼς εἶναι ἡ ἴδια, παραπαίει ἀνάμεσα στόν ἄθεο μον-
τερνισμό καί τήν ὠφελμιστική ἀντίληψιν τῆς ζωῆς, μέ τήν φιλοχρηματία
καί τήν φιληδονία, πού μεταδίδει καί στά παιδιά τῆς.

Τί μένει λοιπόν; Τό σχολεῖο καί ὁ κλῆρος πρέπει νά ἀντιμετωπίσουν
τό μέγα φορτίο τῆς Παραδόσεως τοῦ Γένους: Ἄλλά οἱ συνθῆκες κι ἐκεῖ
δέν εἶναι θετικές. Ἔχουν γίνει ἐμφανῶς ἀρνητικές, γιά νά μὴν ποῦμε
τίποτε χειρότερο γιά τήν σύγχρονη ἐκπαίδευσιν. Τό σχολεῖο, δυστυχῶς,
ἔχασε τόν φόβον τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθινῆς σοφίας καί ἡ
παιδεία βολοδέρνει ἀναρχὴ καί τραγική -ἀληθινά τραγική καί προδομέ-
νη- μέσα στίς ἀμπελοφιλοσοφίες τῆς ξεπερασμένης λογικῆς τῆς δῆθεν

«ἐπιστήμης» καί δέν δίνει κανένα στήριγμα Πίστεως στήν πνευματικά ὀρφανή νεότητα τοῦ καιροῦ μας. Καί φυσικά, μέσα σ' ἓνα τέτοιο ἀρνητικό καί ἐχθρικό γιά τήν Ἐκκλησία κλίμα, οἱ κληρικοί δέν μποροῦν πιά νά παίξουν τόν εὐεργετικό ρόλο τοῦ κεντρικοῦ ἴστου στήν ἐνορία τους, ὅπως ἄλλοτε, πού ἔπειθαν καί καθοδηγοῦσαν τήν ζωή τοῦ ποιμνίου τους.

Σύγχυσι λοιπόν, ἄγνοια, παραποίησι καί κατατρεγμός στό ξέφραγο ἀμπέλι τῆς κοινωνίας, ὅπου βρίσκουν τήν εὐκαιρία καί ὁρμούν μέ σατανικό ζῆλο ἀμέτρητοι ξενοκίνητοι αἵρετικοί, σάν τούς λύκους, πού πέφτουν πεινασμένοι σέ ἀφύλαχτο κοπάδι. Νά συνεχίσουμε τήν περιγραφή; Δέν εἶναι ἀπαραίτητο. Τήν πραγματικότητα αὐτή τήν ζοῦμε ὅλοι καθημερινά σέ πολλά επίπεδα...

Νά γιατί χρειαζόμαστε περισσότερο ἀπό ὅλους τούς Ἁγίους τόν θαυμαστόν Ἅγιο Νικόδημο τόν Ἁγιορείτη στίς μαῦρες μέρες μας. Γιά νά μᾶς διδάξη καί νά μᾶς ἐπανευαγγελίσῃ τήν Ἀνάστασι, τήν πάντιμη Ὁρθοδοξία καί Ὁρθοπραξία, τήν μόνη σώζουσα Ἀλήθεια, πού οἱ νεώτεροι τήν ἀλλοιώνουν συνεχῶς καί τήν παραχαράζουν, ἔτσι, πού κοντεύουν νά τήν κάνουν μιά «ἰδεολογία», μιά κυριακάτικη ἐκδήλωσι κοσμικῆς μορφῆς ἢ τό πολύ - πολύ ἓνα ἴδρυμα ἀνθρωπιστικό, πού ὅταν βρίσκῃ καιρό φροντίζει γιά τούς ἐνδεεῖς, ὅπως περίπου κάνουν καί τά «Σαλβεῖσιον ἄρμου» (Στρατός τῆς Σωτηρίας) στήν φράγκικη Δύσι.

Δυστυχῶς ὅμως ὁ μέγας αὐτός Ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας, παραμένει ἀκόμη ἄγνωστος καί παραγκωνισμένος ἀπό τούς πολλούς -ἐνῶ οἱ πολλοί τόν ἔχουν ἀνάγκη- καί λίγοι μόνο τόν γνωρίζουν καί τόν ἀγαποῦν καί μελετοῦν τά θεοφώπιστα ἔργα του, πού ἀνέρχονται σέ ἀρκετές δεκάδες. Προσωπικά ὀφείλω πολλά, πάρα πολλά στόν Ἅγιο Νικόδημο τόν Ἁγιορείτη καί ἡ μελέτη τῶν βιβλίων του μέ ὠφέλησε, ὅσον ἐλάχιστα ἄλλα κείμενα στή ζωή μου. Γιατί εἶναι ἓνας μέγας καί ἀληθινός Νηπτικός Πατήρ, τόσο μέ τόν ὀσιακό καί καθαρότατο βίο του, ὅσο καί μέ τή διδασκαλία του, πού ἀνακεφαλαιώνει ὅλη τήν ἀγιοπατερική σοφία, τήν ὁποία γνώριζε ὅσο λίγοι. Κι ὅμως, τό ξαναλέμε, τά συγγράμματά του, πού φωτίζουν ἄπλετα τήν ἀκρίβεια καί τήν αὐθεντικότητα τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, μένουν ἄγνωστα στους πολλούς καί αὐτό εἶναι τραγικό γιά τήν πνευματική ζωή τοῦ τόπου...

Ἀπό εὐγνώμοσύνη στόν Ἅγιο καί μέ σκοπό τήν εὐρύτερη διάδοσι τῆς διδασκαλίας του, εἶχα συνθέσει καί κυκλοφόρησα ἓνα βιβλίο μέ ἀποσπάσματα κειμένων τοῦ Ἁγ. Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, μέ τίτλο «Ὁδηγός Ὁρθοδοξίας». Ἐπίσης καί τό βιβλίο «Αὐτός ὁ Μέγας» (ἐκδόσεις Παπαδημητρίου), ὅπου περιγράφεται λεπτομερῶς ὅλη ἡ ζωή τοῦ Ἁγίου. Καί τό ἐπιλοφόρησα ἔτσι, γιατί εἶναι ἀλήθεια, ὁ πῶς κατάλληλος, ὁ πῶς προσιτός ὀδηγός γιά τήν Ὁρθοδοξία μας, ὁ ἐκλαϊκευτικός λόγος τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, πού διαβάζεται καί σήμερα στό πρωτότυπο, πολύ ἄνετα ἀπό τόν μέσο ἀναγνώστη. Νά, γιατί χρειάζεται καί τώρα,

περισσότερο από όλους τους Ἁγίους ὁ ἐκ Ναζιάς Ὁσιος Πατήρ.

Ἡ ἐποχή μας διψᾷ καὶ ἀναζητεῖ στό βάθος τό στέρεο θεμέλιο τῆς ἀσκητικῆς Ὁρθοδοξίας καί Ὁρθοπραξίας. Ὁ ἄθεος κόσμος τήν ἔχει ἀπογοπεύσει, τήν ἔχει ἀπελπίσει, σέ ὅλους τούς τομεῖς καί ἰδιαίτερα στόν πνευματικό. Γι' αὐτό καί ὁ θεοφώπιτος Πατήρ Ἁγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης εἶναι ἐκεῖνος, πού μπορεῖ νά προσφέρῃ τό ζητούμενο στίς ψυχές ὅλων μας. Γι' αὐτό νά φωνάξω δυνατά καί πρὸς κάθε κατεύθυνσι: Διαβάστε τόν Ἁγιο Νικόδημο τόν Ἀγιορείτη, διαβάστε τό «*Συμβουλευτικόν ἐγχειρίδιον*» του, τή «*Φιλοκαλία*», τό «*Νέον Μαρτυρολόγιον*», τό «*Πηδάλιον*», τήν «*Βίβλον τοῦ μεγάλου Βαρσανουφίου*» (Μέγας Γέρων) καί τά τόσα ἄλλα ἔργα του, ὅσοι θέλετε νά βρεῖτε τήν ἀληθινή, τήν ἄφθορη Ὁρθοδοξία καί νά ἀναβαπτισθεῖτε μέσα στό ἀγιοπατερικό πνεῦμα. Εἶναι τό πιό σίγουρο στήριγμα γιά τή σωτηρία μας, ἡ πιό πειστική ἀπάντησι στά ἐρωτήματα τῶν καιρῶν μας τῶν ἀπελπισμένων. Διαβάστε τά θεοφώπιστα ἔργα τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου καί τότε θά διαπιστώσετε κι ἐσεῖς ὅτι αὐτός εἶναι ὁ Ἁγιος πού χρειάζομαστε ὅλοι σήμερα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Μ. ΣΩΤΗΡΧΟΣ

Δημοσιογράφος, Συγγραφέας

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ

Παντί τῷ Χριστεπώνυμῳ Πληρώματι

τῆς Ἀγιωτάτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

ν ὄψει τῆς ἐτοιμασίας ἀπό τῆ Βουλή τῶν Ἀντιπροσώπων Νομοθεσίας γιά τή ρύθμιση τῆς ἐλεύθερης συμβίωσης ἀτόμων, ἐπιθυμοῦμε νά καταστήσουμε σ' ὅλους γνωστές τίς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία δέν ἔχει, οὔτε καί ἐπιθυμεῖ νά ἔχει δυνατότητα ἐπιβολῆς τῆς θέσης της στούς ἀνθρώπους. Κατά τό Κυριακό λόγο, «ὅστις θέλει» ἀκολουθεῖ τίς συμβουλές της. Ἐχει, ὅμως, πάντοτε τό δικαίωμα νά ἐκφέρει τήν ἀποψή της καί νά συμβουλευεῖ τούς πιστούς.

Γιά τήν Ἐκκλησία δέν εἶναι δυνατό νά γίνεῖ ἀποδεκτή ἡ συμβίωση δύο ἀνθρώπων ἐκτός τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου. Ἡ ἔνωση ἀνδρός καί γυναικός στοχεύει στήν πνευματική τελείωση τῶν συζύγων, γι' αὐτό καί ἡ σχέση τους ἀνάγεται, μέ τό μυστήριο τοῦ γάμου, στή σχέση Χριστοῦ καί Ἐκκλησίας (Ἐφεσ. ε' 32).

Ἡ Χριστιανική διδασκαλία, πολύ περισσότερο, δέν μπορεῖ νά δικαιολογήσει τήν ὁμοφυλοφιλία, οὔτε καί νά δεχθεῖ τή συμβίωση ὁμοφυλόφιλων ἀτόμων. Ἡ Ἁγία Γραφή ὁμιλεῖ γιά δύο φύλα, «ἄρσεν καί θῆλυ», τά ὁποῖα δημιούργησε ὁ Θεός. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μιλά ξεκάθαρα γιά τήν καταδίκη τῆς ὁμοφυλοφιλίας: «Μή πλανᾶσθε... οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε ἀρσενικοῖται... βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσι» (Α' Κορ. στ' 9-10). Καί ἡ Ἐκκλησία συμβουλευεῖ ὅσους ἔχουν ροπή, ἢ ἐθισμό πρός τήν ὁμοφυλοφιλία, νά ἀγωνιστοῦν νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό αὐτή, ὅπως ἀγωνίζονται καί γιά ἄλλα πάθη.

Ἀκόμα κι ἄν γινόταν δεκτή ἡ δικαιολογία ὅτι τό νομοσχέδιο ἀποσκοπεῖ στή ρύθμιση κοινωνικῶν προβλημάτων ἀνθρώπων πού δέν ἀνήκουν στήν Ἐκκλησία, τό γεγονός ὅτι προνοεῖται ρύθμιση τῆς συμβίωσης ἀτόμων τοῦ ἰδίου φύλου συνιστᾶ τελεία διαστροφή.

Ἐχουμε τή γνώμη ὅτι οἱ νόμοι πρέπει νά ἔχουν ὡς στόχο, ὄχι ἀπλῶς τή ρύθμιση κοινωνικῶν διαφορῶν, οὔτε καί τήν ἱκανοποίηση τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά, κυρίως, τή διαπαιδαγώγησή τους. Πολύ περισσότερο δέν μποροῦν οἱ νόμοι νά ἀνάγουν μίαν ἐκτροπή σέ κανόνα δικαίου.

Νομοθετήματα ξένα προς τά ἥθη τοῦ λαοῦ μας ἔχουμε τή γνώμη ὅτι πρέπει νά ἀποφεύγονται. Ἄκόμα καί σέ λαούς πού δέν ἔχουν πρόβλημα ἐθνικῆς ἐπιβίωσης, τέτοια νομοθετήματα ἀμβλύνουν τά ἠθικά αἰσθητήρια τῶν ἀνθρώπων καί συμβάλλουν στή διάλυση τῆς κοινωνίας. Πολύ πιά καταστρεπτική θά εἶναι γιά τό λαό μας, πού ἀγωνίζεται γιά τήν ἐθνική ἀλλά καί τή φυσική του ἐπιβίωση στήν πατρίδα γῆ, ἡ εἰσαγωγή τέτοιων καταστάσεων. Θά ὀδηγηθοῦμε σέ διάλυση τῆς οἰκογένειας, πού ἀποτελεῖ τό κύτταρο τῆς κοινωνίας μας, καί στή διαφθορά.

Καλοῦμε τή Βουλή τῶν Ἀντιπροσώπων νά ἀρθεῖ στό ὕψος τῶν περιστάσεων καί νά περιφρουρήσει τίς ἀξίες καί τά ἥθη τοῦ λαοῦ μας. Ἀπευθυνόμαστε καί πρὸς ὅλους τοὺς πιστοὺς καί τοὺς προτρέπουμε νά παραμείνουν σταθεροί γύρω ἀπὸ τήν Ἐκκλησία, προστατεύοντας τή θρησκευτική, ἀλλά καί τήν προσωπική ἀξιοπρέπειά τους.

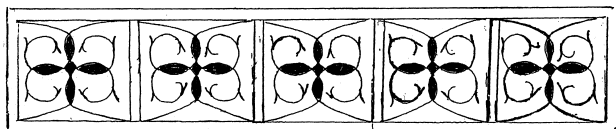
Ἐπικαλούμενοι τόν θεῖον φωτισμόν πρὸς ὅλους, εὐχόμεθα πλοῦσια τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ στίς οἰκογένειες καί στά ἔργα σας.

Μετ' εὐχῶν διαπύρων

*Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶ Συνόδου
Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος
Καί τά λοιπὰ Συνοδικά Μέλη*

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου,
22 Ἰουνίου 2015.

Ἑλένης Παπαγεωργίου

Η ΟΔΟΣ ΤΩΝ ΔΑΚΡΥΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΘΕΟΛΟΓΟ

Ὁ θέμα τοῦ «δώρου τῶν δακρύων» κατέχει μιά ιδιαίτερα σπουδαία θέση στήν Ἐνατολή κι αὐτό γιατί στή πνευματική ζωή οἱ Ὁρθόδοξοι δίνουν μεγαλύτερη ἔμφαση στόν παράγοντα τῆς μυστικῆς ἀφοσίωσης πού σχετίζεται μέ τήν «καρδιά» ὡς κατ' ἐξοχήν δοχείου τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Μιά «Θεολογία τῶν δακρύων» θά μπορούσε νά στοιχειοθετηθεῖ ἀπό τά γραπτά τοῦ Εὐάγγελου τοῦ Ποντικοῦ, τοῦ Ἡσαΐα τῆς Σκήτης, τά συγγράμματα τοῦ Ἁγίου Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτιοῦ, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Κασσιανοῦ καί τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τῆς Κλίμακος. Μεταξύ τῶν Μυστικῶν συγγραφέων, ἡ Θεολογία αὐτή τῶν δακρύων βρίσκεται καί στά γραπτά τοῦ Μυστικοῦ Θεολόγου τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου. Ἄν καί τά στοιχεῖα αὐτῆς τῆς «Θεολογίας τῶν δακρύων» βρίσκονται ἐγκατεσπαρμένα σέ ὅλα τά κείμενα τοῦ Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, ἐμεῖς θ' ἀναφερθοῦμε κυρίως στίς «Κατηχήσεις» καί τά «Κεφάλαια».

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Συμεών πάνω στό θέμα αὐτό τῶν δακρύων παραλήφθηκε, κατὰ πρῶτον, ἐκ μέρους τοῦ ἀπό τό Δάσκαλο καί Γέροντα τοῦ Ἁγίου Συμεών, τόν Συμεών τόν Στουδίτη τόν Εὐλαβῆ, Ἡγούμενο τῆς Μονῆς Ξηροκέρκου στή Κωνσταντινούπολη. Ἄν καί θά μπορούσαμε ἐπίσης νά βροῦμε στοιχεῖα αὐτῆς τῆς διδασκαλίας καί στήν «Κλίμακα» τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Σιναΐτη, πού ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος εἶχε μελετήσει καί ἐντυφήσει πολύ προσεκτικά προτοῦ εἰσελθεῖ Μοναχός στή Μονή τοῦ Στουδίου. Αὐτή του τήν διδασκαλία, ὁ Ἅγιος Συμεών τήν ἐμπιστεύτηκε στό μαθητή καί βιογράφο του Ἅγιο Νικήτα τόν Σιτηάτο. Κι οἱ δύο μελέτησαν τούς Ἁγίους Γρηγόριο Θεολόγο, Ἅγιο Ἰωάννη Δαμασκηνό, στά πολύ γνωστά καί οἰκεία κείμενα τῶν Νηπτικῶν Θεολόγων καί Ἀσκητικῶν Πατέρων.

Ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος μᾶς λέει ὅτι «ἡ καρποφορία τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς, ἀρχίζει μέ τά δάκρυα μετανοίας, διότι τά «δάκρυα ἀρχίζουν νά ρέουν ὅταν πλησιάζει νά συμβεῖ ἡ πνευματική γέννηση». Ἐνα τέτοιο γεγονός ὑπῆρξε ἀκριβῶς τό ἀντικείμενο τῆς πνευματικῆς ἐμπειρίας τοῦ Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, πού ἀναφέρει σέ μιά ἀπό τίς «Κατηχήσεις» του. Τό γεγονός αὐτό τό σχετίζει μέ τή θέα τοῦ Ἁκτίστου Φωτός, πού δόθηκε σάν δῶρο σέ ἕνα ἄνδρα, τόν Γεώργιο, ὑπό τό πρό-

σωπο του οποίου θά πρέπει νά ἐννοήσουμε τόν ἴδιο τόν Ἅγιον Συμεών, πού καί αὐτόν τόν τρόπο μᾶς δίνει στοιχεῖα τῆς αὐτοβιογραφίας του.

Ὄταν ἡ θεά αὐτή τοῦ Θείου Φωτός παρῆλθε καί ὁ Γεώργιος ἦλθεν εἰς ἑαυτόν, μᾶς διηγεῖται ὅτι ὁ ἴδιος ἦταν ἕνα «λάφυρο χαρᾶς καί καταπλήξεως» ἔκλαιγε ἀπό τά βάθη τῆς καρδιάς του καί τά δάκρυά του ἦταν συνδεδεμένα μέ «γλυκύτητα». Εἶχε ἀρχίσει νά εἰσέρχεται σέ ἐκείνην τήν μυστηριώδη χώρα πού ἦταν ἡ ἀληθινή του κατοικία. Γιατί, ὅπως λέει καί ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος: «Τό σημεῖο τοῦ πλησιασμοῦ σου στά σύνορα τῆς μυστηριώδους χώρας εἶναι τό ἐξῆς: ὅταν ἡ Θεία Χάρη ἀρχίζει νά σοῦ ἀνοίγει τά μάτια ἔτσι ὥστε νά μπορείς νά βλέπεις τά πράγματα στήν οὐσιαστικότητα τοῦ βάθους τους, τότε τά μάτια σου ἀρχίζουν νά τρέχουν δάκρυα, πού ρέουν ποταμῆδόν στά μάγουλά σου. Καί τότε εἶναι πού ἡ πάλη καί βιαιότητα τῶν σαρκικῶν παθῶν σβήνει μέσα σου καί ἐξαφανίζεται...».

Ἐπὶ τῶν ὀρισμένες χαρακτηριστικές ἐκφράσεις τῶν Ἁγίων Πατέρων πού σαρκώνουν τίς ποικίλες θεωρήσεις τῶν ἐμπειριῶν τους. Ἔτσι μᾶς μιλοῦν γιά τό «δῶρο τῶν δακρύων». Τό «δῶρο τῶν δακρύων» εἶναι μιά ἐκφραση πού χρησιμοποιεῖται ἀπό τή διάλεκτο τῶν Πατέρων τῆς Ὁρθοδοξίας, γιά νά δείξει ἀκριβῶς ὅτι αὐτά τά δάκρυα εἶναι στήν οὐσία τους ὑπερφυσικά καί ὅτι δέν σχετίζονται καθόλου μέ τά ἀνθρώπινα πάθη ἢ ἔστω μέ κάποια ἀνάλογη προσπάθεια, πού γιά τήν πρόκλησή τους καταβάλλεται ἀπό τόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο. Τά δάκρυα αὐτά εἶναι μιά δωρεά στόν ἄνθρωπο ἀπό τή Χάρη τοῦ Θεοῦ. Ρέουν χωρίς τήν καταβολή καμμίας ἀπολύτως ἔντασης ἢ προσπάθειας, χωρίς τήν βιαιότητα λυγμῶν ἢ συστολή τῶν μυῶν τοῦ σώματος, δείγμα ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑποφέρει. Πρόκειται γιά ἕνα δῶρο πού δίδεται ἐντελῶς δωρεάν καί πού ἐξαρτᾶται ἀπόλυτα καί ἄμεσα ἀπό τήν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ. Στά κείμενα τοῦ Ἁγίου Συμεών, πούχαμε καταφύγει γιά ἐνίσχυση μαρτυρίας, ἡ ἔμφαση δίδεται μᾶλλον στήν Ὁδό πού συνιστοῦν τά δάκρυα στήν περιοχὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς καί πού εἶναι κάτι γιά τό ὅποιο κανεὶς θά πρέπει νά προσεύχεται ἀδιαλείπτως, προκειμένου νά τό ἀποκτήσει. Στό τόλμημά μας αὐτό ἐπίσης θά δοῦμε ὅτι ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος μέ τήν χάρη τοῦ δώρου τῶν δακρύων ἀναφέρει ὅτι αὐτό τό δῶρο χαρίζεται στό κάθε πιστό Ὁρθόδοξο Χριστιανό.

Ἡ πύο συστηματικὴ διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Συμεών πάνω στό θέμα τῶν δακρύων βρίσκεται στή «Δ΄ Κατήχησή» του, στήν ὁποία μιλά γιά τά δάκρυα τῆς Μετανοίας. Σ' αὐτή του τήν «Κατήχηση» ἀρχίζει μέ μιά συζήτηση στήν ὁποία ἀναφέρει τά λόγια τοῦ Γέροντά του Συμεών τοῦ Στουδίτη, τό συμπέρασμα τῶν ὁποίων καί εἶναι ὅτι κανένας «ποτέ δέν θά ἔπρεπε νά μετέχει στό Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας χωρίς δάκρυα».

Ἦταν φυσικό αὐτά τά λόγια νά τοῦ προξενήσουν κατάπληξη καί συγκίνηση καί ἔτσι προσπαθεῖ νά δείξει τό πῶς κάτι τέτοιο θά μπορούσε νά ἐπιτευχθεῖ. Ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος δηλώνει ὅτι αὐτοὶ

πού δέν κλαίουν μέρα καί νύκτα μπροστά στό Θεάνθρωπο Χριστό, δέν θά μπορέσουν νά δακρύνουν οὔτε καί ὅταν μετέχουν στά Θεῖα Μυστήρια. Ἐπίσης ὁ Ἅγιος Συμεών παρατηρεῖ ὅτι αὐτοί πού νομίζουν ὅτι εἶναι κάτι τό πολύ δύσκολο νά χύσει κάποιος δάκρυα στή μετάληψη τῶν φρικτῶν Μυστηρίων τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, δείχνουν τήν ἄγνοια καί ἀναισθησία τους, γιατί ἐάν αὐτοί ἐπιδοθοῦν στήν ἐργασία ἀγαθῶν ἔργων στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πού θά πρέπει νά ριζώνει στήν καρδιά τους, τότε αὐτοί ὄχι μονάχα θά δάκρυσαν ὅταν θά κοινωνοῦσαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἀλλά καθημερινά θά δάκρυσαν.

Αἰτία νά μήν μπορούμε νά δακρύνουμε ὅταν κοινωνοῦμε εἶναι ἡ σκληρότητα πού σχετίζεται, κατά τόν Ἅγιο Μάξιμο τόν Ὁμολογητή, μέ τήν βούληση καί προαίρεση τοῦ ἀνθρώπου. Σέ τελευταία ἀνάλυση πρόκειται γιά ἐπιλογή τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος λέει ὅτι πρόκειται καθαρά γιά ἐπιλογή, γιά τό ἄν δηλαδή ἕνας ἄνθρωπος ταπεινώνεται καί μετανοεῖ ἢ ἄν σκληρύνει τήν καρδιά του. Ὁ Θεός, ἀναφέρει ὁ Ἅγιος δέν ἐνδιαφέρεται γιά τήν συμπεριφορά τοῦ ἀνθρώπου ἐξωτερικά, ἀλλά γιά τή «συντετριμμένη καί τεταπεινωμένη καρδιά» πού εἶναι γεμάτη ἀπό εἰρήνη καί ἀγάπη γιά τόν Θεό. Ἡ καρποφορία τῆς προσευχῆς καί τῆς μελέτης καί ἡ συμμετοχή στίς Ἱερές Ἀκολουθίες πρέπει νά γίνονται μέ τήν χάρη «τῶν δακρύνων τῆς μετάνοιας». Αὐτοί οἱ καρποὶ ὀδηγοῦν στή ἀρετή τῆς ἀπάθειας καί τῆς ταπεινώσεως.

Ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος μιλά γιά τά «δάκρυα κατανύξεως» πού εἶναι καρποὶ τῆς ἄσκησης τῶν πιστῶν. Ὁ ὅρος «κατάνυξη» δηλώνει εἶδος κεντρίσματος καί ἐνθαρρύνει τόν ἄνθρωπο στά πνευματικά. Χωρίς τόν παράγοντα αὐτό ἡ ψυχὴ δέν μπορεῖ νά καθαρθεῖ ἀπό τά πάθη. Ὁ Ἅγιος Συμεών λέει ὅτι ἡ κατάνυξη αὐτὴ ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στή πνευματικὴ ἐλευθερία. Αὐτά τά ἀγαθὰ ἐνεργοῦν μέσα ἀπὸ τά δάκρυα.

Ὁ Ἅγιος Συμεών ἀναφέρει ὅτι κανένας ἄνθρωπος δέν λαμβάνει τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χωρίς τά «συνεχῆ δάκρυα», πού δροσιζουν τήν ψυχὴ μέ «ἄρρητο τρόπο».

*Η ΘΕΩΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΑΚΤΙΣΤΟ ΦΩΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΣΥΜΕΩΝ
ΤΟΝ ΝΕΟ ΘΕΟΛΟΓΟ*

Στά Πρακτικά καί Θεολογικά του Κεφάλαια ὁ Ἅγιος Συμεών ἀναφέρει ὅτι ἡ κατάνυξη ἔχει διττὴ ἐνέργεια καί κατασβήνει τήν φλόγα τῶν σαρκικῶν παθῶν καί καθαρίζει τήν ψυχὴ, μέσω τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ζωοποιεῖ.

Ἐπίσης στίς «Κατηχήσεις» συγκρίνει τά δάκρυα τῆς κατάνυξης μέ τό νερό καί τή βροχὴ πού βοηθοῦν τά φυτά νά ἀναπτυχθοῦν. Αὐτό τονίζουν οἱ Ἅγιοι Πατέρες: «ἀποκτᾷ κάποιος ἀρετές μέσα ἀπὸ τά δάκρυα. Διότι, λέει, ὅτι ὅταν ἀπουσιάζει ὁ τεχνίτης τά ὑλικά καί τά σύνεργα μιᾶς

τέχνης εἶναι ἄχρηστα, αὐτή εἶναι ἡ δημιουργός τῶν ἀρετῶν, ἡ κατάνυξη. Δάκρυα ἀναφέρει, ὁ Ἅγιος Συμεών, δέν υπάρχουν χωρίς μετάνοια. Τά δάκρυα, λέει, ἡ μετάνοια καί ὁ κλαυθμός εἶναι ἀλληλένδετα μεταξύ τους. Καί τά τρία αὐτά εἶναι στοιχεῖα τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Μιλᾷ γιά αὐτά σάν νά εἶναι ὁ στρατηγός τῶν ἀρετῶν καί ὅταν ἕνα στρατεύμα δέν ἔχει στρατηγό διαλύεται καί δέν μπορεῖ νά νικήσει τόν ἐχθρό. Χωρίς τό πένθος γιά τίς ἁμαρτίες μας ὁ ἄνθρωπος γίνεται εὐκολονίκητος ἀπό τούς ἐχθρούς, τά πάθη του.

Ἐπίσης στή «Β΄ Κατήκηση», ἀναφέρει ὅτι αὐτό δείχνει κατά πόσον βιώνουμε τούς Μακαρισμούς τοῦ Χριστοῦ, αὐτά εἶναι τά ἀποτυπώματα τῶν Ἁκτίστων Ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στή ψυχή. Ἐπίσης ὁ Ἅγιος Συμεών διαβεβαιώνει ὅτι: «ἡ παράκληση πού προέρχεται ἀπό τήν ἔλλαμψη τῆς ἐπιδημίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στίς ψυχές ὀδηγεῖ στή θέωση». Πρόκειται γιά ἀνεκλάλητο θαῦμα πού καθορίζει καί λαμπρύνει τήν ψυχή ἀπό τό βόρβορο τῶν ἁμαρτιῶν της καί τήν ἐλευθερώνει ἀπό τά ἀόρατα δεσμά τῆς ἁμαρτίας. Γι' αὐτό ὁ Ἅγιος Συμεών ἀναφωνεῖ: «Ἔω δάκρυα, πού ἀναβλύζετε ἀπό τά μάτια πού ἔχουν χαριωθεῖ μέσῳ τῆς θείας ἔλλαμψης, προξενεῖτε μέ τήν παρουσία σας ἀληθινή παρηγοριά. Τά ἄφθονα δάκρυα εἶναι δεῖγμα τῆς ἀληθινῆς γνώσης. Διότι τό Θεῖο καί Ἄκτιστο Φῶς φωτίζει τήν ψυχή. Αὐτό τό φῶς δίνει στόν ἄνθρωπο τήν καρποφορία τῆς «ἐν Χριστῷ ζωῆς». Αὐτή ἡ ζωή δίνει στόν ἄνθρωπο τήν εὐσπλαχνία καί τήν συμπάθεια γιά ὅσους πάσχουν καί ὁ Χριστός γίνεται κατοικητήριο τῆς ψυχῆς. Δύο τρόποι μαλακώνουν τήν καρδιά: «ἡ ἐνεργός πείνα καί δίψα πού συνοδεύονται ἀπό τήν δικαιοσύνη, καί ἡ ἐκπλήρωση τῶν Θεῶν Ἐντολῶν. Ὁ παθητικός τρόπος πού συνίσταται στήν ἀποδοχή τῶν θλίψεων καί τῆς ταπείνωσης». Ἐπίσης στή «ΚΓ΄ Κατήκηση» ὁ Ἅγιος Συμεών μιλᾷ γιά τήν ἐμπειρία τῆς «πνευματικῆς μέθης». Καί χρησιμοποιεῖ τό παράδειγμα τῶν σταφυλιῶν. Ὅταν γιά νά κυθεῖ τό ὑγρό ἀπό τά σταφύλια συνθλίβονται κάτω ἀπό τά πόδια τοῦ ἀνθρώπου καί μιά πέτρα γιά νά κυθεῖ τό ὑγρό. Ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος στενοχωριέται γιατί τά πάθη τοῦ ἐγωῖσμοῦ καί τῆς ματαιοδοξίας τόν ἀπομακρύνουν ἀπό τήν «Ἁγία ταπείνωση». Ἔτσι γιαιρεύονται τά τραύματα, οἱ πληγές καί τά ἔλκη ἀπό τήν ἁμαρτία.

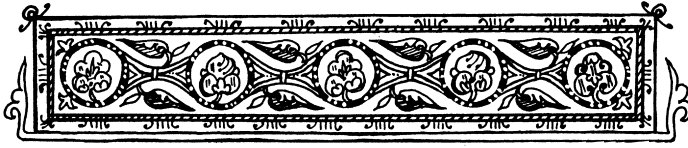
Ὁ Ἅγιος Νικήτας ὁ Σιτηῆτος, ὁ βιογράφος καί μαθητής τοῦ Ἁγίου Συμεών, ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἅγιος Συμεών «ἔχυνε χειμάρρους δακρῶν» καί ὅτι ὅταν ἱερουργοῦσε τό Μυστήριο τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας, αὐτοί πού ἦταν κοντά του δέν μπορούσαν νά ἀντικρύσουν τήν λαμπρότητα τῆς ὄψης τοῦ προσώπου του. Τά μάτια του ἐξέπεμπαν ἀκτίνες τοῦ Ἁκτίστου Φωτός. Ὅπως δέν μπορούμε νά κοιτάξουμε ἀπότομα τόν ἥλιο ἔτσι κι αὐτόν. Ἡ Ἄκτιστη χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μεταμόρφωνε τόν Ἅγιον Συμεών. Τά δάκρυά του δέν εἶχαν τό χαρακτηριστικό τῆς ὀδύνης, ἀλλά γινόταν ἕνα δεύτερο Βάπτισμα πού εἶναι ἡ ἴδια ἡ Ἀλήθεια. Κατά τόν Ἅγιον Συμεών αὐτή εἶναι ἡ ζῶσα σχέση τῆς ψυχῆς: «ὅταν τά ἀνθρώπινα ἔγκατα φωτισθοῦν ἀπό τήν Ἄκτιστη Χάρη τοῦ Ἁγίου

Πνεύματος, ὁ ἄνθρωπος στήν ἀδυναμία τῆς κτιστῆς φύσεώς του δέν μπορεῖ νά ὑπομείνει αὐτή τή θέα». Ἔτσι ἔπειτα ἀπό πολλούς πόνους φθάνει στή πνευματική κατάσταση πού ὑπερβαίνει τή φθαρτότητα καί ταπεινότητα τοῦ σώματος καί ἀπαλλάσσεται ἀπό τίς ἐφήμερες ἀνάγκες του, δέν ὑπολογίζει τόν κόπο, τήν πείνα, τήν δίψα καί μέ τήν χρήση τοῦ πνευματικοῦ ἐσόπτρου ἀντικρύζει τό Ἄκτιστο Φῶς, φθάνει στή θέωση γιά τήν ὁποία δημιουργήθηκε ὁ ἄνθρωπος.

ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Θεολόγος

Ἰαννῶν Πιλλᾶ

ΟΔΟΣ ΘΕΩΣΕΩΣ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΟΛΟΓΗΣΗ

Μέ την εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης τεσσαρακονταετοῦς ἡγουμενίας τοῦ π. Ἰθανασίου κυκλοφόρησε τό βιβλίό «Ἰόδός Θεώσεως» πού περιλαμβάνει κείμενα μιᾶς σειρᾶς ὀμιλιῶν τοῦ ἁγίου ἡγουμένου οἱ ὀποῖες ἔχουν ἐκφωνηθεῖ εἴτε σέ μοναχικά συνέδρια στή Μονή Τροοδιτίσσης εἴτε σέ συνάξεις πνευματικῶν του τέκνων στό ἴδρυμα «Ἰγιος Νεκτᾶριος» στή Λευκωσία. Τά κείμενα αὐτά, πού συνιστοῦν καταθέσεις ὑψηλῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητας, προέκυψαν ἀπό ποιμαντικές - πνευματικές ἀνάγκες κι ὄχι ἀπό θεωρητικές ἢ φιλολογικές προθέσεις τοῦ συγγραφέα.

ἸΟ Θεοφιλέστατος Ἰπίσκοπος Καρπασίας Χριστοφόρος, πνευματικό τέκνο τοῦ ἁγίου ἡγουμένου, στό σύντομο πρόλογο τοῦ τόμου, σημειώνει ἀνάμεσα σέ ἄλλα: «Ἰκεῖνος (ὁ ἡγούμενος) μέ δίδαξε τήν πατερική σκέψη καί τό πατερικό φρόνημα. Ἰκεῖνος μου ἐνέπνευσε τήν βαθειά ἀγάπη γιά τήν Ἰρθοδοξία μας. Ἰκεῖνος ὀδήγησε τά βήματά μου ἀργά καί σταθερά στό «μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον».

ἸΟντως τά κείμενα τοῦ Ἰέροντος Ἰθανασίου εἶναι ἀκραιφνῶς πατερικά μέ κρυστάλλινες θέσεις καί νοήματα, διακρίνονται γιά καταπληκτική σαφήνεια, ἁγιοπνευματική δύναμη καί χάρη - ὄλα καρπός καί ἀποτέλεσμα βαθειᾶς καί οὐσιαστικῆς βίωσης τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀλλά καί τῆς πολύχρονης ποιμαντικῆς πείρας καί ἐμπειρίας του.

Μερικά ἀπό τά θέματα τοῦ βιβλίου, τά ὀποῖα ὁ συγγραφέας πραγματεύτηκε καί στή συνέχεια ἀνακοίνωσε σέ θεολόγους καί μοναχούς καί τά ὀποῖα βέβαια ἐνδιαφέρουν κάθε πιστό, εἶναι: «Ἰ ταπεινώσις», «Θεραπεία τῶν παθῶν», «Κοσμικό φρόνημα καί πνευματική ζωή», «Περί προσευχῆς», «Ἰ ὑπακοή κατὰ τόν Ἰπ. Παῦλον», «Ἰ νηστεία ὡς μέσον ἀσκήσεως».

Στήν τελευταία ἐνότητα τοῦ βιβλίου, ὀπου περιλαμβάνονται κυρίως ὀμιλίες καί λόγοι πρὸς τά μέλη, τούς φίλους καί συνεργάτες τοῦ ἱδρύματος «Ἰγιος Νεκτᾶριος», ἀρκετό μέρος παίρνουν λαμπρά καί ψυχωφελέστατα κείμενα γιά τό πῶς ὁ Χριστιανός ἀντικρύζει τόν χρόνο πού τοῦ ἐδόθη καί πῶς πρέπει νά τόν ζεῖ καί ἀξιοποιεῖ γιά τή σωτηρία του. Μερικοί τίτλοι: «Χρόνος μετανοίας, εἰρηνικός καί χριστιανικός», «Ἰ

σημασία τοῦ χρόνου στή ζωή μας», «Χρόνος καί αἰωνιότητα», «Ἡ ἀνεκτίμητη ἀξία τοῦ χρόνου καί ἡ ἀξιοποίησίς του διά τήν σωτηρίαν».

Ἐδῶ σημειώνω πώς τό βιβλίο «Ὁδός θεώσεως» εἶναι τό δεύτερο τοῦ ἁγίου ἡγουμένου ἀφού προηγήθηκε «Ἡ φωνή ἑνός μοναχοῦ» (1998) ἕνα ἐξίσου σημαντικό ἔργο.

Ὅμως δέν θά ἐπεκταθῶ σέ ἄλλα σχόλια δικά μου. Χρησιμώτερο καί ὠφελιμώτερο θεωρῶ νά παραθέσω ἕνα ἀνθολόγιο ἀπό τό βιβλίο μέ σκέψεις παρμένες ἀπό τήν τελευταία ἐνότητα τοῦ βιβλίου, σκέψεις πού στέκουν αὐτόνομα καί διακρίνονται γιά τήν καθαρότητα ὅσο καί τήν ἀποφθεγματικότητα τους.

Α΄

Ὁ Χριστός δέν εἶναι ἕνας καλός νομοθέτης, δέν εἶναι ἕνας ἠθικολόγος καί ἀρχηγός μιᾶς θρησκείας, ἔστω καί τῆς πιό τέλειας, ἀλλά ὁ νικητής τοῦ θανάτου, τοῦ διαβόλου καί τῆς ἁμαρτίας.

Β΄

Τό ὄνομα Χριστιανός δέν εἶναι ἀπλῶς μιᾶ ἰδιότης, ἀλλά φανερώνει τήν σχέση πού πρέπει νά ἔχει ὁ ἄνθρωπος μέ τόν Χριστόν. Δηλαδή νά ζεῖ αὐτός ἐν τῷ Χριστῷ καί ὁ Χριστός ἐν αὐτῷ.

Γ΄

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἔχει δύναμιν, γι' αὐτό καί εἶναι ζῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καί ἐνεργής καί «*τομώτερος ὑπέρ πᾶσαν μάχαιρα δίστομον καί δίκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καί πνεύματος, ἀρμῶν τε καί μυελῶν*» (Παῦλος, Ἐβρ. δ΄ 12).

Δ΄

Μέσα ἀπό τά ἀπαισιόδοξα μηνύματα τῶν καιρῶν μας ἔρχεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ, νά μεταφέρει τό αισιόδοξον καί ἐλπιδοφόρον μήνυμα τοῦ μέλλοντος καί ἀτελευτήτου αἰῶνος. Τό μήνυμα αὐτό εἶναι ἡ προετοιμασία τοῦ ἀνθρώπου γιά τήν συμμετοχὴν του εἰς τήν μέλλουσαν ζωήν, τήν μέθεξιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ε΄

Ὁ παρών βίος ὁμοιάζει μέ νύκτα σκοτεινήν ἢ ὁποία προχωρεῖ, χάνεται καί σέ λίγον θά παραχωρήσει τήν θέσιν της εἰς τήν ἡμέραν τοῦ Κυρίου, τήν φωτεινήν καί λαμπράν. Διά νά συμμετάσχωμεν εἰς αὐτήν τήν ἐνδοξον καί λαμπράν ἡμέραν, θά πρέπει νά ἐκμεταλλευθοῦμε τόν παρόντα βίον, οὕτως ὥστε νά ἀποθέσωμεν τά ἔργα τοῦ σκότους, καί τῆς ἁμαρ-

τίας και να ένδυθοῦμε τά ἔργα τοῦ φωτός, τῆς ἀρετῆς καί τῆς ἀγιότητος.

ΣΤ΄

Τόν παρόντα χρόνον πρέπει νά τόν ἐκμεταλλευόμεθα διά νά καλλιεργοῦμεν τόν ἑαυτόν μας μέσα ἀπό τίς θλίψεις τίς δοκιμασίες, τίς ἀντιξοότητες μέ ὑπομονήν διά τήν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Οἱ Χριστιανοί δέν περιμένουν παρηγορίαν καί δέν ἔχουν τήν ἐλπίδα τους στίς ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλά ὑπομένουν καί προσδοκοῦν τήν αἰώνιαν παρηγορίαν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

Ζ΄

Ἡ βίωσις τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, μᾶς θεραπεύει ἀπό τά πάθη, μᾶς ἀγιάζει καί μᾶς χριστοποιεῖ.

Η΄

Ἐάν θέλωμεν «ἡ χαρά ἡμῶν νά εἶναι πεπληρωμένη» καί τίποτε νά μὴν τῆς λείπει πρέπει, σύμφωνα μέ τόν Εὐαγγελιστήν Ἰωάννην, νά ἔχωμεν κοινωνία μέ τούς ἀγίους καί διά τῆς κοινωνίας αὐτῆς νά ἀποκτήσωμεν τήν κοινωνίαν μετά τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καί ὅταν λέγει κοινωνίαν μέ τούς ἀγίους, ἐννοεῖ νά ἔχομεν τήν ἴδιαν πίστιν, τήν ἴδιαν ζωήν καί τό ἴδιο φρόνημα μέ αὐτούς διότι μόνον ἔτσι μπορούμεν νά κοινωνήσωμε τήν ἄκτιστον ἐνέργεια τοῦ Τριᾶδικοῦ Θεοῦ.

Θ΄

Ὄταν ὁ ἄνθρωπος ἀγαπήσει πραγματικά τόν Θεόν καί καθαρῶς δι’ Αὐτοῦ τόν ἑαυτόν του καί τόν καταστήσει ἀπαθῆ (χωρίς ἐμπαθεῖς λογισμούς καί κακίες) τότε μπορεῖ ν’ ἀγαπήσει καί τόν πλησίον του.

Ι΄

Ὁ Θεός μᾶς παρέχει τόν χρόνον ὁ ὁποῖος μᾶς εἶναι ἀπαραίτητος διά νά ἐργασθοῦμεν καί νά αὐξήσωμεν τά πνευματικά μας χαρίσματα καί νά προχωρήσωμεν εἰς τήν πνευματικήν ζωήν, ἀποκτώντας ὅλο καί περισσότεραν καθαρότητα καί φωτισμόν ἀπό τήν ζωοποιόν χάριν Του. Τό πρόβλημα ἔγκειται εἰς τό ὅτι σήμερα, περισσότερο ἴσως ἀπό κάθε ἄλλην ἐποχήν, λόγω τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως μέ τά Μέσα Μαζικῆς Ἐνημερώσεως, δέν ἐκμεταλλευόμεθα τόν χρόνον τῆς ζωῆς μας διά νά μετανοήσωμεν καί νά βιώσωμεν τās ἀγίας ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, πολύ δέ περισσότερο τόν σπαταλοῦμεν, διαπράττοντας τά ἀντίθετα καί ἁμαρτωλά.

ΙΑ΄

Εἶναι τραγικόν ὁ ἄνθρωπος νά εὕρισκῃ χρόνον διά ὅλα τά ὑλικά καί γήινα πράγματα πού τόν ἀπασχολοῦν καί νά μὴν εὕρισκῃ χρόνον διά τά πνευματικά καί τήν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του. Ἐνθυμηθοῦμεν τά λόγια τοῦ Χριστοῦ, τά ὁποῖα ὀριοθετοῦν πραγματικά τίς προτεραιότητές μας: «Τί γάρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐάν τόν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τήν δέ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ;» (Ματθ. 1στ΄ 26).

ΙΒ΄

Ἡ αἰωνιότητα, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι κάτι τό μελλοντικόν, κάτι τό ὁποῖον θά πραγματοποιηθῆ εἰς τήν ἄλλην ζωήν. Ἀρχίζει ἀπό αὐτήν τήν ζωήν καί ὀλοκληρώνεται στήν μέλλουσαν. Δι΄ αὐτόν τόν λόγον ἐτόνισεν ὁ Χριστός ὅτι «ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντός ὑμῶν ἐστίν».

ΙΓ΄

Ὄταν εἰσερχόμεθα εἰς τόν Ναόν, τότε ὁ ἐπίγειος χρόνος μεταβάλλεται σέ οὐράνιον καί πνευματικόν. Ἐκεῖ μετά τῆς Θεοτόκου καί πάντων τῶν ἁγίων «ἐαυτούς καί ἀλλήλους καί πᾶσαν τήν ζωήν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα». Πραγματοποιεῖται ἡ κοινωνία ὅλης τῆς ἐκκλησίας μέ τόν Τριαδικόν Θεόν μας.

ΙΔ΄

Ἡ σημασία τοῦ χρόνου εἰς τήν ζωήν μας δέν εἶναι ἀπλῶς νά ζήσωμεν πολλά χρόνια μέ ὑγείαν, εὐτυχίαν καί χαράν καί ἀπολαύσεις κοσμικές. Ὁ χρόνος μας ἀποκτᾷ τήν πραγματικήν του σημασίαν, σκοπόν καί νόημα ὅταν συνειδητοποιήσωμεν ὅτι «εἶτε ζῶμεν εἶτε ἀποθνήσκομεν τοῦ Κυρίου ἐσμέν».

ΙΕ΄

Ἡ ἀρχή κάθε νέου ἔτους ἀποτελεῖ σταθμόν διά τήν ζωήν κάθε ἀνθρώπου, κυρίως ὅμως ἀποτελεῖ σταθμόν γιά τήν ζωήν τοῦ Χριστιανοῦ. Κάθε ἔτος πού φεύγει καί κάθε ἔτος τό ὁποῖον ἔρχεται μᾶς φέρνει πύκνῳ εἰς τήν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τήν στιγμήν, τήν ὁποῖαν ὁ Θεός Λόγος ἐνανθρώπησεν ἡ πορεία τῆς ἀνθρωπότητας πορεύεται πρὸς τό τέλος τῆς καί τήν ἀρχήν τῆς αἰωνιότητος.

ΙΣΤ΄

Ὁ χρόνος εἶναι μέρος τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος εἶναι πεπερασμένος, δηλαδή διέπεται ἀπό τήν φθοράν καί τήν σχετικότητα. Γί΄ αὐτό καί ὁ Χριστός μᾶς λέγει ὅτι «ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ παρελεύσονται», δηλαδή δέν

εἶναι μόνιμα καί σταθερά, θά περάσουν καί θά ἐκλείψουν.

ΙΖ΄

Ἐκ τῶν χρόνων τῶν φθαρτῶν καί περιορισμένων, περνοῦμεν εἰς τήν αἰωνιότητα. Ἔτσι ψάλλομεν: «Ὅτε καιρός τῆς ἐπί γῆς παρουσίας σου... τῆς αἰωνίου σου Βασιλείας τό ἄναρχον ἐκαιουρήθη». Τό γεγονός τῆς σαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ δίνει ἀξίαν εἰς τόν χρόνον, διότι πλέον εἶναι καιρός - περίοδος, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἐτοιμάζεται γιά τήν αἰωνιότητα καί μάλιστα τήν προγεύεται ἀπό αὐτήν τήν ζωήν. Ἡ ζωή τῆς ἐκκλησίας εἶναι ὁ καιρός τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ πάνω στήν γῆν. Εἶναι ἡ παρουσία τοῦ ἄχρονου καί αἰωνίου Θεοῦ ἀνάμεσά μας, ὁ Ὅποιος μεταποιεῖ, μέ τήν Χάριν Του καί ἐμᾶς αἰώνιους, ἔξω ἀπό τόν περιορισμένον χρόνον καί τήν φθαρτότητα τοῦ κόσμου.

ΙΗ΄

Ἐκ τῆς στιγμῆς τῆς ἐνσάρκου παρουσίας τοῦ Κυρίου μας ἔχουμε εἰσέλθει εἰς τά ἔσχατα. Ἦδη ζοῦμεν τήν πορείαν τοῦ χρόνου, ὁ ὅποιος ὀδηγεῖ εἰς τήν αἰωνιότητα. Καί ἐπειδή γιά τόν καθένα μας ἡ διάρκεια τοῦ χρόνου εἶναι ἄγνωστη καί ἄδηλη, ὁ χρόνος τῆς παρουσίας ζωῆς εἶναι ὅ,τι πῶς πολύτιμο πράγμα ἔχουμε. Εἶναι ἡ μοναδική εὐκαιρία γιά νά τελειοποιηθῶμεν πνευματικά καί νά γίνωμε μέτοχοι τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΙΛΛΑΣ

Φιλολόγος

Πρωτοπρεσβύτερου Γεώργιου Χρ. Εὐθυμίου

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

θέση τοῦ θεολόγου καί τοῦ θεολογικοῦ μαθήματος στήν ἐκπαίδευση ἀποτελεῖ ἀπό πολλῶν ἐτῶν «σημεῖον ἀντιλεγόμενον». Ἡ ἀσκουμένη πολεμική ἔχει τά μάλιστα ἐνταθεῖ σήμερα, ἐποχήν χαλεπὴν, ὅπου τό Γένος μας πλήττεται ποικιλοτρόπως ἀπό τούς ἐξωτερικούς πολεμίους, παράγοντες τῆς Νέας Ἐποχῆς, τῆς Παγκοσμιοποιήσεως, καί τούς ἐσωτερικούς ὑποτακτικούς συνεργάτες τους.

Σύγχρονη ἔκφραση τῆς ἀμφισβητήσεως καί τῆς πολεμικῆς εἶναι τό ἰδεολόγημα τοῦ Νέου Προγράμματος Σπουδῶν, πού ἐφαρμόζεται πιλοτικῶς σέ ὀρισμένα σχολεῖα ἀπό τό Σεπτέμβριο τοῦ 2011. Μέ αὐτό ἐπιχειρεῖται ἡ ἀλλοίωσις τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ χαρακτήρα τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος, τοῦ διδασκομένου στήν στοιχειώδη καί τήν μέση ἐκπαίδευση, καί ἡ ἐφαρμογή τοῦ σχεδίου τῆς Νέας Τάξεως Πραγμάτων, τῆς Παγκοσμιοποιήσεως καί τῶν ἀποκημάτων αὐτῶν πού ἀκοῦν στό ὄνομα τῆς πολυπολιτισμικότητας, τῆς πολυθρησκευτικότητας καί τῆς πανθρησκείας, τά ὅποια καταλαμβάνουν κυρίαρχη θέση στό Νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

Ἡ παιδεία ὅμως τῆς Ρωμιουσῆνης, δηλαδή ἡ ἑλληνορθόδοξος παιδεία, «*μετάληψις ἀγιότητός ἐστιν*». Αὐτή ἡ παιδεία, παρεχομένη διά μέσου τῶν αἰῶνων, συντελεῖ εἰς τήν μόρφωσιν ἀγίων, ἥτοι εἰς τήν δημιουργίαν ἀρτίων, ἰσορροπημένων ἀνθρώπων, ὀλοκληρωμένων προσωπικοτήτων, ἐπομένως καί χρυστῶν μελῶν τῆς κοινωνίας καί εἰς τήν ἀποφυγὴν μαζικῆς παραγωγῆς ψυχρῶν τεκνοκρατῶν, ἀτόμων ἀνωρίμων, μέ κρίσιν ταυτότητας, προθύμων ὑπηρετῶν τοῦ οἴουδήποτε συστήματος.

Σκοπός τῆς διδασκαλίας τοῦ θεολογικοῦ μαθήματος εἶναι νά γνωρίσουν καί βιώσουν οἱ μαθητές τήν διαχρονική καί ἀναλλοίωτη ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἔχουν γίνεи τίμια μέλη διά τῆς συμμετοχῆς εἰς τό μυστήριον τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος. Ἀντί τούτου ἐπιχειρεῖται διά τοῦ Νέου Προγράμματος Σπουδῶν ἡ εἰσαγωγή ἐνός συγκρητιστικοῦ θρησκευτολογικοῦ μαθήματος μέ χαρακτήρα ἀπολύτως γνωσιακόν, ἄχρονον, ἄοσμον καί ἄγευστον, ὁ ὁποῖος ὀδηγεῖ εὐθέως στόν θρησκευτικό μηδενισμό.

Ὁ προφανής αὐτός στόχος τῆς ὀλιγομελοῦς ὁμάδος τῶν συντακτῶν τοῦ Νέου Προγράμματος Σπουδῶν καί τῶν ἐντολέων τους ἐξηγεῖ καί τίς παγκοσμίου πρωτοτυπίας ἀντιπαιδαγωγικές ἀρχές τοῦ Ὁδηγοῦ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ, ὅσον ἀφορᾷ στήν προσωπικότητα τοῦ διδασκάλου τοῦ θεολογικοῦ μαθήματος. Ἀποφαίνονται ἐπί λέξει: «Δέν ὑφίσταται καμιά ἰδιαίτερη θρησκευτικοῦ χαρακτήρα προϋπόθεση γιά νά διδάξει ἕνας δάσκαλος τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν. Μᾶλλον ἀπευκταῖες θά πρέπει νά θεωροῦνται τέτοιες προδιαθέσεις. Ἕνας ἄθρησκος ἢ ἀγνωστικιστής ἢ ἀδιάφορος μπορεῖ νά διδάξει μέ ἐπιτυχία τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, ὅπως καί ἕνας θρησκευόμενος. Ἀντίθετα ἕνας ζηλωτής θρησκευόμενος ἔχει μᾶλλον ἐξασφαλισμένη τήν ἀποτυχία». Καί σέ ἄλλο σημεῖο: «Οἱ δάσκαλοι στά σχολεῖα τῆς σύγχρονης πολυπολιτισμικῆς κοινωνίας εἶναι σημαντικό, κατά τήν ἐκπαιδευτική διαδικασία, νά ἀποστασιοποιοῦνται κατά τό δυνατόν ἀπό τήν θρησκεία στήν ὁποία ἐνδεχομένως ἀνήκουν εἴτε παιροπαράδοτα εἴτε ἀπό ἐπιλογή».

Ἡ προσωπικότητα, ὅμως, τοῦ διδασκάλου τοῦ θεολογικοῦ μαθήματος ἀποτελεῖ βασικόν παράγοντα διά τήν ἐπιτυχή προσφοράν καί τήν πλούσιαν καρποφορίαν τῆς διδασκαλίας. Διά τήν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ μαθήματος, ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ εἶναι ἀπαραίτητον νά πληροῖ ὀρισμένες προϋποθέσεις.

α) Εἶναι ἀπαραίτητο αὐτός νά ἔχη δεχθεῖ τήν κλήσιν τοῦ Θεοῦ διά τήν ἀνάληψιν τῆς τοιαύτης ἀποστολῆς. Ἡ κλήσις αὐτή θά ἐναρμονίζεται πρός τήν ἐσωτερικήν κλίσιν, πόθον καί ἐπιθυμίαν, διά νά ἀφοσιωθῇ εἰς τό ἔργον αὐτό.

β) Ἀπαραίτητον εἶναι νά παρατηρεῖται συμφωνία μεταξύ τῆς διδασκαλίας καί τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς τοῦ θεολόγου καθηγητοῦ, οὕτως ὥστε νά εἶναι συνεπής πρός τήν σχετικήν διατύπωσιν τοῦ Χριστοῦ: «Ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καί διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ε' 19).

γ) Μέ τήν συνείδησιν τοῦ συνεργοῦ τῶν ποιμένων εἰς τήν ἐπιτέλεσιν θεανθρωπίνου ἔργου, τό ὁποῖον συνίσταται εἰς τήν ἐπιμέλειαν ψυχῶν «αἵματι Χριστοῦ ἐξηγορασμένων» (Μ. Βασίλειος), εἶναι ἀπαραίτητον ὁ λειτουργός τοῦ θεολογικοῦ μαθήματος νά ἔχη ἐπίγνωσιν τοῦ ὕψους, τῆς τιμῆς, ἀλλά καί τῆς εὐθύνης τῆς ἀποστολῆς του.

δ) Ἡ διαμορφωμένη προσωπικότητα καί τό παράδειγμα ἀποτελοῦν κεφαλαιώδεις παράγοντες ἐπιτυχίας τοῦ θεολόγου καθηγητοῦ. Αὐτός εἶναι ἀπαραίτητο νά ἔχη ἀπαντήσῃ στούς ὑπαρξιακοῦς προβληματισμούς, ἐρωτήματα καί διλήμματα, ἐνώπιον τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ὁ κάθε ἄνθρωπος κατά τήν ἐφηβική καί τήν νεανική ἡλικία, δηλαδή νά ἔχη διαμορφωμένη τήν προσωπική του ταυτότητα. Τοῦτο θά ἔχη ὡς αὐτονόμη συνέπεια τή συνειδητή καί ἐλεύθερη συμμετοχή αὐτοῦ σέ ὅλες τίς πτυχές τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς (ἐκκλησιασμός, Ἐξομολόγησις, Θεία Εὐχαριστία, προσευχή, νηστεία, ἄσκηση κτλ.). Ὅλα αὐτά θά τόν

βοηθοῦν ἀφ' ἑνός νά κατανοῇ καλύτερα τούς μαθητές, πού εὐρίσκονται σέ παρόμοιες ἀναζητήσεις καί τελοῦν ὑπό τήν ἐπίδρασιν πλείστων ἀρνητικῶν παραγόντων, ἀφ' ἑτέρου θά τόν καθιστοῦν ἀξιόπιστο μάρτυρα τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας, ἔτοιμον «πρός ἀπολογία παντί τῷ αἰτοῦντι λόγον περί τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» (Α' Πειτρ. γ' 15), λαμπρό πρότυπο πρός μίμησην ὑπό τῶν μαθητῶν.

ε) Αὐτονόητος εἶναι ἡ ἀναγκαιότης τῆς διά βίου θύραθεν καί θεολογικῆς καταρτίσεως τοῦ λειτουργοῦ τοῦ μαθήματος, πέραν τῶν βασικῶν θεολογικῶν σπουδῶν κατά τά ἔτη τῆς φοιτήσεως εἰς τό Πανεπιστήμιον. Αὐτό θά τόν βοηθῇ νά διαλέγεται μετὰ τῶν μαθητῶν καί λοιπῶν παραγόντων τῆς σχολικῆς κοινότητος, οἱ ὅποιοι διανύουν φάσιν ἀναζητήσεων, ἀποριῶν, ἀμφισβητήσεων καί κριτικῆς τῶν πάντων, μάλιστα ὑπό τήν ἐπήρειαν τοῦ καταϊγιστικοῦ «βομβαρδισμοῦ» καί τῆς παραπληροφορήσεως διά θέματα πίστεως καί ζωῆς. Οἱ πάντες θά ἀπευθύνωνται εἰς αὐτόν, μέ καλήν ἢ κακήν διάθεσιν καί ὁ λόγος του, ὡς λόγος Θεοῦ «ζῶν... καί ἐνεργῆς καί τομώτερος ὑπέρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον» (Ἐβρ. δ' 12), θά διεισδύῃ στίς καρδιές τῶν μαθητῶν, καί χάριτι θεία θά προκαλῇ τήν «καλήν ἀλλοίωσιν».

Αὐτονόητος εἶναι, ἀκόμη, ἡ σπουδή καί μελέτη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τῶν μαθητῶν καί μαθητριῶν στίς διάφορες ἡλικίες, τῶν προβλημάτων αὐτῶν καί τῆς ποικιλίας τῶν ἐσωτερικῶν καί ἐξωτερικῶν παραγόντων, οἱ ὅποιοι συντελοῦν στήν δημιουργία αὐτῶν. Ἔτσι, συνεργούσης τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, θά ἐπιτυχάνη τά ἄριστα ἀποτελέσματα στό ἔργο του.

στ) «Πρᾶξις θεωρίας ἐπίβασις». Ἐχοντας τά ἀνωτέρω ἐφόδια καθῶς καί ἐπίγνωσις τῆς καταστάσεως ὁ διδάσκαλος τοῦ θεολογικοῦ μαθήματος θά προσεύχεται ἀπό καρδίας ὑπέρ ἑαυτοῦ καί τῶν μαθητῶν, τούς ὁποίους θά προσεγγίξῃ μέ εἰλικρινῆ ἀγάπη, ἀπλότητα καί ταπείνωσις. Μέ ὄπλο τήν ὑπομονή θά ἀντιμετωπίζῃ τίς παγίδες τοῦ «ἀνθρωποκτόνου» καί τοῦ προκατειλημμένου πεπτωκότος ἀνθρώπου. Θά ἐφαρμόζῃ τήν ἀρχή τῆς ἐξατομικεύσεως, σεβόμενος ἕνα ἕκαστον «ὡς μοναδικήν καί ἀνεπανάληπτον προσωπικότητα ἀπείρου ἀξίας». Ἀκόμη θά φέρεται μετὰ διακρίσεως ἐντός καί ἐκτός τῆς τάξεως, διαλεγόμενος πρός πάντας καί «νουθετῶν ἕνα ἕκαστον» (Πράξ. κ' 31), κατά τό ἀποστολικόν πρότυπον. Τέλος, θά εὐρίσκειται πάντοτε δίπλα στούς μαθητές «χαίρων μετὰ χαιρόντων καί κλαίων μετὰ κλαιόντων» (Ρωμ. ιβ' 15).

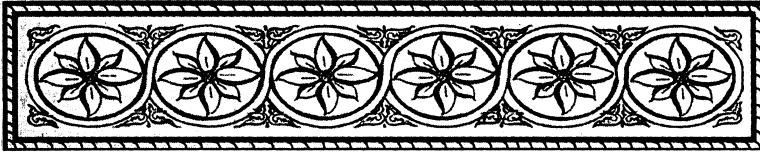
Ἔτσι, θά βοηθῇ αὐτούς μέ τόν λόγο, τό παράδειγμα καί τήν παντοειδῆ συμπαράστασις νά διέλθουν κατά τόν καλύτερο τρόπο τίς διάφορες περιστάσεις, θλίψεις, ἀνάγκες, πειρασμούς, κινδύνους, ἀρνητικές ἐπιδράσεις καί νά καταστοῦν κατά μέν τό παρόν μέλη τίμια τῆς Ἐκκλησίας καί χρηστοί πολῖτες τῆς κοινωνίας, κατά δέ τό μέλλον πολῖτες τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀντί τῆς ὑποβαθμίσεως, τῆς ἀλλοιώσεως ἢ τοῦ ἐξοβελισμοῦ τοῦ θεολογικοῦ μαθήματος ἀπὸ τὴν ἐκπαίδευση, τὸ ζητούμενο καὶ ἐπιθυμητό εἶναι ἡ διδασκαλία ἀνοθεύτου καὶ ἀκαινοτομήτου τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἡ παροχή στους μαθητὲς αὐθεντικῶν προτύπων ζωῆς. Ἔτσι, θὰ τοὺς δίνεται ἡ δυνατότητα νὰ διαμορφώνουν κριτήρια μὲ σκοπὸ τὴν ἐξεύρεση τῆς ταυτότητός τους ὡς προσώπων καὶ μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Ἐπίσης, θὰ ἀποκτοῦν τὶς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀνάδειξή τους σὲ ἐλεύθερες καὶ ὀλοκληρωμένες προσωπικότητες, ἀνεξάρτητες ἀπὸ τὶς παντοειδεῖς δουλεῖες τῶν ποικίλων ἰδεολογικῶν προκαταλήψεων καὶ στρατεύσεων.

Πρωτοπρεσβύτερος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ
Ἐπίκουρος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Στέλιου Θεοφάνους
ΜΙΧΑΗΛ Ε. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ακάριοι οί ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι... ὅτι τὰ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν». Ἐνας νόμος σκληρός καί ἀδυσώπητος, λόγῳ τῆς παρακοῆς, ἀλλά καί φιλόανθρωπος, «ἵνα μή τό κακόν ἀθάνατον γένηται» διέπει τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Εἶναι ὁ νόμος τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου, στόν ὁποῖον ὑπέκυψε καί ὁ σεβαστός ἀδελφός καί πνευματικός μας πατέρας Μιχαῖλ Ε. Μιχαηλίδης, πλήρης ἡμερῶν, σέ ἡλικία 87 ἐτῶν.

Μέ ἀνέκφραστο ψυχικό πόνο δεχθήκαμε ὅλοι, μαθητές, κατηχητό-πουλα, ὁμαδόπουλα, μέλη τοῦ Κύκλου μελέτης Ἁγίας Γραφῆς, συνεργάτες, γνωστοί καί φίλοι, τό θλιβερό ἀγγελμα τῆς ἐκδημίας σου. Ὁ πό-νος μας ὅμως αὐτός μαλακώνει μέ τή βέβαιη ἐλπίδα, ὅτι ἔφυγες ἀπό τήν ἀγκάλη τῶν παιδιῶν καί ἐγγονιῶν σου καί πῆγες στήν ἀγκάλη τοῦ Θε-οῦ. Ἐκεῖ σέ ὀδήγησαν ἡ καθαρότητα τοῦ βίου σου καί τὰ πολλά καλά σου ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦν τόν ἀκάματο ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου μετά τήν ἐκδημία του.

Σεβαστέ πνευματικέ μας πατέρα,

Ἐργαστικες στόν ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου ἐνάρετα καί ἀποδοτικά ἀπό διάφορα πόστα, ὡς Καθηγητής, Κατηχητής, Ὁμαδάρχης, Κυκλάρχης, Ἱεροκήρυκας, Ἐθνικός Ἀγωνιστής, Συγγραφέας, οἰκογενειάρχης.

Καθηγητής: Μέ τούς συναδέλφους σου καθηγητές ἦσουν εὐγενής καί καταδεκτικός. Μέ τούς μαθητές σου δίκαιος καί προσίτος.

Κατηχητής: Παρέλαβες τό Ἀνώτερο Κατηχητικό Ἁγίας Τριάδος Λε-μεσοῦ ἀπό τόν σεβαστό πατέρα Σολομώντα Παναγίδη τό Φθινόπωρο τοῦ 1954 καί τό συνέχισες ἐπάξια μέ πολύ πλοῦσια καρποφορία, ἀφοῦ ἀριθμοῦσε μέχρι καί 200 κατηχητόπουλα.

Ὁμαδάρχης: Βαθύς γνώστης τῆς ψυχολογίας τῶν νέων, πλησίαζες τόν κάθε Χαρούμενο Ἀγωνιστή μέ ιδιαίτερη, ἀτομική προσέγγιση, σε-βόμενος τή μοναδική προσωπικότητά του.

Κυκλάρχης: Για δεκατέσσερα χρόνια, ἀπό τό 1965-1979, διύθυνες στό σπίτι σου στή Λεμεσό Κύκλο μελέτης Ἁγίας Γραφῆς Ἐπιστημώ-

Ἡ πλήρης τίτλος εἶναι «Ἐπικήδειος στόν σεβαστό πνευματικό μας πατέρα καί ἀδελφῷ Μιχαῖλ Μιχαηλίδη».

νων καί Ἐαποφοίτων. Ἡ γραμμή σου πάντοτε ἀγιογραφική, χριστοκεντρική, ὀδηγοῦσε πρὸς τὸν Χριστόν, πού εἶναι «*ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ*».

Ἱεροκήρυκας: Ἐχοντας βαθιὰ ἐπίγνωση τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς σου ὡς ἱεροκήρυκα, «ἠληθμένου» ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ νὰ ἐξαγγέλλει τὸν λόγο Του γνήσιο καὶ ἀληθινό, ὄργωσες τὴν πόλη καὶ ἐπαρχία Λεμεσοῦ καὶ ἀργότερα ὅλη τὴν Ἑλλάδα. «Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου». Ὁ λόγος σου μεστός καὶ λυτρωτικός, ἐνίσχυε, παρηγοροῦσε, στήριζε τὸν πονεμένο Ἑλληνορθόδοξο λαό.

Ἐθνικός ἀγωνιστής: Μυήθηκες ἀπὸ τοὺς πρώτους στὴν Ἐθνικὴ Ὀργάνωση Κυπρίων Ἀγωνιστῶν, Ε.Ο.Κ.Α. Συνελήφθης καὶ κρατήθηκες γιὰ 20 μῆνες στὰ Κρατηπῆρια Πύλας καὶ Κοκκινοτριμιθιάς. Ὅμως «ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται». Στὶς παράγκες τῶν κρατητηρίων ὀργάνωσες Κύκλους μελέτης Ἁγίας Γραφῆς. Πολλοὶ κρατούμενοι οἰκοδομήθηκαν εἰς Χριστόν.

Συγγραφέας: Ἐγραψες συνολικά 35 βιβλία θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ περιεχομένου. Μὲ πολλή γλαφυρότητα ἐξέθεσες τίς ἀπόψεις σου καὶ καπνύθυνες τοὺς ἀναγνώστες σου στὶς σωστὲς γραμμές τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδας.

Οἰκογενειάρχης: Τὸ ἄοκνο καὶ συνεχές ἐνδιαφέρον σου γιὰ τὴν εὐρύτερη οἰκογένεια, τὴν Ἐκκλησίαν, δέν στέρπησε ποσῶς τὴν προσωπικὴ σου οἰκογένεια. Ὑπῆρξες πιστὸς σύζυγος, καλὸς πατέρας, φιλόστοργος παππούς.

Δοκιμάστηκες ἀπὸ τὸν Πάνσοφο καὶ Πανάγαθο Θεὸ ὅσο κανένας ἄλλος Θεολόγος τῆς Κύπρου. Στὴν ἡλικία τῶν 40 ἐτῶν, τὸν Ἰούνιο τοῦ 1968, ἔχασες τὴ λατρευτὴ σου γυναίκα, τὴν ἀείμνηστη Εἰρηνούλα, ἡ ὁποία πέθανε στὴ γέννα της. Ἐμεινες κῆρος μὲ δύο ὀρφανὰ παιδιά, τὸν Ἄνδρεια 5 χρόνων τότε καὶ τὸν Μάριο βρέφος. Ἦσαν καὶ γιὰ τοὺς δύο πατέρας καὶ μητέρα. Ἀντιμετώπισες τὴ χρεία σου καὶ τὴν ὀρφάνια τῶν παιδιῶν σου μὲ ζηλευτὴ ἀξιοπρέπεια.

Ἀνέθρεψες τὰ παιδιά σου «ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου». Τὰ μεγάλωσες, τὰ σπούδασες, τὰ ἀποκατέστησες μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Πανάγαθου Θεοῦ, ἐπαγγελματικά καὶ οἰκογενειακά, χαίρομενος δίκαια τίς νύμφες καὶ τὰ ἐγγόνια σου.

Ἐκτὸς τῆς δοκιμασίας τῆς χρείας σου, δοκιμάστηκες ἀπάνθρωπα καὶ ἀπὸ τὴν Κυπριακὴ Πολιτεία, ἡ ὁποία τὸ 1979, γιὰ λόγους τάχα δημοσίου συμφέροντος, σέ ἔπαυσε ἀπὸ καθηγητῆ σχολείων δημοσίας ἐκπαίδευσης. Τότε, γιὰ νὰ ζήσεις τὰ δύο σου παιδιά, ἀναγκάστηκες νὰ φύγεις ἀπὸ τὴν Κύπρο καὶ νὰ ἔλθεις στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Κυπριακὴ Πολιτεία σοῦ ἔκλεισε μιά πόρτα, ἀλλὰ ἡ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ σου ἀνοίξε μιά πιὸ μεγάλη πόρτα. Ἐργάστηκες ὡς Καθηγητής

Θεολογίας στην Ἑλληνική Παιδεία καί ὡς ἱεροκήρυκας, ἱεραπόστολος σέ ὅλα τά μέρη τῆς Ἑλλάδας.

Στό ἀποστολικό ἀνάγνωσμα τῆς ἐξόδιας ἀκολουθίας ἀκούσαμε, ὅτι ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί «οὐκ ἐσμέν ὥσπερ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». Πιστεύουμε ἀκράδαντα σέ δυό δογματικές ἀλήθειες τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, πού μᾶς δίδουν μεγάλη παρηγοριά. Ἡ πρώτη εἶναι ὅτι ἡ ψυχή, ὡς πνοή τοῦ Θεοῦ μέσα μας, εἶναι ὄχι φιλοσοφικά ἢ λογοτεχνικά, ἀλλά ὄντολογικά ἀθάνατη. Μετά τόν θάνατο, τόν χωρισμό τῆς ψυχῆς ἀπό τό σῶμα, ἡ ἀθάνατη ψυχή πηγαίνει στόν οὐρανό καί περιμένει τήν τελική κρίση καί τήν αἰώνια ζωή.

Ἡ δεύτερη ἀλήθεια εἶναι ὅτι τό σῶμα ἐπιστρέφει στή γῆ «ἐξ ἧς ἐλήφθη», ἀλλά δέν χάνεται. Κοιμᾶται ἕναν ὕπνο μακρᾶς διάρκειας, γι' αὐτό καί στήν ἐκκλησιαστική γλώσσα τά νεκροταφεῖα λέγονται κοιμητήρια, καί ὁ μακρὺς αὐτός ὕπνος θά τελειώσει μέ τήν κοινή ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, κατά τή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου, ὅταν θά ἠχήσουν οἱ ἀγγελικές σάλπιγγες.

Σεβαστέ πνευματικέ μας πατέρα καί πεφιλημένε Διδάσκαλε, ἐκ μέρους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ «Μεγάλου Βασιλείου» Κύπρου καταθέτω τό στεφάνι αὐτό, ὡς ἐλάχιστο δείγμα βαθύτατου σεβασμοῦ, ἀπέραντης εὐγνωμοσύνης καί πλείστης χριστιανικῆς ἀγάπης καί λίγο χῶμα ἀπό τήν φίλτατή σου Κύπρο, καί εὐχομαι ὀλόψυχα ὁ Πανάγαθος Θεός νά κατατάξει τήν μακαρία ψυχή σου «ἐν σκηναῖς δικαίων καί ἐν χώρα ζώντων». Στούς δέ δυό λατρευτούς σου γιούς, τόν Ἄνδρέα καί τόν Μάριο, στίς νύμφες, τά ἐγγόνια, τούς λοιπούς συγγενεῖς καί φίλους νά χαρίσει τήν «ἐξ ὕψους παραμυθίαν».

Ἀείμνηστε σεβαστέ μας πατέρα καί ἐν Χριστῷ μεγάλε ἀδελφέ Μιχαήλ, αἰωνία σου ἡ μνήμη.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

Θεολόγος

ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

Μηδέν γένοιτό μοι, ἵνα ποιήσω τὴν Ἐκκλησίαν μου, τὴν ἁγίαν μητέρα τῶν Ὀρθοδόξων, αἵρετικήν, δεχόμενος τό τοῦ Πάπα μνημόσυνον, ἕως ἄν ὁ Πάπας ἐκεῖνα ὁμολογήῃ καί πιστεύῃ, δι' ἅτινα ἐκ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας οὐ προσεδέχετο. Εἴ τις γάρ ὁμολογήσει ἐκεῖνον νῦν ὀρθοτομοῦντα τόν λόγον τῆς ἀληθείας, ὁμολογεῖ τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους εἶναι αἵρετικούς. Ἡ γνώμη μου τοίνυν τοιαύτη καί ἀεί καί ἔσται. Καί ἔσομαι ἀεί πρὸς τόν Πάπαν καί τοὺς κοινωνοῦντας αὐτῷ ὅπως οὐν ἀκοινώνητος, ὡς καί οἱ πατέρες ἡμῶν, ὧν τὴν εὐσεβειαν κἄν πρέπον ἐστί μμεῖσθαι ἡμᾶς, ἐπειδὴ τὴν ἀγιωσύνην αὐτῶν καί τὴν σοφίαν οὐκ ἔχομεν. Ἔσομαι ἠνωμένος μετὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, ὧν τὰ μέν πνεύματα τόν οὐράνιον πληροῦσι χῶρον, τόν δέ ἡμέτερον κόσμον τοῦτον τὰ βιβλία καί τὰ διδάγματα τοῖς καλῶς νοοῦσί τε καί πιστεύουσιν καί μετὰ τῶν αὐτοῖς ἠνωμένων, οἵτινες ἄρα καί ὀπουδήποτε εἶεν, οἱ τό ὀρθόδοξον καί πάτριον δόγμα εὐσεβῶς καί φρονίμως φυλάττοντες. Εἰ δέ δι' αὐτό τοῦτο, ὅτι οὐ κοινωνῶ τοῖς τοιαύτης ἐνώσεως καί ὅτι τὴν ἐμὴν διαφυλάττων πίστιν τὴν πάτριον ἀνεπίμκτον τοῖς ἑτεροδόξοις καί τοῖς κοινωνοῦσιν αὐτοῖς πᾶν ὀτιοῦν καί λέγειν καί ποιεῖν βουληθείητε ὡς ἀπειλεῖτε, τῷ Θεῷ ἀπολελόγημαι, καί χαίρων ὑποστήσομαι τόν ὑπέρ τῆς μαρτυρίας τοῦ πατρίου καί εὐσεβοῦς δόγματος πειρασμόν, ἢ καί θάνατον, εἰς δόξαν Θεοῦ.

Ἅγιος Γεννάδιος Σχολάριος

Οἰκουμενικός Πατριάρχης

ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ
ΠΑΡΑΦΩΝΙΑ
(ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

Σημεών Πηγαδουλιώτη
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ιζάνια, δηλαδή αγριόχορτα, χαρακτήρισε ὁ Κύριος τούς αἰρετικούς στή γνωστή ὁμώνυμη παραβολή, πού ὑπάρχει στό ἱερό εὐαγγέλιο (Ματθ. 1γ' 24-30). Στήν ἴδια παραβολή, ὁ Χριστός μᾶς ἀποκαλύπτει ποιός κρύβεται πίσω ἀπό τούς ποικιλώνυμους αἰρετικούς ὄλων τῶν ἐποχῶν. Ὁ «ἐχθρός ὁ σπείρας αὐτά ἐστίν ὁ διάβολος». Ἐνα χαρακτηριστικό τῶν αἰρετικῶν εἶναι ὅτι δέν φανερώνουν ποτέ τό πραγματικό τους πρόσωπο, ἀλλά μεταμφιέζονται γιά νά ἐξαπατήσουν τά θύματά τους. Ἐνῶ εἶναι στήν πραγματικότητα «λύκοι ἄρπαγες» φορᾶνε προβιά γιά νά φαίνονται πώς εἶναι πρόβατα.

Τό πρόβλημα τῶν αἰρέσεων δέν εἶναι καινούργιο. Ὑπῆρχε ἀνέκαθεν στήν Ἐκκλησία ἀπό τά χρόνια τῶν Ἀποστόλων. Μποροῦμε νά θυμηθοῦμε τόν Σίμωνα τό Μάγο, ἀλλά καί τόν Κήρινθο, πού ταλαιπώρησε τόν Ἀπόστολο Ἰωάννη τόν εὐαγγελιστή. Στό Βίο τοῦ Ἀγίου ἀναφέρεται ὅτι κάποτε αὐτός κι οἱ μαθητές του πῆγαν στά δημόσια λουτρά τῆς Ἐφέσου. Ὅταν ὁ Ἀπόστολος εἶδε νά ἐμφανίζεται ὁ Κήρινθος τούς εἶπε: πᾶμε νά φύγουμε μήπως γκρεμιστοῦν τά λουτρά καί μᾶς πλακώσουν. Ποιός; Ὁ Εὐαγγελιστής τῆς ἀγάπης! Στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, μιλώντας στή Μίλητο στούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου, τούς ἀποκαλύπτει: «ἐγὼ γάρ οἶδα τοῦτο ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τήν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς μή φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καί ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τούς μαθητάς ὀπίσω αὐτῶν» (Πράξ. κ' 29-30). Στόν μαθητή του Τίτο στήν ὁμώνυμη ἐπιστολή ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν παραγγέλλει: «αἰρετικόν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καί δευτέραν νοθεσίαν παραιτοῦ, εἰδώς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καί ἀμαρτάνει ὡν αὐτοκατάκριτος» (Τιτ. γ' 10-11). Γράφοντας ὁ Ἀπόστολος στούς κατοίκους τῆς μικρασιατικῆς Γαλατίας κι ἀριθμώντας τά ἔργα τῆς σαρκός, καταριθμεῖ μεταξύ τους καί τίς αἰρέσεις, δηλώνοντας κατηγορηματικά «ὅτι οἱ τά τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι» (Γαλ. ε' 19-21). Ἀπευθυνόμενος δέ πρός τούς χριστιανούς τῆς Κορίνθου τονίζει: «δεῖ γάρ καί αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροί γένωνται ἐν ὑμῖν» (Α' Κορ. 1α' 19). Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ὑπαρξη αἰρέσεων ξεχωρίζει ποῖοι εἶναι ὄντως χριστιανοί καί ποιοί εἶναι μόνο κατ' ὄνομα. Τό θέμα τῶν αἰρετικῶν δέν μπορούσε παρά νά ἀπασχολήσει καί τόν κορυφαῖο Ἀπόστολο Πέτρο, ὁ ὁποῖος μιλά γιά ψευδοδιδασκάλους «οἵτινες

παρεισάξουσιν αίρέσεις άπωλείας» (Β΄ Πιτρ. β΄ 1).

Οί άποστολικοί Πατέρες, έχοντες ύπ' όψιν τήν έμπειρία και τό παράδειγμα τών Άγίων Άποστόλων, δέν δίστασαν νά πολεμήσουν, μέ μοναδικό όπλο τήν άλήθεια, τούς αίρετικούς πού έμφανίστηκαν στην έποχή τους. Όταν ό αίρετικός Μαρκίων έκλιπαρούσε τόν Άγιο Πολύκαρπο έπίσκοπο Σύρνης μέ τή φράση: «έπιγίνωσκε, έπιγίνωσκε ήμās», έλαβε από τόν Ίερομάρτυρα τήν άκόλουθη άπάντηση: «έπιγινώσκω σε τόν πρωτότοκον του Σατανά». Ό σύγχρονος του Άγίου Πολυκάρπου ιερός Ίγνάτιος ό Θεοφόρος, στην Έπιστολή του προς τούς χριστιανούς της Έφεσου τούς προειδοποιεί για τή δράση τών αίρετικών μέ τά πιό κάτω λόγια: «Εϊώθασι γάρ τινες δόλω πονηρῶ τό όνομα περιφέρειν, άλλα τινά πράσσοντες ανάξια Θεου· ούς δεϊ ύμās ως θηρία εκκλίνειν. Εϊσί γάρ κύνες λυσσώντες, λαθροδῆκται· ούς δεϊ ύμās φυλάττεσθαι όντας δυσθεραπεύτους» (Ίγν. Έφες. V). Τό ίδιο πράττει κι ό Άγιος Ειρηναίος έπίσκοπος Λουγδούνου της Γαλατίας, πού γράφει *Adversus Haereses*.

Όταν τελείωσαν οι διωγμοί κατά της Έκκλησίας μέ τό Διάταγμα τών Μεδιολάνων του 313 μ.Χ. οι αίρετικοί, πού όπως αναφέραμε ύπήρχαν πάντα, ξεσήκωσαν πόλεμο κατά της Έκκλησίας θέλοντας νά τήν καταστρέψουν εκ τών ένδον. Έτσι ό γνωστός Άρειος, για νά καταστρέψει τό άπολυτρωτικό έργο του Χριστου δίδασκε ότι ό Σωτήρας δέν είναι Θεός άληθινός, άλλα κτίσμα του Θεου. Προκάλεσε πλείστα όσα προβλήματα στην Έκκλησία, ή όποία άγωνίστηκε έναντίον του μέ όπλο τήν άλήθεια και πρωτοπαλλήκαρο τόν Άγιο Άθανάσιο, πατριάρχη Άλεξανδρείας. Άκολούθησε ό αίρετικός πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Μακεδόνιος, πού άπέρριπτε τή θεότητα του Άγίου Πνεύματος. Σ' αυτόν άπάντησε ή Άγία Β' Οικουμενική Σύνοδος. Τόν ε΄ αίώνα φούντωσαν οι χριστολογικές λεγόμενες αίρέσεις. Ό πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεστόριος, έμπνεόμενος από τόν κακοδιδάσκαλο Θεόδωρο Μοψουεστίας, άπέρριπτε τόν όρο Θεοτόκος και πίστευε ότι ύπάρχουν, κατ' ουσίαν, δύο Χριστοί: ό Υίός του Θεου και ό άνθρωπος από τή Ναζαρέτ. Τήν αίρεση αντιλήφθηκε πρώτος ό Άγιος Κύριλλος Άλεξανδρείας, πού τήν κατεπόλεμη στην Γ' Οικουμενική Σύνοδο. Η Δ' Οικουμενική Σύνοδος αντιμετώπισε τόν αρχιμανδρίτη Ευτυχῆ, πού δίδασκε ότι ή θεία φύση του Χριστου άπορρόφησε τήν ανθρώπινη του φύση, εισάγοντας τήν πλάνη του Μονοφυσιτισμου. Η Άγία Σύνοδος διακήρυξε, μέ βάση τόν Τόμο του Άγίου Λέοντος Ρώμης, ότι οι δύο φύσεις ένώθηκαν «άτρέπτως, άδιαιρέτως, άσυγχύτως και άχωρίστως». Τέλος οι Ε' και Στ' Οικουμενικές Συνόδοι καταπολέμησαν τίσ συνέπειες του Μονοφυσιτισμου, δηλαδή τό Μονοενεργητισμό και τό Μονοθελητισμό, ένῶ ή Ζ' Οικουμενική Σύνοδος αντιστάθηκε στους αίρετικούς Εικονομάχους, πού άπορρίπτοντας τίσ άγιες εικόνες άρνιόταν ουσιαστικά τό δόγμα της θείας ενανθρωπήσεως.

Τό έρώτημα πού αναφέρεται από τά πιό πάνω είναι: Γιατί ή Έκκλησία

μέ τόση ἐπιμονή ἀντιστάθηκε στίς αἱρέσεις; Τήν ἀπάντησιν τήν παίρνομε ἀπό τό Βίο τοῦ Ἁγίου Ἀγάθωνος (8 Ἰανουαρίου) φημισμένου ἀσκητῆ τῆς αἰγυπτιακῆς ἐρήμου. Κάποτε, ἀναφέρει τό *Γεροντικόν*, πῆγαν μερικοί καί τόν βρῆκαν. Θέλοντας νά δοκιμάσουν πόσο διακριτικός εἶναι τόν κατηγόρησαν ὅτι εἶναι πόρνος, ὑπερήφανος, φλύαρος καί καταλάλος. Σ' ὅλες τίς κατηγορίες ὁ Ἅγιος ἀπαντοῦσε καταφατικά. Ὅταν ὅμως τόν κατηγόρησαν πώς εἶναι αἰρετικός, ὁ Ἅγιος ἀρνήθηκε κατηγορηματικά τήν κατηγορία. Κι ὅταν τοῦ ζήτησαν τό λόγο ἀπάντησε: «ἂν δεχθῶ τά πρῶτα πού μοῦ εἶπατε ὠφελοῦμαι. Ἄν δεχθῶ ὅμως ὅτι εἶμαι αἰρετικός σημαίνει ὅτι ἔχω χωριστεῖ ἀπό τόν Θεό μου. Κι ἐγώ δέν θέλω νά χωρισθῶ ἀπό τό Θεό μου». Τό θέμα εἶναι ξεκάθαρο. Ἡ Ἐκκλησία πολέμησε τίς αἱρέσεις, πάντα μέ πνευματικά ὄπλα, διότι ὁ αἰρετικός χάνει τό σκοπό τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, δηλαδή τή σωτηρία του. Δέν εἶναι τυχαῖο πού ὁ Ἅγιος Πέτρος ὁ Δαμασκηνός στή *Φιλοκαλία* συγκαταριθμεῖ ἀνάμεσα στά πάθη καί τήν αἵρεση. Ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς φέρνει τό ἐξῆς παράδειγμα: ἔχουμε ἕνα δοχεῖο μέ μέλι. Εἶναι καί γλυκό καί θρεπτικό. Ἄν ὅμως κάποιος προσθέσει στό μέλι μερικές σταγόνες δηλητήριο, ὅλο τό δοχεῖο περιέχει πλέον δηλητήριο κι ὅποιος τό δοκιμάσει ὀδηγεῖται στό θάνατο.

Μετά τόν 7^ο αἰῶνα καί τήν ἀναστήλωσιν τῶν εἰκόνων, στή Δύση παρουσιάζονται αἱρέσεις, ἡ κυριώτερη τῶν ὁποίων εἶχε νά κάνει μέ τό τρίτο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, τό Ἅγιο Πνεῦμα. Ἡ αἵρεση, τήν ὁποία εἰσήγαγαν οἱ Φράγκοι στήν Ἰσπανία στά 589 καί εἶχε καταδικαστεῖ ἀπό τόν Ὁρθόδοξο Πάπα Ρώμης Λέοντα Γ', δίδασκε ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἀπό τό Πατέρα καί τόν Υἱό (Φιλιόκβε), ἐνῶ τό Εὐαγγέλιο ἀναφέρει ὅτι ἐκπορεύεται ἀπό τόν Πατέρα. Τούς ἀντιμετώπισε ὁ Ἅγιος Φώτιος ὁ Μέγας, ἀλλά, παρά ταῦτα, τό 1009 ὅταν Γερμανός Πάπας (Σέργιος Γ') ἀνέβηκε στόν παπικό θρόνο, ἔγινε ἐπίσημη διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως, πού τοιοιτοτρόπως ἐξέπεσε πλέον τῆς ἀληθείας.

Δυστυχῶς ἡ ἀπομάκρυνση τῆς Δύσεως ἀπό τήν εὐαγγελική ἀλήθεια ὑπῆρξε καταστροφική, μέ ἀπροσμέτρητες συνέπειες. Ἡ παρακράση τοῦ Εὐαγγελίου συνεχίστηκε μέ ἀμείωτους ρυθμούς, μέ ἀποτέλεσμα ὁ Πάπας τῆς Ρώμης νά γίνει ἐγκόσμιος ἡγεμόνας, μέ δικό του κράτος, στρατό κι ὅ,τι ἄλλο αὐτό συνεπάγεται. Ἡ ἀποστασία ἀπό τό Εὐαγγέλιο εἶχε, σύν τοῖς ἄλλοις, σάν ἀποτέλεσμα, τίς λεγόμενες «σταυροφορίες» πού εἶχαν στόχο νά καθυποτάξουν στόν Πάπα τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πού ἐπέμενε νά μὴν παρακράσσει τό Εὐαγγέλιο. Ἡ διαφθορά τοῦ Παπισμοῦ στό κῶρο τῆς Δύσεως, ὀδήγησε στά 1517 στήν Προτεσταντική αἵρεση, πού ἀντί νά ἐπιστρέψει, ὅπως διέδιδε, στόν εὐαγγελικό τρόπο ζωῆς, συνέχισε τό καταστροφικό ἔργο τοῦ Παπισμοῦ, ἀφοῦ κάθε προτεστάντης συμπεριφέρεται σάν Πάπας. Παπικοί καί Προτεστάντες ὄλων τῶν ἀποχρώσεων σφάζονταν σέ πολεμικές συγκρούσεις σ' ὅλοκληρη τή Δυτική Εὐρώπη καί ἀπό τήν ἄλλη συναγωνίζονταν ποιός θά

προσεταιριστεί τους ἐμπερίστατους Ὁρθόδοξους, πού εἶχαν ἐν τῷ μεταξύ κατακτηθεῖ ἀπό τους Μωαμεθανούς Τούρκους.

Ὁ 19ος αἰώνας φανέρωσε τή βαθειά πνευματική κρίση τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ὅπου τό κύμα τοῦ ἀθεϊσμοῦ, πού ἦταν πνευματικό τέκνο τοῦ ἀπομακρυνθέντος ἀπό τήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου Εὐρωπαϊοῦ ἀνθρώπου, ἔκανε νά τρίζει ἐπικίνδυνα τό οἰκοδόμημα, τόσο τοῦ Παπισμοῦ ὅσο καί τοῦ πολυκέφαλου Προτεσταντισμοῦ. Τά ἀθεϊστικά κράτη πού ξεφύτρωσαν στή Ρωσσία, στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα, ἀλλά καί τήν Ἀνατολική Εὐρώπη μετά τό τέλος τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ἐφάρμοσαν ἀπνῆ καί συστηματικό διωγμό κατά τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, κατά πρῶτο λόγο, ἀλλά καί τῶν Παπικῶν στήν Πολωνία, Τσεχοσλοβακία, Οὐγγαρία, κλπ. Τότε οἱ Προτεσταντικές παραφυάδες, μιμούμενες τόν ΟΗΕ ἀποφάσισαν νά προχωρήσουν στήν ἴδρυση στά 1948 τοῦ λεγομένου «Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν» γιά ἀλληλοὑποστήριξη. Στόν προτεσταντικό αὐτό ὄργανισμό βρέθηκαν νά συστεγάζονται, ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, οἱ περισσότερες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Τά πράγματικά αἴτια αὐτῆς τῆς περιέργης, ἀπό ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως, κατάστασης πρέπει νά ἀναζητηθοῦν στήν ἄμβλυση τῶν ἐκκλησιαστικῶν κριτηρίων κι ὄχι στήν ὀρθόδοξη μαρτυρία στόν παραπαίοντα προτεσταντικό κόσμο, ὅπως δῆλωναν μετ' ἐπιτάσεως οἱ ἐπικεφαλῆς τῶν Διαλόγων. Αὐτό ἀποδεικνύουν τά γεγονότα σήμερα, κατά τή δευτέρη δεκαετία τοῦ 21ου αἰώνα. Ἡ σκληρή πραγματικότητα, ἀναφορικά μέ τόν προτεσταντικό κόσμο, εἶναι ὅτι ἡ πανσπερμία τῶν αἰρετικῶν αὐτῶν ἔχει ἀπομακρυνθεῖ σήμερα δραματικά ἀπό τίς ἴδιες τίς ἀρχές τοῦ Προτεσταντισμοῦ τοῦ 16ου αἰῶνος. Ἡ ἀνευ προηγούμενου ἐκκοσμικέυση τῶν προτεσταντικῶν ὁμάδων τίς ἔχει κάνει ἀγνώριστες. Σήμερα πλεῖστοι προτεστάντες μιλάνε ἀνοικτά γιά γυναικεία ἱερωσύνη, ἡ ὁποία ἔχει φθάσει μέχρι τή θεσμοθέτηση καί γυναικῶν «ἐπισκόπων» στους Ἀγγλικανούς κ.τ.ῶ. Μέχρι τήν εἴσοδο τῶν ὁμοφυλοφύλων στήν προτεσταντική ἱερωσύνη ἔχουν προχωρήσει μερικοί ἐξ αὐτῶν. Ὅρισμένοι ἐξ αὐτῶν θεσμοθέτησαν τό «γάμο» ὁμοφυλοφύλων, θεωροῦν τήν ἔκτρωση σάν δικαίωμα, ἐνῶ τό ἐξωχριστιανικό κίνημα τοῦ Φεμινισμοῦ ἀποτελεῖ μόνιμη πηγή ἐμπνεύσεως γιά τή θεολογία τους. Ἡ βάση τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἡ Ἁγία Γραφή, θεωρεῖται πλέον ἐντελῶς ξεπερασμένη κι ἀπό τήν ἄλλη ὁ Προτεσταντισμός ἔχει προσεγγίσει, ἀπροσχημάτιστα πλέον, τόν μακράν τοῦ Θεοῦ καί ἀνευ Θεοῦ ζώντα ἐκκοσμημένο ἄνθρωπο.

Σχετικά μέ τόν Παπισμό, αὐτός ἔχει προχωρήσει στά 1965 στή λεγόμενη Β΄ Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ καί προσπαθεῖ μέσω οἰκουμενιστικῶν προσεγγίσεων ἀπό τή μιά νά συκρατήσῃ τους ὁπαδούς του, πού στή Λατινική Ἀμερική ἔχουν γίνει ἔρμαιο τῶν Προτεσταντῶν κι ἀπό τήν ἄλλη νά προσεταιρισθεῖ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία χωρίς νά ἔχει ἀποστεῖ, σέ καμμιά περίπτωση, ἀπό τίς πλανεμένες ἀπόψεις του. Τό μόνο ἀναντίλεκτο εἶναι ὅτι, ὅπως ἔχει ἤδη ἀναφερθεῖ, ὅλες αὐτές οἱ ἐπαφές

ἔχουν ἐπιφέρει ἄμβλυση τῶν ἐκκλησιαστικῶν κριτηρίων. «*Τί χρεῖαν ἔτι ἔχομεν μαρτύρων*»; Ἐπί τῆς μιάς, λ.χ. οἱ Ἀγγλικανοί παράγουν νέες αἵρέσεις ἀντί τῆς ἀπαρνηθῆναι τῆς παλαιᾶς τους πλάνης, μέ ἅμεσο ἀποτελεσμα τό χάσμα μεταξύ αὐτῶν καί ἡμῶν νά διευρύνεται ἐπικίνδυνα κι ἐμεῖς, ἀπό τήν ἄλλη, ἐπιμένουμε ἀλυσιτελῶς νά διαλεγόμεθα μαζί τους. Ὁ οἰκουμενισμός προωθεῖ κάθε μέρα πού περνάει τό σύνθημα ὅτι «ὅλοι τό ἴδιο εἴμαστε», θεωρώντας τίς διαφορές στήν πίστη παρουσχίδα, ἐνῶ μεταξύ Ἐκκλησίας καί αἰρετικῶν «*χάσμα μέγα ἐστήρικται*».

Ἐπί τήν ἄλλη, ἡ ἄλλη ἔκδοσι τοῦ οἰκουμενισμοῦ, ὁ διαθρησκειακός οἰκουμενισμός, δηλαδή ὁ συγκρητισμός, προωθεῖται ἀνελλιπῶς μέ στόχο τήν ψευδῶνυμη καταλλαγῆ, ἐνῶ ταυτόχρονα σ' ὅλο τόν κόσμο οἱ Μωαμεθανοί σφάζουν ἀνηλεῶς τούς Χριστιανούς.

Μετά ἀπό ὅλα τά προλεχθέντα προκύπτει τό πιό κάτω ἐρώτημα: Διάλογος μέ ὅλους; Ἡ ἀπάντησι εἶναι θετική. Διάλογος μέ τούς πάσης φύσεως ἑτερόδοξους; Μάλιστα. Καί ἀναγκαῖος εἶναι καί χρήσιμος. Τέτοιο διάλογο ἔκανε ὁ μ. ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Γρηγοριάτης μέ τούς Κόπτες. Διάλογος μέ τούς ἀλλοθρησκούς; Βεβαίως. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς δέν διαλέχθηκε μέ τούς Μωαμεθανούς, αἰχμάλωτος στήν Προῦσα; Ὁ Ἅγιος Κύριλλος δέν διαλέχθηκε μέ τούς Μωαμεθανούς στή Βαγδάτη καί τούς Ἰουδαίους (Χαζάρους) στή Νότια Ρωσσία; Ὁ Ἅγιος Νικόλαος Κασάτιν δέν διαλέχθηκε μέ τούς Ἰάπωνες Βουδδιστές; Ὅλα ὑπό μία ἀδιαπραγμάτευτη προϋπόθεσι: νά τηροῦνται οἱ ἐπιταγές τῶν ἱερῶν κανόνων καί ἡ διαχρονική παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας.

ΣΥΜΕΩΝ ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΤΗΣ

Χριστόδουλου Βασιλείαδη

ΝΙΚΟΛΑΪΤΙΣΜΟΣ, ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Α) ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΝΙΚΟΛΑΪΤΙΣΜΟΣ

Νικολαϊτισμός ἦταν μιά γνωστική αίρεση τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων. Αὐτοί οἱ αίρετικοί πίστευαν στήν ὕπαρξη δύο ἀρχῶν, οἱ ὁποῖες τάχα δεσπάζουν τοῦ σύμπαντος: στόν Θεό τοῦ καλοῦ καί τόν Θεό τοῦ κακοῦ. Πίστευαν ἀκόμη καί στήν κακότητα τῆς ὕλης, μέ τήν δικαιολογία ὅτι τήν ὕλη δημιούργησε ὁ Θεός τοῦ κακοῦ. Ἐπιζητοῦσαν τήν ἀκολασία, νομίζοντας ὅτι μέ τόν τρόπο αὐτό φθείρεται ἡ σάρκα, δημιούργημα, κατά τήν ἀποψή τους, τοῦ Θεοῦ τοῦ κακοῦ. Ἀσχολοῦντο ἀκόμη μέ εἰδωλικές θυσίες καί βρώση εἰδωλοθύτων. Μερικοί ἀντιαιρετικοί συγγραφεῖς ὑπέθεσαν κακῶς ὅτι ἀρχηγός τῶν Νικολαϊτῶν ἦταν ὁ Νικόλαος, ἕνας ἀπό τούς ἑπτά διακόνους. Σύμφωνα μέ κάποια ἀποψη ἀντιαιρετικῶν συγγραφέων, ὁ Νικόλαος εἶχε ὠραία σύζυγο καί ἤθελε νά ἐπιδοθῆ στήν ἐγκράτεια. Ὅμως παρασύρθηκε σέ λαγνεῖα καί παρέδωσε τή σύζυγό του σέ χρήση ὅσων ἤθελαν νά ἀσελήγουν μαζί της. Δικαιολογοῦσε μάλιστα αὐτή τήν κατάσταση, λέγοντας ὅτι ἡ ἐπίδοση στίς σαρκικές ἀμαρτίες εἶναι χρήσιμη στή φθορά τῆς σάρκα, ἄρα καί τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος καί κατ' ἀκολουθία στήν τάχα ἐπίτευξη ὑψηλότερου πνευματικοῦ βίου.

Στό βιβλίο τῆς Ἐποικαλύψεως, τό τελευταῖο τοῦ Κανόνα τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ Κύριος μιλά μέ ἔντονα ἐλεγκτικό λόγο γιά τούς Νικολαῖτες. Γιά παράδειγμα ἀπευθυνόμενος ὁ Κύριος στόν ἐπίσκοπο Ἐφέσου, τοῦ λέγει ὅτι μισεῖ τίς βδελυρές καί σαρκικές παρεκτροπές τῶν Νικολαϊτῶν¹. Περαιτέρω ἀπευθυνόμενος στόν ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Περγάμου τοῦ λέγει ὅτι πέραν τῶν ἐπισκοπικῶν του προτερημάτων, ὅμως ὁ Κύριος ἔχει ἐναντίον του καί λίγα παράπονα. Διότι ὑπάρχουν στήν ἐπισκοπή του καί ὁ ἐπίσκοπος ἀνέχεται, μερικοί, πού τηροῦν τή διδασκαλία τοῦ ἔθνικοῦ μάντη Βαλαάμ, ὁ ὁποῖος δίδασκε στόν Βαλάκ τόν βασιλιᾶ τῶν Μωαβιτῶν νά βάλῃ σκάνδαλο μπροστά στους Ἰσραηλίτες γιά νά τούς παρασύρῃ νά φᾶνε εἰδωλόθουτα καί ἐν συνεχείᾳ νά πορνεύσουν. Ἐλέγχει ὁ Κύριος τόν ἐπίσκοπο γιά τό γεγονός ὅτι ὑπάρχουν μερικοί στήν ἐπισκοπή του πού προσομοιάζουν μέ τούς Ἰουδαίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ Βαλαάμ². Αὐτό τό γεγονός δηλοῖ μιά διαφορετική ὄψη τῆς πλάνης τῶν Νικολαϊτῶν, πού τούς συνδέει μέ τήν Παλαιά Διαθήκη.

Β') ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΝΕΟΝΙΚΟΛΑΪΤΕΣ;

Νεονικολαΐτες είναι όσοι σύγχρονοι άνθρωποι, θεολόγοι και μή, ακολουθούν τή διδασκαλία τῶν Νικολαΐτῶν. Ὁ μακαριστός μοναχός Θεόκλητος Διονυσιάτης ἐπισημαίνει ἕνα φιλελεύθερο, ἀντιπατερικό και ἀντιπαραδοσιακό και ἄρα αἰρετικό ρεῦμα στήν Ἐκκλησία, πού ὀφείλεται σύν τοῖς ἄλλοις σιούς ἀνήσυχους και φιλοπαίγμονες καιρούς μας³. Ἐνα χαρακτηριστικό τοῦ σύγχρονου Νικολαΐτισμοῦ εἶναι ὁ ἀπολλιναρισμός τοῦ ἠθους⁴, ὅτι δηλαδή ἡ Ἐκκλησία δέν πρέπει νά φροντίζη και νά ἐνασχολεῖται μέ τίς σχέσεις τοῦ ἀνδρογύνου⁵. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ Κύριος, ὡς Θεός, εἶναι πανταχοῦ παρών, ἄρα και τό σῶμα Του, δηλαδή ἡ Ἐκκλησία εἶναι παροῦσα σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς τοῦ κάθε πιστοῦ.

Γ') ΝΕΟΝΙΚΟΛΑΪΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Γιά νά γίνη κάποιος ἐπιστήμονας, χρειάζεται νά διαθέτη γερό μυαλό. Ὅμως γιά νά γίνη θεολόγος δέν εἶναι κατ' ἀνάγκην ἀπαραίτητο τό μυαλό και ἡ μάθηση, πού βεβαίως δέν ἀποκλείεται νά ὑφίστανται και αὐτά, ἀλλά χρειάζεται ὅπωςδήποτε ἡ ἐν Χριστῷ ἐμπειρία, δηλαδή ἡ ἀγιοπνευματική ἄσκηση και ἐμπειρία τῆς πνευματικῆς ζωῆς⁶. Δυστυχῶς οἱ προεξάρχοντες τῶν σύγχρονων νεονικολαΐτῶν διαθέτουν, ἴσως κάποιοι ἀπό αὐτούς, εὐφυΐα, ἀλλά ἀπουσιάζει ἀπό αὐτούς ἡ γνήσια ἀγιοπνευματική ἐμπειρία. Ὁ Ἅγιος Παῖσιος ἔλεγε ὅτι δέν πρέπει νά μιλάμε μέ τό μυαλό. Σύμφωνα μέ τόν Ἅγιο Γέροντα πρέπει νά μιλάμε μέ τήν ἐμπειρία και τό μυαλό νά ὑποτάσσεται σ' αὐτήν.

Ἐπάρχουν βαρύγδουπα ὀνόματα καλουμένων θεολόγων, πού ἀσπάζονται ἀνάλογες αἰρετικές δοξασίες σύγχρονου Νικολαΐτισμοῦ, και δυστυχῶς πολλοί ἄλλοι τοὺς ἀκολουθοῦν⁷.

Σύγχρονος θεολόγος, ἐκφράζοντας και αὐτός νεονικολαΐτικέσ σκέψεις και ἀπόψεις, σέ ὁμιλία του στήν Κύπρο ἀνέφερε ὅτι ὁ γάμος δέν εἶναι μυστήριο ἀλλά μία τελετή, κατά τήν ὁποία τάχα δύο ἄνθρωποι γίνονται δεκτοί σάν συζευγμένοι μέσα στήν κοινότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν ὅμως ἦταν ἔτσι τά πράγματα και ἦταν σωστή ἡ ἀποψη τοῦ ἐν λόγῳ θεολόγου, τότε δέν θά ὑπῆρχε λόγος νά συνδυάζεται χρονικά μέ τήν συνοίκηση τοῦ ἀνδρογύνου, ἀλλά θά μπορούσε νά τελεστῆ μετά ἀπό κάποια χρόνια⁸. Αὐτό ὅμως, ἔστω και ἂν λύνη μικροπρόθεσμα προβλήματα, σέ βάθος χρόνου ἀποτελεῖ ὠρολογιακή βόμβα στά πνευματικά θεμέλια τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογένειας και τοῦ θεοσυστατοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου.

Δ') ΓΑΜΟΣ: ΜΥΣΤΗΡΙΟ ἢ ΤΕΛΕΤΗ;

Ὁ γάμος δέν εἶναι μία ἀπλή τελετή, ὅπως διατείνονται οἱ νεονικολαΐτες τάχα και θεολόγοι. Ἐν θά ἦταν μία ἀπλή τελετή, τότε δέν θά

χρειαζόταν ιδιαίτερη Ἐκκλησιαστική (μῆς περίπου ὥρας), μέ εἰδικές εὐχές καί μέ μετάδοση εἰδικῆς χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μιά ἀπλή γραφειοκρατική διαδικασία θά ἦταν ἀρκετή γιά «νά γίνουν δεκτοί δύο ἄνθρωποι σάν συζευγμένοι μέσα στήν κοινότητα τῆς Ἐκκλησίας»⁹, ὅπως ἀντιεκκλησιαστικῶς διατείνονται οἱ νεονικολαῖτες.

Ἡ γάμος ὅμως στήν οὐσία του εἶναι Ἱερό Μυστήριον, τό ὁποῖο νομιμοποιεῖ τίς σχέσεις δύο ἀνθρώπων. Οἱ πνευματικές διαστάσεις τοῦ Μυστηρίου τοῦ γάμου ἀπτονται ἄμεσα καί τοῦ θέματος τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνδρογύνου καί τῆς οἰκογενείας του. Τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μεταβάλλουν πράγματα, ἀλλοιώνουν καταστάσεις, μεταμορφώνουν γεγονότα, καθιστοῦν τό ἁμαρτωλό ἅγιο, τό ἀπαγορευμένο εὐλογημένο. Ἐπομένως πέντε λεπτά, παραδείγματος χάριν, πρίν ἀπό τήν τέλεση τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ἡ σαρκική σχέση τοῦ ζευγαριοῦ εἶναι ἁμαρτία, ἐνῶ π.χ. ἔστω καί πέντε λεπτά μετά τήν τέλεση τοῦ μυστηρίου, ἡ σαρκική σχέση δέν εἶναι ἁμαρτία διότι ἔχει πραγματοποιηθεῖ τό μυστήριον¹⁰.

Ὅπως ἀτυχεστάτα ἀναφέρει ἐπώνυμο καί βαρύγδουπο ὄνομα στούς κύκλους τῶν ἱερέων ὅτι «οἱ ἀπαγορεύσεις τῶν προγαμιαίων ἐρωτικῶν σχέσεων εἶναι γιά ...νευρωτικούς»¹¹. Ἐάν οἱ σαρκικές σχέσεις πρό τοῦ γάμου, ὅπου ὑπάρχει «ἀγάπη» δέν εἶναι ἁμαρτία, τότε μποροῦν ἐλεύθερα τά ζευγάρια νά «ἀγαποῦν», ἀργότερα νά χωρίζουν, μετά νά ξαναδημιουργοῦν καινούργιους δεσμούς, ἀργότερα νά ξαναχωρίζουν καί ἡ κατάσταση αὐτή νά διαιωνίζεται. Αὐτό ὅμως δέν διαφέρει καθόλου ἀπό τόν ἐλεύθερο ἔρωτα, σαρκολατρία καί «δωρεάν πορνεία»¹². Ἀντιλαμβάνεται κανεῖς ὅτι τέτοιες καί παρόμοιες τοποθετήσεις δέν εἶναι τίποτα ἄλλο παρά ὁ διάβολος ἐπερχόμενος ὡς ἄγγελος φωτός¹³.

Ε) ΟΙ ΠΡΟΓΑΜΙΑΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΡΝΕΙΑ

Ἡ λέξη πορνεία στήν κυριολεξία σημαίνει τήν ἱκανοποίηση τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων μέ τήν καταβολή χρημάτων¹⁴. Εἶναι ὅμως γνωστό ὅτι κάθε λέξη ἐκτός ἀπό τήν κύρια σημασία της ἔχει καί δευτερεύουσες¹⁵. Καί ἡ λέξη πορνεία ἐκτός ἀπό τήν κύρια σημασία της εἶχε καί τή σημασία ἀπλά τῆς σαρκικῆς σχέσης μεταξύ δύο ἑτεροφύλων προσώπων¹⁶.

Ἔχουμε πολλά παραδείγματα, τόσο στήν Καινή Διαθήκη ὅσο καί στούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ σαρκικές σχέσεις πρό τοῦ γάμου εἶναι πορνεία.

Ἡ Κύριος ἐλέγχει τήν Σαμαρείτιδα, ὅτι προηγουμένως εἶχε ἤδη πέντε ἄνδρες καί ὅτι αὐτός πού εἶχε τότε δέν ἦταν ἄνδρας της. Ἀσφαλῶς ἡ Σαμαρείτιδα δέν εἶχε παντρευτῆ καί τούς πέντε ἄνδρες. Ἀσφαλῶς καί ὑπῆρχε «ἀγάπη» μεταξύ τῆς Σαμαρείτιδας καί τῶν ἐρωμένων της. Ἡ Κύριος ὅμως δέν νομιμοποιεῖ τίς σχέσεις της, ἀλλά ἐλέγχοντάς τιν, τῆς τονίζει ὅτι καί αὐτός, μέ τόν ὁποῖο συζοῦσε, δέν εἶναι ἄνδρας της. Ἡ Σαμαρείτιδα ἀναμφίβολα δέν ἔπαιρνε χρήματα γιά τίς σαρκικές της σχέσεις μέ τόν ἄντρα ἐκεῖνο. Συζοῦσε «ἐξ ἀγάπης». Ἡ

Κύριος ὅμως δέν ἀναγνωρίζει οὔτε ἀποδέχεται τή συζυγία αὐτή. Ἐφ' ὅσον δέν τελέσθηκε γάμος, ὁ Ἰησοῦς θεωρεῖ ἀθέμιτη τήν ἔνωση αὐτή: «*Καί νῦν ὅν ἔχεις οὐκ ἔστι σου ἀνήρ*». Δέν εἶναι αὐτός ἄνδρας τῆς Σαμαρείτιδας, σύμφωνα μέ τήν τάξη πού καθόρισε ὁ Θεός ἀπ' ἀρχῆς, μέ τό νά θεσπίσῃ τόν γάμο σάν φυσικό δεσμό, μέχρις ὅτου στήν νέα οἰκονομία τόν ἀνυψώσῃ σέ ἱερώτατο μυστήριο¹⁷. Ἐπομένως ὁ Κύριος διδάσκει ὅτι εἶναι ἀδιανόητη ἡ σαρκική σχέση ἐκτός τοῦ Μυστηρίου τοῦ γάμου.

Στό ἱερό εὐαγγέλιο ἡ ἐκτός τοῦ γάμου σχέση κατονομάζεται ὡς πορνεία, ἀσκέτως ἄν γίνεται μέ χρήματα ἢ «ἐξ ἀγάπης». Ὁ Κύριος ἀναφέρει «*ὅς ἂν ἀπολύσῃ τήν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτός λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτή μοιχᾶσθαι*»¹⁸. Ἐδῶ μέ τή λέξη πορνεία χαρακτηρίζεται ἡ παράνομη σαρκική σχέση, ἄσχετα ἄν γίνεται μέ χρήματα ἢ ὄχι¹⁹.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπίσης λέγει: «*Ὅπως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καί τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδέ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν*»²⁰. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός συζοῦσε μέ τή μπρυιά του καί σαφῶς ὁ δεσμός αὐτός δέν ἦταν μέ χρήματα ἀλλά «ἐξ ἀγάπης». Δέν συζῆ κάποιος δίνοντας χρήματα! Ὅμως ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει ξεκάθαρα αὐτή τή σχέση πορνεία!

Ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος ἀκόμη θεωρεῖ μόνη νόμιμη σχέση τήν ἐντός τοῦ γάμου σχέση: «*Λέγω δέ τοῖς ἀγάμοις καί ταῖς χήραις, κалόν αὐτοῖς ἐστίν ἐάν μείνωσιν ὡς καγώ. Εἰ δέ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν*», δηλαδή ἄς ἔλθουν σέ κοινωνία γάμου. Ἐπομένως ἄν δέν μπορούν νά ἐπιβληθοῦν στίς ὀρμές τῆς σάρκα, ἄς ἔρχονται σέ κοινωνία γάμου. Ἄρα ὁ ἀπόστολος Παῦλος δέν διανοεῖται τήν εὐκόλη λύση τῆς «ἐξ ἀγάπης» σχέσης γιά ὅσους δέν μπορούν νά ἐγκρατευτοῦν. Κάθε ἄλλη «λύση» εἶναι νεονικολαϊτικό ἐπινόημα καί κατασκευασμα!

Οἱ Ἱεροί Κανόνες θεωροῦν κώλυμα ἱερωσύνης, δηλαδή βαριά ἁμαρτία τή σαρκική σχέση κάποιου μέ τήν ἀρραβωνιαστικιά του²¹, σέ βαθμό μάλιστα πού ἐάν αὐτό συμβῆ, αὐτός πού διέπραξε αὐτήν τήν ἁμαρτία δέν μπορεῖ νά εἰσέλθῃ στίς τάξεις τῆς ἱερωσύνης. Καί ἐάν κάποιοι παραβαίνουν τήν ἐντολή αὐτή, ἀντιβαίνουν σέ θεοπνεύστους Ἱερούς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, στούς ὁποίους δέν χωρεῖ οἰκονομία.

ΣΤ) ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚΟΛΑΪΤΙΣΜΟ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ
ΣΤΟ ΝΕΟΝΙΚΟΛΑΪΤΙΣΜΟ ΤΩΝ ΕΣΧΑΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Ὁ Νικολαϊτισμός σάν ἀντίχριστο σύστημα, ἐμπεριέχεται καί αὐτός δυναμικά μέσα στήν προφητική ἔννοια τοῦ ἀντιχρίστου θηρίου τῆς Ἀποκάλυψης, τό ὁποῖο «*ἦν καί οὐκ ἔστιν, καί μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου*» (ὑπῆρξε στήν ἀρχή, καί τώρα δέν ὑπάρχει, ἀλλά πρόκειται νά ξανααναδυθῆ ἀπό τήν ἄβυσσο, τόν καιρό πού θα ἐμφανισθῆ ὁ τελικός Ἀντίχριστος μέσα στήν Ἱστορία) (Ἀποκ. 12' 8). Δηλαδή ὑπῆρξε στήν ἀρχή τῆς ἐξάπλωσης τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀκολούθως ἀδράνησε ἡ ἰσχύς

του γιά πολλούς αἰῶνες καί στά ἔσχατα τῶν Ἑσχάτων θά ξαναεμφανισθῆ μέσα στήν ἱστορική πορεία τῆς Ἐκκλησίας ὡς «τέρας τῆς ἀβύσσου»!

Πράγματι «ἦν» (ὑπῆρξε) στά πρῶτα χρόνια τῆς ἐξάπλωσης τῆς Πίστεως. Ἦταν στά πρωτοχριστιανικά χρόνια μιά τόσο φοβερή αἵρεση (μποροῦμε νά τήν ὀνομάσουμε Παναίρεση), ὥστε Αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός αὐτοπροσώπως τήν κατακεραυνώνει, γράφοντας στους ἐπισκόπους τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἐφέσου, τῆς Περγάμου καί (κατά πῖό ἔμμεσο τρόπο) στό ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Θυατείρων, ὅπως ἐκθέσαμε προηγουμένως σ' αὐτό μας τό κείμενο.

Οὐδέποτε ὁ Κύριος καυτηρίασε μέ τέτοια ἰδιάζουσα προσωπική του δυναμική παρέμβαση ὅποιαδήποτε ἄλλη αἵρεση μέσα στους αἰῶνες, ὅσο σπηλίτευσε ἐν προκειμένῳ μέσα στό βιβλίο τῆς Ἀποκάλυψης τήν αἵρεση τοῦ Νικολαΐτισμοῦ! Εἶναι λοιπόν τόσο ἐντονώτατα ἀπόβλητη ἢ ἀπεχθής αὐτή αἵρεση στά μάτια τοῦ Κυρίου καί ἐπομένως στά μάτια τῶν Ἁγίων καί τοῦ κάθε πιστοῦ!

Ἡ αἵρεση τοῦ Νικολαΐτισμοῦ, ἐάν τήν ἀναλύσουμε σέ βάθος, εὐκόλα μποροῦμε νά τήν ἀποδείξουμε σάν ταυτόσημη μέ τήν παναίρεση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Μᾶς παρουσιάζεται αὐτή ὡς «ἄγγελος φωτός» (Β΄ Κορ. ια΄ 14) γιά νά ἐξαγγείλῃ «γυμνή τῇ κεφαλῇ» αὐτό τό ἐξωφρενικό: ὅτι δηλαδή θά μποροῦσε κάποιος πιστός νά συνδυάσῃ ταυτόχρονα, ἀφενός μέν τήν ἀμετανόητη διάπραξη σοβαρῶν σαρκικῶν παρεκτροπῶν, καί ἀφετέρου αὐτός πού πράττει αὐτά νά αἰσθάνεται καί τάχα σωστός Χριστιανός! Νά μπορῆ μάλιστα αὐτός νά ἰσχυρίζεται τήν τελείως σατανική ἄποψη, ὅτι μέ τό νά διαπράττῃ αὐτά τά βδελυκτά, μπορεῖ νά εἶναι... ὑπερήφανος(!). Γι' αὐτό τά αἰσχρά πού διαπράττουν μερικοί ἔχουν τή σχιζοφρένεια νά θεωροῦν πώς τούς ὀδηγοῦν στή... «θέωση»!!!

ᾠ! τῆς τοιαύτης καί τοσαύτης ἐντελῶς ἀντιχριστοῦ βλασφημίας! Καί τοῦτο τό θηρίο τῆς Ἀποκάλυψης «ἦν καί οὐκ ἔστιν» καθόσον μετὰ τήν πρώτη ἀκμή τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀκολούθως «οὐκ ἔστι», διότι τό ἐξαφάνισε ἡ ἀκαταμάχητη καί μέχρι θανάτου (ᾠ Αποκ. β΄ 10) πίστη τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ!

ᾠμως, καθώς συνεχίζει τό κείμενο τῆς Ἀποκάλυψης, αὐτό τό θηρίο (ὁ Νικολαΐτισμός) «μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου», ἐννοώντας τά ἔσχατα τῶν Ἑσχάτων ὅπου «δεῖ αὐτόν (τόν Διάβολον) λυθῆναι...». (ᾠ Αποκ. κ΄ 3).

Ἦδη στίς ἔσχατες μέρες πού ζοῦμε σήμερα, ὁ Νικολαΐτισμός ἐπανεμφανίστηκε δριμύτερος καί αἰσχροτέρος. Αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἐπανεμφάνισή του ὀνομάστηκε προσφυῶς «Νεονικολαΐτισμός», σύμφωνα μέ τίς προσφυεῖς ἐκφράσεις πού πρωτοκατέθεσαν οἱ σύγχρονοι μακαριστοί ἅγιοι Γέροντες Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος, Θεόκλητος Διονυσιάτης καί ἐν συνεχείᾳ πολλοί ἄλλοι σύγχρονοι συνεχιστές τῆς ἁγίας διδασχῆς τους. Μιάς διδασχῆς πού ἐκφράζει σαφέστατα καί στίς μέρες μας τό διαχρονικό, φωτεινότατο καί σωτήριο δίδαγμα τῆς Ἐκκλησίας.

Τό φοβερό τῆς παναίρεσης τοῦ «Νικολαΐτισμοῦ - Νεονικολαΐτισμοῦ» ἔγκειται στό γεγονός ὅτι ἀμνηστεύει ἀπροκάλυπτα θανάσιμα σαρκικά ἁμαρτήματα, γιά τά ὁποῖα ἀποφαίνεται ὅτι γι' αὐτά δέν χρειάζεται οὔτε μετάνοια, οὔτε δάκρυα, οὔτε συντριβή, οὔτε ἐξομολόγηση, οὔτε ἀγώνας γιά διόρθωση καί ἀνόρθωση, διότι τάχα ὅλα αὐτά δέν ἀποτελοῦν... ἁμαρτήματα!

Ἄρα οἱ ἄνθρωποι μποροῦν, σύμφωνα μέ τούς ὁπαδούς τῆς σύγχρονης αὐτῆς παναίρεσης «Νικολαΐτισμοῦ - Νεονικολαΐτισμοῦ» νά διαπράττουν ἐλεύθερα τά ἁμαρτήματα αὐτά, πνίγοντας τή φωνή τῆς ὑγιούς συνείδησης. Ἰσχυρίζονται ἀκόμα ὅτι ὄχι μόνο μετάνοια δέν ἀπαιτεῖται, ἀλλά ἀπεναντίας μᾶλλον καί «παρελάσεις ὑπερηφανείας» πρέπει νά τά συνοδεύουν!

Ζ) ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τά βδελυκτά ἁμαρτήματα τοῦ «Νικολαΐτισμοῦ - Νεονικολαΐτισμοῦ» εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συνεργείας, ἀφενός μέν τοῦ διαβόλου, πού θέλει τήν ἀπώλεια τῶν ἀνθρώπων καί ἀφετέρου τοῦ «κοσμικοῦ φρονήματος» δηλαδή τοῦ ἐφάμαρτου βολέματος πού ὀδηγεῖ αὐτούς πού παρασύρονται, ἄν δέν ὑπάρξη ἐκ βαθέων μετάνοια, στήν καταστροφή καί τελικά στόν αἰώνιο θάνατο.

Συμπερασματικά ἄς ἀναφέρουμε μερικές μόνο χαρακτηριστικές σύγχρονες ἐκδηλώσεις τοῦ ἐπανεμφανισθέντος στίς μέρες μας πάλαι ποτέ Νικολαΐτισμοῦ μέ τή φοβερότερη ὄψη τοῦ συγχρόνου Νεονικολαΐτισμοῦ:

Νεονικολαΐτισμός εἶναι ἡ ἀντίχριστη ἄποψη στίς μέρες μας ὅτι τάχα δέν εἶναι θανάσιμο ἁμάρτημα οἱ προγαμιαῖες σχέσεις.

Νεονικολαΐτισμός εἶναι ἡ προσπάθεια ἀμνηστεύσεως στή ψυχή καί τήν καρδιά τῶν πιστῶν τῶν φοβερῶν ἁμαρτημάτων τῆς πορνείας, μοιχείας, ὁμοφυλοφιλίας, καί πάσης φύσεως σαρκικῶν διαστροφῶν, μέ στόχο νά ἀπαμβλύνεται, ἕως καί νά φονεύεται ἡ πάλαι ποτέ ἀθῶα συνείδηση τῶν διαπραττόντων τά τοιαῦτα.

Νεονικολαΐτισμός εἶναι ἡ ἀντιευαγγελική τακτική, πού ἐπεκράτησε κατά τά τελευταῖα χρόνια, νά συζοῦν οἱ ἀρραβωνιασμένοι κάτω ἀπό τήν ἴδια στέγη καί μάλιστα πολλές φορές μέ τή συγκατάθεση γονέων, φίλων καί συγγενῶν, καθιστάμενοι καί οἱ ἴδιοι συνένοχοι τοῦ ἁμαρτήματος, τό ὁποῖο ἀνέχονται ὡς... φυσιολογικό!

Νεονικολαΐτισμό ἀποτελοῦν ὅλα τά ἐκκολαπτόμενα καί καθιερωμένα «σύμφωνα συμβίωσης», τά ἐντελῶς ἀντίθετα πρὸς τούς νόμους καί τήν ὁμόφωνη διδασκαλία ὅλων τῶν Ἁγίων. Ἄς μὴν ἀναζητοῦμε στή συνέχεια ἄλλες αἰτίες γιά τά ἐπερχόμενα ποικίλα δεινά τῶν τέτοιων παραβάσεων.

Νεονικολαΐτισμός εἶναι ἡ ἄποψη ὅτι τάχα δέν ἀποτελεῖ θανάσιμο ἀ-

μάρτυρη ή σύναψη πολλαπλών, εναλλασσόμενων, παράλληλων, και ποικίλων άλλων «σχέσεων» και «δεσμών», όταν όλα αυτά καλλιεργούνται σαφώς έξω από τα θέσμιμα της Ἐκκλησίας.

Νεονικολαϊτισμός είναι οί πάσης φύσεως ή και παραφύσεως προγαμιαῖες ή και έξωγαμιαῖες σχέσεις και δεσμοί.

Νεονικολαϊτισμό αποτελοῦν τά πονηρά θεάματα, πού ἔγιναν πλέον καθεστώς, ὑποβοηθούσης και τῆς κακῆς χρήσης τῆς τεχνολογίας, πού ἐξελίσσεται ραγδαία. Ὅλα αὐτά ἀπεργάζονται τήν κατασκευή πνευματικῆς ὑδρογονοβόμβας, ἔτοιμης νά ἐκραγῆ στά θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας.

Νεονικολαϊτισμός εἶναι ὅλες οἱ αἰρετικές διδασκαλίες, ἄσχετα τοῦ ποιός ἐκφράζει αὐτές, πού ἀμφισβητοῦν βασικότατο δόγμα τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅτι ἡ ἔναρξη τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης ἀρχίζει ἀμέσως ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς «σύλληψης», δηλαδή ἀπό τήν πρωταρχική στιγμή τῆς ἐνώσεως ἀνδρικοῦ σπέρματος και γυναικείου ὠαρίου. Αὐτοί πού διακηρύσσουν μέ ἑσφορική αὐτοπεποίθηση και ἀμετανόητο ἦθος τέτοιες ἀντιεκκλησιαστικές θεωρίες καθίστανται βάνουσα συνένοχοι γιά τούς φόνους ἀνθρωπίνων ὑπαρξεων. Ἐννοοῦμε τούς ἀπλούς ἀνθρώπους, πού προχωροῦν σέ τέτοια ἐγκλήματα, βασιζόμενοι στίς θεωρίες θεωρουμένων ἐκκλησιαστικῶν προσώπων, τά ὁποῖα ὅμως δυστυχῶς και στό προκείμενο θέμα ἔχουν αἰρετικές ἀπόψεις. Ὑπενθυμίζουμε τό φοβερό χωρίο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἐάν κανεῖς κηρύττη σέ σᾶς εὐαγγέλιο διαφορετικό ἀπό ἐκεῖνο πού σᾶς κηρύττω και ἀποτελεῖ τό μόνιμο και διαχρονικό θεόπνευστο φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, ἄς εἶναι ἀναθεματισμένος και χωρισμένος ἀπό τό Χριστό» (Γαλ. α΄ 8-9).

Νεονικολαϊτισμός εἶναι ἡ σήμερα ἐπιδιωκόμενη διδασκαλία, ἀκόμα και σέ ἀθῶα παιδιά, λεπτομερειῶν τῆς γενετήσιας πράξης, παραβλεπόμενης βάνουσα τῆς συνόλου θεώρησης τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου ὡς ἐνιαίας πνευματικοσωματικῆς ἀδιαχώριστης ἐνότητας.

Νεονικολαϊτισμός εἶναι ἡ ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ πρόσδοση «συμμαρτυριῶν ἱερωσύνης» σέ πρόσωπα ἀκατάλληλα και μάλιστα ἔχοντα εἰς βάρος τους σοβαρά κωλύματα ἱερωσύνης, ἀπτόμενα και σαρκικῶν ἀμαρτημάτων, γιά τά ὁποῖα οἱ θεόπνευστοι Ἱεροὶ Κανόνες εἶναι κάθετα ἀντίθετοι.

Νεονικολαϊτισμός εἶναι ἡ ἀπολυτοποίηση, μέχρι και «θεοποίηση» τῆς γενετήσιας λειτουργίας και ὄλων τῶν συναφῶν μέ αὐτή παραμέτρων, παραβλέποντας τό Ὅλο τῆς θεϊκῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου.

Ἄς μή ξεχνοῦμε ὅμως ὅτι ὁ ἀδιάψευστος Λόγος τοῦ Εὐαγγελίου, ἀναφερόμενος στήν ἐπανεμφάνιση στους Ἐσχατοὺς Χρόνους, τοῦ θηρίου τῆς Παναιρέσεως τοῦ Νικολαϊτισμοῦ εἶναι και πάλιν σαφέστατος: «Αὐτό τό θηρίον (τοῦ Νικολαϊτισμοῦ), εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει» (Ἀποκ. 12΄ 8).

Ἡ Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ «οὐ δέδεται» καί ἄς τό ἀκούσουν αὐτοί πού εἰσάγουν ἢ ὑποβοηθοῦν μέ ὅποιονδήποτε τρόπο καί σέ ὅποιονδήποτε βαθμό τήν ἐπανεισβολή τῆς φοβερῆς αὐτῆς Παναίρεσης ἐντός τῶν τειχῶν τῆς Ἐκκλησίας!

«Τό τέλος αὐτῶν ἐστίν ἡ ἀπώλεια» καί «φοβερὸν τό ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ Ζώντος»!

Ἡ Ὁ κάθε πιστός καί μάλιστα οἱ ἐντεταλμένοι ἐπὶ τούτῳ Ποιμένες, ἄς ἀναλάβουμε ὁ καθείς μας τίς ἐνώπιον τοῦ Κυρίου εὐθύνες μας!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1) Ἁποκ. β' 6.

2) Ἁποκ β' 14-15.

3) Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ἡ Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἀγιορείτης καί ἡ νεονικολαϊκὴ σχολή, ἔκδ. Ἱεροῦ Κοινοβίου ὁσίου Νικοδήμου, Γουμένισσα 2002, σ. 25.

4) Ἡ Ὁ Ἀπολιναρισμός ἦταν αἴρεση τοῦ 4ου αἰώνα, πού ἰσχυριζόταν ὅτι ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Κυρίου δέν περιεῖχε σάν συστατικό μέρος τῆς ψυχῆς τῆ λογική, ἀλλὰ τῆ θέσε τῆς λογικῆς εἶχε δῆθεν λάβει ὁ Θεός Λόγος. Ἡ Ὁ Ἀπολινάριος, εἰσηγητῆς τῆς αἵρέσεως, ὑπῆρξε ἐπίσκοπος Λαοδικείας καί πολέμησε τόν ἀρειανισμό, ἀλλὰ ἔπεσε σέ ἄλλη αἴρεση. Ἡ Ὁ Ἀπολιναρισμός καταδικάστηκε ἀπό τήν 2η οἰκουμένηκή σύνοδο.

5) Βλ. Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ἡ Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἀγιορείτης καί ἡ νεονικολαϊκὴ σχολή, ἔκδ. Ἱεροῦ Κοινοβίου ὁσίου Νικοδήμου, Γουμένισσα 2002, σ. 218.

6) Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ἡ Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἀγιορείτης καί ἡ νεονικολαϊκὴ σχολή, ἔκδ. Ἱεροῦ Κοινοβίου ὁσίου Νικοδήμου, Γουμένισσα 2002, σ. 27.

7) Ὅπως ἀναφέρει ὁ μακαριστός π. Θεόκλητος Διονυσιάτης «ὁ κ. Χρῆστος Γιανναρᾶς ἀνήκει εἰς τήν “Νέαν σχολήν” καί εἶναι διαποτισμένος μέ ἀφθονο ρασιοναλισμόν καί μέ τάσεις ἀντιπαραδοσιακάς καί ἐπομένως ἀντιπατερικάς - ἀντιασκητικάς. Μέ ἓνα λόγον ἐλευθεριάζων». Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ἡ Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἀγιορείτης καί ἡ νεονικολαϊκὴ σχολή, ἔκδ. Ἱεροῦ Κοινοβίου ὁσίου Νικοδήμου, Γουμένισσα 2002, σ. 20.

8) Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, Προγαμαῖαι σχέσεις, πολιτικός γάμος, ἀμβλώσεις, ἔκδ. Ὁρθόδοξος Τύπος, Ἀθήνα 1986, σσ. 12-13.

9. Αὐτά τά λόγια εἶπε σύγχρονος θεολόγος σέ ὁμιλία του στήν Κύπρο. Βλ. Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, Προγαμαῖαι σχέσεις, πολιτικός γάμος, ἀμβλώσεις, ἔκδ. Ὁρθόδοξος Τύπος, Ἀθήνα 1986, σσ. 11-12. Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, Ἀρθρα, Μελέται, Ἐπιστολαί, τόμος Α', Ἀθήνα 1986, σσ. 273-274.

10. Ὅπως ἀναφέρει ὁ μακαριστός π. Ἐπιφάνιος Θεοδωροπούλος, πέντε λεπτά πρὶν ἀπό τόν καθαγιασμό τῶν τιμίων δώρων, ἔχουμε ψωμί καί κρασί, ἐνῶ ἓνα δευτερόλεπτο μετὰ, ἔχουμε αὐτό τό θεωμένο Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Κυρίου! Βλ. Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, Προγαμαῖαι σχέσεις, πολιτικός γάμος, ἀμβλώσεις, ἔκδ. Ὁρθόδοξος Τύπος, Ἀθήνα 1986, σ. 13.

11) «Ἡ σύγχρονη ἀντίληψη περί πορνείας, πού περιλαμβάνει κάθε ἐρωτικὴ ἐπαφὴ ἐκτός γάμου, εἶναι ἀνακριβής. Τήν ἐποχὴ τοῦ Εὐαγγελίου ἀφοροῦσε τήν ἐπίσκεψη ἑνός ἀντρα σέ κάποιο οἶκο ἀνοχῆς. Μόνο οἱ παπάδες χρησιμοποιοῦν στίς ἡμέρες μας τόν ὄρο “προγαμαῖες σχέσεις”. Δέν σημαίνει τίποτα, παρὰ μόνο γιὰ κάποια νευρωτικά ἄτομα, τά ὁποῖα ἔχουν δυσκολία μέ τόν ἔρωτα καί λένε “δέν μπορῶ νά ἔχω ἐρωτικές ἐπαφές, γιατί τό ἀπαγορεύει ὁ παπᾶς”». (<http://www/tovima.gr/world/article/aid=370115#zz16Zs5PU1>)

12) Βλ. Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, Προγαμαῖαι σχέσεις, πολιτικός γάμος, ἀμβλώσεις, ἔκδ. Ὁρθόδοξος Τύπος, Ἀθήνα 1986, σσ. 13-14.

13) «αὐτός γάρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός». (Β' Κορ. ια' 14).

14) Ἡ λέξη πορνεία προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα πέρνημι, δηλαδή περνάω, πού σημαίνει ἐξάγω πρὸς πώλησι, δηλαδή πωλῶ. Βλ. Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, *Προγαμαῖαι σχέσεις, πολιτικός γάμος, ἀμβλώσεις*, ἐκδ. Ὁρθόδοξος Τύπος, Ἀθήνα 1986, σσ. 20.

15. Βλ. τὴ λέξη σώζω. Μόνο ὁ Κύριος μπορεῖ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπο. Ὁμοῦς ὁ ἀπόστολος Παῦλος χρησιμοποιεῖ τὴν λέξη σώζω μὲ τὴ δευτερεύουσα ἔννοιά της: «Τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω». Γι' αὐτὸ καὶ ἔχουμε στὴν λειτουργικὴ χρῆσι τὴν προσευχὴ πρὸς τὴν Παναγία «Ἵπεραγία Θεοτόκε σώσον ἡμᾶς».

16. Βλ. τὸν δ' κανόνα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, ὁ ὁποῖος ἐπικυρώθηκε ἀπὸ τὴν Πενθέκτη Οἰκουμενικῇ Σύνοδο καὶ ἐπομένως ἐκφράζει ἐπίσημα καὶ αὐθεντικὰ τὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας: «Τῶν δέ δι' ἐπιθυμίαν καὶ ἡδονὴν γινομένων ἀμαρτημάτων τοιαύτη ἐστὶν ἡ διαίρεσις. Τὸ μὲν γὰρ καλεῖται μοικεία, τὸ δέ πορνεία... διότι μία ἐστὶν ἡ νόμιμος συζυγία, καὶ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα καὶ ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα... τῷ γὰρ ἀνθρώπῳ μία δέδοται παρὰ τοῦ Θεοῦ βοηθός, καὶ τῇ γυναικὶ μία ἐφήρμοστα κεφαλή... Πλήν ἀλλ' ἐπεὶ τοῖς ἀσθενεστέροις ἐγένετό τις παρὰ τῶν πατέρων συμπεριφορά, διεκρίθη τὸ πλημῆλημα τῇ γενικῇ διαίρεσει ταύτῃ, ὡς πορνείαν μὲν λέγεσθαι τὴν χωρὶς ἀδικίας ἐτέρου γινομένην τινὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐκπλήρωσιν». Βλέπουμε ἐδῶ ὅτι κάθε τι πού γίνεται ἐκτός τῆς «νομίμου συζυγίας», δηλαδή τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, χαρακτηρίζεται σάν πορνεία ἢ σάν μοικεία. Δέν γίνεται καμιά διάκρισι ἂν ἡ πράξι γίνεταὶ ἀπὸ «ἀγάπῃ» ἢ μὲ χρήματα! Βλ. Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, *Προγαμαῖαι σχέσεις, πολιτικός γάμος, ἀμβλώσεις*, ἐκδ. Ὁρθόδοξος Τύπος, Ἀθήνα 1986, σσ. 21-22.

17) Βλ. Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, *Προγαμαῖαι σχέσεις, πολιτικός γάμος, ἀμβλώσεις*, ἐκδ. Ὁρθόδοξος Τύπος, Ἀθήνα 1986, σσ. 27-28.

18) Ματθ., ε' 32.

19) Ὅπως ἀναφέρει ὁ π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος, ἐάν ἡ λέξη πορνεία σημαίνει τὴν σαρκικὴ σχέση μὲ χρήματα, τότε καταλήγουμε σὲ συμπέρασμα τερατώδες: Ὁ Κύριος ἐπιτρέπει τὸ διαζύγιο ὑπὸ ἓνα ὄρο: Ὅτι ἡ ἄπιστη σύζυγος ἔλαβε χρήματα ἀπὸ ἐκεῖνο πού εἶχε σαρκικὴς σχέσεις. Ἄν δέν ἔλαβε χρήματα καὶ εἶχε σαρκικὴ σχέση ἐξ ἀγάπης, τότε δέν ἔχουμε πορνεία. Ἄρα ὁ ἀδικούμενος σύζυγος πρέπει νὰ συνεχίξῃ ὑποχρεωτικὰ τὴ σχέση μὲ τὴ μοικαλίδα σύζυγό του καὶ νὰ ἀνέχεταὶ καὶ αὐτὴν καὶ τίς ἀπιστίες της, ἀφοῦ οἱ τελευταῖες δέν ἔχουν κίνητρο τὰ χρήματα ἀλλὰ μόνο τὴν «ἀγάπῃ». Βλ. Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, *Προγαμαῖαι σχέσεις, πολιτικός γάμος, ἀμβλώσεις*, ἐκδ. Ὁρθόδοξος Τύπος, Ἀθήνα 1986, σ. 23.

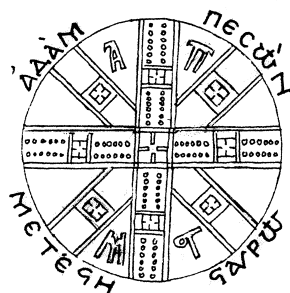
20) Α' Κορ. ε' 1 κ.έ.

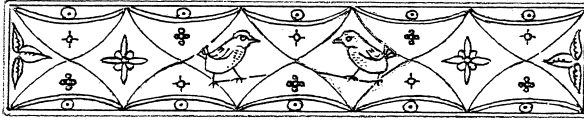
21) Μ. Βασιλείου, κανόνας ξθ'.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας,

Μουσικολόγος

Σάββα Ἀλεξάνδρου

ΑΙΡΕΣΗ ΚΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΘΕΟΦΟΡΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ

Ἁγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, δίνοντας τόν ὀρισμό γιά τό τί εἶναι αἵρεση, ὑποστηρίζει: «αἵρεσις ἐστίν τό ἐν τινι παρεκκλίνει τῶν κειμένων ἡμῖν δογμάτων περί τῆς ὀρθῆς πίστεως». Ὅποιαδήποτε παρέκκλιση ἀπό τά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ αἵρεση. Τά δόγματα εἶναι ὑπέρολογες ἀλήθειες τῆς πίστεως, τίς ὁποῖες προσεγγίζει κάποιος μόνο διά τῆς ταπεινώσεως καί τῆς καθάρσεως ἀπό τά πάθη. Οἰαδήποτε

ἀπόπειρα προσεγγίσεως τῆς πίστεως διά τοῦ ὀρθολογισμοῦ ὀδηγεῖ στήν αἵρεση. Γι' αὐτό, κατά τούς θεοφόρους Πατέρες, ἡ αἵρεση εἶναι ψυχικό πάθος, ἐπειδή εἶναι γέννημα τοῦ ἐγωισμοῦ. Ὁ Ἁγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος σ' ἕνα θεολογικό του λόγο ὑποστηρίζει: «οὐ παντός ὦ οὔτοι, τό περί Θεοῦ φιλοσοφεῖν, οὐ παντός, οὐκ οὕτω τό πρᾶγμα εὖ-ωνον, καί τῶν χαμαί ἐρχομένων, ἀλλά τῶν κεκαθαρμένων τήν ψυχὴν καί τό σῶμα ἢ καθαίρεσθαι τό μετριώτατον». Δέν εἶναι στόν καθένα νά θεολογεῖ, μήτε ἡ θεολογία εἶναι ὑπόθεση μέ τήν ὁποία μπορεῖ νά καταπιασθεῖ ὁ ἄνθρωπος πού εἶναι βουτηγμένος στά πάθη. Ἀντίθετα θεολογεῖ ὀρθά ὁ ἄνθρωπος ὁ κεκαθαρμένος ἀπό τά ψυχικά καί σωματικά πάθη.

Ἡ αἵρεση ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπο ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶναι ἡ κιβωτός τῆς ἀληθείας, ἀλλά καί ὁ μοναδικός χώρος ἐντός τοῦ ὁποίου συντελεῖται ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου.

Ὁ Ἁγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων, ἀναλύοντας τήν ἔννοια τῆς καθολικότητος τῆς Ἐκκλησίας, παρατηρεῖ: «καθολική ἡ Ἐκκλησία καλεῖται διά τό διδάσκειν καθολικῶς καί ἀνελλιπῶς πάντα τά ὀφείλοντα δόγματα καί διά τό ἰατρεῦειν πᾶσαν ἁμαρτίαν διά ψυχῆς καί σώματος ἐπιτελουμένην». Ἡ μητέρα μας ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία διδάσκει τά δόγματα πού ἄπτονται τῆς πίστεως καί τά ὁποῖα δεχόμενος καί βιώνοντας ὁ ἄνθρωπος θεώνεται καί σώζεται. Ἀκριβῶς γι' αὐτό τό λόγο, γιά τούς θεοφόρους Πατέρες ἡ αἵρεση δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ὁ χωρισμός τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό. Διαβάζουμε χαρακτηριστικά στίς Διηγήσεις τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος στό *Γεροντικό* τήν ἐξῆς ἱστορία, πού μαρτυρεῖ ἀκριβῶς αὐτή τήν πραγματικότητα, ὅτι δηλαδή ἡ αἵρεση εἶναι οὐσιαστικά χωρισμός τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τό Θεό, γι' αὐτό εἶναι τό μόνο πρᾶγμα πού δέν δέχονται γιά τόν ἑαυτό τους σάν κατηγορία οἱ Ἁγιοί. Σημειώνεται λοιπόν: «ἔλεγον περί τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος ὅτι ἀπῆλθον

τινές πρὸς αὐτόν, ἀκούσαντες ὅτι μεγάλην διάκρισιν ἔχει. Καί θέλοντες δοκιμάσαι αὐτόν εἰ ὀργίζεται λέγουσιν αὐτῷ· σύ εἶ Ἄγαθων; Ἄκουσμεν περὶ σου ὅτι πόρνος εἶ καὶ ὑπερήφανος. Ὁ δὲ εἶπεν· οὕτως ἔχει. Καί λέγουσιν αὐτῷ· σύ εἶ Ἄγαθων ὁ φλύαρος καὶ καταλάλος; Ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ εἰμί. Λέγουσι πάλιν· σύ εἶ Ἄγαθων ὁ αἰρετικός; Καί ἀπεκρίθη· οὐκ εἰμί αἰρετικός. Καί παρεκάλεσαν αὐτόν λέγοντες· Εἰπέ ἡμῖν διατί τοσαῦτα εἰπομέν σοι καὶ κατεδέξω, τὸν λόγον τοῦτον οὐκ ἐβάστασας; Λέγει αὐτοῖς· Τὰ πρῶτα ἐμαυτῷ ἐπιγράφω. Ὁφελος γάρ ἐστίν τῇ ψυχῇ μου. Τό δὲ αἰρετικός χωρισμός ἐστίν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου καὶ οὐ θέλω χωρισθῆναι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου». Μόνο, λοιπόν, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι καθολική, διότι κατέχει τὴν καθόλου ἀλήθειαν. Μ' αὐτό τὸ σκεπτικό ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος ὀνομάζει τὴν Ἐκκλησία καθολική, ἐπειδὴ κατέχει τὸ ὀρθὸ δόγμα στὴ διδασκαλία τῆς.

Οἱ θεοφόροι Πατέρες ὑποστηρίζουν πὼς ἡ αἵρεση, ὡς ἀπόρριψη τοῦ ὀρθοῦ δόγματος καὶ τῆς ἀλήθειας εἶναι τόσο μεγάλη ἁμαρτία, ὥστε δέν μπορεῖ νὰ ἐξαλειφθεῖ οὔτε μέ τὸ αἷμα τοῦ μαρτυρίου. Λέει γι' αὐτό ὁ ἱερός Χρυσόστομος· «οὐδέ μαρτυρίου αἷμα ταύτην δύναται ἐξαλείφειν τὴν ἁμαρτίαν».

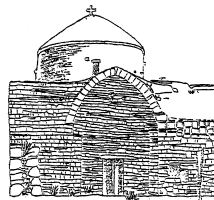
Ἡ αἵρεση, ὅπως ἄλλωστε ἡ ἴδια ἡ λέξη μαρτυρεῖ, οὐσιαστικά σημαίνει τὴν ἔξαρση ἢ ἀπομόνωση ἑνὸς μέρους τῆς ἀλήθειας καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀποτελεῖ παρερμηνεῖα τοῦ σωτηριώδους ἔργου τοῦ Χριστοῦ καὶ σέ τελικὴ ἀνάλυση ἀφήνει τὸν ἄνθρωπο ἐκτὸς σωτηρίας. Μ' αὐτό τὸ σκεπτικό ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος, κακίζοντας τοὺς αἰρετικούς τῆς ἐποχῆς του, πού δέν δέχονταν ὅτι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ γίνεῖ θεὸς καὶ ἐνεργεῖα θεὸς διὰ τῆς καθάρσεως ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τῆς ἐνοικήσεως ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα παρατηρεῖ· «τὸ δὲ λέγειν μηδέ καταξιούσθαι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ υἱοῦς Θεοῦ καὶ θεοῦς ἐν γνώσει, καὶ πείρα καὶ θεωρία γίνεσθαι τοῦτο ἀνατροπὴ ἐστίν πάσης τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῖν οἰκονομίας». Ἀνατροπή, λοιπόν, τῆς θείας οἰκονομίας στὴν προκειμένη περίπτωση σημαίνει ἐν ταυτῷ καὶ ἀνατροπὴ τῆς σωτηρίας τοῦ αἰρετικοῦ ἀνθρώπου. Ἀξίζει νὰ τονισθεῖ ὅτι οἱ θεοφόροι Πατέρες καταπολέμησαν τὶς διάφορες αἵρέσεις μέ τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἴτε αὐτές ἀφοροῦσαν τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, τὶς λεγόμενες χριστολογικές, εἴτε τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὶς λεγόμενες τριαδολογικές ἢ ἀφοροῦσαν τὸ πρόσωπο τῆς Κυρίας Θεοτόκου ἢ τὶς ἱερές εἰκόνες κτλ. Θά πεῖ γι' αὐτό ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος· «οἱ θεοφόροι Πατέρες οὗτοι εἰσιν οἱ διὰ τοῦ θεοῦ πυρός τὰς ἀκάνθας ἐξαφανίσαντες». Κατεπολέμησαν τὶς αἵρέσεις καὶ μέ τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ καὶ μέ τὰ συγγράμματά τους, τὰ ὁποῖα, πάλι κατὰ τὸν ἴδιο Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας, «λάμπουσιν ὑπὲρ αὐγὰς ἡλίου, ὡς μηδέτινα αὐτοῖς τολμᾶν ἀντιφθέγγεσθαι». Οἱ Ἅγιοι ἀκριβῶς ἐπειδὴ θεωροῦν τὴν αἵρεση ὡς ψυχικὸ πάθος καὶ τὸν αἰρετικὸ ὡς ἐλαυνόμενον ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ ἐγωισμοῦ, τὸν μὲν αἰρετικὸν ἀπορρίπτουν, ἐνῶ παράλληλα παρουσιάζονται ἔτοιμοι νὰ μαρτυρήσουν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.

Πρόχειρο παράδειγμα ὁ Ἅγιος Γελάσιος, πού ἔζησε τήν ἐποχή πού ἡ Ἐκκλησία ἐβάλλετο ἀπό τούς Μονοφυσίτες. Χαρακτηριστικός εἶναι ὁ τρόπος πού ἀντιμετωπίζει τόν Θεοδοσίο, ἕνα Μονοφυσίτη ἐπίσκοπο. Δέν καταδέχεται κἄν νά συζητήσει μαζί του καί ὕστερα, ὅταν ὀδηγεῖται βίαια στό Ἱεροσόλυμα καί τοῦ ζητεῖται νά ἀναθεματίσει τόν Ὁρθόδοξο ἐπίσκοπο Ἰουβενάλιο καί νά συντακτεῖ μέ τούς Μονοφυσίτες, ἐνῶ παράλληλα ἀπειλεῖται μέ κάψιμο στήν πυρά, ὁ Ἅγιος ἀδιαφορεῖ καί στό τέλος οἱ Μονοφυσίτες φοβισμένοι τόν ἀφήνουν ἐλεύθερο. Λέει γι' αὐτόν πάλι τό *Γεροντικό*: «ὄρμησεν ὁ Θεοδοσίος πρὸς τόν Ἀββᾶ Γελάσιον λέγων κατά τῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος, ὡς δῆθεν τό δόγμα Νεστορίου κυρωσάσης, ὁ δέ Ἅγιος τότε ἐνεγκῶν τό θρηπᾶριον, ὅπερ ἐν νεκρῶν ἀνέστησε, ἔλεγεν αὐτῷ: «ἀδελφέ, ὅσα περί πίστεως θέλεις διαλεχθῆναι ἔχεις αὐτόν παρά σοῦ ἀκούοντα. Ἐμοί γάρ οὐ σχολεῖ παρά σοῦ ἀκούειν». Κι ὅταν, ὅπως λέχθηκε προηγουμένως, ὁ μονοφυσιτικός ὄχλος διά τοῦ Θεοδοσίου τόν πρόσταξε: «ἀναθεμάτισον Ἰουβενάλιον» μηδέν καταπλαγεῖς εἶπεν: «ἐγὼ ἐπίσκοπον οὐκ οἶδα εἰμή Ἰουβενάλιον».

Ὅταν δέ ὁ Θεοδοσίος διέταξε νά καεῖ ὁ Ἅγιος, αὐτός ἀτρόμητος δέν δειλίασε καί δέν ὑποχώρησε, ὥστε νά ἀσπαθεῖ τίς αἰρετικές ἀπόψεις τῶν Μονοφυσιτῶν, πού τελικά, φοβούμενοι τόν πιστό λαό δέν τόν ἔκαψαν ἀλλά καί τόν ἄφησαν ἐλεύθερο. «Περίεστησαν αὐτῷ ξύλα καί ἦν αὐτόν ἀπειλοῦντες, ὀρῶντες δέ αὐτόν μή ἐνδίδοντα, μηδέ καταπτήσσοντα, εὐλαβούμενοι δέ καί τήν τοῦ δήμου ἔγερσιν ἀπέλυσαν ἀβλαβῆ τόν μάρτυρα, τόν γε ἐφ' ἑαυτῷ Χριστῷ ὅλον ὀλοκαυθθέντα».

Ἡ αἵρεση, λοιπόν, ὡς χωρισμός ἀπό τό Θεό ἀποτελεῖ ἄμεσο κίνδυνο γιά τή σωτηρία. Γι' αὐτό κι οἱ θεοφόροι Πατέρες προτιροῦν σαφέστατα ἀποφυγή ὀποιασδήποτε ἐπικοινωνίας μέ τούς αἰρετικούς, θεωρώντας τήν αἵρεση ὡς βόθρο πνευματικό. Θά πεῖ γι' αὐτό ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος τῆς Φέρμης: «ἐάν ἔξης φιλίαν μετά τινος καί συμβεῖ αὐτῷ εἰς πειρασμόν πορνείας ἐμπεσεῖν, ἐάν δύνασαι δός αὐτῷ χεῖρα καί ἔλκυσον αὐτόν ἄνω. Ἐάν δέ εἰς αἵρεσιν ἐμπέσει καί οὐ πεισθεῖ σοι ἀποστραφῆναι, ταχέως ἔκκοψον αὐτόν ἀπό σοῦ, μήποτε βραδύνων συγκατασπασθεῖς αὐτῷ εἰς τόν βόθρον».

ΣΑΒΒΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός

Πρωτοπρεσβύτερου Σπυρίδωνος Παπαδόπουλου
ΑΡΕΙΟΣ - «ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ»,
ΑΡΝΗΤΕΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΥΙΟΥ

ιά τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τό πρῶτο δόγμα εἶναι ἡ πίστη στόν Τριαδικό Θεό. Ὁ Θεός εἶναι ἕνας κατά τήν Οὐσία καί Τριαδικός κατά τά Πρόσωπα ἤ τίς Ὑποστάσεις: Πατέρας, Υἱός καί Ἅγιο Πνεῦμα.

Τά τρία Θεῖα Πρόσωπα εἶναι ἀπολύτως ἴσα μεταξύ τους, συναΐδια καί σύνθρονα. Διαφέρουν μόνο ὡς πρός τά ὑποστατικά τους ιδιώματα: «τῆς ἀγεννησίας καί τῆς γεννήσεως καί τῆς ἐκπορεύσεως. Ἐν ταύταις γάρ μόναίς ταῖς ὑποστατικαῖς ιδιότησι διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ ἅγίαι τρεῖς ὑποστάσεις οὐκ οὐσία, τῷ δέ χαρακτηριστικῷ τῆς ἰδίας ὑποστάσεως ἀδιαιρέτως διαιρούμεναι» (χωρίς νά διακρίνονται κατά τήν οὐσίαν ἀλλά κατά τό γνώρισμα τῆς ἰδιατέρας προσωπικῆς ὑποστάσεως, παραμένοντας ἀχώριστα) τονίζει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός.

Αὐτή τήν πίστη ἐκφράζει θαυμάσια ὁ ἀκόλουθος ὕμνος: «Οὐ τρεῖς Θεούς ἀλλά Θεότητα μίαν δοξάζομεν, ἥν καί προσκυνούμεν ἐν τρισί προσώποις ἀληθῶς ὑπάρχουσαν: Πατέρα ἀγέννητον, Υἱόν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα, καί Πνεῦμα Ἅγιον, τό ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, ἐν τρισίν ἕνα Θεόν· ἀληθῶς πιστεύομεν δέ καί δοξάζομεν, ἐκάστῳ προσώπῳ ἀποδίδοντες τόν τίτλον τῆς Θεότητος».

Εἶναι σημαντικό ἐπίσης νά σημειώσουμε ὅτι ὁ Τριαδικός Θεός εἶναι μιά τέλεια κοινωνία ἀγάπης. «Ὁ Θεός ἀγάπη ἐστίν» (Α΄ Ἰωάν. δ΄ 8).

Τό δεύτερο δόγμα εἶναι τό χριστολογικό. Τό δεύτερο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Υἱός, ἐγίνε ἄνθρωπος γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου. Ὁ Χριστός λοιπόν εἶναι Θεάνθρωπος, δηλαδή τέλειος Θεός καί τέλειος ἄνθρωπος. Ἡ πίστη στόν Θεό γίνεται πλέον συγκεκριμένη στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος Γιέβτις, ἐκφράζοντας αὐτή τήν ἀλήθεια, γράφει: «Τό κεντρικό μυστήριο τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι ὁ Χριστός, ὁ Θεάνθρωπος, ὁ πλήρης καί ἀληθινός Θεός, ὁ ἐνωμένος μέ τήν Ἁγία Τριάδα καί ὁ πλήρης καί ἀληθινός ἄνθρωπος, ὁ ἐνωμένος μέ ὅλους τούς ἀνθρώπους, πού ἀποτελοῦν τό σῶμα Του, τήν Ἐκκλησία. Ἡ ἀλήθεια αὐτή καί τό γεγονός αὐτό ἀποτελοῦν ὀλόκληρο τό δόγμα τῆς Ὁρθοδόξου εὐαγγελικῆς πίστεώς μας, καί τή χριστιανική ζωή καί τό ἦθος μας, ὅπως μᾶς τό παρέδωσαν οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ Πατέρες».

Αυτές τīs θεμελιώδεις καί σωτηριώδεις ἀλήθειες τοῦ Χριστιανισμοῦ τīs διέστρεψαν κατὰ καιρούς διάφοροι αἵρετικοί καί προξένησαν μεγάλη ταραχή στήν Ἐκκλησία. Δηλαδή «Χριστιανοί», εἴτε μέ τή συνεργία τοῦ διαβόλου, εἴτε στήν προσπάθεια νά ἐξηγήσουν διά τῆς λογικῆς τīs υπέρλογες ἀλήθειες τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε παρασυρμένοι ἀπό τήν υπερφάνεια (θεωρώντας ἐγωιστικά ὅτι αὐτοί τό ξέρουν καλύτερα καί ἐρμηνεύουν σωστότερα τήν Ἁγία Γραφή), διδάσκουν λανθασμένα, αἵρετικά, τīs Θεῖες Ἀλήθειες.

Ἦδη ἀπό τούς πρώτους αἰῶνες τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐμφανίστηκαν οἱ λεγόμενοι Μοναρχιανοί πού ἐδέχοντο στόν Θεό μοναρχία, δηλαδή μόνο ἓνα πρόσωπο, τόν Πατέρα. Οἱ μέν τροπικοί Μοναρχιανοί μέ ἐκπρόσωπο τόν Σαβέλλιο, ἔλεγαν ὅτι τά τρία μέλη τῆς Τριάδος εἶναι ἰδιαίτεροι τρόποι φανερώσεως τοῦ Θεοῦ στόν κόσμο. Ἄλλοτε δηλ. ἐμφανίζεται ὡς Πατέρας, ἄλλοτε ὡς Υἱός καί ἄλλοτε ὡς Ἅγιο Πνεῦμα. Οἱ δέ δυναμικοί Μοναρχιανοί μέ ἐκπρόσωπους τόν Παῦλο Σαμοσατέα καί Λουκιανό, ἐδέχοντο τόν Υἱό ὡς ἀπλή δύναμη τοῦ Θεοῦ.

Συνεχιστής τῶν δευτέρων ὑπῆρξε ὁ Ἄρειος, πού διετέλεσε μαθητής τοῦ Λουκιανοῦ. Ὁ Ἄρειος ἦταν ἱερέας στήν Ἀλεξάνδρεια, πολύ μορφωμένος, ἀσκητικός καί δεινός ρήτορας. Ἐπηρεασμένος ἀπό τούς Μοναρχιανούς ἄρχισε νά διδάσκει ὅτι ὁ Υἱός εἶναι κτίσμα, δημιούργημα τοῦ Πατέρα: «Οὐκ αἶι ἦν ὁ Υἱός· πάντων γάρ γενομένων ἐξ οὐκ ὄντων, καί πάντων ὄντων κτισμάτων καί ποιμάτων γενομένων, καί αὐτός ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος ἐξ οὐκ ὄντων γέγονε, καί ἦν ποτε, ὅτε οὐκ ἦν· καί οὐκ ἦν πρίν γένηται, ἀλλ' ἀρχήν τοῦ κτίζεσθαι ἔσχε καί αὐτός».

Ἄρα ὁ Ἄρειος ἀρνεῖτο τή θεότητα τοῦ Υἱοῦ καί τόν θεωροῦσε κατώτερο τοῦ Πατέρα. Αὐτό κατέστρεφε τό πρῶτο δόγμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, τόν Τριαδικό Θεό, ἐπῆραζε δέ ταυτόχρονα καί τή σωτηριολογία: Ἄν ὁ Υἱός δέν εἶναι Θεός ἀληθινός, τότε ὁ κόσμος δέν ἔχει σωθεῖ πραγματικά.

Γί' αὐτό ἡ Ἐκκλησία ἀντέδρασε ἄμεσα, πρῶτα στήν Ἀλεξάνδρεια καί ἔπειτα μέ τήν Ἀ' Οἰκουμενική Σύνοδο στή Νίκαια. Μετά ἀπό πολλές συζητήσεις ἀλλά κυρίως μέ θεία φώτιση, οἱ Ἅγιοι Πατέρες (σημαντικός ἦταν ὁ ρόλος τοῦ Μ. Ἀθανασίου, τοῦ Ἁγίου Νικολάου καί τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνα), ξεκαθάρισαν τήν ὀρθή πίστη καί συνέθεσαν τά πρῶτα ἑπτὰ ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Ἰδιαίτερα μέ τό δεύτερο ἄρθρο τόνισαν πλήρως τή Θεότητα τοῦ Υἱοῦ, καταρρίπτοντας τīs αἵρετικές δοξασίες τοῦ Ἀρείου.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἀναφέρει: «Τόν ἐκ τοῦ Πατρός γεννηθέντα πρό πάντων τῶν αἰῶνων λέγοντες δεικνύομεν ὅτι ἄχρονος καί ἀναρχος αὐτοῦ ἡ γέννησις· οὐ γάρ ἦν ποτέ ὁ Πατήρ ὅτε οὐκ ἦν ὁ Υἱός, ἀλλ' ἅμα Πατήρ, ἅμα Υἱός, ὁ ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένος».

Ἡ φράση «γεννηθέντα, οὐ ποιθέντα» δείχνει ὅτι ὁ Υἱός δέν εἶναι δημιούργημα, κτίσμα ἀλλά γεννήθηκε ἀπό τόν Πατέρα γι' αὐτό καί εἶναι

Θεός ἀληθινός. Βέβαια τή γέννηση τοῦ Υἱοῦ δέν πρέπει νά τήν ἐρμηνεύουμε μέ τόν δικό μας τρόπο γεννήσεως. Εἶναι μιά καθαρὰ ἐνδοτριαδική σχέση ἀκατανόητη σέ μᾶς, πού ἐκφράζει τόν τρόπο υπάρξεως τοῦ Υἱοῦ, ὅπως παρόμοια καί ἡ ἐκπόρευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπό τόν Πατέρα.

Ἡ φράση «ὁμοούσιον τῷ Πατρί» σημαίνει ὅτι ἔχουν τήν ἴδια Οὐσία (ὄχι ὅμοια) γι' αὐτό καί εἶναι ἕνας Θεός. «Διά τοῦ ὁμοουσίου... τό ἀδι-αίρετον καί τό εἶναι ἕνα Θεόν γνωρίζομεν» ἐξηγεῖ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος λέγει συνοπτικά: Ὁ Υἱός «οὐκ ἔστι κτίσμα οὔτε ποίημα, ἀλλ' ἴδιον τῆς τοῦ Πατρός οὐσίας γέννημα. Διό Θεός ἐστίν ἀληθινός, ἀληθινοῦ Πατρός ὁμοούσιος ὑπάρχων».

Στά νεώτερα χρόνια παρόμοιες αἰρετικές ἀπόψεις ἀκολουθοῦν οἱ Χιλιαστές ἢ «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά». Ἡ ὀργάνωσή τους ξεκίνησε γύρω στό 1872 στήν Ἀμερική ἀπό τόν Ἑβραῖο ἔμπορο Κάρολο Ρῶσσελ.

Παρερμηνεύοντας ἢ ἀπομονώνοντας πολλά χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, παραβλέποντας δέ ἄλλα ξεκάθαρα χωρία, ἔχουν διαστρεβλώσει τά πάντα. Οὐσιαστικά ἀκολουθοῦν ὅλες τίς αἰρέσεις πού προϋπήρξαν. Θεωρεῖται μιά παναίρεση πού ἔχει ἀνατρέψει ὅλο τό οἰκοδόμημα τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὅσον ἀφορᾶ τό θέμα μας, διδάσκουν ὅτι ὁ Υἱός δέν ἐγεννήθη ἀπό τόν Πατέρα ἀλλά εἶναι τό πρῶτο κτίσμα ἢ δημιουργημά του καί ἄρα κατώτερός του. Δέν εἶναι Θεός ἀληθινός, δέν ὑπῆρχε πάντοτε καί τόν ταυτίζουν μέ τόν ἀρχάγγελο Μιχαήλ.

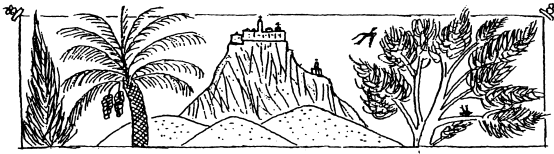
Ὅλα τά χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς περί τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ (Ματθ. κη' 19, Ματθ. γ' 16-17, Β' Κορ. ιγ' 13, Α' Ἰωάν. ε' 7 κτλ.), περί τῆς ἰσότητος τοῦ Υἱοῦ μέ τόν Πατέρα (Ἰωάν. ις' 15, Ἰωάν. ιζ' 10, Ἰωάν. ι' 30, 38 κτλ.) ἢ περί τῆς Θεότητος τοῦ Υἱοῦ (Ἰωάν. α' 1, Ματθ. κβ' 37, Ρωμ. θ' 4-5, Τίτου β' 13, Α' Ἰωάν. ε' 10 κτλ.) φαίνεται νά μὴν ἔχουν καμμιά σημασία γιά τούς «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά», τούς νέους Ἀρειανούς.

Σέ ὅλα αὐτά ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀπαντᾷ μέ μιά φράση τοῦ μεγάλου Πατέρα καί νέου Σέρβου Ἁγίου, Ἰουστίνου Πόποβιτς: «Τά πάντα εἰς τήν Καινὴν Διαθήκην συγκεντρώνονται εἰς μίαν κολοσσιαίαν καί περιεκτικωτάτην ἀλήθειαν: ὁ Θεάνθρωπος εἶναι καί ἡ οὐσία καί ὁ σκοπός καί ἡ ἔννοια καί ἡ ἀπόλυτος ἀξία τῆς Ἐκκλησίας».

Πρωτοπρεσβύτερος ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Θεολόγος

Βασιλείου Χαραλάμπους

ΑΡΕΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ ΧΡΙΣΤΟΜΑΧΟΥΝ

Η

χριστομάχος αρειανική αίρεση ταλαιπώρησε τήν Ἐκκλησία τούς πρώτους αἰῶνες τοῦ Χριστιανισμοῦ. «Διά τοῦτο γάρ καί ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος» σημειώνει ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας (Κατά Ἀρειανῶν Α΄), «ταῦτα λέγοντα τόν Ἄρειον ἐξέβαλε τῆς Ἐκκλησίας». Γιά τοῦτο ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος τούς καλεῖ μή Χριστιανούς καί Ἀρειομανίτες.

«Αἵρεσις ἐλογίσθη ἡ Ἀρείου πλάνη ἔχουσα τι πλέον τῶν ἄλλων αἱρέσεων, ὅτι καί χριστομάχος ἐκλήθη καί πρόδρομος ἐλογίσθη τοῦ Ἀντιχρίστου» λέγει ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος (Κατά Ἀρειανῶν Α΄). Ὁ Ἄρειος εἶχε συγγράψει τή Θάλια, σύγγραμμα αἰρετικό καί βλάσφημο. Περί τοῦ βλασφήμου αὐτοῦ συγγράμματος ἀναφέρει ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος: «Εἰ μέν οὖν, διά τό λέξεις τινάς τῆς θείας Γραφῆς ἐν τῇ Θαλίᾳ (τό αἰρετικό σύγγραμμα τοῦ Ἀρείου) γράψαι, νομίζουσι καί τās βλασφημίας εὐφημίας εἶναι...».

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς ὑγιαινούσης πίστεως, προσέχοντες πνεύματι πλάνης καί διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκατηριασμένων τήν ἰδίαν συνείδησιν, καί ἀποστρεφομένων τήν ἀλήθειαν» (Τιτ. α΄ 14). Ἀκριβῶς τό αὐτό εἶχε συμβεῖ καί μέ τή θεομάχο αρειανική αίρεση.

Ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος τῆς Νίκαιας κατεδίκασε τήν αίρεση τοῦ Ἀρείου τό ἔτος 325 μ.Χ. Ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ἀναφέρει (Κατά Ἀρειανῶν Α΄) ὅτι «Διά τοῦτο γάρ καί ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος ταῦτα λέγοντα τόν Ἄρειον ἐξέβαλε τῆς Ἐκκλησίας καί ἀναθεμάτισεν οὐ φέρουσα τήν ἀσέβειαν».

Ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου στήν Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδο ἦταν καθοριστική. Πρός τοῦτο συνηγορεῖ καί ἡ ἀναφορά γιά τόν Ἅγιο Ἀθανάσιο στήν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σύνοδο τοῦ ἔτους 399 μ.Χ., ὅτι «τήν νόσον τοῦ Ἀρειανισμοῦ ἔσπησεν».

Δέν θά ἦταν ὑπερβολή νά ποῦμε ὅτι ὅλη ἡ ζωή τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἦταν σχεδόν ἕνας ἀγώνας κατά τῆς αίρεσης τοῦ Ἀρείου. Οἱ πολυποίκιλοι διωγμοί πού εἶχε ὑποστει καταμαρτυροῦν τό μεγαλεῖο τοῦ ἀγῶνα του γιά τήν ἀλήθεια τῆς Πίστεως.

Παρενθετικά νά ἀναφέρομε ὅτι εἶναι προικῶν δώρημα στήν Ἐκκλησία οἱ «Κατά Ἀρειανῶν» λόγοι τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Ὁ Μέγας αὐτός Ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας μας πο-

λέμψε τὴν ἀρειανικὴ μάνητα. Νεὸς ἀκόμα Διάκονος, τὸ ἔτος 325 μ.Χ. συνόδευσε τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρο στὴ Νίκαια, ὅπου εἶχε συγκληθεῖ ἡ Ἀ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Ἡ ἀρειανικὴ αἰσχύνη, τῆς μὴ παραδοχῆς τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ, συνεχίζεται στίς μέρες μας, ἰδιαίτερώς μέ τὴν ἰσλαμικὴ πλάνη. Στίς μέρες μας δυστυχῶς ἡ δαιμονιώδης πλάνη τοῦ Ἰσλαμισμοῦ κουβαλᾷ τὴν ἀρειανικὴ μάνητα καί μάλιστα στήν χειρίστη τῆς μορφῆ. Τό χριστομάχο τῆς μὴ παραδοχῆς τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ ἀπό τὸν Ἀρειανισμό συνεχίζεται καί στόν Ἰσλαμισμό.

Ἰδοῦ τί λέει γιά τὸν Χριστό τὸ ἀνίερο Κοράνι (Κεφ. Ε΄, στίχ. 75): «Βλασφημοῦν ὅποιοι λένε ὅτι: “Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Χριστὸς ὁ γιὸς τῆς Μαρίας”». Ἡ θεομάχος κορανικὴ διδασκαλία δέν εἶναι «τῆς τοῦ Ἀρείου μανίας διάδοχος», ὅσον ἀφορᾷ τὴ διδασκαλία τῆς μὴ παραδοχῆς τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ;

Διὰ τοῦ Κορανίου βλασφημεῖται ὁ Τριαδικὸς Θεός. Ἡ κορανικὴ πλάνη zoφωδῶς ἀναφέρεται στήν Ἁγία Τριάδα: «Πιστεύετε λοιπὸν στό Θεό καί στοὺς Ἀποστόλους του καί μὴ λέτε Τριάδα» (Κοράνι, κεφ. Δ΄, στίχ. 171) καί ἀλλοῦ πάλι βλασφημολογεῖ: «Πράγματι βλαστήμησαν ὅποιοι εἶπαν: ὁ Θεὸς εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς τῆς Τριάδας, γιατί δέν ὑπάρχει ἄλλος Θεὸς ἀπὸ αὐτόν» (Κοράνι, κεφ. Ε΄, στίχ. 76). Βλασφημεῖται ἡ ἁγία Τριάς. «Τίς ἐπὶ τοιαύτας βλασφημίας οὐκ ἐξίσταται;», ἐρωτᾷ ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος.

«Ἐλέγχεται δέ πανταχόθεν ὁ Ἄρειος ἄθεος, ἀρνούμενος τὸν Υἱόν, καί τοῖς ποιήμασιν αὐτόν συναριθμῶν» λέγει ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας (Κατὰ Ἀρειανῶν Α΄). Τό αὐτό συμβαίνει καί μέ τὴν ἰσλαμικὴ μάνητα. Ὁρθῶς χαρακτηρίστηκε ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνό ὁ Ἰσλαμισμὸς ὡς αἵρεση.

Τό Κοράνι λέγει (κεφ. Ε΄, στίχ. 119): «Καί πρόσεξε, ὅταν ὁ Θεὸς εἶπε: Ὡ! Ἰησοῦ, γιέ τῆς Μαρίας! Μήπως εἶπες στοὺς ἀνθρώπους: “Λατρεύετε ἐμένα καί τὴν μητέρα μου σάν Θεούς”, μειώνοντας ἔτσι τὸ Θεό;». «Τίς ἐπὶ τοιαύτας βλασφημίας οὐκ ἐξίσταται;» ἐρωτᾷ ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος.

Ἡ ἰσλαμικὴ διδασκαλία διδάσκει χειρότερα ἀπὸ ὅ,τι δίδαξε ὁ αἵρεσιάρχης Ἄρειος. Νά προσθέσουμε ὅτι ἡ πλανημένη ἀναφορὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ γιά τὸν Ἰησοῦ Χριστό ἦταν καί ἡ αἰτία πού ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς λέγει γιά τὸ Ἰσλάμ στό «Περὶ αἱρέσεων», ΡΑ΄: «Ἔστι δέ καί μέχρι τοῦ νῦν κρατοῦσα λαοπλάνος θρησκεία τῶν Ἰσμηλιτῶν πρόδρομος οὕσα τοῦ Ἀντιχρίστου».

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς στοὺς Μωαμεθανούς (Χίονες) εἶπε:

* Τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν κορανικὰ ἐδάφια εἶναι παρμένα ἀπὸ τὸ Κοράνι (ἐλληνικὴ μετάφραση) τῶν ἐκδόσεων Λάτση.

«Ὁ μὴ πιστεῦων τοῖς τοῦ διδασκάλου λόγοις οὐ δύναται ἀγαπῆσαι τὸν διδάσκαλον διὰ τοῦτο οὐκ ἀγαπῶμεν ἡμεῖς τὸν Μεχούμετ (Μωάμεθ)».

Ἡ ἄλλη πάλι πλάνη στό Κοράνι (κεφ. ΙΘ', στίχ. 88-92) ἀναφέρεται ὡς ἐξῆς: «Καί εἶπαν “Ὁ Φιλάνθρωπος (Θεός) ἐπῆρε (γέννησε) ἓνα γιό! Πραγματικά προφέρατε κάτι τό τερατῶδες! Λίγο ἔλειψε κι οἱ οὐρανοί ἦταν ἔτοιμοι νά ἐκραγοῦν, ἢ γῆ νά χωριστεῖ στά δύο καί τά βουνά νά πέσουν κάτω σέ ἐρείπια. Κι αὐτό γιατί εἶχαν ἐπικαλεστεῖ ἓνα γιό γιά τὸν Φιλάνθρωπο (Θεό). Καί δέν μπορεῖ νά διευκρινιστεῖ πῶς ἢ (μεγαλειότητά) τοῦ Φιλάνθρωπου (Θεοῦ) ἦταν δυνατό νά πάρει (νά γεννήσει) ἓνα γιό!» «Τίς ἐπὶ τοιαύτας βλασφημίας οὐκ ἐξίσταται;» ἐρωτᾷ ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος.

Εἶναι πολὺ χειρότερο ἀπὸ τὴν ἀρειανικὴ αἵρεση αὐτὸ πού γράφει τό Κοράνι (κεφ. Δ', στίχ. 157): «Κι ἀκόμη καυχήθηκαν: “Φονεύσαμε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦ, τὸ παιδί τῆς Μαριάμ, τὸν Ἀπόστολο τοῦ Θεοῦ”. Κι ὅμως δέν τὸν σκότωσαν κι οὔτε τὸν σταύρωσαν, ἀλλ' ἔτσι γίνηκε ὥστε νά φαίνεται σ' αὐτούς. Ἐκεῖνοι ὅμως πού εἶχαν διαφορετικὴ γνώμη (πού διαφώνησαν) σ' αὐτό (τὸ θέμα), εἶναι γεμάτοι ἀμφιβολίες, γιατί δέν γνωρίζουν (θεϊκά), ἀλλὰ μόνο εἰκασίες ἀκολουθοῦν, καί μιά βεβαιότητα ὅτι δέν τὸν σκότωσαν...». Ἀρνεῖται ὁ Ἰσλαμισμὸς τὰ Ἅγια Πάθη τοῦ Χριστοῦ. «Τίς ἐπὶ τοιαύτας βλασφημίας οὐκ ἐξίσταται;»

Λύπη μεγάλη αἰσθάνεται ὁ Ὀρθόδοξος Χριστιανὸς γι' αὐτὸ πού γράφει τό Κοράνι (κεφ. Ε', στίχ. 119): «Καί πρόσεξε, ὅταν ὁ Θεὸς εἶπε: Ὡ! Ἰησοῦ, γιέ τῆς Μαριάμ! Μήπως εἶπες στοὺς ἀνθρώπους: “Λατρεύετε ἐμένα καί τὴν μητέρα μου σάν Θεούς”, μειώνοντας ἔτσι τὸ Θεό;». «Τίς ἐπὶ τοιαύτας βλασφημίας οὐκ ἐξίσταται;»

Ἰδοὺ τί λέγει ἀλλοῦ στό Κοράνι (κεφ. Δ', στίχ. 171): «Ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ γιὸς τῆς Μαριάμ, δέν εἶναι περισσότερο ἀπὸ Ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ», (κεφ. Ε', στίχ. 78) «Ὁ Μεσσίας ὁ γιὸς τῆς Μαριάμ, δέν ἦταν τίποτε ἄλλο παρά ἓνας Ἀπόστολος», (κεφ. Δ', στίχ. 171) «Πιστεύετε λοιπὸν στό Θεὸ καί στοὺς Ἀποστόλους του καί μὴ λέτε “Τριάδα”». «Τίς ἐπὶ τοιαύτας βλασφημίας οὐκ ἐξίσταται;»

Ἡ μὴ παραδοχὴ τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ, πού σαφῶς τὴ διδάσκει καί τό χριστομάχο Κοράνι, καταδεικνύει ὅτι τό θεομάχο Ἰσλάμ εἶναι διάδοχη καί χειρότερη πλάνη τῆς ἀρειανικῆς μάντης.

Τὸ χριστομάχο Ἰσλάμ συνέχισε τὸ βλάσφημο τῆς μὴ παραδοχῆς τῆς Θεότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖο εἶναι ἡ κορωνίδα τῶν πλάνων τῆς ἀρειανικῆς αἵρεσης.

Ὁρθῶς χαρακτηρίσθηκε ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνὸ ὁ Ἰσλαμισμὸς ὡς αἵρεση. «Ἐλέγχεται δέ πανταχόθεν ὁ Ἄρειος ἄθεος, ἀρνούμενος τὸν Υἱόν, καί τοῖς ποιήμασιν αὐτὸν συναριθμῶν» λέγει ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας (Κατὰ Ἀρειανῶν Α'), γιά τὴν ἄρνηση τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καί μέ τὴν ἰσλαμικὴ μάντη.

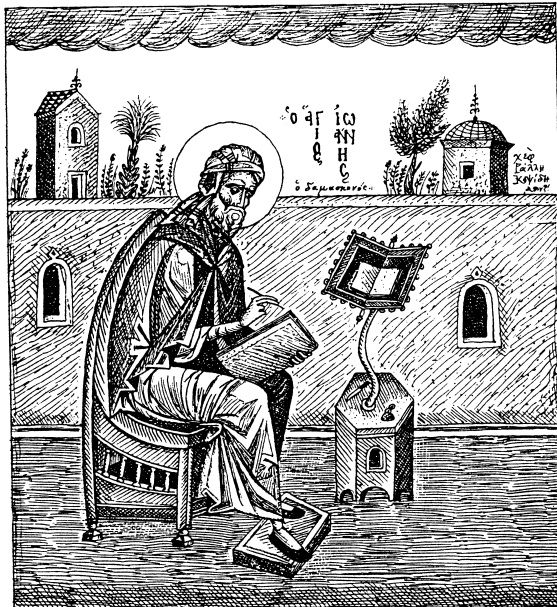
Δέν ξεγελά τό γεγονός τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἀνιέρου Κορανίου γιά τόν Χριστό καί τήν Παναγία, ἀναφορές φυσικά βλάσφημες καί ἀναληθεῖς. «Εἰ δέ ἀγνοοῦντες οὕτως χειμάζονται καί τοιαῦτα βαττολογοῦσι, μαθῆ- τωσαν ἀπό τῶν Γραφῶν, ὅτι καί ὁ τᾶς αἵρέσεις ἐπινοήσας διάβολος διά τήν ἰδίαν τῆς κακίας δυσωδίαν κυχρᾶται τᾶς λέξεις τῶν Γραφῶν, ἵνα αὐ- τᾶς ἔχων ἐπικάλυμμα, τόν ἴδιον ἰόν ἐπισπείρας, ἀπατήσῃ τοὺς ἀκεραί- ους» λέγει ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας (Κατά Ἀρειανῶν Α').

Ἡ προτροπή «παύσασθε τοιγαροῦν, ὧ θεοστυγεῖς, καί μή ταπεινοῦτε τόν Λόγον» τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου πρὸς τοὺς βλάσφημους αἵρετικούς Ἀρειομανίτες ἢ μή Χριστιανούς, ὅπως τοὺς καλοῦσε, ἰσχύει ἐπακριβῶς καί πρὸς τοὺς Ἰσμαλίτες, πού ἔγιναν μέ τό χερίστο τρόπο «τῆς Ἀρεί- ους μανίας διάδοχοι». Ἡ κακοδοξία τῶν χριστομάχων Ἀρειομανιτῶν δυστυχῶς συνεχίζεται μέχρι τίς μέρες μας μέ τή θεομάχο ἰσλαμική μά- νητα.

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, χαρακτηρίζει τό Ἰσλάμ ὡς «κε- κρυμμένη ἀθεΐα». Ὡς ἐκ τούτου «τῆς Ἀρείου γενόμενοι μανίας διάδο- χοι» καί «τῆς Ἀρείου βλασφημίας», θεομάχοι καί χριστομάχοι ἔγιναν οἱ Ἰσμαλίτες.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Θεολόγος

Χρυστάλλας Στυλιανού

ΠΝΕΥΜΑΤΟΜΑΧΟΙ ΚΑΙ «ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ»

ό τρίτο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδας, τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἔχει μία ἰδιοτυπία, ἐπειδή δέν σαρκώθηκε ὅπως ὁ Χριστός καί δέν ἐμφανίστηκε στόν κόσμο ὅπως Ἐκεῖνος. Τοιουτοτρόπως παραμένει, στους περισσότερους πιστούς, ὁ μέγας «ἀγνωστός».

Ὅταν ἐπιχειροῦμε νά μιλήσουμε γιά τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι δύσκολο, ἄν ὄχι ἀδύνατο, νά νιώσουμε, νά καταλάβουμε καί νά συνειδητοποιήσουμε τήν ἐτερότητά του ἀπό τόν Πατέρα καί τόν Υἱό.

Γιά τήν προσωπικότητα καί τή θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος προβλήθηκαν πολλές ἐνοστάσεις. Μεταξύ αὐτῶν πού ἀμφισβήτησαν τή θεότητα Του εἶναι ὁ Μακεδόσιος. Ὁ Ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Μακεδόσιος (343-360) χαρακτήριζε τό Ἅγιο Πνεῦμα ὡς ἀγγελοειδές κτίσμα, τό πρῶτο καί διαπρεπέστερο δημιούργημα τοῦ Υἱοῦ. Οἱ ὀπαδοί του, ἀλλά καί στή συνέχεια ὅλοι ὅσοι ἀκολούθησαν τή διδασκαλία του ὀνομάζονταν Μακεδονιανοί ἢ Πνευματομάχοι, ἐπειδή ἀρνούσαν τή θεότητα καί ἀϊδιότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὑποβιβάζοντάς το σέ κτίσμα, ἔφθασαν δέ καί στό σημεῖο νά πρεσβεύουν ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶχε σαρκωθεῖ στό πρόσωπο τοῦ Μελχισεδέκ πολύ πρῖν τήν ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στό πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀπέρριψαν αὐτές τίς ἀντιλήψεις. Μεταξύ τῶν Πατέρων πού ἀναφέρονται στό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος τονίζει ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα δέν εἶναι κτίσμα, ἀλλά ἄκτιστο κατά φύση καί ὁμοούσιο μέ τόν Πατέρα καί τόν Υἱό. Ἄλλωστε στήν Ἁγία Γραφή, τό Ἅγιο Πνεῦμα ἀποκαλεῖται Θεός, Κύριος κτλ., ὀνόματα πού ἀποδίδονται καί στόν Πατέρα καί τόν Υἱό.

Ἐπίσης ὁ Μ. Βασίλειος, μέσα ἀπό ἀγιογραφικά χωρία, ἀποδεικνύει ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα συμμετέχει καί συνεργάζεται μέ τόν Πατέρα καί τόν Υἱό, τόσο στό ἔργο τῆς δημιουργίας, ὅσο καί στό ἔργο τῆς θείας οἰκονομίας καί σωτηρίας τοῦ κόσμου.

Μέ τό ζήτημα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀσχολήθηκε οὐσιαστικά ἡ Β' Οἰκουμενική Σύνοδος (381 μ.Χ. Κωνσταντινούπολη), πού διακήρυξε τή θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, συμπλήρωσε τό Σύμβολο τῆς Νικαίας (τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου) κυρίως κατά τό τρίτο μέρος του, πού ἀναφέρεται στό Ἅγιο Πνεῦμα καί πρόσθεσε ἐπίσης τά ἄρθρα περί Ἐκκλησίας, Βαπτίσματος καί αἰωνίου ζωῆς.

Τίς ἴδιες ἀντιλήψεις γιά τό Ἅγιο Πνεῦμα μέ τούς Πνευματομάχους ἐκφράζουν καί οἱ «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά». Οἱ «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» διδάσκουν ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα οὔτε Θεός εἶναι, οὔτε πρόσωπο εἶναι, ἀλλά ἀπλῶς εἶναι δύναμη, ἡ ἐνεργός δύναμη τοῦ Ἰεχωβά, δηλαδή τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι μιά ἀσυνείδητη δύναμη.

Αὐτές οἱ ἀπόψεις δέν εὐσταθοῦν καί οὔτε τεκμηριώνονται ἀγιογραφικά. Τό Ἅγιο Πνεῦμα δέν εἶναι δύναμη καί αὐτό φαίνεται ἀπό πολλά χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Στό βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρεται ὅτι: «*Ἰησοῦν τόν ἀπό Ναζαρέτ, ὃν ἔχρισεν ὁ Θεός πνεύματι ἀγίῳ καί δυνάμει*» (1΄ 38). Ὁ Θεός ἔχρισε τόν Ἰησοῦ ὡς ἄνθρωπο μέ Πνεῦμα Ἅγιο καί μέ δύναμη. Ἄλλο τό Ἅγιο Πνεῦμα καί ἄλλο ἡ δύναμη.

Ἐπίσης στήν Α΄ Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννη τονίζεται ὅτι: «*Τό Πνεῦμα ἐστίν ἡ ἀλήθεια*» (ε΄ 6). Ἐδῶ ἀναφέρει ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ἀλήθεια καί ὄχι δύναμη. Εἶναι ἡ ἀλήθεια ὅπως ὁ Χριστός ὀνομάζει τόν ἑαυτό του, σέ ἄλλο σημεῖο, ὅτι εἶναι ἡ ἀλήθεια.

Τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι πρόσωπο. Καταρχήν πρέπει νά διευκρινίσουμε τί ἐννοοῦμε μέ τόν ὄρο πρόσωπο. Πρόσωπο εἶναι τό ὄν τό ὁποῖο ἔχει βούληση καί ἐγώ, δηλαδή ἔχει συνείδηση τῆς ὑπαρξῆς του. Πρόσωπο εἶναι ἡ δυνατότητα πού συνιστᾶ νά βρῆκεται ἀπέναντι σέ κάποιον ἢ σέ κάτι νά ἔχει ὄψη πρὸς κάποιον ἢ κάτι, νά εἶναι πρόσωπο. Τό πρόσωπο ὀρίζεται ὡς ἀναφορά καί σχέση καί ὀρίζει μιά ἀναφορά καί σχέση.

Σύμφωνα μέ τήν Ἁγία Γραφή οὐδέποτε γίνεται κάτι στό ὄνομα μιᾶς δυνάμης· τά πάντα γίνονται στό ὄνομα ἑνός προσώπου. Στό Εὐαγγέλιο τοῦ Ματθαίου ἀναφέρεται: «*βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*» (κη΄ 19). Ἐδῶ τό Ἅγιο Πνεῦμα τοποθετεῖται παράλληλα πρὸς τόν Πατέρα καί τόν Υἱό πού εἶναι πρόσωπα.

Ἄλλο χωρίο πού ἐπιβεβαιώνει ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι πρόσωπο εἶναι τό ἀκόλουθο: «*Ὅταν δέ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τό Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν*» (Ἰωάν. 15΄ 13). Ἄξιοπρόσεκτο σημεῖο στό χωρίο αὐτό εἶναι ἡ ἀντωνυμία «ἐκεῖνος» κανονικά ἔπρεπε νά πεῖ «ἐκεῖνο», τό ὁποῖο εἶναι οὐδέτερο καί ταιριάζει μέ «τό πνεῦμα τῆς ἀληθείας». Ἀλλά εἶπε «ἐκεῖνος» πού εἶναι ἀρσενικό, ὅπως λέγεται γιά τόν ἄνθρωπο, τό Χριστό καί τό Θεό Πατέρα, δηλαδή γιά πρόσωπο.

«*Ὁ Παράκλητος, τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ Πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου*» (Ἰωάν. 18΄ 26). Τό ὄνομα παράκλητος ὑποδηλώνει ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι πρόσωπο. Διότι, «τό παράκλητος», παράγεται ἀπό τό ρῆμα παρακαλῶ καί σημαίνει βοηθός, προστάτης, παρηγορητής. Ἔτσι φαίνεται καθαρά ὅτι μόνο τό πρόσωπο μπορεῖ νά εἶναι βοηθός καί νά προσφέρει παρηγορία στούς ἀθρώπους πού τόν ἐπικαλοῦνται.

Τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι συνειδητή ὑπαρξη, δηλαδή πρόσωπο. Αὐτό

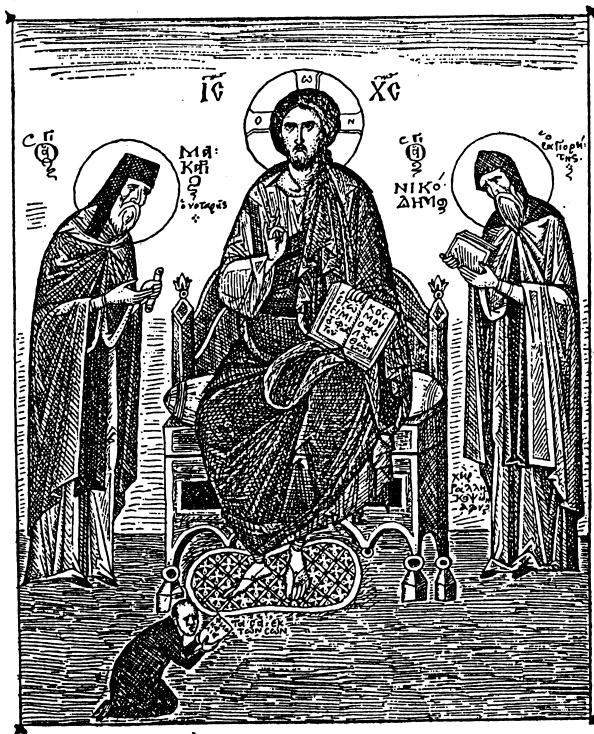
τονίζεται από πλήθος άγιογραφικῶν ἐκφράσεων. Σύμφωνα μέ αυτές τίς ἐκφράσεις τό Ἅγιο Πνεῦμα: «ἀκούει» (Ἰωάν. 15' 13), «λαλεῖ» (Ἰωάν. 15' 13), «δηλοῖ» φανερώνει (Ἑβρ. θ' 8), «ἀναγγέλλει» (Ἰωάν. 15', 14', 18' 15), «διδάσκει» (Λουκ. 1β' 12), «μαρτυρεῖ» (Ἰωάν. 1ε' 26).

Ὅλες αὐτές οἱ ἐκφράσεις καί πολλές ἄλλες, πού εἶναι διάσπαρτες μέσα στήν Ἁγία Γραφή, εἶναι ἀδύνατο νά λέγονται γιά μία ἀσυνείδητη δύναμη. Ὅλα αὐτά τά χωρία ἀποδεικνύουν τή σχέση πού ἀναπτύσσει τό Ἅγιο Πνεῦμα μέ τούς ἀνθρώπους καί τό γεγονός ὅτι εἶναι πρόσωπο καί ἄρα εἶναι τό τρίτο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδας καί ἄρα Θεός, ὁμοούσιο καί ἰσότημο μέ τά ἄλλα δύο πρόσωπα.

Ἄρα οἱ ἀντιλήψεις πού ἐξέφρασαν παλαιότερα οἱ Πνευματομάχοι καί τίς υἰοθετοῦν καί οἱ «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά», εἶναι ἀπαράδεκτες. Δέν μποροῦν νά στηριχτοῦν καί νά ἀποδειχτοῦν μέσα ἀπό τήν Ἁγία Γραφή καί ἐπομένως εἶναι αὐθαίρετες καί αἰρετικές.

ΧΡΥΣΤΑΛΛΑ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός

Πρωτοπρεσβύτερου Ἁγγελοῦ Ἀγγελακόπουλου

Η ΑΙΡΕΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΟΦΥΣΙΤΙΣΜΟΥ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

ία από τις αίρεσεις, πού ἔθεσαν καί θέτουν ἀκόμη καί σήμερα τήν Ὁρθόδοξη πίστη καί τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου σέ κίνδυνο, εἶναι ἡ αίρεση τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ. Οἱ αίρετικοί Μονοφυσίτες πρεσβεύουν ὅτι ὁ Χριστός, μετά τήν ἐνανθρώπιση Του, δηλ. μετά τήν ἔνωση τῶν δύο τελείων φύσεων Του (θείας καί ἀνθρωπίνης) στό ἕνα πρόσωπό Του, εἶχε μόνο μία φύση, τήν θεία, ἡ ὁποία ἀπορρόφησε τήν ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ καί κυριάρχησε ἐπ' αὐτῆς.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες, (ὅπως οἱ ἅγιοι Λέων πάπας Ρώμης, Φλαβιανός Κωνσταντινουπόλεως, Προτέριος Ἀλεξανδρείας, Ἀνατόλιος κ.ἄ.), ὅμως, τῆς Ἁγίας καί Οἰκουμενικῆς Δ' Συνόδου, ἡ ὁποία συνεκλήθη στή Χαλκηδόνα τό 451 μ.Χ. κατεδίκασαν τήν μεγάλη αίρεση τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ καί τούς μονοφυσίτες αίρεσιάρχες Εὐτυχῆ, Διόσκορο καί Σεβήρο, καί δογματίσαν ὅτι οἱ δύο τέλειες φύσεις τοῦ Χριστοῦ (θεία καί ἀνθρώπινη), μετά τήν ἔνωσή τους στό ἕνα πρόσωπο τοῦ Θεοῦ Λόγου, παρέμειναν μεταξύ τους ἐνωμένες ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀσυγχύτως καί ἀχωρίστως. Δέν ὑπῆρξε καμμία ἀπορρόφηση ἢ προσχώρηση ἢ σύγχυση ἢ διαίρεση ἢ τροπή τῶν δύο φύσεων, ἀλλά παρέμειναν καί οἱ δύο ἀκέραιες, διατηρώντας ἡ κάθε μία τά ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τῆς γνωρίσματα καί παραμένοντας στά ὅριά της. Δηλ. οἱ δύο τέλειες φύσεις ἐνώθηκαν στήν μία ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἐπομένως, τό ὀρθόδοξο εἶναι νά κάνουμε λόγο γιά δυοφυσισισμό, δηλ. γιά δύο τέλειες φύσεις μετά τήν ἔνωση, καί ὄχι γιά μονοφυσισισμό, δηλ. γιά μία φύση, καί συγκεκριμένα τήν θεία, μετά τήν ἔνωσή¹.

Σύμφωνα μέ τόν μακαριστό παν. ἀρχιμ. π. Γεώργιο Καψάνη, «Ἀντιχαλκηδόνιοι Μονοφυσίτες ὀνομάζονται οἱ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι δέν ἐδέχθησαν τήν Δ' καί τίς ἐπόμενες Οἰκουμενικές Συνόδους, ἀπεκόπησαν ἀπό τήν Ἐκκλησία καί ἐσχημάτισαν τίς μονοφυσιτικές «ἐκκλησίες» τῆς Ἀνατολῆς, δηλ. τῶν Κοπτῶν τῆς Αἰγύπτου, τῶν Αἰθιοπῶν, τῶν Ἀρμενίων, τῶν Συροϊακωβιτῶν καί τῶν Ἰνδῶν τοῦ Μαλαμπάρ»².

Ὁ Μονοφυσισμός δημιουργήθηκε ἀπό τήν λανθασμένη ἐρμηνεία τῆς χριστολογίας τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας. Ἡ καθ' ὑπόστασιν ἔνωση τῶν δύο φύσεων στό πρόσωπο τοῦ Λόγου δηλώνεται, κατά τόν ἅγιο Κύριλλο, σαφέστατα μέ τή φράση «μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένη». Ἡ φράση αὐτή τοῦ ἁγίου Κυρίλλου δέν νοεῖται μονοφυσικά, διότι τό «μία φύσις» ἀναφέρεται στήν θεία φύση τοῦ Λόγου, ἐνῶ τό «σεσαρκωμένη» ἀναφέρεται στήν ἀνθρώπινη φύση Του. Ἔτσι, ἐνῶ μέ τήν φράση αὐτή δηλώνεται ἡ ἀκεραιότητα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως Του, τονίζεται παράλληλα ἡ πραγματικότητα καί ἡ ἐνότητα τοῦ προ-

σώπου Του. Ἡ ἔμφραση μάλιστα αὐτή, πού δίνει ὁ ἅγιος Κύριλλος στήν ἐνόπτητα τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ καί τήν ταυτότητά του μέ τόν Θεό Λόγο («ἔνα καί τόν αὐτόν») μετά τήν ἔνωση τῶν δύο φύσεων, ἀποτελεῖ τό κυριότερο χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς χριστολογίας του³.

Οἱ ἰδρυτές τῆς αἰρέσεως τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ ἐρμήνευσαν μονοφυσικῶς τήν παραπάνω φράση τοῦ ἁγίου Κυρίλλου στήν προσπάθεια ἀντιδράσεώς τους στήν αἵρεση τοῦ Νεστοριανισμοῦ. Ὁ δυστυχῆς ἀρχιμανδρίτης Εὐτυχῆς δίδασκε ὅτι στόν Χριστό δέν ὑπάρχουν πλέον, μετά τήν ἐνανθρώπηση, δύο φύσεις, ἀλλά μόνο ἡ θεία, πού προῆλθε οὐσιαστικά μετά ἀπό τή σύγκραση τῶν δύο φύσεων⁴. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ αἰρετική δήλωση τοῦ Εὐτυχοῦς «δύο φύσεις πρό τῆς ἐνώσεως, μία φύσις μετά τήν ἔνωση». Ὁ Διόσκορος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας δέν εἶχε ὀρθόδοξη χριστολογία, ἐπειδή ἡ ἔκφραση «ἐκ δύο φύσεων», πού ὑποστήριζε, δέν εἶναι δογματικῶς ἰσοδύναμη μέ τήν ἔκφραση «ἐν δύο φύσεσιν». Ἡ ἔκφραση «ἐκ δύο φύσεων», ἂν καί ὀρθόδοξη καθ' ἑαυτή, χωρίς τήν ἔκφραση «ἐν δύο φύσεσιν», δέν ἐξασφαλίζει ἀπό τήν ἐκτροπή τοῦ χριστολογικοῦ φρονήματος στή σεβηριανή χριστολογία. Ὁ Διόσκορος ἀποκατέστησε τόν Εὐτυχή στή ληστρική σύνοδο τοῦ 449, ἐπειδή ἐμφοροῦνταν ἀπό τήν μονοφυσική χριστολογία καί ὄχι τήν χριστολογία τοῦ ἁγίου Κυρίλλου. Δικαίως καθαιρέθηκε ἀπό τήν Δ' Ἁγία καί Οἰκουμενική Σύνοδο, ἐπειδή κλήθηκε τρεῖς φορές καί δέν προσῆλθε. Ἀλλά, καί ἂν προσερχόταν, πάλι θά καταδικαζόταν ὡς αἰρετικός, ἐπειδή ἀρνοῦνταν τήν Ἐκθεση Πίστεως τῶν Διαλλαγῶν. Γί' αὐτό ἄλλωστε τόν ἀναθεμάτισαν ἡ Δ' καί ὅλες οἱ μεταγενέστερες Ἁγίες καί Οἰκουμενικές Σύνοδοι. Ἡ μεταγενέστερη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καί τά ἱστοριοδογματικά δεδομένα τῆς ἐποχῆς του μαρτυροῦν γιά τό μονοφυσικό φρόνημα τοῦ Διοσκόρου καί τόν καταδικάζουν ὡς ὁμόφρονα καί ὑπερασπιστή τοῦ Εὐτυχοῦς⁵. Ὁ Σεβῆρος ὁμιλεῖ γιά μία σύνθετη φύση, ἡ ὁποία, μέ τήν φαντασία τοῦ νοῦ, μπορεῖ νά ἀναλυθεῖ σέ δύο φύσεις. Ὑπό τήν ἔννοια αὐτή ὁ λεγόμενος δυοφυσισμός τοῦ Σεβῆρου εἶναι φανταστικός καί ἐπινόημα, καί δέν συνιστᾷ δύο πραγματικές φύσεις. Ἀπόδειξη τοῦ γεγονότος εἶναι ὁ ἰσχυρισμός τοῦ Σεβῆρου ὅτι στόν Χριστό ὑπάρχει μία σύνθετη φυσική ἐνεργητική κίνηση (μονοενεργητισμός), ἀνάλογη πρός τήν σύνθετη φύση⁶.

Ἐπομένως, «ἡ διαφορά μας μέ τούς Ἀντικαλκηδονίους ἀφορᾷ αὐτό τό Πανάγιο Πρόσωπο τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἅγιοι καί Θεοφόροι Πατέρες μας, ἀπό τήν Δ' Ἁγία καί Οἰκουμενική Σύνοδο καί ἐντεῦθεν, ἐπεσήμαναν ὅτι ὄχι μόνο ὁ Εὐτυχῆς, ἀλλά καί ὁ Σεβῆρος καί ὁ Διόσκορος δέν εἶχαν ὀρθή πίστη περί τοῦ Προσώπου τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου καί τῶν δύο ἐν Αὐτῷ τελείων φύσεων, τῆς θείας καί τῆς ἀνθρωπίνης. Καί ἀκόμη ὅτι συνέχεαν τίς φύσεις, πρεσβεύοντες ὅτι ὁ Θεάνθρωπος δέν εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, τό δεύτερο Πρόσωπο τῆς Παναγίας Τριάδος, τό ὁποῖο προσέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση καί τήν ἔνωσε ἐν τῇ αἰδίῳ Ὑποστάσει Του μέ τήν θεία

φύση, αλλά κάποια άλλη θεανθρώπινη ύπαρξις, ή όποία προήλθε από τήν ένωση τών δύο φύσεων»⁷.

Ἄρκούμενοι στά παραπάνω σχετικά μέ τόν Μονοφυσισμό τοῦ χθές καί ἀναφερόμενοι στό Μονοφυσισμό τοῦ σήμερα, στόν σύγχρονο Μονοφυσισμό, διαπιστώνουμε ότι αὐτός παραμένει ἴδιος καί ἀπαράλλακτος. Στά σαράντα χρόνια «πατριαρχίας» τοῦ ψευδοπατριάρχου τών Κοπτῶν Σενούντα Γ΄, πολλές αἵρέσεις ἀπωλείας εἰσήχθησαν στήν κοπτική κοινότητα. Μελετώντας κανείς τό βιβλίό του «*Ἡ φύσις τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Θεότητα τοῦ Χριστοῦ*»⁸, διαπιστώνει ότι υἰοθετεῖ τήν αἱρετική παπική θεωρία τοῦ μεσαίωνα περί ἱκανοποιήσεως τῆς θείας δικαιοσύνης καί ἀρνεῖται κατηγορηματικῶς τήν πατερική διδασκαλία τῆς κατά χάριν θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὡς μία ἀπό τίς σωτηριολογικές συνέπειες τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου. Οἱ Κόπτες σήμερα μπορεῖ νά ἐκφράζονται μέ τρόπο πού δίνει τήν ἐντύπωση ότι ὀρθοδοξοῦν, ότι ἔχουν λεκτική ὀρθοδοξία (*Orthodoxie verbale*), ἀλλά στήν ἐπίσημη διδασκαλία τους πολεμοῦν μετά μανίας τά ὀρθόδοξα δόγματα. Τό βασικό ἔργο τοῦ Χριστοῦ, σύμφωνα μέ τό κήρυγμα τών Κοπτῶν, εἶναι ἀπλῶς νά ἀντιπροσωπεύει τήν ἀνθρωπότητα μπροστά στόν Θεό, καί ὄχι νά ἐνώσει τούς ἀνθρώπους μέ τόν Θεό. Ὁ Χριστός, στά γραπτά τών Κοπτῶν, εἶναι ἕνας προφήτης, ό όποῖος μεσολαβεῖ στόν Θεό, ἀλλά δέν ἐνώνεται ὁ ἴδιος στήν Θεία φύση ὑποστατικά. Αὐτό φαίνεται ἀπό τήν ἀρνηση τοῦ ψευδοπατριάρχου τών Κοπτῶν νά ἀναγνωρίσει τήν πραγματικότητα τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἀπορρίπτει τήν «βυζαντινῆς κατασκευῆς καί προελεύσεως», ὅπως ἰσχυρίζεται, ἀντίληψη ότι κοινωνοῦμε τήν Θεότητα καί δέν μπορεῖ νά διακρίνει τήν θεωμένη ἀνθρώπινη φύση ἀπό τήν θεία φύση τοῦ Χριστοῦ, ή όποία (ἀνθρώπινη φύση) ἐνώθηκε μέ τήν θεία φύση. Αὐτό ἐξηγεῖ καί τό γιατί οἱ Κόπτες, ἄνευ ἐξαιρέσεων, ἀρνοῦνται τήν κατά χάριν θέωση τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά καί κάθε ἀπόπειρα ἁγιασμοῦ. Οἱ Ὁρθόδοξοι, ὅμως, στήν Θεία Εὐχαριστία δέν κοινωνοῦμε τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλά τρῶμε τό Τίμιο Σῶμα καί τό Τίμιο Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τά όποία ἐνώθηκαν μέ τήν Θεία Φύση ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καί ἀχωρίστως, σύμφωνα μέ τόν ὄρο τῆς Χαλκηδόνας.

Ὁ Κόπτης «μνητροπολίτης» Δαμιέτας Μπισοῦ, συμπρόεδρος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ Ὁρθοδόξων (Χαλκηδονίων) καί Ἀντικαλκηδονίων, δημοσίευσε στίς 30 Ἰανουαρίου 2015, στό ἐπίσημο περιοδικό τοῦ «Πατριαρχείου» τών Κοπτῶν «*Ἡ Ἱεραποστολή*», ἄρθρο μέ τίτλο «Διατί ὁ πειρασμός»⁹, τό όποιο μετέφρασε ἀπό τά ἀραβικά στά ἑλληνικά ὁ ἐπί δεκαπέντε χρόνια προϊστάμενος τῆς Κοπτικῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν καί μεταφραστής τοῦ Μπισοῦ, σήμερα ὅμως ὀρθόδοξος ἱερεὺς, αἰδ. πρωτοπρεσβύτερος π. Ἀθανάσιος Χενεῖν, ἐφημέριος τοῦ Παλαιοῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Παλαιᾶς Κοκκινιάς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς.

Στό ἄρθρο αὐτό ὁ Μπισοῦ ἀρνεῖται, μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο, τήν πραγματικότητα τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως στό πρό-

σωπο τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ καί κατ' ἐπέκτασιν ἀρνεῖται τό αὐτεξούσιο στόν ἄνθρωπο Ἰησοῦ. Πλέον συγκεκριμένα ἀναρωτιέται: «Ποίαν ὠφέλειαν δύναται νά φέρη ὁ πειρασμός εἰς τόν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν»; Καί ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος: «διότι γνωρίζομεν ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὁ Χριστός ἦτο ἀπολύτως καί ἄνευ οὐδεμιᾶς συζητήσεως προορισμένος νά κριθῆ ἄξιος εἰς τήν ἐξέτασιν, νά ἐπιτύχη εἰς τήν δοκιμασίαν καί νά νικήσῃ τόν πειρασμόν». Ὁ Κόπτης ψευδεπίσκοπος μιλά γιά τόν πειρασμό τοῦ Χριστοῦ καί ἀφαιρεῖ τραγικῶς τήν προσωπική ἐλευθερία τοῦ Χριστοῦ ὡς τελείου ἀνθρώπου. Μιλά μ' ἕνα προεσταντικό τρόπο γιά τόν ἀπόλυτο προορισμό τοῦ Χριστοῦ καί μ' ἕνα κορανικό τρόπο γιά τό κισμέτ, τή μοίρα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ κακόμοιρος Χριστός, στήν ἀντίληψη τοῦ Κόπτη ψευδεπισκόπου, δέν ἔχει τήν ἐλευθερία νά δεχθεῖ ἐλευθέρως τόν πειρασμό, ἀλλά εἶναι καταδικασμένος, χωρίς καμιά συζήτηση, νά νικήσῃ. Ἐσβησε ὁ Κόπτης ψευδεπίσκοπος ὅλα τά χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τά ὅποια μιλοῦν καί περιγράφουν τόν ἀγώνα, ἀλλά καί τήν ἀγωνία τοῦ Θεανθρώπου μπροστά στόν φρικτό θάνατο τοῦ Σταυροῦ. Κατήργησε τήν ἀνθρώπινη θέληση τοῦ Χριστοῦ.

Στό ἴδιο ἄρθρο ὁ Μπισοῦ, ὅπως καί ὁ Σενούντα Γ', υἱοθετεῖ τήν αἵρετική παπική θεωρία περί ἱκανοποιήσεως τῆς θείας δικαιοσύνης. Λέει: «Τό δεύτερον σημεῖον εὐρίσκεται εἰς τό νά ἀποθνήσκῃ ἐπί τοῦ σταυροῦ ἐκπροσωπῶν τούς πάντας ἤ ὡς ἐκπρόσωπος ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διά νά ἱκανοποιήσῃ ἀπολύτως τήν ἀπόλυτον θείαν δικαιοσύνην, οὕτως ὥστε νά δυνηθῆ νά ἐξιλεώσῃ τās ἁμαρτίας πάντων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι θά τόν δεχθοῦν ὡς λυτρωτήν καί σωτήρα».

Τά παραπάνω σημεῖα μᾶς παρέχουν τήν δυνατότητα νά ὀμιλοῦμε γιά ἐκλατινισμό ἢ ἐξουνιτισμό τῶν Κοπτῶν, τύπου Μαρωνιτῶν τοῦ Λιβάνου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ὅσιος Νικόδημος Ἁγιορείτης, *Πηδάλιον*, ἐκδ. Β. Ρηγόπουλος, Θεσ/κη 2003, σσ. 180-185.

2. Εἶναι οἱ Ἀντικαλκηδόνιοι ὀρθόδοξοι; Κείμενα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί ἄλλων ἁγιορείτων Πατέρων περί τοῦ διαλόγου Ὀρθοδόξων καί Ἀντικαλκηδονίων (Μονοφυσιτῶν), ἐκδ. Ἰ. Μ. Ὀσίου Γρηγορίου, Ἅγιον Ὄρος 1995, σ. 9, βλ. καί Πρωτοπρεσβ. Θεόδωρος Ζήσης, *Ἡ «Ὀρθοδοξία» τῶν Ἀντικαλκηδονίων Μονοφυσιτῶν*, Θεσ/κη 1994.

3. Γεώργιος Μαρτζέλος, *Ἱστορία τῆς Ὀρθόδοξης Θεολογίας καί πνευματικότητας*, ἐκδ. Ὑπηρεσία Δημοσιευμάτων ΑΠΘ, Θεσ/κη 2000-2001, σσ. 74-75.

4. Ὁ.π., σσ. 84-85.

5. Διόσκορος καί Σεβήρος: οἱ Ἀντικαλκηδόνιοι αἵρεσιάρχει. Κριτική δύο διδακτορικῶν διατριβῶν, ἐκδ. Ἰ. Μ. Ὀσίου Γρηγορίου, Ἅγιον Ὄρος 2003, σ. 94.

6. Ὁ.π., σ. 216.

7. Εἶναι οἱ Ἀντικαλκηδόνιοι ὀρθόδοξοι;..., σ. 10.

8. Σεντούντα Γ', Πατριάρχης Κοπτορθόδοξης Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας τῆς Αἰγύπτου, *Ἡ φύσις τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Θεότητα τοῦ Χριστοῦ*, ἐκδ. Ἀρμός 1996.

9. www.alkerazamagazine.com

Πρωτοπρεσβύτερος ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Πρωτοπρεσβύτερου Ἰωάννη Ζόζουλακ

ΑΙΓΥΠΤΙΟΙ (ΚΟΠΤΕΣ) ΜΟΝΟΦΥΣΙΤΕΣ, ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ¹

Οἱ Κόπτες εἶναι οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου πού ἔχουν μεγάλη καί πολλές φορές θλιβερή ἱστορία, ἡ ὁποία γιά αἰῶνες ἦταν λησμονημένη γιά τήν ἐπιστημονική ἔρευνα. Ἡ ὀνομασία «Κόπτες» προέρχεται ἀπό τήν ἀρχαία αἰγυπτιακή (κοπτική) γλῶσσα καί σημαίνει Αἰγύπτιος. Ἡ λέξη αὐτή προέρχεται ἀπό τό ἀρχαῖο αἰγυπτιακό «Ha-Ka-Ptah», δηλαδή «Οἶκος τοῦ Ptah». Ἡ λέξη Αἴγυπτος γράφεται καί προφέρεται «qpt» καί ἡ ἑλληνική ὀνομασία παραθάρηκε σέ «Copt». Ἡ ὁμάδα τοπικῶν διαλέκτων τῆς Αἰγύπτου ὀνομάστηκε «κοπτική γλῶσσα» καί ὅσοι ἔγραφαν ἢ μιλοῦσαν αὐτές τίς διαλέκτους ὀνομάστηκαν «Κόπτες».

Ἡ Αἴγυπτος ἀπό τό 332 π.Χ., πού κατακλήθηκε ἀπό τό Μέγα Ἀλέξανδρο, μέχρι τά χρόνια τῆς Κλεοπάτρας ἦταν ἑλληνιστικό βασίλειο (Πτολεμαῖοι). Οἱ Κόπτες δέχθηκαν τόν Χριστιανισμό ἀπό τοὺς ἀποστολικούς χρόνους καί σύμφωνα μέ τήν παράδοση στήν Αἴγυπτο κήρυξε τό Εὐαγγέλιο ὁ ἀπόστολος Μάρκος, ὁ ὁποῖος γύρω στο 60 μ.Χ. ἱδρυσε τήν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας. Ἡ Ἀλεξάνδρεια, τήν ὁποία ἱδρυσε ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος στό Δέλτα τοῦ Νείλου, ἔγινε σπουδαῖο ἐμπορικό καί πολιτιστικό κέντρο τῆς Μεσογείου καί ταυτόχρονα κέντρο τοῦ Χριστιανισμοῦ μέ τήν περίφημη Ἀλεξανδρινή Σχολή.

Οἱ Κόπτες εἶχαν ἐνσωματώσει παραδόσεις τῆς αἰγυπτιακῆς θρησκείας καί στοιχεῖα ἑλληνικῆς παράδοσης καί γραμματείας. Ἡ μετάβασί τους στόν Χριστιανισμό διευκολύνθηκε ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ πίστη στή μετά θάνατο ζωή ὑπῆρξε καί στήν ἀρχαία αἰγυπτιακή θρησκεία. Οἱ θρησκευτικές ἀντιλήψεις τῶν Κοπτῶν ἀναμίχθηκαν μέ ποικίλες δοξασίες, ἀπομακρυσμένες σέ ἀρκετά σημεία ἀπό τήν ὀρθόδοξη χριστιανική πίστη. Μέ τήν εὔρεση τῶν ἀρχαίων κοπτικῶν κειμένων τοῦ Νάγκ Χαμματί τῆς Αἰγύπτου καταδείχθηκε ἡ ἐπίδραση θεοσοφικῶν ἀντιλήψεων τῶν Γνωστικῶν σέ Κόπτες τῆς ἐποχῆς.

Οἱ Κόπτες, ὅπως ὅλοι οἱ Χριστιανοί στή Ρωμαϊκή αὐτοκρατορία, ἔζησαν τοὺς σκληροὺς διωγμούς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν μέχρι τό 313 μ.Χ., ὅταν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μέ τό διάταγμα τῶν Μεδιολάνων κατοχύρωσε τήν ἀνεξιθρησκία καί τή θρησκευτική ἐλευθερία. Ὅταν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μετέφερε τήν πρωτεύουσα τῆς Αὐτοκρατορίας του ἀπό τή Ρώμη στό Βόσπορο, ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔχασε τήν πρωτοκαθεδρία, πού μέχρι τότε κατεῖχε στήν Ἀνατολή.

Τήν ἐποχή ἐκείνη ἄρχισαν οἱ διαμάχες μεταξύ τῶν Χριστιανῶν καί αἰτία γιά μία ἀπό τίς μεγαλύτερες διαμάχες τῶν Χριστιανῶν, στίς ἀρχές τοῦ 4ου αἰῶνα, ὑπῆρξε ὁ Ἄρειος, πρεσβύτερος στήν Ἀλεξάνδρεια. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου ἀμφισβητοῦσε ἀφ' ἑνός μέν τήν τριαδικότητα

τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ἑτέρου δέ τήν φυσική θεότητα τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Καί ἄρχιν ὁ Ἄρειος ἀρνήθηκε κυρίως τή συναιδιότητα τοῦ Υἱοῦ πρὸς τόν Πατέρα καί ὑποστήριξε ὅτι ὁ Υἱός εἶναι κτίσμα «ἐξ οὐκ ὄντος»² τοῦ Πατέρα. Ἡ γνωστή καί εὐρύτατα διαδεδομένη θέση τῶν Ἀρειανῶν ὅτι ὁ Υἱός «ἦν ποτέ ὅτε οὐκ ἦν»³ ἐξέφραζε σαφῶς καί ἐπιγραμματικῶς τήν ἄρνηση τῆς αἰωνιότητος τοῦ Υἱοῦ. Οἱ Ἀρειανοί δίδασκον ὅτι ὁ Υἱός εἶναι «ποίημα» ἢ «κτίσμα» ἢ «γέννημα» «προελθόν ἀπό τό μὴ ὄν στό εἶναι διά τῆς βουλήσεως καί ἐνεργείας τοῦ Πατέρα». Ὁ Ἄρειος κήρυξε ὅτι ὁ Λόγος εἶναι τελείως ξένος καί «ἀλλότριος» τῆς οὐσίας τοῦ Πατέρα, ἐπειδή «κτίσμα ἐστί καί ποίημα»⁴. Οἱ Ἀρειανοί γιά νά δείξουν μέ κάθε τρόπο ὅτι ὁ Υἱός εἶναι κτίσμα, χρησιμοποιοῦσαν τίς λέξεις «δούλος» — «δουλεία», «δεσπότης» — «δεσποτεία» ἀποδίδοντας τόν τίτλο τοῦ δεσπότη στόν Πατέρα καί τοῦ δούλου στόν Υἱό.

Οἱ Ἀρειανοί, ἐνῶ δέχονταν τόν Υἱό ὡς κτίσμα, τόν θεωροῦσαν ὑπέρτερο τῶν ἄλλων κτισμάτων, ὅτι δηλαδή, στό τέλος τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, ὁ Θεός δημιούργησε τόν Υἱό, γιά νά τόν χρησιμοποίησει ὡς δημιουργικό ὄργανο⁵. Ἡ ἀναγνώριση ὑψηλότερης θέσης στόν Υἱό μεταξύ τῶν κτισμάτων δέν περιποιεῖ τιμή σέ Αὐτόν, ἐπειδή, ἐάν ὁ Υἱός δέν κατέχει τήν δόξα του ὡς τέλειος Θεός, ἀλλά ἔνεκα τῆς ἐπακριβοῦς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Πατέρα, ὅπως λένε οἱ αἵρετικοί, τότε δέν διαφέρει καθόλου ἀπό τά λειτουργικά πνεύματα καί τά ἄλλα κτίσματα, τά ὁποῖα ἀμέμπτως ἐπιτελοῦν τό ἔργο τῆς διακονίας τους⁶.

Ὁ Ἄρειος δέχθηκε ἑλληνιστικές καί γνωστικές ἐπιδράσεις καί ἀγνόηθηκε σθεναρά γιά τή διάσωση τῆς ὑπερβατικότητας τοῦ Θεοῦ⁷. Ὁ Θεός δέν ἔρχεται σέ ἄμεση ἐπαφή μέ τόν κόσμο, ἀλλά μέσω ἐνός κατωτέρου ὄντος, τό ὁποῖο διαφέρει ἀπό Αὐτόν κατά τήν οὐσία, ἀφοῦ εἶναι κτίσμα καί δέν μετέχει στήν ὑπερφυσική ζωή τοῦ Θεοῦ. Μόνο ὁ Θεός εἶναι ἡ αἰτία ἑαυτοῦ, ὁ μόνος ἀγέννητος καί ἀνάιτος. Ὁ Υἱός εἶναι γεννητός καί ὡς ἐκ τούτου διάφορος τοῦ Πατέρα.

Στόν ἐπισκοπικό θρόνο τῆς Ἀλεξάνδρειας ἦταν τότε ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος διατύπωσε σωστά τή σχέση τοῦ Υἱοῦ μέ τόν Πατέρα καί ὀνομάστηκε Πατήρ τῆς Ὀρθοδοξίας. Μετά ἀπ' αὐτόν ὑπηρέτησαν στήν Ἀλεξάνδρεια ἄλλες μεγάλες προσωπικότητες, ὅπως ὁ Θεόφιλος καί ὁ Κύριλλος, οἱ ὁποῖοι κρατοῦσαν τό λαό ἐνωμένο καί ἀσκοῦσαν ἔλεγχο στίς αὐθαιρεσίες τῶν κρατικῶν καί στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων. Ἡ αὔξησις τῆς δυσαρέσκειας τοῦ λαοῦ, λόγω αὔξησις τῶν φόρων ἀπό τήν κεντρική ἐξουσία, ἐπέτεινε τή φτώχεια καί τή δυστυχία τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλά καί τήν ἀντιπάθεια πρὸς τήν κεντρική ἐξουσία ἀπό τήν περίοδο τοῦ Θεοδοσίου. Ἡ ἐπαναστατική ἀτμόσφαιρα τροφοδοτήθηκε ἀπό τό ὅτι δέν ὑπῆρχαν πιά μεγάλοι ἀσκητές πού θά δίδασκον καί θά ὑπερασπίζονταν τό λαό, σάν τόν Μέγα Ἀντώνιο ἢ τόν Ἰσίδωρο τόν Πηλουσιώτη, οὔτε ἰσχυρές προσωπικότητες στόν ἐπισκοπικό θρόνο τῆς Ἀλεξάνδρειας.

Ἄλλο μεγάλο πρόβλημα στήν Αἴγυπτο ἦταν ὁ Μονοφυσισμός πού εἶχε καί ἄλλες προεκτάσεις. Στίς ἀρχές τοῦ Ε΄ αἰώνα οἱ Κόπτες ζητοῦσαν εὐκαιρία νά ἐπιβάλουν τήν πολιτική τους δύναμη καί τό 448 βρῆκαν τήν εὐκαιρία. Μέ ἀρχηγούς ἐπισκόπους καί μοναχοῦς πού διαφωνοῦσαν μέ τήν ὀρθόδοξη διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ὑπέβαλαν τά αἰτήματά τους σέ τοπική Σύνοδο ἐπισκόπων στήν Κωνσταντινούπολη καί τό 451 τά ὑπέβαλαν στή Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνας. Τό λάθος τῶν Κοπτῶν ἦταν ὅτι τά λαϊκά καί δίκαια αἰτήματα τῆς ἐπαρχίας τους δέν τά ξεχώρισαν ἀπό τίς θεολογικές συζητήσεις καί μπλέχτηκαν στό χριστολογικό πρόβλημα, πού ἀπασχολοῦσε τήν Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνας. Χρησιμοποίησαν ὑβριστικά καί ἀνατρεπτικά συνθήματα, γι' αὐτό κατηγορήθηκαν ὅτι προκάλεσαν αἱματηρές συγκρούσεις. Τελικά ἡ Σύνοδος χαρακτήρισε αἰρετικούς τούς ἡγέτες τους καί ἡ πολιτεία διέταξε ποινικά καί διοικητικά μέτρα ἐναντίον τους. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου δέν ἔγιναν ἀποδεκτές ἀπό τόν κληρο καί τόν λαό τῆς Ἀλεξανδρείας καί ἔτσι ἡ Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος στή Χαλκηδόνα τό 451 ὑπῆρξε ἡ ἀπαρχή τῶν δεινῶν γιά τόν αἰγυπτιακό χριστιανισμό.

Ἡ αὐτοκρατορική αὐλή ἐπίσης ἔκανε τό λάθος, ἐπειδή ἀδιαφόρησε γιά τά δίκαια αἰτήματα τοῦ λαοῦ τῆς Αἰγύπτου καθῶς καί τῆς γειτονικῆς Συρίας, τήν ὁποία στό τέλος τοῦ 4ου αἰώνα μάζιζαν ἡ ξηρασία καί οἱ ἀσθένειες. Οἱ κρατικοί ὑπάλληλοι πού ἔστειλε ὁ αὐτοκράτορας Θεοδόσιος ζητοῦσαν βαρεῖς φόρους. Οἱ κάτοικοι τῆς Συρίας ἐπαναστάτησαν, γκρέμισαν τό ἄγαλμα τοῦ Αὐτοκράτορα στό κέντρο τῆς Ἀντιόχειας καί κινδύνευσαν νά ἐξοντωθοῦν ἀπό τόν κυβερνητικό στρατό. Ἐπενέβη ὁ Ἐπίσκοπος Ἀντιόχειας Φλαβιανός καί ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γιά νά ἀποφύγουν τήν αἱματοχυσία. Δυστυχῶς ὑποβαθμίστηκαν οἱ ἐπανειλημμένες ἀναφορές ἀπεσταλμένων στίς περιοχές αὐτές, πού ἀπό τόν 4ο αἰώνα περιέγραφαν τίς ἄθλιες συνθήκες διαβίωσης. Ἀκόμη καί οἱ περιοδεῖες καί οἱ αὐτοψίες τῆς αὐτοκράτειρας Ἀθηναΐδας θεωρήθηκαν ἀσήμαντο ἰδιωτικό ταξίδι.

Στίς θεολογικές ἀντιθέσεις προσδόθηκε καί ἐθνικός χαρακτήρας, ἀφοῦ οἱ ἀντίπαλοι τῆς Συνόδου στήν Χαλκηδόνα ἀναζητοῦσαν ἐρείσματα στους ἰθαγενεῖς πληθυσμούς τῆς Αἰγύπτου. Ἡ προσπάθεια γιά ἐξέγερση συμβιβαστικῆς λύσης προκάλεσε τίς ἀντιδράσεις τῶν μονοφυσιτῶν μοναχῶν τῆς Αἰγύπτου, οἱ ὁποῖοι ἀνέπτυξαν μεγάλη δραστηριότητα μεταξύ τῶν ἰθαγενῶν πληθυσμῶν ἐναντίον τοῦ ὀρθόδοξου πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καί τῆς αὐτοκρατορικῆς πολιτικῆς. Οἱ Κόπτες χωρίστηκαν ἀπό τούς Ἑλληνας Ὀρθοδόξους, τούς ὁποίους μισοῦσαν καί θεωροῦσαν προδότες. Τούς κατηγοροῦσαν ὅτι συνεργάζονταν μέ τούς κυβερνητικούς ὑπαλλήλους πού ἔστειλε ὁ Αὐτοκράτορας νά εἰσπράξουν φόρους ἢ νά ἐπιβάλουν διοικητικά μέτρα. Τούς χαρακτήριζαν μέ τό ὄνομα «Μελχίτες» («βασιλικοί», «ὀπαδοί τοῦ αὐτοκράτορα») ἀπό τήν ἀραμαϊκή λέξη «melk» πού σημαίνει βασιλεύς. Τό 531 παρά τίς προσπάθειες τῆς αὐγούστας Θεοδώρας ὅλη ἡ Νοτιοανατολική Μεσό-

γειος δέκοψε κάθε σύνδεσμο μέ τήν Κωνσταντινούπολη καί ἡ διοίκησι τῆς Ἐκκλησίας στήν Ἀλεξάνδρεια, στήν Ἀντιόχεια καί στήν Αἰθιοπία περιῆλθε στούς ἡγέτες τῶν Κοπιτῶν.

Οἱ Ἐκκλησίες αὐτές δέν δέχτηκαν τίς δογματικές διατυπώσεις τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου στήν Χαλκηδόνα καί ὀνομάστηκαν Προχαλκηδόνιες. Υἱοθέτησαν τόν μονοφυσισμὸ πού ἐφανίστηκε τόν 5ο αἰῶνα στήν Αἴγυπτο καί κυριάρχησε μεταξύ τῶν Κοπιτῶν. Ὁ μονοφυσισμὸς δημιουργήθηκε μέ τήν ἀκραία ἐρμηνεία τῆς χριστολογίας τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας ἀπό τόν Εὐτυχῆ, πού ἦταν συνεργάτης τοῦ Κυρίλλου στόν ἀγώνα του ἐναντίον τοῦ νεστοριανισμοῦ. Ἡ διδασκαλία τοῦ Νεστορίου καταδικάστηκε ἀπό τήν Γ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο τῆς Ἐφέσου τό 431 μέ πρωταγωνιστή καί πρόεδρο τῆς Συνόδου τόν Κύριλλο Ἀλεξανδρείας. Ὁ Νεστόριος πίστευε, ὅτι στό Χριστό ὑπάρχουν δύο διαφορετικά πρόσωπα, ἐφόσον ἔκανε διαχωρισμό τῶν δύο φύσεων τοῦ Κυρίου (τῆς θείας καί τῆς ἀνθρώπινης) καί δεχόταν ὅτι οἱ φύσεις ἔχουν ἐνωθεῖ μόνο ἠθικά. Κατά τόν Νεστόριο ὑπάρχουν δύο Χριστοί: ὁ Υἱὸς καί Λόγος τοῦ Θεοῦ καί ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Ἰησοῦς. Ὁ Νεστόριος εἶχε τή γνώμη ὅτι ἡ Μαρία γέννησε μόνο τόν ἀνθρώπο Χριστό καί ὄχι τόν Θεό Λόγο γι' αὐτό δέν μπορούμε νά ἀποκαλοῦμε τήν Μαρία Θεοτόκο, ἀλλά «ἀνθρωποτόκο» ἢ «Χριστοτόκο».

Ὁ μονοφυσισμὸς διδάσκει τήν ἀπορρόφηση τῆς ἀνθρώπινης φύσης τοῦ Χριστοῦ ἀπό τή θεία κατὰ τήν ὑποστατική ἔνωση. Ὁ Εὐτυχῆς νόμιζε ὅτι ὁ Χριστός μετά τήν ἐνανθρώπηση δέν ἔχει πλέον δύο φύσεις, ἀλλά μόνο μιά, τήν θεία, μέσα στήν ὁποία διαλύθηκε ἡ ἀνθρώπινη φύση καί ἀπορροφήθηκε ἀπό τήν θεότητα Του, σάν σταγόνα στόν ὠκεανό. Σύμφωνα μέ αὐτό, ἡ θεία φύση τοῦ Χριστοῦ θεωρεῖται κυρίαρχη ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης. Αὐτή ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐτυχοῦς ἦταν ἐπικίνδυνη γιά τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί ἔπρεπε νά ἀντιμετωπισθεῖ συνοδικῶς. Ὁ μονοφυσισμὸς καταδικάστηκε ἀπό τήν Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο στή Χαλκηδόνα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τό 451 καί τήν Ε΄ Οἰκουμενική Σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως τό 553, ὅπου διατυπώθηκε τό ὀρθόδοξο δόγμα, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο ὁ Ἰησοῦς Χριστός ὑπάρχει σέ ἓνα μόνο πρόσωπο καί μέ δύο φύσεις, τήν ἀνθρώπινη καί τή θεία, οἱ ὁποῖες «ἀσυγχύτως», «ἀτρέπτως», «ἀχωρίστως» καί «ἀδιαιρέτως» ἔχουν ἐνωθεῖ στήν ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου εἶχαν κυρίως δύο λόγους γιά τήν ἀνεξαρτησία τους: Πρῶτος λόγος ἦταν ἡ φτώχεια καί οἱ στερήσεις, δεύτερος λόγος ἦταν τό γεγονός πὸς ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔχασε τήν πρωτοκαθεδρία στήν Ἀνατολή, ὅταν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μετέφερε τήν πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας του στό Βόσπορο καί ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔχασε τήν πρωτεύουσα θέση στήν Ἀνατολή. Αὐτά τά προβλήματα τελικά κατέληξαν στό ὅτι οἱ Κόπτες γιά τούς ἐπομένους αἰῶνες ἔμειναν μονοφυσίτες καί ἀποκήρυσαν τούς κανόνες τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐπειδή διατύπωσε ὄρους κατὰ τοῦ μονοφυσισμοῦ. Μέ αὐτόν τόν τρόπο ἐγκα-

τέλειψαν τήν ὀρθόδοξη πίστη, μέ ἀποτέλεσμα τή διακοπή τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας καί τή χαλάρωση τῶν δεσμῶν μέ τή Βυζαντινή αὐτοκρατορία. Ἡ ἀντιπαράθεση μέ τήν ἐξουσία καί ἡ ἀποκοπή τῆς Ἀλεξάνδρειας ἀπό τήν ἐκκλησιαστική κοινωνία ὀδήγησαν τήν Αἴγυπτο στήν ἀραβική ἡγεμονία καί ἔφερε τήν κατάκτησή της ἀπό τό Ἰσλάμ. Ὄταν οἱ Ἀραβες ἀπειλῶσαν τήν Αἴγυπτο, οἱ Κόπτες δέν συνεργάστηκαν μέ τά στρατεύματα πού ἔστειλε ἡ κεντρική ἐξουσία, οὔτε ἀμύνθηκαν, ἀλλά πρόθυμα παραδόθηκαν στούς Ἀραβες, νομίζοντας ὅτι ἔτσι θά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τή Βυζαντινή καταπίεση καί τούς βαρεῖς φόρους. Πολύ ἀργότερα κατάλαβαν τό λάθος τους, ἀλλά ἦταν ἀργά.

Ὄταν τό 640 εἰσέβαλαν οἱ Ἀραβες στήν Αἴγυπτο, στούς ἡγέτες τῆς κοπτικῆς Ἐκκλησίας φέρθηκαν ἥπια, ἐπειδή εἶχαν κρατήσει παθητική στάση κατά τίς ἀραβικές ἐπιδρομές. Ἀντίθετα ὁ Ὀρθόδοξος πληθυσμός ὑποβλήθηκε σέ διώξεις, ἐπειδή οἱ Ἀραβες κατακτητές τοῦ θεωροῦσαν ὄργανα τοῦ αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου. Ἡ ἡγεσία τῶν Κοπτῶν δέν φάνηκε ἱκανή νά στηρίξει τόν αἰγυπτιακό λαό. Οἱ κατακτητές ἐφάρμοσαν συστηματικό ἐξισλαμισμό καί ἀτυπες γενοκτονίες, ἐνῶ κανεῖς Κόπτης Ἱεράρχης δέν τόλμησε νά ἀντιδράσει. Πολλοί Ἀραβες ἐγκραστάθηκαν στήν Ἀλεξάνδρεια καί ἡ Μέμφις ὀνομάστηκε ἐπίσημα Κάιρο. Οἱ ταλαιπωρίες τῶν Χριστιανῶν ἔληξαν ὅταν ὁ βυζαντινός αὐτοκράτορας Λέων Γ΄ ὁ Ἰσαυρος ἀποκατέστησε στό θρόνο τόν ὀρθόδοξο πατριάρχη Κοσμᾶ, πού ἄρχισε «διάλογο ἀγάπης» μέ τοῦς Ἀραβες.

Καί μέσα τοῦ Η΄ αἰῶνα οἱ ἀποκομμένοι Κόπτες καταδιώχθηκαν ἀπό τόν ἐμίρη Χαβίζ, πού ἐξισλάμισε βίαια πολλούς ἀπ' αὐτούς. Στά μέσα τοῦ Θ΄ αἰῶνα ξέσπασε νέος διωγμός ἐναντίον τῶν Ὀρθοδόξων καί Κοπτῶν. Οἱ μουσουλμάνοι σκότωσαν πολλούς Χριστιανούς, κατέστρεψαν ἐκκλησίες καί ἀνάγκασαν πολλούς νά ἐξισλαμιστοῦν. Ἀπό τόν Ι΄ αἰῶνα ἄρχισαν νά ἐκλέγονται ἀραβόφωνοι πατριάρχες, καί τό 933 πρῶτος ἀραβόφωνος πατριάρχης ἐγίνε ὁ Εὐτύχιος. Τό 1015 ὁ ἡγεμόνας Χακμή διέταξε ἐξοντωτικό διωγμό ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν καί δολοφονήθηκε ὁ πατριάρχης Διονύσιος. Καταστράφηκαν χιλιάδες ἐκκλησίες καί πολλοί Χριστινοί ἀναγκάστηκαν μέ τή βία νά ἐξισλαμιστοῦν. Ἀπό τόν ΙΑ΄ αἰῶνα ἡ Κοπτική Ἐκκλησία ἦταν σέ παρακμή καί ἡ κοπτική γλῶσσα, πού μέχρι τότε τήν μιλοῦσαν πολλοί, κατάντησε νά χρησιμοποιεῖται μόνο στή λειτουργία στούς κοπτικούς ναούς.

ΟΙ ΚΟΠΤΕΣ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα οἱ Κόπτες εἶναι ἡ μεγαλύτερη χριστιανική μειονότητα στή Μέση Ἀνατολή. Μιλοῦν ἀραβικά, ἀλλά γράφουν μέ τό ἑλληνικό – κοπτικό ἀλφάβητο. Ὑπάρχουν διάφορες πληροφορίες γιά τό ποσοστό τῶν Κοπτῶν στήν Αἴγυπτο. Σύμφωνα μέ τά ἐπίσημα στοιχεία ἀποτελοῦν τό 5-10% τοῦ πληθυσμοῦ τῶν 83 ἑκατομμυρίων Αἰγυπτίων. Μερικές πηγές ἀναφέρουν τό ποσοστό 23%. Σήμερα ἡ Ἐκκλησία τῶν Κοπτῶν

ἀριθμῆι περίπου ὀκτώ ἑκατομμύρια πιστοὺς στήν Αἴγυπτο, ἰδιαίτερα στήν περιοχή τῆς Θηβαΐδος πού κάποτε ἦταν τό κέντρο τοῦ ὀρθόδοξου μοναχισμοῦ. Τό 95% τῶν Κοπτῶν ἀνήκουν στήν Κοπτική Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας. Οἱ ὑπόλοιποι 800.000 ἀνήκουν στήν καθολική (Οὐνιτική) Κοπτική Ἐκκλησία, πού ὑπάγεται στόν παπικό θρόνο, καί σέ διάφορες προτεσταντικές ὁμάδες.

Οἱ Κόπτες διαθέτουν πολύ σημαντικά μοναστικά κέντρα, στά ὁποῖα φυλάσσονται τά ἱερά λείψανα πολλῶν ἀπό τούς κορυφαίους Ἁγίους ἀναχωρητές τῶν ἀρχαίων χρόνων πού εἶχαν ζήσει πρὶν ἀπό τήν ἐποχή τοῦ μονοφυσιτισμοῦ. Ἡ κοιλάδα τῆς Νιτρίας ὡς τόπος γέννησης τοῦ μοναχισμοῦ στήν ἀρχή τοῦ Δ΄ αἰῶνα εἶναι γιά τούς Κόπτες σπουδαῖο θρησκευτικό κέντρο. Οἱ ἀναχωρητές ζοῦσαν σέ σπηλιές ἢ ἔκτιζαν μοναστήρια, ὅπου ἀνέπτυξαν τή μοναστική παράδοση, πού σταδιακά ἐξαιπλώθηκε σέ ὅλη τή χριστιανική Ἀνατολή καί πού ἀργότερα υἰοθετήθηκε ἀπό τούς χριστιανούς τῆς Δύσης. Ἀπό τά 60 μοναστήρια πού κτίστηκαν σέ ὁλόκληρη τήν κοιλάδα ἀπομένουν σήμερα μόνο τέσσερα ἱστορικά μοναστήρια ἀπό τόν τέταρτο αἰῶνα. Τά ὑπόλοιπα καταστράφηκαν ἀπό τίς καταστρεπτικές ἐπιδρομές τῶν Βέρβερων καί τῶν Ἀράβων.

Οἱ Κόπτες τῆς Αἰγύπτου εἶναι σήμερα ὑπό διωγμό ἐκ μέρους τῶν φονταμενταλιστῶν ἰσλαμιστῶν καί, μολοντί ὑπάρχει ἡ συνταγματικά κατοχυρωμένη θρησκευτική ἐλευθερία, ὑποφέρουν πολλά δεινά στή θρησκευτική τους ζωή καί ἀπό διακρίσεις στήν ἐκπαίδευση, τήν ἐργασία καί τήν πολιτική ἐκπροσώπηση. Παρά τό γεγονός ὅτι τό Σύνταγμα τῆς Αἰγύπτου ἐγγυᾶται τήν θρησκευτική ἐλευθερία, ἡ κοινότητα τῶν Κοπτῶν νιώθει ἀποκλεισμό καί συναίσθημα ἀνασφάλειας. Παρόλα τά προβλήματα οἱ Κόπτες δείχνουν ἠρωική στάση ἀπέναντι στόν ἰσλαμικό φανατισμό.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

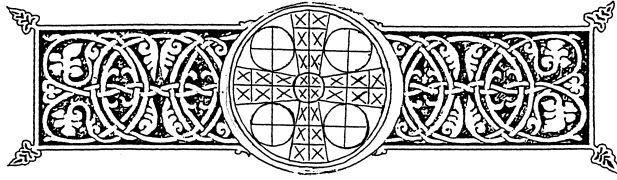
1. Tento clanok je vysledkom riesenia vedecko-vyskumneho projektu Temy byzantskej filozofie a ih reflexie na slovensku (1/0039/14).
2. Θεοδωρήτου Κύρου, Ἐκκλησιαστική ἱστορία 1, 4: PG 82, 912C.
3. Μεγάλου Ἀθανασίου, Κατά Ἀρειανῶν 1, 5: PG 26, 21A. Περί τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου 15, 4: OPITZ, Athanasius Werke 2, 1, σελ. 13, 13. Περί τῶν ἐν Ἀριμίνῳ καί Σελευκείᾳ συνόδων 15, 1: OPITZ, Athanasius Werke 2, 1, σελ. 242, 1-3.
4. Μεγάλου Ἀθανασίου, Κατά Ἀρειανῶν 1, 9: PG 26, 29B. Περί τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου 6, 1-2: OPITZ, Athanasius Werke 2, 1, σελ. 5, 25-30.
5. Βλ. Μεγάλου Ἀθανασίου, Κατά Ἀρειανῶν 1, 5: PG 26, 21AB.
6. Βλ. Μεγάλου Ἀθανασίου, Κατά Εὐνομίου 2, 21: SC 305, 86-88. PG29, 620A.
7. Βλ. Ζήση Θ., Εἰσαγωγή. Ἐν Βασιλείῳ Καισαρείας τοῦ Μεγάλου. Εἰς: ΕΠΕ, τόμος 10, Θεσσαλονίκη 1974, σελ. 19.

Πρωτοπρεσβύτερος ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΟΖΟΥΛΑΚ

Καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου

«Κωνσταντῖνος ὁ Φιλόσοφος»,

Νίτρα, Σλοβακίας

Φώτιου Σχοινᾶ

Η ΜΟΝΟΦΥΣΙΤΙΚΗ ΑΙΡΕΣΗ ΤΩΝ ΙΑΚΩΒΙΤΩΝ

Ἰ Ἰακωβίτες εἶναι οἱ μονοφυσιῖτες τῆς Συρίας καί ἔλαβαν τὴν ὀνομασία τους ἀπὸ τὸν Ἰάκωβο Βαραδαῖο. Οἱ Συροῖακωβίτες, λόγῳ ἱστορικῶν περιπετειῶν, δέν κατόρθωσαν νά ἀποτελέσουν ἐνιαῖο σῶμα, ὅπως κατόρθωσαν οἱ ὁμόδοξοὶ τοὺς Κόπτες στὴν Αἴγυπτο καί εἶναι διασκορπισμένοι σέ ὅλη τὴ Συρία. Οἱ Ἰακωβίτες, ὅπως καί οἱ Κόπτες, ἀρνοῦνται τὴν Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος. Ὅμοίως καί ἡ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετη αἵρεση τῶν Νεστοριανῶν ἀρνεῖται τὴν Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος. Οὐσιαστικά τόσο οἱ Μονοφυσιῖτες ὅσο καί οἱ Νεστοριανοὶ ἀπεκόπησαν ἀπὸ τὸ ἐνιαῖο σῶμα τοῦ Ὁρθόδοξου Χριστιανισμοῦ λόγῳ τῆς ἀντιθέσεώς των πρὸς τὴν Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος.

Τὸ μονοφυσιτικὸ σχῆμα τῶν Ἰακωβιτῶν ἀπέκτησε ὀργανωμένη μορφή τὸ 542, ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖο ἄρχισε τὴν δράση του ὁ Ἰάκωβος Βαραδαῖος. Ὁ Ἰάκωβος Βαραδαῖος περιήρχετο τὴν Συρία, ἀλλὰ καί ἀνατολικότερες αὐτῆς περιοχές, μέ ἐπενδύτη ἐκ ρακῶν (Ἰάκωβος Βαραδαῖος: συρ. Baréane= ὁ ἄνθρωπος μέ τὰ κουρέλια), γιὰ νά μὴν ἀναγνωρίζεται καί νά διαφεύγει τῆς προσοχῆς τῶν Βυζαντινῶν ἀρχῶν, κηρύσσοντας τὴν μονοφυσιτικὴ διδασκαλία. Ἐκήρυσσε, ἐβάπτισε, τελετουργοῦσε, χειροτονοῦσε, ὀργάνωνε καί ἐστερέωνε τὴν Μονοφυσιτικὴ Ἐκκλησία. Λέγεται ὅτι ἐχειροτόνησε εἰκοσιεπτὰ ἐπισκόπους καί χιλιάδες ἱερεῖς καί διακόνους. Ὅπως γράφει ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ «ὁ Ἰάκωβος συνέχισε τὸ ἔργο του καί οἱ Μονοφυσιῖτες μεταμορφώθηκαν ἀπὸ μιά διαφωνοῦσα ὁμάδα σέ μιά χωριστὴ ἱεραρχία, στὴν πραγματικότητα σέ μιά χωριστὴ ἐκκλησία»¹. Ὁ ἴδιος ὁ Βαραδαῖος δέν ἐγίνε πατριάρχης, ἐχειροτόνησε ὅμως τὸν ἐπίσκοπο Τέλλας Σέργιο ὡς διάδοχο τοῦ Σεβήρου. Ἀπὸ αὐτὸν ἀρχίζει ἡ διαδοχὴ τῶν μονοφυσιτῶν πατριαρχῶν Ἀντιοχείας.

Ἐσημειώσαμε ἀνωτέρω ὅτι οἱ δύο ἀντίθετες αἵρέσεις, ὁ Μονοφυσιτισμός καί ὁ Νεστοριανισμός, ἀνεφύσαν ἀπὸ τὴ διαφωνία τους πρὸς τὴν Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος. Βασικὰ τὰ αἷτια ἀμφοτέρων τῶν αἱρέσεων εἶναι θεολογικά, ὅπως θά ἀναλύσουμε ἐκτενέστερα κατωτέρω. Πареισφρέουν ὅμως καί πολιτικά αἷτια. Οἱ ἀνατολικές ἐπαρχίες τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἡ Συρία, ἡ Παλαιστίνη καί κυρίως ἡ Αἴγυπτος διακρίνονταν γιὰ τὴν ἐχθρότητα καί ἀντιπαλότητα τους πρὸς

τήν κεντρική ἐξουσία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Γι' αὐτό καί προσεχώρησαν ἄνευ οὐσιαστικῆς ἀντιστάσεως στούς Ἄραβες Μουσουλμάνους κατακτητές.

Ἡ δογματική διδασκαλία τῶν Ἰακωβιτῶν χαρακτηρίζεται ἀπό μία μετριοπαθῆ προσέγγιση τοῦ μονοφυσιτισμοῦ καί ἀνήκουν στή σχολή τοῦ Σεβήρου Ἀντιοχείας. Πρεσβεύουν μία «σύνθετον φύσιν» στόν Χριστό. Οἱ Μονοφυσῖτες ἀρνοῦνταν τόν ὄρο τῆς Χαλκηδόνος «εἰς καί ὁ αὐτός Χριστός ἐν δυσὶ φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενος, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διά τήν ἔνωσιν, σωζομένης δέ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἐκατέρας φύσεως καί εἰς ἓν πρόσωπον καί μίαν ὑπόστασιν συνιτρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον»². Οἱ Ὀρθόδοξοι ἐδέχοντο μία «σύνθετον ὑπόστασιν», δηλαδή ἡ ὑπόστασις τοῦ Θεοῦ Λόγου ἀπετέλεσε καί ὑπόστασις τοῦ ἀνθρωπίνου προσλήμματός του. Οἱ Μονοφυσῖτες ἐκτός ἀπό τήν μία σύνθετη φύσιν ἐδέχοντο τήν φράση «ἐκ δύο φύσεων» στό Χριστό ἀρνούμενοι τήν φράση «ἐν δύο φύσεσι», τήν ὁποία ἐδέχοντο οἱ Ὀρθόδοξοι. Στό χριστολογικό δόγμα ἔχουμε τίς ἐκφράσεις «ἐκ δύο φύσεων» καί «ἐν δύο φύσεσι» γιά τόν Χριστό. Καί οἱ δύο ἐκφράσεις εἶναι ἀπολύτως ὀρθόδοξες, χωρίς ὅμως νά ταυτίζονται νοηματικῶς. Κατά τόν ἅγιον Μάξιμον τόν Ὁμολογητή «ὥσπερ γάρ ἐκ δύο φύσεων λέγοντες τόν Χριστόν, ἐκ θεότητος καί ἀνθρωπότητος ὄντα νοοῦμεν, ὡς ἐκ μερῶν ὅλον· οὕτω καί ἐν δύο φύσεσι λέγοντες μετά τήν ἔνωσιν, ἐν θεότητι καί ἀνθρωπότητι ὄντα πιστεύομεν, ὡς ὅλον ἐν μέρεσι» (PG 92, 524 D-525 A). Γενικῶς ἡ ἔκφρασις «ἐκ δύο φύσεων» ἀποσκοπεῖ στό νά τονίσει τήν ὑποστατική - προσωπική ἐνότητα τῶν φύσεων τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἄρση κάθε ὑπονοίας διαιρέσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅθεν καί οἱ μετριοπαθεῖς Μονοφυσῖτες τήν ἐδέχοντο, ἐνῶ ἡ ἔκφρασις «ἐν δύο φύσεσι» δηλοῖ ἀπεριφράστως τίς δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ, καθώς καί τήν διαφορά τῶν δύο φύσεων, ὅθεν καί ἀπερρίπτετο ἀπό τοὺς Μονοφυσῖτες καί ἦταν δεκτὴ μόνο ἀπό τοὺς Ὀρθοδόξους. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ π. Λουκᾶς Γρηγοριάτης γράφει: «Γιά τόν λόγο αὐτό ἡ ἔκφρασις ἐκ δύο φύσεων δέν εἶναι ἐπαρκής νά ἐκφράσῃ τήν φυσική ἑτερότητα ἐν Χριστῷ, ἂν παραλλήλως πρὸς αὐτήν δέν ἐκφωνῆται καί ἡ ἐν δύο φύσεσι ἢ ὁποιαδήποτε ἰσοδύναμη ἔκφρασις. Χωρίς τίς τελευταῖες, ὀδηγεῖται κανεὶς στή σύνθετο φύσι καί τόν μονοενεργητισμό. Ἡ ἐκ δύο δηλώνει βεβαίως τόν ἀριθμὸ τῶν πρὸς ἐνότητα συνελθουσῶν φύσεων, ἀλλά δέν δηλώνει τόν ἀριθμὸ τῶν σωζομένων ἐν τῇ ἐνώσει φύσεων»³.

Γενικά τόσο οἱ Μονοφυσῖτες ὅσο καί οἱ Νεστοριανοὶ ἐταύτιζαν τήν ὑπόστασι/πρόσωπο μέ τήν οὐσία/φύσιν. Αὐτή ἡ ταύτιση τοὺς ὀδηγοῦσε στήν αἵρεση. Εἶναι δέ τόσο βασικῆς σημασίας ἡ διάκρισις οὐσίας καί ὑποστάσεως, ὥστε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός λέγει: «τοῦτο ἐστὶ τό ποιοῦν τοῖς αἰρετικοῖς τήν πλάνην, τό ταῦτόν λέγειν τήν φύσιν/οὐσίαν καί τήν ὑπόστασιν»⁴. Στό Χριστό ἔχουμε ἓνα πρόσωπο/μία

ὑπόσταση καί δύο φύσεις/οὐσίες, τή θεία καί τήν ἀνθρώπινη. Ὡς ἐκ τούτου τό ὑποκείμενο τῶν δύο φύσεων εἶναι ἕνα: δέν εἶναι ἄλλος ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ καί ἄλλος ὁ υἱός τῆς Παρθένου ἀλλά ἕνας καί ὁ αὐτός. Ἡ πρόν ἀπλή ὑπόσταση τοῦ Λόγου προσέλαβε (ἐνυποστάτως, ὄχι αὐθυποστάτως οὔτε ἀνυποστάτως), τήν ἀνθρώπινη φύση καί κατέστη ἔτσι σύνθετος: προαιωνίως ἡ ὑπόσταση τοῦ Λόγου ἔφερε τή θεία φύση καί ἐν χρόνῳ ἡ ἴδια ὑπόσταση - ὄχι ἄλλη - προσέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση, ἀποτελέσασα αὐτή - καί ὄχι ἄλλη, ξανατονίζομε - ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπινου προσλήμματος. Ἔτσι στό Χριστό ἔχομε ἕνα ὑποκείμενο στό ὁποῖο κατηγοροῦνται τόσο οἱ θεῖες ὅσο καί οἱ ἀνθρώπινες ἐνέργειες. Ὁ ἐνεργῶν τίς ἐνέργειες, τίς θεῖες καί τίς ἀνθρώπινες, εἶναι ὁ ἕνας καί αὐτός, ὁ Χριστός.

Οἱ Νεστοριανοί ἐκκινούσαν ἀπό τίς δύο φύσεις (ὀρθῶς) τοῦ Χριστοῦ, καί, μή δυνάμενοι νά διακρίνουν νοηματικῶς μεταξύ οὐσίας καί ὑποστάσεως, δεχόμενοι τίς δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ συναποδέχοντο δύο ὑποστάσεις στό Χριστό (ἐσφαλμένως). Ἔτσι κατέστρεφαν τήν προσωπική ἐνότητα τοῦ Χριστοῦ καί θεωροῦσαν ἄλλο τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ καί ἄλλο τόν υἱό τῆς Παρθένου (ἐξ οὗ Χριστοτόκον ὀνόμαζαν αὐτήν καί ὄχι Θεοτόκον). Κατ' αὐτούς ἡ ἔνωση τῶν δύο φύσεων δέν ἦταν ὑποστατική, ἀλλά ἠθική: ὁ προαιώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀποτελῶν, κατ' αὐτούς, ἄλλο πρόσωπο καί ἄλλο ὑποκείμενο, ἐνώθηκε ἠθικά μέ τόν υἱό τῆς Παρθένου σέ μία συνάφεια ἠθική, ἀφοῦ αὐτός - ὁ υἱός τῆς Παρθένου - διά τῆς ἐργάδους ἠθικῆς προσπάθειάς του, κατέστη ἰκανός νά ἐνοικήσει σ' αὐτόν ὁ Θεός Λόγος. (Ὅθεν καί ἡ πνευματική συγγένεια νεστοριανισμοῦ καί πελαγιανισμοῦ).

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά οἱ Μονοφυσῖτες ἐκκινούντες ἀπό τή μία ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ Λόγου (ὀρθῶς), καί μή δυνάμενοι καί αὐτοί νά διακρίνουν νοηματικῶς μεταξύ φύσεως καί ὑποστάσεως, ἐδέχοντο μία φύση στό Χριστό, τή θεία (ἐσφαλμένως). Ἡ ἀνθρώπινη φύση του ἀπερροφήθη ἀπό τήν θεία⁵.

Ἐσχάτως στήν Ἑλλάδα καί συγκεκριμένα στό πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης ὑπεβλήθησαν δύο διδακτορικές διατριβές τοῦ Ἡλία Δ. Κεσμίρη, *Ἡ Χριστολογία καί ἡ ἐκκλησιαστική πολιτική τοῦ Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας*, Θεσσαλονίκη 2000 καί τοῦ Ἰωάννου Θ. Νικολόπουλου, *Ἡ Χριστολογία τοῦ Σεβήρου Ἀντιοχείας καί ὁ ὅρος τῆς Χαλκηδόνος*, Θεσσαλονίκη 2002, ὅπου οἱ συγγραφεῖς ἰσχυρίζονται ὅτι τόσο ἡ Χριστολογία τοῦ Διοσκόρου ὅσο καί ἡ Χριστολογία τοῦ Σεβήρου εἶναι κατά πάντα ὀρθόδοξες καί ὅτι τήν μομφή τῆς αἵρέσεως τούς τήν φόρτωσαν κατά παρανόησιν οἱ Ὀρθόδοξοι, Χαλκηδόνιοι, Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Σέ αὐτούς ἀπάντησε ἡ Ἱερά Μονή τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου ὅπου ὁ π. Λουκάς Γρηγοριάτης στό βιβλίο του *Διοσκóρος καί Σεβήρος. οἱ ἀντιχαλκηδόνιοι αἵρεσιάρχαι*. Κριτική δύο διδακτορικῶν διατριβῶν, Ἱερά Μονή Ὁσίου Γρηγορίου, Ἅγιον Ὅρος 2003, μέ ἰσχυρή θεολογική ἐπιχειρηματολογία ἀποδεικνύει τό ἀσύστατον τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν

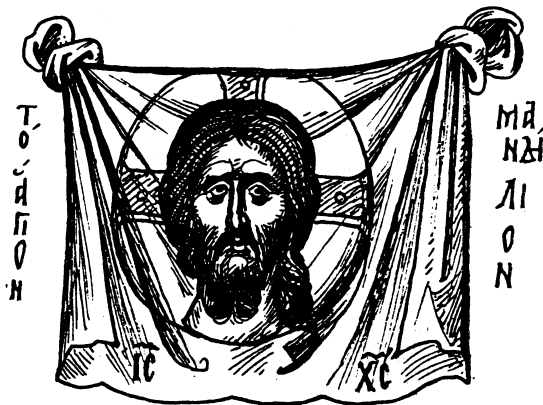
δύο συγγραφέων καί τήν ὄντως ἀποκλίνουσα ἀπό τήν Ὁρθοδοξία Χριστολογία τοῦ Διοσκόρου καί τοῦ Σεβήρου.

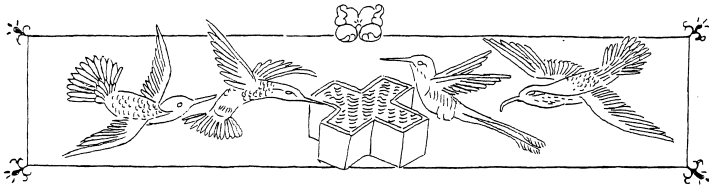
Πέραν τῆς ἀπορρίψεως τῆς Χαλκηδόνος οἱ Ἰακωβίτες δέχονται ὡς ἐπίσημο σύμβολο πίστεως τό σύμβολο τῆς Νικαίας - Κωνσταντινουπόλεως χωρίς καμμία μεταβολή. Δέχονται ὅτι τό Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ μόνου τοῦ Πατρός. Δέχονται τά ἑπτά μυστήρια, ὅπως καί οἱ Κόπτες. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς αὐτούς δέν δέχονται τήν περιτομή. Δέχονται, ὅπως καί οἱ Ὁρθόδοξοι, ὅτι ὁ καθαγιασμός τῶν Τιμίων Δώρων γίνεται μέ τήν ἐπίκληση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ὄχι μέ τήν ἐκφώνηση ὑπό τοῦ λειτουργοῦ τῶν ἰδρυτικῶν τοῦ Μυστηρίου λόγων τοῦ Χριστοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Οἱ Βυζαντινοί Πατέρες τοῦ ἔκτου, ἕβδομου καί ὄγδοου αἰώνα*, μετάφραση Παναγιώτου Πάλλη, ἐκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1993, σελ. 224.
2. Βασίλειος Ν. Γιαννόπουλος, *Ἱστορία καί θεολογία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων*, ἐκδ. Ἑννοια, Ἀθήνα 2011, σελ. 243-244.
3. Διόσκορος καί Σεβήρος. *Οἱ ἀντιχαλκηδόνιοι αἵρεσιάρχαι. Κριτική δύο διδακτορικῶν διατριβῶν*, Ἱερά Μονή Ὁσίου Γρηγορίου, Ἅγιον Ὄρος 2003, σελ. 63-64.
4. Ἰωάννου Δαμασκνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβής τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, μζ' 39-40, τόμος II, ἐκδ. Β. Kotter, Βερολίνο 1973, σελ. 112.
5. Φώτη Σχοινᾶ, *Βυζαντινὴ λογικὴ καί ὄντολογία. Ἡ περί κατηγοριῶν διδασκαλία Ἰωάννου τοῦ Δαμασκνοῦ*, ἐκδ. Παρουσία, Ἀθήνα 2006, σελ. 42.

ΦΩΤΙΟΣ ΣΧΟΙΝΑΣ
Διδάκτωρ Φιλοσοφίας

Δημήτριου Χ. Καππαῖ

ΑΡΜΕΝΙΟΙ ΜΟΝΟΦΥΣΙΤΕΣ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

τόν περιορισμένο χῶρο πού ἔχουμε στή διάθεσή μας, δέν θά ἦταν δυνατό νά γίνει μιά πλήρης ἀναφορά στήν πορεία τῶν Ἀρμενίων Μονοφυσιτῶν ἀπό τόν 5ο αἰῶνα μέχρι σήμερα, οὔτε καί στήν ἴδια τήν αἴρεση μέ ὅλες ἐκεῖνες τίς παραμέτρους πού ὀδήγησαν τόσους ἀνθρώπους μακριά ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ὅμως θά προσπαθήσουμε νά προσεγγίσουμε τό θέμα αὐτό ὅσο πιά ἐπιγραμματικά μπορούμε, ὥστε νά γίνει κατανοητό τί εἶναι ὁ Μονοφυσιτισμός, καί πῶς οἱ Ἀρμένιοι προσχώρησαν σ' αὐτήν τήν κακοδοξία, ἡ ὁποία πρέπει νά τονίσουμε ὅτι συντάραξε τήν Ἐκκλησία κατά τόν 5ο μ.Χ. αἰῶνα.

Ἡ χώρα τῆς Ἀρμενίας, πρέπει νά ἀναφέρουμε, πρῖν κατακτηθεῖ ἀπό τούς Ὀθωμανούς, περιελάμβανε ἕνα σημαντικό μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (σημερινή ἀνατολική Τουρκία). Ἡ σημερινή Ἀρμενία, ὁμως, περιορίζεται στό Νότιο Καύκασο καί συνορεύει δυτικά μέ τήν Τουρκία, ἀνατολικά μέ τό Ἀζερμπαϊτζάν, βόρεια μέ τή Γεωργία καί νότια μέ τό Ἰράν.

Ἡ Ἀρμενία, σύμφωνα μέ τήν παράδοση, δέχτηκε τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀπό τούς ἁγίους ἀποστόλους Βαρθολομαῖο καί Ἰουδα Ἰακώβου, ἢ Θαδδαῖο. Αὐτοί κήρυξαν τό Χριστιανισμό στή Χώρα τό 43-68 μ.Χ. Οἱ δύο Ἀπόστολοι βρῆκαν μαρτυρικό θάνατο στό μέρος αὐτό στήν προσπάθειά τους νά διαδώσουν τό Χριστιανισμό. Λόγω αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀρμενίας καλεῖται Ἀποστολική.

Ἀργότερα, κατά τόν 3ο αἰῶνα, οἱ χριστιανικές κοινότητες τῆς Ἀρμενίας ὀργανώθηκαν καί ἐδραιώθηκαν χάρη στήν ἱεραποστολική δράση τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ, πρώτου ἐπισκόπου τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, καί στή μεταστροφή στόν Χριστιανισμό τοῦ βασιλιᾶ τῆς Τιριδάτη Γ', ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε καί ὁ πρῶτος μονάρχης πού ἐκχριστιάνισε ἐπίσημα τούς ὑπηκόους του, πρῖν ἀκόμη σταματήσουν οἱ διωγμοί τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας κατά τῶν χριστιανῶν.

Ἡ Ἀρμενική Ἐκκλησία μέχρι καί τό τέλος τοῦ 4ου αἰῶνα βρισκόταν κάτω ἀπό τήν πνευματική κηδεμονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Καππαδοκίας. Ἐκπρόσωποί της συμμετεῖχαν στίς τρεῖς πρῶτες Οἰκουμενικές Συνόδους πού διεξήχθησαν, ἡ Α' στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας τό 325 μ.Χ., ἡ Β' στήν Κωνσταντινούπολη τό 381 μ.Χ. καί ἡ Γ' στήν Ἐφεσο τό 431 μ.Χ.

Στά μέσα, ὁμως, τοῦ 5ου αἰῶνα (451 μ.Χ.), οἱ Ἀρμένιοι εἶχαν νά

ἀντιμετώπισουν τὶς ἐπιδρομὲς τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦσαν κατ' ἐπανάληψη νὰ καταλάβουν τὴν Ἀρμενία¹. Παρ' ὅλη τὴν ἀντίσταση ὅμως τῶν κατοίκων τῆς, οἱ Πέρσες κατέλαβαν ἓνα σημαντικό τμήμα τῆς Χώρας, γεγονός πού ὀδήγησε καί στήν σταδιακὴ ἀπομάκρυνση τῶν κατοίκων ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία.

Αὐτὸ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀρμενίας νὰ μὴν λάβει μέρος μὲ ἐκπροσώπους τῆς στὴν Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, πού διεξήχθη στὴ Χαλκηδὸνα τὸ 451 μ.Χ., μὲ σκοπὸ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς αἵρεσης τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ, ἡ ὁποία διακήρυττε ὅτι ἡ θεία φύση τοῦ Χριστοῦ ἀπορρόφησε πλήρως τὴν ἀνθρώπινη. Αὐτὴν τὴν αὐθαίρετη θεωρία ἐπινόησε ὁ Ἀρχιμανδρίτης Εὐτυχὴς τὸν 5ο αἰώνα, παρασύροντας καί ἄλλους ἀνθρώπους, ὅπως τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Διόσκορο, τὸ Σεβῆρο καί πολλοὺς ἄκομνη, οἱ ὁποῖοι ἀκολούθησαν τὴ διδασκαλία του.

Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπισθεῖ πολὺ σοβαρὰ γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἐκκλησίας, καί τὸ ὁποῖο καί ἔγινε μὲ τὴ σύγκληση τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Μαρκιανὸ καί τὴ σύζυγό του Αὐγουστα Πουλχερία στίς 8 Ὀκτωβρίου τοῦ 451 μ.Χ. στὴ Χαλκηδὸνα.

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ καταδίκασε τὴν αἵρεση τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ καί τοὺς ὁπαδούς τῆς, διακηρύσσοντας ὅτι οἱ δύο τέλειες φύσεις τοῦ Χριστοῦ, ἡ θεία καί ἡ ἀνθρώπινη, παρέμειναν μεταξύ τους ἐνωμένες σὲ ἓνα πρόσωπο τοῦ Θεοῦ Λόγου «ἄσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καί ἀχωρίστως», δηλ. ὁ Χριστὸς εἶχε δύο τέλειες φύσεις, τὴν θεία καί τὴν ἀνθρώπινη καί ὄχι μόνο μία, τὴ θεία ὅπως τόνιζαν οἱ Μονοφυσίτες. Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ τῆς Συνόδου ἐπικυρώθηκε μὲ τὸ γνωστὸ θαῦμα τῆς Ἀγίας Εὐφημίας².

Ὁ Μονοφυσιτισμὸς ὅμως καί ἡ ἀπόρριψη τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπικράτησαν δυστυχῶς στὴν Ἀρμενία καί ἐπικυρώθηκαν μὲ ἀποφάσεις τοπικῶν συνόδων πού συγκάλεσαν Ἀρμένιοι ἐπίσκοποι τὸν 5ο καί 6ο αἰώνα. Ὑπῆρξε ὅμως καί μία μεγάλη μερίδα Ἀρμενίων οἱ ὁποῖοι υἰοθέτησαν τὶς ἀποφάσεις τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὴν ὁποία ἀναγνώρισαν καί ταυτόχρονα ἀποκήρυξαν τὴν αἵρεση τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ. Οἱ ὑπόλοιποι ὅμως παρέμειναν στίς δικές τους θέσεις, οἱ ὁποῖες τοὺς ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Ἔτσι θὰ δοῦμε ἀπὸ πολὺ νωρὶς νὰ γίνονται προσπάθειες ἐπανένωσης τῆς Ἀρμενικῆς «Ἐκκλησίας» καί ἐπιστροφῆς τῆς στοὺς κόλπους τῆς Μίας, Ἀγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἔργο αὐτὸ ἀνέλαβαν σημαντικὲς θεολογικὲς καί πατερικὲς προσωπικότητες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Τέτοιοι ἦταν ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καί ὁ ἅγιος Φώτιος ὁ Μέγας, ὁ ὁποῖος ἔγραψε στὸν ἡγεμόνα τῶν Ἀρμενίων Ἀσσούτ καί τὸν πατριάρχην τους Ζαχαρία (855-877) περὶ τῆς συμφωνίας τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου πρὸς τὰς προγενεστέραις Οἰκουμενικαῖς, παρακινῶν αὐτούς,

ὅπως ἀναγνωρίσουν ταύτην³. Παρόλο που ὁ Μέγας Φώτιος ἀποκαλεῖ τὸν ἡγεμόνα τῶν Ἀρμενίων Ἀσσοῦτ ἢ Ἀσώτιο φίλο καὶ συγγενή καθώς ἐπίσης καὶ ὄλους τοὺς Ἀρμενίους, τοὺς ὁποίους ἀντιμετωπίζει φιλικότατα σέ ἀνθρώπινο καὶ κοσμικὸ ἐπίπεδο⁴, δέν ὑποχωρεῖ στὰ θέματα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας, ὅπως μᾶς ξεκαθαρίζει, γιατί αὐτὰ κινοῦνται σέ ἄλλη διάσταση, ὄχι στὸ κῶρο τῶν πρόσκαιρων σκοπιμοτήτων, ἀλλὰ στὸ κῶρο τῆς αἰωνιότητος, τὴν εἴσοδο στὴν ὁποία ἐγγυῶνται ὄχι τὸ σχίσμα καὶ ἡ αἵρεσις, ἀλλὰ ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Αὐτὴν τὴν ἄλλη πραγματικότητα, τὴν ἄλλη διάσταση τῆς ἀληθείας, εἶχαν πάντοτε ὡς κριτήριο οἱ Ἅγιοι, γι' αὐτὸ ἦσαν ἀνυποχώρητοι σέ θέματα πίστεως καὶ ἀληθείας.

Ὅλες αὐτές οἱ προσπάθειες γιὰ τὴν ἔνωση τῆς ἀποκομμένης Ἀρμενικῆς «ἐκκλησίας» μέ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δυστυχῶς διακόπηκαν μέ τὴν πώση τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας τὸ 15ο αἰώνα, ἀλλὰ ποτέ δέν ἔπαψαν νά ἀπασχολοῦν τὴν Ἐκκλησία. Πρέπει νά ἀναφέρουμε ὅτι κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ 20οῦ αἰώνα πραγματοποιήθηκαν πολλές προσπάθειες ἐπανένωσης τῶν Ἀρμενίων μέ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἀπὸ τὸ 1964 καὶ μετὰ διεξήχθησαν, ἀλλὰ καὶ διεξάγονται, «ἐπίσημοι» καὶ «ἀνεπίσημοι» διάλογοι μεταξὺ Ὁρθόδοξων καὶ Ἀντικαλκηδονίων, χωρὶς ὅμως νά ἔχουμε κάποια ἀποτελέσματα. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου τοποθετήσεις κάνουν τόσο ἡ Ἱερά Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅσο καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι ἀκαδημαϊκοὶ θεολόγοι καὶ Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐλπίζουμε καὶ εὐχόμαστε μέσα ἀπὸ τὸ θεολογικὸν διάλογο πού ξεκίνησε καὶ συνεχίζεται μέχρι σήμερα, καθώς ἐπίσης καὶ μέ τὸ φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νά ὑπάρξουν οἱ κατάλληλες συνθήκες ἀλλὰ καὶ ἡ θέλησή γιὰ ἐπανένωση τῶν Ἀρμενίων μέ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νά ἀναφέρουμε ὡς κατακλειδα ὅτι οἱ Ἀρμένιοι εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ἀρχαιότερες θρησκευτικὲς ομάδες τῆς Κύπρου, ἀφοῦ ἡ παρουσία τους στὸν τόπο μας ξεκινᾶ ἀπὸ τὸν 6ο μ.Χ. αἰώνα, ὅταν ὁ Βυζαντινὸς στρατηγὸς Μαυρίκιος μετέφερε στὸ νησί πέραν τῶν τριῶν χιλιάδων Ἀρμενίων γιὰ νά τοὺς χρησιμοποιοῦσε ὡς φύλακες σέ στρατηγικὰ σημεῖα. Ἔτσι ἀπὸ τότε καὶ μέχρι σήμερα βίωσαν μαζί μέ τοὺς ὑπόλοιπους Κυπρίους ὄλες τὶς μεγάλες ἱστορικές στιγμὲς τοῦ Νησιοῦ⁵. Ἀνάμεσα στοὺς δύο λαοὺς ἀναπτύχθηκε κλίμα σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης ἀλλὰ καὶ συμπάραστασης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ τῶν Περωῶν εἶχε βασικὸ στόχο, μέσω τῆς ἐπιβαλλόμενης θρησκείας, νά ἀποκόψουν τὴν Ἀρμενία ἀπὸ τὴν Δύση, δηλαδή ἀπὸ τὸ Βυζάντιο καὶ ἔτσι νά ἔχουν ἓνα πολὺ σημαντικό σύμμαχο ἐναντίον τῶν Βυζαντινῶν.

2. Βλ. Ὁρθόδοξος Συναξαριστής: 11η Ἰουλίου, *θαῦμα Ἁγίας Εὐφημίας*.

3. Περισο. βλ. Ἀθανάσιου Κ. Ἀρβανίτη, «Ἀρμενία» *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τ. Γ', Ἀθῆναι 1963, στ. 167-197, ἰδιαιτέρα τὴ στ. 178.

4. Βλ. *Εισήγηση* π. Θεοδώρου Ζήση, «Είναι οί Ἄρμενίοι Ὀρθόδοξοι; Οί θέσεις τοῦ Μ. Φωτίου», πού ἀνακοινώθηκε τόν Νοέμβριο τοῦ 1994 στό Θεολογικό Συνέδριο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης μέ γενικό θέμα: «Ἁ Μ. Φώτιος καί ἡ ἔνωση τῶν Ἀρμενίων μέ τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία», καθώς καί ἄλλα παρόμοια ἄρθρα τοῦ ἰδίου.

5. Περισο. γιά τή σημερινή κατάσταση τῶν Ἀρμενίων στό νησί μας βλ. Ἐλενας Κωνσταντίνου, «Ἀρμενική κοινότητα στήν Κύπρο», *Ἐκκλησία καί θρησκευτικές κοινότητες στήν Κύπρο*, ἔκδ. Ὑπουργείου Παιδείας καί Πολιτισμοῦ, Λευκωσία 2011, σ. 177-178.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΚΑΠΠΑΗΣ
Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας

Κωνσταντίνου Κυριακίδη

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΜΑΛΑΜΠΑΡ

ιάφορες αίρέσεις ταλαιπώρησαν κατά καιρούς τήν Ἐκκλησία, προκαλώντας ἔριδες καί πολλές φορές διάσπαση ἀπό τό σῶμα τῆς Μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Βασική αἰτία τῆς αἵρεσης εἶναι νά προσπαθεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ἐρμηνεύσει τά τοῦ Θεοῦ ἀποκλειστικά μέ τήν ἀνθρώπινη λογική καί γνώση. Ὅμως τό νά θέλει κανεῖς νά γνωρίσει μέ τόν ἁμαρτωλό νοῦ του τόν Θεό, αὐτό δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι ἔργο ἄρρωστης συνειδήσεως καί ἔργο τοῦ Σατανᾶ.

Τό γεγονός ὅτι ἐρμηνεύουν τήν Ἁγία Γραφή, «κατά τόν ἴδιον νοῦν»¹, τούς ἐμποδίζει ἀπό τό νά τήν καταλάβουν διότι γιά νά καταλάβει κανεῖς τά τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νά ἔχει «νοῦν Χριστοῦ»². Κατά τόν 5ο αἰῶνα μ.Χ. ἐμφανίστηκε τό δόγμα τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ ἢ Εὐτυχιανισμοῦ ἀπό τό ὄνομα τοῦ ἰδρυτῆ του, τό ὁποῖο ἔλεγε βασικά ὅτι ἡ θεία φύση τοῦ Χριστοῦ κυριάρχησε ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης, τήν ὁποία καί ἀπορρόφησε. Γιά νά ἀντιμετωπιστεῖ ὁ αἵρεσιάρχης Εὐτυχῆς, συνεκλήθη ἡ Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος στή Χαλκηδόνα, ἀπό τούς αὐτοκράτορες Μαρκιανό καί Πουλχερία τό 451 καί σέ αὐτή συμμετεῖχαν 630 ἐπίσκοποι, καθιστώντας τήν τήν πολυπληθέστερη ἀπό ὅλες τίς Οἰκουμενικές Συνόδους. Ἡ Σύνοδος καταδίκασε τόν Μονοφυσιτισμό τοῦ Εὐτυχοῦς καί συμπλήρωσε τό χριστολογικό δόγμα τῆς Γ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Σύμφωνα, λοιπόν, μέ τόν δογματικό «ὄρον» τῆς Χαλκηδόνας, στόν ἕνα Χριστό, ὑπάρχουν ὄχι μόνο δύο φύσεις πρό τῆς ἐνώσεως, ἀλλά Αὐτός εἶναι «ἐν δύο φύσεσιν» καί μετά τήν ἔνωση. Αὐτές οἱ δύο φύσεις εἰς τό Ἕνα Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καί εἰς τήν μία ὑπόστασιν εἶναι ἐνωμένες «ἀσυγκύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως καί ἀδιαιρέτως».

Οἱ καταδικασθέντες ὁμως Μονοφυσίτες οἱ ὁποῖοι ἐκδιώχθηκαν ἀπό τήν Αὐτοκρατορία, κατέφυγαν στίς νοτιοανατολικές ἐπαρχίες τῆς Μ. Ἀσίας, τῆ Συρία καί τήν Αἴγυπτο καί ἀργότερα, ἀφοῦ ἀποσχίσθηκαν ἀπό τό σῶμα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας συγκρότησαν δικές τους αἰρετικές Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες δέν δέχθηκαν τίς δογματικές διατυπώσεις τῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνας. Οἱ Ἐκκλησίες αὐτές ὀνομάζονται Προ-Χαλκηδόνιες ἢ σωστότερα Ἀντι-Χαλκηδόνιες, καί εἶναι οἱ ἀκόλουθες: Κοπτική Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Αἰγύπτου, Ἀρμενική Ἀποστολική Ἐκκλησία, Συριακή Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπάρ τῶν Ἰνδιῶν, Αἰθιοπική Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἐρυθραίας.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπάρ ἔχει τήν ἔδρα της στή Κεράλα τῶν Ἰνδιῶν. Πρόκειται γιά σχετικά νέα πολιτεία τῶν Ἰνδιῶν πού ἰδρύθηκε τό 1956 καί ἔχει 34 ἑκατομμύρια κατοίκους. Οἱ χριστιανοί τῆς

Ἰνδίας καυχῶνται γιὰ τὴν καταγωγή τῆς Ἐκκλησίας τους ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Θωμᾶ, πού ὡς γνωστὸ κήρυξε καὶ μαρτύρησε στὴν Ἰνδία. Ὅμως ἀπὸ τὸν 7ο αἰῶνα, προσχώρησαν στὴ Μονοφυσικὴ Συριακὴ Ἰακωβιτικὴ Ἐκκλησία, μὲ τὴν ὁποία καὶ εἶναι ἐνωμένες μέχρι καὶ σήμερα. Τὸν 17ο αἰῶνα (ἐποχὴ τῆς ἀποικιοκρατίας) καὶ ἔπειτα ἀπὸ πιέσεις καὶ μεθοδεύσεις Πορτογάλων Ἰησουιτῶν δημιουργήθηκε οὐνιτικὴ Ἐκκλησία στὸ Μαλαμπάρ, δηλαδή ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα ἐνωμένη μὲ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, καὶ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ τὰ γεγονότα, τὸ 1772 ἀφοῦ χωρίστηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Μαλάνκαρα, προέκυψε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπάρ. Τὸ ποίμνιο τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖται ἀπὸ 35,000 μέλη. Τὸ ἐπίσημο ὄνομά της εἶναι «Αὐτοκέφαλη Συριακὴ Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπάρ» καὶ τὸ πῆρε μὲ δικαστικὸ διάταγμα τὸ 1862. Τὰ μέλη της ὀνομάζονται καὶ «Ναζαρινοί». Πέρα ἀπὸ τὶς καλὲς σχέσεις πού ἔχει μὲ τὴν Ἐκκλησία τῆς Μαλάνκαρα, εἶναι μέλος τῶν Συμβουλίων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἰνδίας, τῆς χριστιανικῆς κοινότητας τῆς Ἀσίας καὶ διατηρεῖ σχέσεις μὲ τὴν Ἀγγλικανικὴ καὶ Λουθηρανικὴ Ἐκκλησία.

Ὅσο ἀφορᾷ τὸ ὄνομα «Ὁρθόδοξες Ἀνατολικές Ἐκκλησίες» μὲ τὸ ὁποῖο εἶναι γνωστὲς οἱ Ἀντιχαλκηδόνιες Ἐκκλησίες (Oriental Orthodox Churches), σὲ ἀντιδιαστολή μὲ τὸ ὄνομα Eastern Orthodox Church, πού χαρακτηρίζει τὴν κανονικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, εἶναι γνωστὸ ὅτι ἐπικρατεῖ ἓνα κομφοῦζιο καὶ ἀποτελέσσει θέμα συζητήσεως στοὺς διαλόγους μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν. Γράφει σχετικὰ ὁ π. Θεόδωρος Ζήσης: *Σχετικὰ μάλιστα μὲ τὸ ὄνομα τῶν Ἀντιχαλκηδονίων, πού ἀποτελέσσει θέμα συζητήσεως στὸν Διάλογο, μὲ τὴν ἐπιμονή τους οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι ἐπέτυχαν νὰ μὴ ὀνομάζονται πλέον Μονοφυσικὲς Ἐκκλησίες ἢ Προχαλκηδόνιες Ἐκκλησίες, ἀλλὰ σὲ πρώτη φάση δέχθηκαν νὰ ὀνομάζονται Ἀρχαῖες Ἀνατολικές Ἐκκλησίες. Ἐζήτησαν κατόπιν νὰ ὀνομάζονται ἀπλῶς Ἀνατολικές Ἐκκλησίες. Δὲν δέχθηκαν συμβιβαστικὴ πρόταση τῶν Ὁρθοδόξων νὰ ὀνομάζονται Ἀνατολικές Ὁρθόδοξες μὴ Χαλκηδόνιες Ἐκκλησίες, ζήτησαν τὴν ἀπάλειψη τοῦ μὴ Χαλκηδόνιες Ἐκκλησίες καὶ ὀνομάζονται τώρα στὸ Διάλογο Ἀνατολικές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἐπιβεβαιουμένης ἔτσι διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς ἀνυπάρκτου ἐν τοῖς πράγμασι Ὁρθοδοξίας των. Οἱ διεργασίες αὐτὲς στά πλαίσια τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου εἶχαν καὶ ἔχουν σάν συνέπεια νὰ δημιουργηθεῖ ὄντως τὸ κοινῶς λεγόμενον *confusio*, σύγχυση ἀληθινή, κατὰ τὴν συγχυτικὴ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων χριστολογία. Τὰ ὀνόματα Ὁρθοδοξία καὶ Ὁρθόδοξος δὲν χαρακτηρίζουν πλέον μόνον τὶς κατὰ παράδοση Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, τὶς ἐνωμένες ἀπολύτως στὴν πίστη, τὴν λατρεία καὶ τὴν διοίκηση, πού ἔχουν ἐπὶ κεφαλῆς ὡς πρῶτον τῆ τιμῆ τὸν οἰκουμενικὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνο, ἀλλὰ καὶ τοὺς Μονοφυσίτες Ἀντιχαλκηδονίους. Ἔτσι μέσα στὸ «Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν» ταυτιζόμεστε οἱ Ὁρθόδοξοι μὲ τοὺς Μονοφυσίτες καὶ ὀνομαζόμεστε, ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ, Ὁρθόδοξοι, συμμετέχοντας σὲ κοινὲς «διορθόδοξες» ἐπιτροπές. Τὸ πιὸ δυσάρεστο ὅμως εἶναι, μετὰ*

ἀπό αὐτήν τήν ἄμβλυση, νά συγκροτοῦμε καί μόνοι μας διορθόδοξες ἐπιτροπές καί νά συντάσσουμε κοινά κείμενα μέ τούς Μονοφυσίτες ὡς κείμενα τῶν Ὁρθοδόξων.

Ἐκ τῆς πύξης πάντων γίνεται σαφές ὅτι στά πλαίσια τοῦ οἰκουμενισμοῦ, ὑπάρχει μιά σταδιακή παραπλάνηση, μετονομάζοντας τούς αἰρετικούς Μονοφυσίτες σέ Ἀντιχαλκηδόνιους, στή συνέχεια σέ Προχαλκηδόνιους ἀκολουθῶντας σέ Ἀρχαίες Ἀνατολικές Ἐκκλησίες καί τώρα σέ Ὁρθόδοξες αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες! Ἐτσι σταδιακά ὁ κόσμος μπορεῖ νά παραπλανηθεῖ θεωρώντας τους ὡς Ὁρθόδοξους μέ ἐλάχιστες, ἀσήμαντες διαφορές. Χρειάζεται ὅμως ιδιαίτερη προσοχή, καθότι οἱ Ἐκκλησίες αὐτές ἀπορρίπτουν ὅλες τίς οἰκουμενικές συνόδους ἀπό τήν Γ΄ καί μετά καί κατά συνέπεια δέν εἶναι Ὁρθόδοξοι, ἀλλά αἰρετικοί. Παραθέτω πῶς κάτω μικρό σχετικό ἀπόσπασμα ἀπό το περιοδικό «Ὁ Σωτήρ», ὅπου ἀναφέρεται ὅτι: *Πρῶτον ὅτι ὑπάρχουν καίριες διαφορές ἀνάμεσά μας. Ὑπάρχει πρωτίστως ἕνας ὀγκόλιθος βαρύτατος καί ἀμετακίνητος: τό γεγονός ὅτι οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι δέν ἀναγνωρίζουν τήν τέταρτη καί τίς ἐπόμενες τρεῖς Οἰκουμενικές Συνόδους. Οὔτε καί μποροῦν νά τίς ἀναγνωρίσουν. Κάτι τέτοιο εἶναι φύσει ἀδύνατον, δεδομένου ὅτι ἐκεῖνοι προῆλθαν ἀπό τούς ἀρχαίους Μονοφυσίτες καί συνεχίζουν νά ἀντιπῆθενται στή Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος, ὅπως ἀκριβῶς καί οἱ πρόγονοί τους. Ἄν τήν ἀναγνωρίσουν ὡς Οἰκουμενική, θά πρέπει νά ἀρνηθοῦν τόν ἴδιο τόν ἑαυτό τους καί τήν 16 αἰῶνων ἀντιχαλκηδόνια ἱστορία τους. Τέτοια ἀναγνώριση θά μπορούσε νά εἶναι ἀποτέλεσμα ριζικῆς μετάνοιας, κάτι πού μέχρι σήμερα δέν ἔχει γίνει φανερό. Ἐχουν ἐπιχειρήσει κατά καιρούς, διάφοροι φιλενωτικοί Ὁρθόδοξοι θεολόγοι, νά παρουσιάσουν τίς ἀντιλήψεις τῶν Ἀντιχαλκηδονίων ὡς ὀρθόδοξες, ὑποστηρίζοντας ὅτι οὐσιαστικά ἔχουμε τήν ἴδια πίστη, οἱ δέ παρουσιάζόμενες διαφορές ὀφείλονται σέ ἀνεπαρκῆ ὀρολογία. Πρόκειται γιά ὀλέθριο λάθος. Καί ὅτι ἔτσι ἔχει τό πράγμα βεβαιώνεται καί ἀπό τοῦτα: Πρῶτον: δέχονται οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι τή βασικότητα ἀλήθεια πού διέτύπωσε ἡ ΣΤ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος, ὅτι δηλαδή ὁ Κύριος εἶχε δύο φυσικά θελήματα, θεῖο καί ἀνθρώπινο, καί ἀντίστοιχα δύο ἐνέργειες;*

Γιά τούς Ἀντιχαλκηδόνιους κάτι τέτοιο εἶναι ἀδιανόητο.

Ὅσο καί ἄν συσκοτίζουν τά πράγματα στίς ἄλλες αἰρετικές διατυπώσεις τους, στό σημεῖο αὐτό ἀποκαλύπτεται ξεκάθαρα ἡ πλάνη τους.

Διότι μπορεῖ μὲν νά ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τόν ἄκρατο Μονοφυσισμὸ τοῦ αἰρεσιάρχου Εὐτυχοῦς, εἶναι ὅμως μειριοπαθεῖς Σεβηριανοί μονοφυσίτες καί φανατικοί ὀπαδοί τοῦ Μονοθελητισμοῦ καί Μονοενεργητισμοῦ. Ἐδῶ ὀρθώνεται μπροστά τους ἡ ἀλήθεια πού ἀκριβέστατα διατύπωσε ἡ ΣΤ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος καί ἀποτελεῖ αὐτή ἡ ἀλήθεια τή λυθία λίθο τοῦ ἐλέγχου τῶν αἰρετικῶν φρονημάτων τῶν Ἀντιχαλκηδονίων.

Οἱ φιλενωτικοί Ὁρθόδοξοι θεολόγοι ὀφείλουν αὐτό νά τό λάβουν

σοβαρότητα υπ' ὄψιν, γιά νά μή ριφοκινδυνεύσουν νά βρεθοῦν κάτω ἀπό τό φοβερό ἀνάθεμα αὐτῆς τῆς μεγάλης Συνόδου, πού μαζί μέ τίς ἄλλες τρεῖς οἱ Ἐντιχαλκηδόνιοι ἀπορρίπτουν.

Δεύτερον: οἱ Ἐντιχαλκηδόνιοι εἶναι ἀναμφιβόλως ἄξιοι κάθε συμπαθείας καί συμπαραστάσεως, καθώς οἱ περισσότερες παραφυάδες τους βρίσκονται μέσα στόν μουσουλμανικό ὠκεανό καί συχνά ἀντιμετωπίζουν τή δολοφονική μανία τῶν ἀκράϊων καί φανατικῶν ὁμάδων τοῦ μωαμεθανισμοῦ, ἰδιαίτερα τά τελευταῖα χρόνια ἡ κοινότητα τῶν Κοπτῶν τῆς Αἰγύπτου.

Εἶναι φυσικό, εὐρισκόμενοι σέ τέτοιες συνθήκες, νά ἀναζητοῦν διεθνή στήριγματα καί νά ἐπιδιώκουν γιά τόν ἴδιο λόγο περισσότερο τήν ἔνωση μαζί μας, παραβλέποντας εὐκολότερα τίς διαφορές, προκειμένου νά τή διευκολύνουν. Λέμε «παραβλέποντας», διότι στίς πλανεμένες ἀπόψεις τους δέν κάνουν ποτέ πίσω. Μένουν πεισματικά κολλημένοι στίς πλάνες τους.

Εἶναι σφόδρα οἰκουμενιστές καί μάλιστα κακοί οἰκουμενιστές, ἀφοῦ παράλληλα διαπραγματεύονται σέ προχωρημένο στάδιο ἔνωσή τους καί μέ τούς αἰρετικούς παπικούς.

Ἀπό μέρους τῶν Ὁρθοδόξων ὅμως παρόμοια νοοτροπία εἶναι ἀπαράδεκτη. Ὅποιαδήποτε κατά καθῆκον συμπάρασταση καί μπορεῖ καί πρέπει νά τους παρέχεται, συμβιβασμοί ὅμως στή πίστη ἢ ὑποτίμηση καί παράκαμψη τῶν πλανεμένων τους ἀντιλήψεων δέν ἐπιτρέπεται.

Ὅπως σημειώνει ὁ π. Λουκάς, «μία ἔνωσις χωρίς ἐνότητα στήν Ὁρθόδοξο Πίστι, μία ἔνωσις πού παρακάμπτει τήν συνοδική καί πατερική παράδοση, σύμφωνα μέ τήν ὁποία οἱ Ἐντιχαλκηδόνιοι ἦσαν αἰρετικοί μονοφυσῖται καί συνεχίζουν νά εἶναι, ἀποτελεῖ ἔσχατο κίνδυνο. Στήν μέν Ἐκκλησία θά δημιουργήσῃ νέα σχίσματα, τούς δέ προσφιλεῖς μας Ἐντιχαλκηδόνιους δέν θά σώσῃ».

Ἄς προσέξουμε πολύ. Πειραματισμοί καί γλυκερές ἀγάπες στά θέματα τῆς πίστεως δέν χωροῦν!

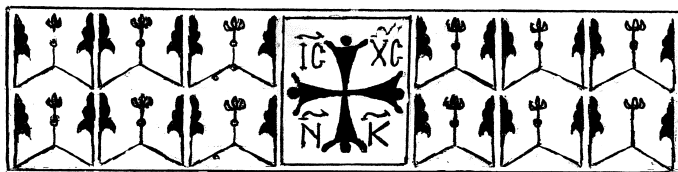
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Μ. Ἀθανασίου, ΡΓ 26.88.29
2. Α' Κορ. β' 9-16.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Θεολόγος

Ἄνδρέα Κυριακοῦ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΑΙΘΙΟΠΩΝ, ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΡΟΥΜΕΝΤΙΟΥ ΣΤΙΣ ΑΤΡΑΠΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΚΟΔΟΞΙΑΣ

λίψις καί στενοχωρία καταλαμβάνει ἀκαριαίως ὅποιον ἀσχοληθεῖ μέ τό ἀνωτέρω θέμα. Κι ὁ λόγος προφανής. Πῶς ἕνας ἐκλεκτός πολυάνθρωπος λαός, μέ πανάρχαια ἱστορία καί πολιτισμό ὑψηλό καί σύστημα γραφῆς ἰδικό του βρέθηκε ἀπό τόν ἀφρό στόν πάτο;

Καιρός νά ἔρθουμε στά γεγονότα. Ἐν πρώτοις ἡ Αἰθιοπία εἶναι χώρα τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς κοντά στίς δυτικές ἀκτές τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας κι ἀπό τά βουνά τῆς Χώρας πηγάζει ὁ Λευκός Νεῖλος. Ἡ πρώτη ἐπαφή τῶν Αἰθιόπων μέ τό Εὐαγγέλιο συμβαίνει στά ἀποστολικά χρόνια. Ὁ εὐνοῦχος τῆς Κανδάκης, βασιλίσσης τῶν Αἰθιόπων, βαπτίζεται ἀπό τό διάκονο Φίλιππο, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (ν᾽ 26–40) κι ἀκολούθως μεταφέρει τό εὐαγγελικό μήνυμα στή Χώρα. Ὅμως ὁ πραγματικός καί συστηματικός εὐαγγελισμός τῶν Αἰθιόπων εἶναι γεγονός τοῦ δ΄ αἰῶνος. Στά 316 μ.Χ. δύο ἔμποροι ἀπό τήν Τύρο τῆς Φοινίκης, ὁ Φρουμέντιος καί ὁ Αἰδέσιος, ταξιδεύουν γιά ἐμπορικούς σκοπούς στήν Ἐρυθρά θάλασσα. Τούς συλλαμβάνουν πειρατές καί πουλιοῦνται σκλάβοι στόν εἰδωλολάτρη βασιλιά τῆς Αἰθιοπίας Ἰζάνα, πού ἔχει πρωτεύουσά του τό Ἄξουμ (Ἄξῶμη). Τά δύο ἀδέρφια διδάσκουν τή χριστιανική πίστη στό Βασιλιά πού ἔδειξε ἀδιάπτωτο ἐνδιαφέρον καί βαπτίστηκε μέ τό λαό του. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, χειροτονεῖ ἐπίσκοπο τόν Ἅγιο Φρουμέντιο, πού εἶναι πλέον γνωστός στήν αἰθιοπική παράδοση σάν Ἄμπά Σαλάμα. Αὐτό γίνεται μεταξύ τοῦ 330 καί τοῦ 340 μ.Χ. Στό ἔργο τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τοῦ αἰθιοπικοῦ λαοῦ βοήθησαν μοναχοί ἀπό τήν Ἄνω Αἴγυπτο. Ἀπό τήν ἑλληνική γλώσσα οἱ Αἰθίοπες δανείστηκαν ἀρκετές λέξεις ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου, ὅπως λ.χ. μεμράνα - μεμβράνη, ἀτρόνους - ἄμβωνας, ντιγιάμπλος - διάβολος, πάπας - ἐπίσκοπος, Κριστός - Χριστός, Κάλαμισις - Ἀποκάλυψις, Πεντακόστι - Πεντηκοστή, ταραμπιέζα - τραπέζι, ντεφτέρ - τετράδιο, περσεφόρα - προσφορά.

Ὅμως κατά τόν 5ο κι 6ο αἰῶνα Κόπτες μοναχοί, μονοφυσίτες δηλαδή, προσεταιρίστηκαν τόν αἰθιοπικό λαό, ὀδηγώντας τον στήν κακοδιδασκαλία τοῦ Μονοφυσισμοῦ. Σημαντική χρονολογία στήν καταστροφική αὐτή πορεία εἶναι τό 480 μ.Χ. Ἐννέα μονοφυσίτες εἰσήγαγαν στή Χώρα τήν ἀλεξανδρινή λειτουργία, τή μουσική καί τή μετάφραση

τῆς Καινῆς Διαθήκης στήν Γκέεζ (ἀρχαία αἰθιοπική γλῶσσα). Τοιοῦτο-
τρόπως ὁ κοπτικός Μονοφυσισμός ἐδραιώθηκε στήν Αἰθιοπία.

Ἐκ τῆς 650 - 1270 μ.Χ. ὁ Μονοφυσισμός ἐξαπλώθηκε ἀπό τὸ Ἄ-
ξουμ πρὸς νότον κι ἀναμίχθηκε μέ ἰουδαϊκές καί παγανιστικές παραδό-
σεις. Ὅταν οἱ μωαμεθανοὶ κυρίευσαν τὴν Αἴγυπτο, οἱ σχέσεις Κοπτῶν
καί Αἰθίοπων δυσχεραίνονται. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, οἱ μωαμεθανοὶ κατα-
λαμβάνουν σταδιακὰ τὶς ἀνατολικές περιοχές Χαράρ καί Ἄρουσι, μέ ἀ-
ποτέλεσμα οἱ Αἰθίοποι μονοφυσίτες νὰ καταφύγουν στὰ ὑπέδα. Ἡ
κατάστασή τους ὑπῆρξε ἐξόχως τραγική. Μετὰ τὸ 1250 μ.Χ. οἱ σχέσεις
τους μέ τοὺς Κόπτες ἐπαναλαμβάνονται. Ἀπὸ τὸ 620-1951 μ.Χ. οἱ
Κόπτες μέ πρόσχημα κάποιο δῆθεν κανόνα τῆς Α΄ Οἰκουμένης Συνό-
δου στέλλουν Κόπτη σάν ἀνώτατο θρησκευτικὸ ἡγέτη (Ἄμπούνα) τῆς
Αἰθιοπίας. Τὸ 16ο αἰῶνα μπαίνουν στήν Αἰθιοπία οἱ Πορτογάλλοι Ἰν-
σουίτες, γιὰ νὰ μεταστρέψουν τοὺς Αἰθίοπους στὸν Παπισμὸ μέ πενιχρά
ἀποτελέσματα. Τότε ἀρχίζει καί ἡ περαιτέρω ἐπέκταση τῶν μωαμεθα-
νῶν.

Στὰ 1948 οἱ Κόπτες δέχονται νὰ καταλάβει τὸ ἀνώτατο ἀξίωμα τοῦ
θρησκευτικοῦ ἡγέτη (Ἄμπούνα) τῶν Αἰθίοπων ἐντόπιος, μέ ἀποτέλε-
σμα μετὰ τὸ θάνατο τοῦ τελευταίου Κόπτη Ἄμπούνα νὰ ἐγκατασταθεῖ
σάν πρῶτος Αἰθίοπος Ἄμπούνα ὁ Βασίλειος. Ἀπὸ τότε οἱ Αἰθίοποι
αὐτοδιοικοῦνται. Εἶναι «αὐτοκέφαλοι», ἀφοῦ ἔπαψε καί τυπικὰ ἡ πολυε-
τῆς ἐξάρτησή τους ἀπὸ τοὺς Κόπτες. Αὐτὸ ὅμως δέν σημαίνει ὅτι ἔπα-
ψαν νὰ εἶναι προσκολλημένοι στὸ Μονοφυσισμὸ. Στὰ 1993 ὅταν ἡ
Ἐρυθραία ἀνεξαρτητοποιήθηκε ἀπὸ τὸ κράτος τῆς Αἰθιοπίας, τὸ και-
νούργιο κράτος, γιὰ νὰ μὴν ἐξαρτᾶται θρησκευτικὰ ἀπὸ τὴν Αἰθιοπία,
προσέφυγε στὸν Κόπτη πατριάρχη Σενοῦντα Γ΄ ζητώντας οἱ Μονοφυ-
σίτες τῆς Ἐρυθραίας νὰ ἀποκτήσουν «Αὐτοκεφαλία» καί δικὸ τους
Ἄμπούνα, πράγμα πού τοὺς παρεχώρησε. Προκλήθηκε ἔνταση μέ τοὺς
Αἰθίοπους Μονοφυσίτες, πού ἀργότερα ἀναγκάστηκαν νὰ ἀναγνωρί-
σουν τὴ νέα κατάσταση. Τὰ πρῶτα σπέρματα αὐτῆς τῆς χωριστικῆς
τάσεως πρέπει ν' ἀναζητηθοῦν στὰ 1920, ὅταν οἱ Ἰταλοὶ ἀποικιοκράτες
ἐνεθάρρυναν τέτοιες κινήσεις γιὰ τὰ δικά τους συμφέροντα. Ἔτσι σή-
μερα ἔχουμε ἕξι μονοφυσικὰ μορφώματα στήν Ἀσία καί τὴν Ἀφρι-
κή κι ὄχι πέντε, ὅπως γνωρίζαμε.

Σάν Μονοφυσίτες ἀπὸ τὴ μιά θεωροῦν τὸν Εὐτυχή (Ἄουτάκι στὴ
γλῶσσα Ἄμχάρα) αἰρετικὸ κι ἀπὸ τὴν ἄλλη ΔΕΝ δέχονται τὴν ἔνωση
τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων. Στὴν οὐσία παραμένουν προσκολλημένοι
στὶς ἀπόψεις τοῦ Εὐτυχοῦς. Αὐτὸ εἶναι πού μετᾶ κι ὄχι ἡ ἄνευ πρα-
κτικῆς σημασίας καταδίκη προσώπων. Στὴν προσπάθειά τους νὰ ἐρμην-
εύσουν τὸ Μονοφυσισμὸ ὀρισμένοι, πού ἀποκαλοῦνται «Υἱοὶ τοῦ
Χρίσματος», πιστεύουν ὅτι ἡ θεία φύση τοῦ Χριστοῦ ἀπορρόφησε τὴν
ἀνθρώπινη κι ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀπλή φαντασία. Οἱ
λεγόμενοι «Υἱοὶ τῆς Χάριτος» ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ἔνωση τῶν δύο φύσε-
ων ἔλαβε χώρα μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε ἡ φύση τοῦ Χριστοῦ ἔγινε εἰδική

φύση κι αυτό τό ἔργο ἀποδίδεται στόν Πατέρα.

Ἐκτός ἀπό τό Μονοφυσισμό, οἱ Αἰθίοπες υἰοθέτησαν κατά τή διάρκεια τῶν αἰώνων κι ἄλλες πλάνες. Δέχονται, ὀρισμένοι ἐξ αὐτῶν, ὅτι ἡ ἔνωση θείας κι ἀνθρώπινης φύσεως τοῦ Χριστοῦ ἔγινε κατά τή Βάπτισή του (τρίτη γέννηση τοῦ Χριστοῦ!), πράγμα πού ὀδηγεῖ στό Νεστοριανισμό. Αὐτή ἡ πλάνη ἐμφανίστηκε στή Χώρα τό 17ο αἶώνα. Μιά μερίδα, οἱ ὀνομαζόμενοι Μιχαηλίτες, πού ἐμφανίστηκαν τό 14ο - 15ο αἶώνα, ἦταν γνωστικῶν τάσεων, ἐμπορούμενοι ἀπό δυαλιστικές τάσεις. Μιά ἄλλη μερίδα τῆς ἴδιας ἐποχῆς, οἱ Στεφανῖτες, ἀρνιόνταν νά τιμήσουν τό σταυρό καί τή Θεοτόκο. Οἱ Αἰθίοπες διατηροῦν τήν περιτομή, τό Σάββατο ὅπως καί τήν Κυριακή, τηροῦν ἐπίσης τή διάκριση καθαρῶν καί ἀκαθάρτων τροφῶν. Ἔχουν μουσικά ὄργανα στή λατρεία τους (αὐλό, σεῖστρο καί μικρή λύρα) ὅπως καί χορούς. Κατά τά ἐγκαίνια τῶν ναῶν τους θυσιάζουν μοσχάρια, ἀμνούς καί ἐρίφια.

Στά ἀπόκρημνα βουνά τῆς Αἰθιοπίας ἤκμασε ὁ μοναχισμός. Διοργανωτής τοῦ μοναχισμοῦ θεωρεῖται ὁ Τάκλα Χαγιμάνοι, πού ἔζησε τό 13ο αἶώνα. Σήμερα ἡ μοναχική παράδοση συνεχίζεται μέ πολυάριθμες πολυάνθρωπες μονές ἀλλά καί μέ ἐρημίτες κι ἀσκητές. Ἡ λατρεία τους εἶναι ἐπηρεασμένη ἀπό τήν κοπικὴ λατρεία καί χρησιμοποιοῦν 14 ἀναφορές πού εἶναι γραμμένες στήν ἀρχαία αἰθιοπικὴ γλῶσσα (Γκεεζένια) κι ὄχι στή σύγχρονη αἰθιοπικὴ (Ἐμαρινία). Στή λατρεία χρησιμοποιοῦν ἔνζυμο ἄρτο.

Συμπερασματικά, οἱ Αἰθίοπες ἐγκατέλειψαν μέ τήν βοήθεια τῶν Κοπτῶν τήν Ὁρθοδοξία καί ἐγκολπώθηκαν τήν αἵρεση τοῦ Μονοφυσισμοῦ. Στήν συνέχεια πλῆθος κακοδιδασκαλίες παρεισέφρυσαν ἀνάμεσά τους μέ ἀποτέλεσμα τή σημερινή ἀξιοδράκρυτη κατάστασή τους. Μόνο μ' ἓνα θαῦμα μποροῦν νά ἀπορριφθοῦν τά μπάζα πού ἐμποδίζουν τήν ἐπάνοδό τους στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Γί' αὐτό «εὐχῶν χρεία».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Βασιλείου Χαραλάμπους

ΤΑ ΠΕΡΙ ΔΗΘΕΝ ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΟΝΟΦΥΣΙΤΩΝ

τότε Μονοφυσίτης «πατριάρχης» τῆς αὐτοαποκαλουμένης «Κοπτορθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας Αἰγύπτου» Σενούντα Γ΄ στό σύγγραμμά του «*Ἡ φύση τοῦ Χριστοῦ*» (Ἐκδόσεις «Ἀρμός», Ἀθήνα 1996) ἀναφέρει τά ἑξῆς: «Παρά τό γεγονός ὅτι ἡ σύνοδος τῆς Ἐφέσου ἀναθεμάτισε τόν Νεστόριο, οἱ νεστοριανές ρίζες ἀπλώθηκαν καί ἐπέδρασαν στή σύνοδο τῆς Χαλκηδόνας, ὅπου ἡ τάση νά διαχωριστοῦν οἱ δύο φύσεις ἄρχισε νά γίνεται τόσο ὀρατή, ὥστε εἰπώθηκε ὅτι ὁ Χριστός εἶναι δύο πρόσωπα. Ὁ Θεός καί ὁ ἄνθρωπος. Ὁ ἕνας ἐπιτελεῖ θαύματα καί ὁ ἄλλος ἐπιδέχεται ὕβρεις καί ταπείνωση». Εἶναι αὐτή ἀπλή παρερμηνεία ἢ πλανεμένη αἰρετική παρανόηση;

Δέν ἀμφισβητεῖ μόνο ὁ αἰρετικός Μονοφυσίτης «πατριάρχης» Σενούντα Γ΄ τήν Οἰκουμενική Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνας, ἀλλά προχωρεῖ ἀκόμα περισσότερο, παραλληλίζοντας τήν αἰρετική θέση τοῦ Νεστορίου μέ ἐκείνη τῶν Ὁρθοδόξων. Εἶναι αὐτή παρερμηνεία ἢ πλανεμένη παρανόηση;

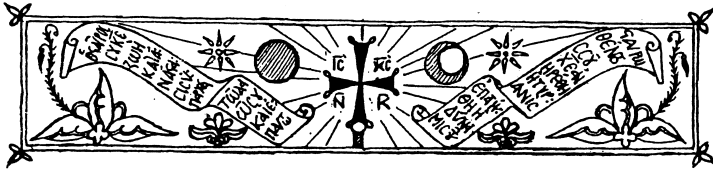
Θά πρέπει κατ' ἀρχή νά ἐπισημάνουμε μιά σημαντική ἀσυνέπεια ἀπό μέρους τοῦ Μονοφυσίτη «πατριάρχη» Σενούντα Γ΄. Ἀπό τή μιά ἀναφέρει τήν Γ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο τῆς Ἐφέσου, τήν ἀπόφαση τῆς ὁποίας ἀποδέχεται καθότι εἶναι ἀπόφαση Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀλλά ἀπορρίπτει τήν ἀπόφαση τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου στή Χαλκηδόνα.

Ἐπίσης ὁ αἰρετικός Μονοφυσίτης «πατριάρχης» Σενούντα Γ΄, ἀναφέρει τά ἑξῆς στό ἐν λόγω σύγγραμμά του: «Ἀκολουθώντας τήν ἴδια τάση ὁ Λέων, ἐπίσκοπος Ρώμης, παρέθεσε τόν περίφημο Τόμο του, πού ἀπορρίφθηκε ἀπό τήν Κοπτική Ἐκκλησία. Ἡ Σύνοδος ὅμως τόν ἀποδέχθηκε καί τόν ὑπεψήφισε, βεβαιώνοντας ἔτσι ὅτι οἱ δύο φύσεις ὑπάρχουν στόν Χριστό καί μετά τήν ἔνωσή τους. Μία θεία φύση πού ἐπιτελεῖ τούς σκοπούς τῆς καί μία ἀνθρώπινη πού ἐκπληρώνει τόν ρόλο τῆς».

Ξεκάθαρα ὁ αἰρετικός Μονοφυσίτης «πατριάρχης» Σενούντα Γ΄ ἐπαναλαμβάνει καί στό σύγγραμμά του «*Ἡ φύση τοῦ Χριστοῦ*» τήν πλάνη τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ, ἡ ὁποία καταδικάστηκε ἀπό τήν Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο στή Χαλκηδόνα. Εἶναι αὐτή ἀπλή παρερμηνεία ἢ πλανεμένη αἰρετική παρανόηση;

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Θεολόγος

Κυριάκου Μ. Σαμάρα

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΙΔΡΥΤΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΧΙΛΙΑΣΤΩΝ ΚΑΡΟΛΟ ΡΩΣΣΕΛ

πως σημειώνει ο μακαριστός ιερομόναχος Γεώργιος Καψάνης, καθηγούμενος για πολλές δεκαετίες της ΄Ι. Μ. ΄Οσίου Γρηγορίου στο ΄Αγιο ΄Ορος, «Οί ΄Ιεχωβίται δέν κηρύττουν μίαν μόνον αίρεση αλλά πολλές αίρέσεις μαζί. Ε΄ιναι ΄Αρειανοί, Πνευματομάχοι, θνητοψυχίται, χιλιασταί, εικονομάχοι, ιουδαΐζοντες καί εις μερικά σημεία Προτεστάνται. ΄Αποτελοῦν, δηλαδή, παναίρεσιν, συνονθύλευμα ὄλων τῶν μεγάλων αίρέσεων, πού ἐφάνησαν εις τήν ἱστορίαν τῆς ΄Εκκλησίας. ΄Ολοι αἱ ἀναθεματισθεῖσαι ἀπό τούς ΄Αγίους Πατέρες αίρέσεις ἐπαναλαμβάνονται ἀπό αὐτούς».

Στή μικρή αὐτή μελέτη θά ἀναφερθοῦμε ἰδιαίτερα στίς ἐπιδράσεις, πού δέχτηκαν οἱ «Μάρτυρες τοῦ ΄Ιεχωβᾶ» ἢ ἄλλως Χιλιαστές ἀπό τόν Προτεσταντισμό. ΄Ο ἰδρυτής τους Κάρολος Ρῶσσελ, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε τό 1852 στό Πίτσμπουργκ τῆς Πενσυλβανίας τῶν Η.Π.Α., ἀρχικά ὑπῆρξε μέλος τῆς Κογκρεγκασιοναλικῆς ΄Εκκλησίας (Συναθροιστές), ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἓνα ἀπό τά ἀναρίθμητα παρακλάδια τοῦ Προτεσταντισμοῦ. ΄Αργότερα, ὅπως ἐπισημαίνει ὁ ἐλλογιμώτατος ΄Ιερομόναχος Σωφρόνιος Γ. Μιχαηλίδης, ὁ Ρῶσσελ μελέτησε τίς θεωρίες τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς αίρεσης τῶν ΄Αντιβεντιστῶν (ἓνα ἄλλο παρακλάδι τοῦ Προτεσταντισμοῦ), Γουίλλιαμ Μύλλερ καί μέ βάση αὐτές δημιούργησε τίς δικές του θεωρίες.

Θά ἦταν χρήσιμο στό σημείο αὐτό νά παραθέσουμε τή διδασκαλία τοῦ Γ. Μύλλερ, ὁ ὁποῖος ἴδρυσε τό 1831 περίπου τήν προτεσταντική αίρεση τοῦ ΄Αντιβεντισμοῦ. Οἱ ΄Αντιβεντιστές ὀνομάσθηκαν ἔτσι ἀπό τή λατινική λέξη Adventus, πού σημαίνει τήν ΄Ελευση καί στήν προκειμένη περίπτωση τή Δεύτερη ΄Ελευση ἢ Παρουσία τοῦ Κυρίου. ΄Οντως ὁ προαναφερθεῖς ἰδρυτής τῆς αίρεσης αὐτῆς διακήρυττε ἤδη ἀπό τό 1831 ὅτι οἱ προφητείες τοῦ Προφήτη Δανιήλ καί τῆς ΄Αποκάλυψης τοῦ ΄Ιωάννου γιά τή Δεύτερα Παρουσία θά ἐπαληθεύονταν τήν 21ην Μαρτίου τοῦ 1843. Τό παραληρηματικό του αὐτό κήρυγμα τρόμαξε πολλούς ἀφελεῖς Προτεστάντες, οἱ ὁποῖοι ἐγκατέλειψαν τίς θρησκευτικές τους κοινότητες, προσκολλήθηκαν στόν Μύλλερ κι ἔγιναν μέλη τῆς κίνησής του. Μέ τήν ἀνατολή τοῦ 1843, οἱ πολυάριθμοι πιά ὀπαδοί του, ἔχοντας

ἤδη ὀνομασθεῖ «Ἀντιβεντιστές», ἄρχισαν νά ἐτοιμάζονται γιά νά ὑποδεχθῶν τόν Χριστό. Ἄλλά ἡ 21η Μαρτίου 1843 ἀνέτειλε καί ἔδωσε μέ ἡρεμία καί τότε ὁ Μύλλερ, ἐπικαλούμενος ἐπακριβέστερους ὑπολογισμούς, ὄρισε ὡς νέα ἡμερομηνία τήν 22η Ὀκτωβρίου τοῦ ἐπόμενου ἔτους 1844, ἡ ὁποία καί πάλι ἀπογοήτευσε τούς ὁπαδούς του. Ὅριστηκαν κατόπιν καί ἄλλες ἡμερομηνίες, οἱ ὁποῖες καί πάλι διαφεύσθηκαν.

Παραθέσαμε πιό πάνω τόν κύριο ἄξονα τῆς διδασκαλίας τοῦ Μύλλερ καί τῶν Ἀντιβεντιστῶν, γιά νά ἀποδείξουμε ἀκριβῶς τή μεγάλη ἐπίδραση τοῦ ἴδρυτῆ τῆς αἵρεσης αὐτῆς στόν Κάρολο Ρῶσσελ, ὁ ὁποῖος ἀκολούθησε τόν δάσκαλό του στό ἴδιο ὀλίσθημα: τοῦ καθορισμοῦ, δηλαδή, ἡμερομηνιῶν γιά τή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ. Ἐπίδραση, ἐπίσης, δέχθηκε ὁ Ρῶσσελ καί ἀπό τήν Ἑλένη Γουάιτ-Χάρμον, ἡ ὁποία ἴδρυσε τήν αἵρεση τῶν Ἀντιβεντιστῶν τῆς Ζ΄ ἡμέρας. Πρόκειται γιά πρῶν μέλη τῶν Ἀντιβεντιστῶν, οἱ ὁποῖοι ἀποσπᾶσθηκαν καί μέ ἡγέτιδα τή Χάρμον, ἴδρυσαν τούς Ἀντιβεντιστές τῆς Ζ΄ ἡμέρας. Ἀναφερόμαστε στήν Χάρμον, διότι αὐτή μέ τή νοσηρή φαντασία της ἔδωσε μυθώδη ἐπιχειρήματα στούς Ἰεχωβίτες. Πιό συγκεκριμένα αὐτή διακήρυξε ὅτι τό 1844 ὁ Χριστός ἦλθε, ὅχι ὅμως στή γῆ, ἀλλά μπῆκε νά ἐξαγνίσει τό Ἱερό στούς Οὐρανούς. Διακήρυττε μάλιστα, ὅτι τότε ἡ ἴδια παραλήφθηκε θαυματουργικά στούς οὐρανούς, ὅπου παρακολούθησε προσωπικά ὅσα ἐκεῖ διαδραματίστηκαν.

Αὐτά τά «γραιδίων μυθεύματα», ὅπως τά ὀνόμασε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἔθρεψαν τόν ἀρρωστημένο ψυχισμό τοῦ Κ. Ρῶσσελ, ὁ ὁποῖος ἐνῶ ἀρχικά εἶχε ὀρίσει τό 1914 ὡς τή χρονολογία τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, ὅταν διαφεύστηκε παταγωδῶς, ἐφπῦρε ἕναν παρόμοιο ἰσχυρισμό μέ τή Χάρμον, ὅτι δηλαδή ὁ Χριστός τό 1914 ἐγκαθιδρύθηκε ὡς βασιλεὺς στόν οὐρανό ἀοράτως.

Καί σέ ἄλλες κακοδοξίες ἐπηρεάστηκε ὁ ἴδρυτῆς τῶν Χιλιαστῶν ἀπό τόν Μύλλερ καί τή Χάρμον. Μία ἀπό αὐτές εἶναι οἱ χιλιαστικές ἀντιλήψεις, σύμφωνα μέ τίς ὁποῖες ὁ Χριστός, μετά τήν Δευτέρα Παρουσία του, θά δημιουργήσει ἐπί τῆς γῆς εὐδαιμονική βασιλεία.

Ἡ διάκριση, ἐπίσης, πού κάνουν οἱ Χιλιαστές - «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» μεταξύ τῶν 144.000 ἐκλεκτῶν καί τῶν ὑπόλοιπων ἀνθρώπων, στά πλαίσια τῶν χιλιαστικῶν τους ἀντιλήψεων, συναντᾶται ἤδη τούς Ἀντιβεντιστές τῆς Ζ΄ ἡμέρας μέ ἐλαφρῶς διαφορετικό φανταστικό σενάριο.

Καί ἐδῶ ἀκριβῶς θέλουμε νά τονίσουμε μιά καθοριστική ἐπίδραση τῶν Ἀντιβεντιστῶν, ἀλλά καί ὅλων τῶν Προτεσταντικῶν αἰρετικῶν παραφυάδων στόν Κάρολο Ρῶσσελ. Σύμφωνα μέ αὐτήν μπορούσε ὁ καθένας ἀνά πᾶσα στιγμή νά προσθαφαιρέσει, ἀφήνοντας ἀχαλίνωτη τή νοσηρή δαιδαλώδη φαντασία του, γιά νά ἐκφράσει δικές του αὐθαίρετες ἀπόψεις καί εὐφάνταστα σενάρια. Ἀναφέρονται στήν ἱστορία τοῦ Προτεσταντισμοῦ συνεχεῖς ἀποσχίσεις καί δημιουργία νέων αἰρετικῶν παραφυάδων, οἱ ὁποῖες αὐξάνονταν κυρίως κατά τόν ΙΘ΄ αἰῶνα μέ γεω-

μετρική πρόοδο. Ἐκ τούτων ἡ Ἀντιβεντιστική συγκεκριμένα ἔχουμε ἐπὶ τουλάχιστον ἀποσπασθεῖσες αἰρετικές παραφυάδες. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὁ ἰδρυτὴς τῶν Χιλιαστῶν αἰσθανόταν «ἐλεύθερος» νὰ ἀφήσει τὸν ἐπηρμένο ψυχισμό του νὰ προβληθεῖ ὡς προφήτης καὶ διδάσκαλος. Καὶ μάλιστα αἰσθανόταν ὅτι μέσα σ' ὅλη αὐτὴν τὴν πνευματικὴ σύγχυση στὴν προτεσταντικὴ Ἀμερικὴ θὰ εὔρισκε σίγουρα πολλοὺς ὁπαδοὺς. Αὐτὴ θὰ ἦταν ἡ κληρονομία πού θὰ τοῦ κληροδοτοῦσε πλουσιόπαρακα τὸ πνεῦμα τῆς προτεσταντικῆς πλάνης, πού ἐπικρατοῦσε στὴς Η.Π.Α. τὴ συγκεκριμένη χρονικὴ περίοδο, γύρω στὰ τέλη τοῦ ἸΘ' καὶ ἀρχὲς τοῦ Κ' αἰώνα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν περαιτέρω ἐπίδραση τῶν Ἀντιβεντιστῶν, μέσα ἀπὸ τὴς διάφορες παραφυάδες τους, φαίνεται νὰ ἐπηρέασθη ὁ ἰδρυτὴς τῶν Ἰεχωβιτῶν καὶ σχετικὰ μὲ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ Ἀντιβεντιστές θεωροῦν ὅτι αὐτὴ, μετὰ τὸν ἀποχωρισμὸ ἀπὸ τὸ σῶμα, σωμαίνει, κοιμᾶται καὶ βρίσκεται σὲ πλήρη ἀναισθησία. Σύμφωνα μὲ τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη Κορίνθου Παντελεήμονα Καρανικόλα, στὸ ἔργο του «Οἱ αἰρετικοὶ Προτεστάντες», «ὁ ἄνθρωπος γι' αὐτοὺς δὲν εἶναι ἀθάνατος, κατὰ φύσιν, ἀλλὰ ἡ ἀθανασία θὰ δοθεῖ μόνον στοὺς σωσμένους, σὰν θεῖο δῶρο, μετὰ τὴν Ἀνάσταση». Αὐτὴν τὴν κακοδοξία τῶν πιὸ πάνω αἰρετικῶν πῆρε ὁ Κάρολος Ρῶσσελ, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἔφτασε στὸ σημεῖο νὰ ἐξομοίωσι τὴν ἀνθρώπιν ψυχὴ μὲ τὴν ψυχὴ τῶν ζῶων. Βλέπουμε, δηλαδή, νὰ ἐπιτείνει ἐπὶ τὸ χεῖριστο τὴς αἰρετικῆς κακοδοξίας, ἀπὸ τὴς ὁποῖες ἐπηρεάζεται.

Οἱ Ἀντιβεντιστές, ἐπίσης, ἀνήκουν στὴς προτεσταντικὲς παραφυάδες, οἱ ὁποῖες ἀρνοῦνται τὴν ὑπαρξὴ τῆς Ἁγίας Τριάδας. Οἱ Ἀντιπριαδικοὶ Προτεστάντες ἐμφανίστηκαν στὴς Ἠνωμένες Πολιτεῖες γιὰ πρώτη φορά τὸ 1779 στὴ Μασσαχουσέτη μὲ τὸ ὄνομα «Παγκόσμια Ἐκκλησία» καὶ μὲ ἀρχηγὸ τὸν Ἰωάννη Μάραϊν. Τὸ 1825 ἰδρύθηκε ὁ «Ἀμερικανικὸς Ἀντιπριαδικὸς Σύνδεσμος». Σ' ὅλο τὸν κόσμον σήμερον ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ μικρὰ Προτεσταντικὰ Σώματα, πολὺ ἐξτρεμιστικὰ καὶ μὲ ἰουδαϊκὲς ἀποκλίσεις.

Αὐτὴν τὴ χεῖριστη πλάνη τῆς ἀντιπριαδικότητος ἀσπάστηκαν τόσο οἱ Ἀντιβεντιστές ὅσο καὶ οἱ Ἀντιβεντιστές τῆς Ζ' ἡμέρας. Εἶναι γι' αὐτὸ τὸ λόγο, πού δὲ δέχονται τὴ θεότητα τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Νὰ σημειώσουμε ἀκόμη ὅτι ὡς Ἀντιπριαδικοὶ ἀρνοῦνται καὶ τὴ θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐπηρέασαν, ἐπίσης, τὸν Κάρολο Ρῶσσελ καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπαρξὴ ἰουδαϊζόντων στοιχείων στὴς κακοδοξίες του. Τὴν ἐπίδραση αὐτὴ θεωροῦμε ὅτι δέχτηκε ὁ Ρῶσσελ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴν παραφυάδα τῶν Ἀντιβεντιστῶν τῆς Ζ' ἡμέρας.

Ἀναφερθήκαμε πιὸ πάνω στὴν ἐπίδραση πού δέχτηκε ὁ ἰδρυτὴς τῶν Ἰεχωβιτῶν - Χιλιαστῶν ἀπὸ τὴς προτεσταντικῆς παραφυάδας τῶν Ἀντιβεντιστῶν, κάνοντας μίαν προσπάθεια νὰ ἀποδείξουμε ὅτι οἱ Ἀντιβεντιστές ὑπῆρξαν οἱ πρόδρομοι τῶν Ἰεχωβιτῶν, ὅπως πολὺ σοφὰ σημειώ-

νει ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Κορίνθου Παντελεήμων Καρανικόλας. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι οἱ Ἰεχωβίτες δέν ἔχουν δεχτεῖ ἐπίδραση καί ἀπό πολλές ἄλλες πλάνες τῶν Προτεσταντῶν γενικότερα, ὅπως ἡ ἀπόρριψη τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, ἡ κατάργηση τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, τό μένος τους ἐνάντια στίς ἅγιες εἰκόνες καί τά ἅγια λείψανα, ἡ ἀπόρριψη τῶν ἐπικλήσεων πρὸς τήν Θεοτόκο καί τούς Ἁγίους μας κ.ἄ.

Ἐνα, ὅμως, εἶναι ἀπόλυτα σίγουρο: τό γεγονός ὅτι διέστρεψαν κάθε χριστιανική ἀλήθεια καί ὅτι ἀποτελοῦν μίαν παναίρεση, ὅπως πολύ σοφά τήν χαρακτίρισε ὁ μακαριστός ἱερομόναχος Γεώργιος Καψάνης, ὁ ὁποῖος ἐν ζωῇ ὑπῆρξε ἐπί δεκαετίες καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί εἶναι ἕνας ἀπό τούς μεγαλότερους θεολόγους τῶν καιρῶν μας.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ Μ. ΣΑΜΑΡΑΣ

Θεολόγος, Φιλόλογος

Μάστερ Θεολογίας

Λάμπρου Κ. Σκόντζου

ΟΙ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΑΙΡΕΣΗΣ ΤΩΝ «ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΙΑΝΩΝ»

ύμφωνα μέ τίς μαρτυρίες τῆς Καινῆς Διαθήκης τό χάρισμα τῆς «γλωσσολαλίας» συνεχίστηκε καί στή νεαρή ἀποστολική Ἐκκλησία (Πράξ. ι´ 46, ιθ´ 6), «ὡς ἀποτέλεσμα ἅμα καί ὡς τεκμήριον τῆς Ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Π. Μπρασιώτη, Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ. Φοίνιξ, τομ. Η´, σελ. 592). Ὁ ἀπ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος ἦταν κάτοχος τοῦ χαρίσματος (Α´ Κορ. ιε´ 18), δίνει ὁδηγίες στούς χαρισματούχους Χριστιανούς τῆς Κορίνθου νά ἀσκοῦν μέ κοσμιότητα τό χάρισμα αὐτό καί νά ἀποφεύγουν τίς παρεκτροπές (Α´ Κορ. ιβ´ 8 καί J. Holzner «Παῦλος» Ἀθήνα 1986, σελ. 329).

Τό φαινόμενο τῆς γλωσσολαλίας στήν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου ἔτυχε διαφόρων ἐρμηνειῶν. Ἄλλοι τό ἐξέλαβαν, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἀείμνηστος καθηγητής Π. Μπρασιώτης, «ὡς λαλιά ἐν ἐκστατικῇ καταστάσει ὄλως δ´ ἀκατάληπτος (Eichhom). Ἄλλοι δέ υπέβαλον, ὅτι πρόκειται περί ὄλως νέας γλώσσης μυστηριώδους, δημιουργήματος τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, ἦν ἠννόουν μόνον οἱ ἐπίσης ὑπό τήν ἐπίδρασιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος διατελοῦντες (Godat)... Καί´ ἄλλους πάλιν πρόκειται περί ποιητικῶν ἀπρηχαιωμένων καί ἐν γένει ἀσυνήθων λέξεων καί φράσεων (Bleek, Heinzici). Καταλήγοντας ὁ διακεκριμένος βιβλικός καθηγητής, ἐκφράζοντας τήν ὀρθόδοξη ἀντίληψη γιά τό φαινόμενο τῆς γλωσσολαλίας στήν ἀρχαία Ἐκκλησία τόνισε πῶς «ὡς εἰκάζομεν ἐκ τῶν μνημονευθέντων χωρίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, αἱ εἰρημένα γλώσσαι δέν ἐχρησίμευσαν ὡς μέσον συννενοήσεως πρὸς ἑτερογλώσσους ἀνθρώπους, ὡς υπέλαβόν τινες, ἀλλ´ ἦσαν μόνον μέσον λαλιᾶς, προσευχῆς καί δοξολογίας πρὸς τόν Θεόν (Πρβλ. Πραξ, β´ 11, ι´ 46, Α´ Κορ. ιδ´ 14, 16, 18)» (ὅπου ἀνωτ., σελ. 592).

Τό χάρισμα αὐτό παρέμεινε στήν Ἐκκλησία καί κατά τόν β´ αἰῶνα. Ὁ ἅγ. Εἰρηναῖος (†202) ἀναφέρει πῶς γνώριζε πιστούς χαρισματούχους, οἱ ὁποῖοι μέ τή χάρη τοῦ Ἁγ. Πνεύματος μιλοῦσαν «παντοδαπαῖς γλώσσαις» (Adv. Haer. v, 61).

Τό ἐκστατικό καί ἀλλοπρόσαλλο ὅμως «χάρισμα τῆς γλωσσολαλίας» τῶν συγχρόνων «Πεντηκοστιανῶν» δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τό ἁγιογραφικό χάρισμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἀλλά πρόκειται, ὅπως θά δοῦμε, γιά ψυχοπαθολογικά φαινόμενα ἐξωχριστιανικῆς προέλευσης.

Ἔτσι πράγματι στούς ἀποστολικούς κίβλας χρόνους, διάφοροι αἰ-

ρετικοί παριστάνοντας τούς χαρισματικούς της Ἐκκλησίας μετέφεραν στους κόλπους της φαινόμενα ἑκστατικῆς γλωσσολαλίας καί προφητείας, τὰ ὁποῖα ἀφθονοῦσαν στὸν εἰδωλολατρικὸ κόσμο (Βλ. Σ. Ἄγουρίδη: Ἁγ. Παύλου Πρῶτη πρὸς Κορ. Ἐπιστολή, Θεσ/νίκη 1982, σελ. 202). Αὐτοὶ οἱ ψευτοχαρισματικοὶ καί ψευδοπροφῆτες διέπρατταν ἀσχήμιες στὶς λατρευτικὲς συνάξεις τῶν πιστῶν, ἑκστασιαζόμενοι προσπαθοῦσαν νὰ ἐντυπωσιάσουν καί μέσω τῆς προφητείας ἤθελαν νὰ διαδώσουν τίς κακοδοξίες τους. Διαβόητος μάγος - ψευδοπροφήτης, «θεῖος ἄνδρας», ὑπῆρξε τὸν ἀ΄ αἰῶνα ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς. Ἔχουν διασωθεῖ ἐπίσης διάφοροι μαγικοί πάπυροι, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται σέ προφητείες πού εἶχαν ληφθεῖ σέ ὥρα ἑκστασης (Βλ. Σ. Ἄγουρίδη, ὄπ. ἀνωτ., σελ. 202). Ὁ γνωστός νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος Κέλσος (†180) γνώριζε «χριστιανούς», οἱ ὁποῖοι μιλοῦσαν ἀκατανόητα λόγια καί «ἀπέβαλον ταχέως τὴν χρῆσιν τοῦ συνήθως λόγου». Ἔλεγαν γιὰ παράδειγμα: «Ἐγὼ Θεὸς εἰμί, ἢ Θεοῦ παῖς, ἢ πνεῦμα θεῖον. Ἦδη γάρ ὁ κόσμος ἀπόλλυται, καί ὑμεῖς, ὧ ἄνθρωποι, διὰ τὰς ἁμαρτίας οἴχεσθε. Μακάριος ὁ νῦν μέ θρησκευσας, τοῖς δε ἄλλοις ἅπασι πῦρ αἰῶνιον ἐπιβαλῶ...». Συνεχίζοντας δέ ὁ εἰδωλολάτρης φιλόσοφος σχολίαζε πὼς «ταῦτ' ἐπαυατεινόμενοι προσιθέασιν ἐφεξῆς ἄγνωστα καί πάροιστρα καί πάντη ἄδηλα, ὧν τό μέν γνῶμα οὐδεὶς ἂν ἔχων νοῦν εὐρεῖν δύνατο, ἀσαφῆ γάρ καί τό μηδέν, ἀνοήτῳ δέ ἢ γόπτι παντί περὶ παντός ἀφορμὴν ἐνδίωσι τό λεχθέν σφετερίζεσθαι» (Μεγ. Ἑλλιν. Ἐγκ. τόμ. Η΄, σελ. 592).

Ὁ ἅγ. Εἰρηναῖος (†202) ἀναφέρεται σέ κάποιο μάντι ψευδοχριστιανό Μάρκο, ὁ ὁποῖος κατείχετο ἀπὸ «δαίμονα πάρεδρον» καί διέταζε τίς ἀκολουθούς του μάντιδες γυναῖκες: «ἄνοιξον τό στόμα καί προφήτευσον». Αὐτός δέ ὕστερα ἀπὸ συχνή παρότρυνση «ἀποτιλῶσι λαλεῖν ληρώδη καί τὰ τυχόντα πάντα καινῶς καί τολμηρῶς, ἅτε ὑπὸ κενοῦ τυθαρμαμέναι Πνεύματος» (Αὐτόθι). Σέ διασωθέντα ἐπίσης πάπυρο ἀναγράφονται μερικές ἀπὸ τίς ἄναρθρες κραυγές τῶν ἑκστασιαζομένων αὐτῶν «χριστιανῶν» μάντιδων καθὼς καί σειρά λέξεων ἀνοήτων, ὅπως: «ἰσῶ, ἐλαωαί, μαρμαρακαδά, μενεφά, ἰκῶρ, αἰέω, ἡρεφιέ, φερεριώ, κανδρευχαμών, ἔρεπνε, ρεσῶθ, ἰκί, ὠκί, ἀλαχάλ, περεχαήλ, δούναξα, ἐρεβεβῶ, ἰωσά κ.λπ.» (Αὐτόθι).

Ἐκεῖνος ὅμως, ὁ ὁποῖος καλλιέργησε τὴν ἑκστατικὴ γλωσσολαλία καί ἀνήγαγε τὴν ψευδοπροφητεία σέ θρησκευτικὸ σύστημα, ὑπῆρξε ὁ αἰρεσιάρχης Μοντανός (Β΄ αἰών). Φρονῶ πὼς ἡ σύγχρονος θρησκευτικὴ κίνηση τῶν «Πεντηκοστιανῶν» ἔχει τόσα πολλὰ κοινὰ στοιχεῖα μέ τὴν ἀρχαία αἵρεση τοῦ Μοντανισμοῦ, ἢ ὁποῖα θά μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ ὡς νέο-Μοντανισμός.

Ὁ Μοντανός καταγόταν ἀπὸ τὴ Φρυγία τῆς Μ. Ἀσίας, περιοχὴ στὴν ὁποῖα ἀνθοῦσε ὁ μυστικισμός. Κατ' ἀρχὴν ὑπῆρξε ἱερέας τῆς Κυβέλης, ἀλλὰ γύρω στὰ 150 μ.Χ. βαπτίστηκε Χριστιανός. Τὸ 156 ὅμως, ἄρχισε νὰ κηρύττει περίεργα πράγματα, ὅπως, ὅτι ὁ ἴδιος ἦταν «ὄργανο τοῦ Παρακλήτου καί ὅτι διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὠμίλει ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς εἰς πρῶ-

τον πρόσωπον» (Βλ. Φειδᾶ: Ἐκκλ. Ἱστορία, Α΄, σελ. 111). Ὡς μυστικιστής ὁ Μοντανός υἰοθέτησε φαίνεται τὶς διάφορες ψευδοπροφητικές ἐκδηλώσεις τῶν εὐφάνταστων αἵρετικῶν καὶ θέλησε καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἀσκήσει τὴν προφητεία. Προσπάθησε μάλιστα νὰ ἀποδείξει πὼς αὐτὸς ἦταν ἡ συνέχιση τοῦ χαρίσματος τῆς γλωσσολαλίας καὶ τῆς προφητείας στὴν Ἐκκλησία (Φίλιππος - θυγατέρες Φιλίππου, Κορδατος - Ἀμμία, Μοντανός - Θεόδοτος - Μαξιμίλλα καὶ Πρίσκιλλα). Οἱ δύο τελευταῖες μάλιστα ἦταν προφήτιδες, τὶς ὁποῖες ἔφερε μαζί του ὁ Μοντανός στὶς περιοδεῖες του (Εὐσεβίου: Ἐκκλ. Ἱστορία, V, 17, 4).

Τὶς καινοφανεῖς διδασκαλίες του τὶς συνδύασε μέ ἔντονη κριτικὴ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι δῆθεν αὐτὴ παρήκμασε σέ σχέση μέ τὴν Ἐκκλησία τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς (παρόμοια φρονοῦν καὶ οἱ «Πεντηκοστιανοί» γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία). Τόνισε ἰδιαίτερα τὴν ἠθικὴ ἀυστηρότητα καὶ ἐγκράτεια (Βλ. Προτεσταντικὸς πιετισμός). Ἀπαγόρευσε τὸν γάμο, αὐξήσε τὶς νηστεῖες καὶ ἀρνήθηκε τὸ δικαίωμα τῆς Ἐκκλησίας νὰ συγχωρεῖ ἁμαρτίες μετὰ τὸ Βάπτισμα (πρβλ. τὴν ἀρνηση τῶν Προτεσταντῶν πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως). Παράλληλα αὐξήσε τὶς «ἐνθουσιαστικὲς τάσεις» τῶν ὁπαδῶν του, ἀναγγέλλοντας τὴν ἄμεση πραγματοποίηση τῆς καθόδου τῆς Νέας Ἱερουσαλὴμ (Ἁπ. γ΄ 11) στὴν Πέπουσα τῆς Φρυγίας καὶ τὴν ἔναρξη τῆς ἐπὶ γῆς χιλιετοῦς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, (πρβλ. Προτεσταντικὸς Χιλιασμός), (Εὐσεβίου: Ἐκκλ. Ἱστορία V, 18, 2). Στὸ ἱερατεῖο τῆς «Ἐκκλησίας» του δεχόταν καὶ γυναῖκες, ὅμως, ἐξέχουσαν θέσιν εἰς τὰς μοντανιστικὰς κοινότητες κατεῖχον μονίμως οἱ προφῆται καὶ αἱ προφήτιδες, οἱ ὁποῖοι συνέχιζον νὰ προφητεύουν καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς Μαξιμίλλης» (Βλ. Φειδᾶ, ὅπου ἄνωτ., σελ. 112).

Ὁ Μοντανός, καθὼς καὶ οἱ προφῆτες καὶ προφήτιδες τῆς αἵρεσῆς του, ὅταν προφήτευαν, ἔπεφταν σέ ἔκσταση. Ὁ ἱστορικὸς Εὐσέβιος ἀναφέρει πὼς ὁ Μοντανός, «ἐν κατοχῇ τινι καὶ παρεκστάσει γενόμενον ἐνθουσιᾶν ἄρξασθαί τε λαλεῖν καὶ ξενοφωνεῖν, παρά τὸ κατὰ παράδοσιν καὶ κατὰ διαδοχὴν ἄνωθεν τῆς Ἐκκλησίας ἔθος δῆθεν προφητεύοντα» (Ἐκκλ. Ἱστορία V, 16, 7, Βλ. καὶ P. De Labriolle, *Les Sources de l'histoire du montanisme*, Paris 1913).

Ἡ αἵρεση αὐτὴ ἀπειλῆσε σοβαρὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ «πολεμήθηκε σφοδρὰ μέ πολλές συγγραφές ἀπὸ ἐκκλησιαστικούς ἄνδρες, ὅπως ὁ Ἀπολλινάριος Ἱεραπόλεως (171), ὁ Ἀπολλώνιος (193/σ) τὸ Β΄ αἰῶνα, καὶ πολλοὶ ἄλλοι βραδύτερα. Φαίνεται μάλιστα ὅτι οἱ πρῶτες σύνοδοι, μετὰ τὴν ἀποστολική, συγκροτήθηκαν στὴν Ἀσία ἐξ αἰτίας τοῦ κινήματος τοῦ Μοντανισμοῦ, τὸ ὁποῖο ἀπὸ μὲν τοὺς ὁπαδούς του ὀνομάζονταν Νέα Προφητεία, ἀπὸ δέ τὴν Ἐκκλησία «κατὰ Φρύγας αἵρεσις» (Εὐσεβίου Ἐκκλ. Ἱερά V, 181), (Στ. Παπαδοπούλου: *Πατρολογία, Α΄*, Ἀθήνα 1982, σελ. 255).

Ἀπὸ τὰ παραπάνω φάνηκαν νομίζω καθαρὰ οἱ ρίζες καὶ οἱ καταβο-

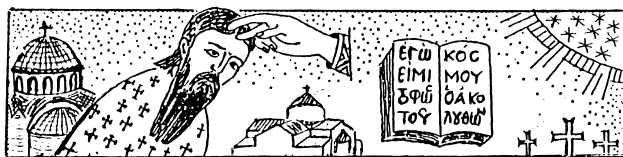
λές τῆς σύγχρονης αἵρεσης τῶν «Πεντηκοστιανῶν». Πρόκειται γιά ἀναβίωση εἰδωλολατρικῶν καί ἀρχαιοχριστιανικῶν αἰρετικῶν τελεουργιῶν, οἱ ὁποῖες δέν ἔχουν τίποτα τό κοινό μέ τό ἀληθινό χάρισμα τῆς γλωσσολαλίας καί προφητείας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ «γλωσσολαλία» τῶν Πεντηκοστιανῶν εἶναι ξένη πρὸς τὴν ὑγιή ἀνθρώπινη ψυχολογική ἰσορροπία, γιατί αὐτὴ ἀπορρέει ἀπὸ «τό σκοτεινό κόσμο τοῦ ἀσυνείδητου, ὁ ὁποῖος εὐκόλα ὑποτάσσει τὶς ἀδύνατες φύσεις» (J. Holzner).

ΛΑΜΠΡΟΣ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΣ

Θεολόγος

Η ΠΑΠΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΤΩΝ ΑΖΥΜΩΝ

παπισμός παραμένει, δυστυχῶς, ἀπόλυτα ἀμετανόητος, «γαντζωμένος» καί ἀμετακίνητος στό ἐφιαλτικό μεσαιωνικό παρελθόν του. Καμιά ἀπό τίς πάμπολλες πλάνες, πού συσσώρευσε, μετά τήν ἀπόσχισή του, (τό 1054 μ.Χ.), ἀπό τήν Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία, δέν ἀποκήρυξε. Τό ἀντίθετο μάλιστα.

Φροντίζει νά τίς προβάλλει καί νά τίς «ντύνει» μέ «ἁγιογραφικό» μανδύα καί νά ὑπεραμύνεται γι' αὐτές! Μιά ἀπό τίς βασικές πλάνες του εἶναι καί ἡ χρησιμοποίηση στή Θεία Εὐχαριστία ἄζυμου ἄρτου. Δηλαδή ἄρτου χωρίς προζύμι. Πρόκειται γιά μιά καινοτομία τήν ὁποία εἰσήγαγαν οἱ αἰρετικοί Φράγκοι στή Δυτική Ἐκκλησία, μετά τήν ἐπέλαση καί κατάληψη ἀπό αὐτούς τοῦ πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Δύσεως τό 1009 μ.Χ.

Ἐφορμή γιά τήν ἀνακοίνωσή μας αὐτή πήραμε ἀπό τό «πασχαλινό μήνυμα 2015» στήν ἐφημερίδα «Καθολική» (31.3.2015), τοῦ παπικοῦ «ἀρχιεπισκόπου Καθολικῶν Ἀθηνῶν καί Ἀποστολικοῦ Τοποτηρητῆ Ρόδου» κ. Σεβαστιανοῦ, ὁ ὁποῖος, μεταξύ ἄλλων, ἀναφέρει τά ἑξῆς χαρακτηριστικά, στηρίζοντας καί προβάλλοντας τήν παπική κακοδοξία τῶν ἀζύμων: «Ὁ Ἰουδαϊκός λαός τή νύχτα τοῦ Πάσχα, καί ἐπομένως ὁ Ἰησοῦς μέ τούς ἀποστόλους τή Μεγάλη Πέμπτη, ἀλλά καί οἱ πρῶτοι Χριστιανοί, τό ψωμί πού ἔτρωγαν, τό ετοίμαζαν ἄζυμο, χωρίς μαγιά ἀπό τήν προηγούμενη ζύμωση. Ἔτσι συμβόλιζαν τή νέα ζωή τήν ὁποία ἄρχισαν κατά τή νύχτα τοῦ Πάσχα, μιά ζωή ἄσχετη πρὸς τήν προηγούμενη κακία καί τό θάνατο καί τή φθαρτότητα». Ἐδῶ ὁ «ἀρχιεπίσκοπος» δέν κάνει τίποτε περισσότερο ἀπό τό νά ἐπαναλαμβάνει τήν γνωστή καινοτομία τῶν Παπικῶν, τήν καθιέρωση δηλαδή ὑπ' αὐτῶν ἀζύμου ἄρτου στή Θεία Εὐχαριστία. Τήν καινοτομία αὐτή μάλιστα προσπαθεῖ νά στηρίξει στήν Ἁγία Γραφή καί στό ὅτι δῆθεν ὁ Κύριος κατά τό ἑσπέρας τῆς Μεγάλης Πέμπτης συνέφαγε μέ τούς μαθητές του τό ἰουδαϊκό Πάσχα μέ ἄζυμο ἄρτο. Σχετικά μέ τήν καινοτομία αὐτή διά πολλῶν ἔχει ἀσχοληθεῖ στήν περισπούδαστη καί πολυσέλιδη, (δίτομη), πραγματεία του μέ τίτλο «Ἐκκλησιαστική καί Παπισμός», ὁ βαθύς μελετητής τοῦ Παπισμοῦ ἀειμνήστος ἀρχ. κυρός Σπυρίδων Μπιλάλης, ἀπό τόν ὁποῖο καί θά δανεισθοῦμε κάποια στοιχεῖα πρὸς ἀνατροπὴν τῆς πλάνης καί ἐνημέρωση τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Τά ἄζυμα τῶν Λατίνων στή Θεία Εὐχαριστία δέν μαρτυροῦνται ἀπό τήν Ἁγία Γραφή, διότι οἱ εὐαγγελιστές ὁμιλοῦν σαφῶς περὶ ἄρτου ἐν τῷ Μυστικῷ Δείπνῳ, ὄχι ὅμως καί περὶ «ἀζύμου

ἄρτου»: «Ἐσθιόντων δέ αὐτῶν λαβῶν ὁ Ἰησοῦς τόν ἄρτον καί εὐχαριστήσας ἔκλασε καί ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καί εἶπε, λάβετε φάγετε, τοῦτο ἐστί τό σῶμα μου» (Ματθ. κς´ 26). (Βλ. καί Μάρκ. ιδ´ 22, Λουκ. κβ´ 19). Ἄλλά καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἀναφερόμενος στό «κυριακό δεῖπνο», γράφει: «Ἐγώ γάρ παρέλαβον ἀπό τοῦ Κυρίου ὃ καί παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτί ἧ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον καί εὐχαριστήσας ἔκλασε καί εἶπε: «λάβετε φάγετε, τοῦτο μου ἐστί τό σῶμα τό ὑπέρ ὑμῶν κλώμενον» (Α´ Κορ. ια´ 23). Ἡ ἁγία Γραφή πάντοτε ὁμιλεῖ περὶ ἄρτου, ὅταν πρόκειται περὶ ἐνζύμου ἄρτου (Ματθ. δ´ 3-4, ια´ 14, ιζ´ 19. Μάρκ. ν´ 6, 16, 17. Λουκ. 9, 13, 16. Ἰω. ς´ 23, 26. Πράξ. κζ´ 35. Β´ Θεσ. γ´ 8), ἐνῶ ἀντιθέτως ὁμιλεῖ ἀπλῶς περὶ «ἄζυμων», ἢ περὶ «ἄζυμου ἄρτου», ὅταν θέλει νά ὑποδηλώσει τά ἄζυμα (Ἐξοδ. κθ´ 2, Λευϊτ. β´ 4. Ἄριθ. ς´ 19. Ματθ. κς´ 17. Μάρκ. ιδ´ 12, Λουκ. κβ´ 7, Πράξ. ιβ´ 3.20, 6).

Ἡ χρήση ἀζύμου ἄρτου κατά τό Μυστικό Δεῖπνο ἀποκλείεται, διότι αὐτός ἐτελέσθη τό ἑσπέρας τῆς Μεγάλης Πέμπτης, μία ἡμέρα δηλαδή πρὶν ἀπό τό Ἰουδαϊκό Πάσχα, τό ὁποῖο ἄρχιζε ἀπό τό ἑσπέρας, μετά τήν δύσιν τοῦ ἡλίου, τῆς 14ης τοῦ μηνός Νισάν, πού τήν χρονιά ἐκείνη ἔπεφτε ἡμέρα Παρασκευή. Ὁ μὲν πασχαλινός ἀμνός θυσιαζόταν τήν παραμονή τοῦ Πάσχα, τήν Παρασκευή, ἡ δέ βρῶσις τῶν ἀζύμων μαζί μέ τά πικρά χόρτα καί τόν ψημένο ἀμνό, γινόταν ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἑορτῆς, δηλαδή τό ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς, ὅπως ὄριζε ὁ Μωσαϊκός νόμος. Γι´ αὐτό ἀλλῶστε οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων κατά τή δίκη τοῦ Κυρίου ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, ἡ ὁποία ἐγίνε τήν Παρασκευή τό πρῶί, δέν «εἰσῆλθον εἰς τό πραιτώριον, ἵνα μή μινθῶσιν, ἀλλ´ ἵνα φάγωσι τό Πάσχα» (Ἰωάν. ιη´ 28), δηλαδή, νά φάγουν τόν ἄζυμο ἄρτο, τά πικρά χόρτα καί τόν ψημένο ἀμνό. Ἐπίσης λαμβάνουν μέριμνα γιά τόν ἔγκαιρο ἐνταφιασμό τῶν σταυρωθέντων. Ὅπως σημειώνει ὁ εὐαγγελιστής: «Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μή μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τά σώματα ἐν τῷ Σαββάτῳ, ἐπεὶ Παρασκευή ἦν, ἦν γάρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ Σαββάτου, ἠρώτησαν τόν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τά σκέλη καί ἀρθῶσιν» (Ἰω. ιθ´ 31). Ὑπῆρχε μία διάταξη στό Δευτερονόμιο, πού ἀπαγόρευε νά μένουν τά νεκρά σώματα τῶν σταυρωμένων ἄταφα πάνω στό σταυρό κατά τήν ἐπίσημη ἡμέρα τοῦ Πάσχα.

Καί προκειμένου νά τηρήσουν καί αὐτή τήν διάταξη οἱ Ἰουδαῖοι, σπεύδουν στόν Πιλάτο καί τόν παρακαλοῦν, νά συντομεύσει τόν θάνατο τῶν καταδίκων μέ τήν συντριβή τῶν σκελῶν των, ὥστε νά τοὺς σηκώσουν ἀπό ἐκεῖ τό ταχύτερο καί νά τοὺς θάψουν. Καί ὅλα αὐτά ἔπρεπε νά γίνουν πρὶν νά δύσει ὁ ἥλιος, διότι ἡ ἡμέρα κατά τήν ὁποία σταυρώθηκαν οἱ καταδίκαι ἦταν ἡ παραμονή τοῦ Πάσχα, (ἡ 14η Νισάν), καί ἀπό τή δύση τοῦ ἡλίου ἄρχιζε ἡ ἐπόμενη ἡμέρα, (ἡ 15η Νισάν), ἡ πρώτη καί κύρια ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα.

Ἡ καινοτομία τῶν ἀζύμων ἐπινοήθηκε γιά πρώτη φορά ἀπό τοὺς Ἰουδαῖζοντες αἵρετικούς Ἐβριωνίτες τόν 2ο μ.Χ. αἰῶνα καί ἀργότερα ἀπό τοὺς Ἀπολλιναριστές καί τοὺς Ἀρμενίους Μονοφυσίτες. Ὁ Μέγας

Φώτιος, περί τὰ τέλη τοῦ 9ου αἰῶνος, σέ ἐγκύκλιο ἐπιστολή του «Πρός τούς τῆς Ἐκκλησίας ἀρχιερατικούς θρόνους» σπληνεύει τίς μέχρι τότε ἐμφανισθεῖσες παπικές καινοτομίες, ἀγνοεῖ ὅμως τήν χρήση τῶν ἀζύμων ἀπό τούς Δυτικούς.

Ἄρα μέχρι τότε οἱ Λατίνοι ὅπωςδήποτε χρησιμοποιοῦσαν ἐνζυμο ἄρτο στή Θεία Λειτουργία. Δύο αἰῶνες περίπου ἀργότερα, τό 1054 μ.Χ., ὁ Μιχαήλ Κηρουλάριος, στήν πρώτη ἐπιστολή του πρὸς τόν Πατριάρχη Ἀντιοχείας Πέτρο, ἐπιτίθεται κατὰ τῆς παπικῆς καινοτομίας τῶν ἀζύμων, χαρακτηρίζοντας τά ἄζυμα «ἐπικρεμάμενον ἔγκλημα». Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ἀναφερόμενος στήν ἐμφάνιση τῶν ἀζύμων μεταξύ τῶν Παπικῶν, γράφει: «Πόσον ἀξιοκατάκριτοι εἰσίν οἱ Λατίνοι, οἱ καινοτομήσαντες τό μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας καί εἰσάξαντες ἐν αὐτῷ τὰ ἰουδαϊκά ἄζυμα! Ὅτι δέ καινοτομία ἐστὶ τὰ ἄζυμα, πρόδηλον. Ἀπό γάρ Χριστοῦ ἕως τοῦ 1053 ἔτους δι' ἐνζύμου ἄρτου ἐλειτούργει ἡ τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησία. Κατά τό ἔτος γάρ τοῦτο Λεών ὁ 9ος πρῶτος ἐφευρετής τῶν ἀζύμων ἐγένετο».

Κατά τόν ἱστορικό Βασίλειο Στεφανίδη «τά ἄζυμα εἰσῆχθησαν εἰς τήν Δύσιν περί τό τέλος τῆς 9ης ἑκατονταετηρίδος, φαίνεται ὅμως ὅτι πρῶτος ὁ Λεών ὁ 9ος ἐζήτησε νά τὰ ἐπιβάλλῃ καί εἰς τήν Ἀνατολικήν Ἐκκλησίαν».

Περαίνοντας, ὑπογραμμίζουμε ὅτι ἡ χρήση ἐνζύμου ἄρτου στή Θεία Εὐχαριστία ἔχει μεγάλη σημασία γιά τήν Ἐκκλησία μας. Πρῶτον δηλώνει ὅτι τό «τό Πάσχα ἡμῶν, ὑπέρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός» (Α΄ Κορ. ε΄ 7) καί δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τὰ «ἄζυμα», δηλαδή τό ἰουδαϊκό Πάσχα, τό ὁποῖο εἶναι ἀπλή προτύπωση τοῦ δικοῦ μας αἰωνίου Πάσχα. Δεύτερον, κατὰ τούς Πατέρες, ὁ ἐνζυμος ἄρτος θεωρεῖται «ζωντανός», ἔμψυχος ἄρτος καί ὡς τέτοιος χρησιμοποιεῖται στήν Θεία Εὐχαριστία, σέ ἀντίθεση μέ τόν ἄζυμο, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται «νεκρός» ἄρτος.

Ἀπό τό Γραφεῖο Αἱρέσεων τῆς
Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς

Παναγιώτη Τελεβάντου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΓΙΟΓΚΑ

Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέδωσε τὴν ἀκόλουθη λακωνικὴ πλὴν σαφέστατη Ἀνακοίνωση γιὰ τὴ Γιόγκα:

«Στὸ πλαίσιο τοῦ σεβασμοῦ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία στὴν Ἑλλάδα εἶναι συνταγματικῶς κατοχυρωμένη καὶ σεβαστὴ, ἀλλὰ καὶ τῆς ποιμαντικῆς τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν ἀποφυγὴ δημιουργίας κλίματος θρησκευτικοῦ συγκρητισμοῦ, μὲ ἀφορμὴ τὴν πρόσφατη καθιέρωση ἀπὸ τὸν ΟΗΕ τῆς 21ης Ἰουνίου ὡς «Παγκόσμιας Ἡμέρας Γιόγκα», ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπενθυμίζει στὸ χριστεπώνυμο Πλήρωμα ὅτι: ἡ «Γιόγκα» ἀποτελεῖ θεμελιῶδες κεφάλαιο τῆς θρησκείας τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ, ἔχει ποικιλομορφία σχολῶν, κλάδων, ἐφαρμογῶν καὶ τάσεων καὶ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ «εἶδος γυμναστικῆς».

Ὡς ἐκ τούτου ἡ «Γιόγκα» τυγχάνει ἀπολύτως ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Πίστη μας καὶ δὲν ἔχει καμία θέση στὴ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν».

Ἐπαινοῦμε ἐκ βάθους καρδίας τὴν Σύνοδο γιὰ τὴν Ἀνακοίνωση ἡ ὁποία βάζει τὰ πράγματα στὴ θέση τοὺς ἐπειδὴ πολλοὶ ἀφελῶς θεωροῦν τὴ γιόγκα ἓνα εἶδος ἀθῶας γυμναστικῆς, ἐνῶ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο στὴν πραγματικότητα παρά πρακτικὴ τῆς θρησκείας τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ ἀπὸ τὴν ὁποία, ἐπομένως, οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ καθηκόντως πρέπει νὰ ἀπέχουν.

Μακάρι ἡ Ἱερά Σύνοδος νὰ ἔχει τὴν εὐαισθησία νὰ κάνει παρόμοιες παρεμβάσεις γιὰ ὅλα τὰ καίρια καὶ τρέχοντα ζητήματα πού ἀπασχολοῦν τὴν κοινὴν, χωρὶς νὰ φοβᾶται τὸν ἐμπαιγμὸ καὶ τὶς ἀντιδράσεις τῶν ἀθέων καὶ τῶν ἐκκοσμηκευμένων.

* * *

Ο ΠΑΠΑΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΚΟΙΝΟ ΕΟΡΤΑΣΜΟ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

Ὁ Πάπας Φραγκίσκος προτείνει κοινὸ εορτασμὸ τοῦ Πάσχα σὲ σταθερὴ ἡμερομηνία γιὰ Ὁρθοδόξους, Προτεστάντες καὶ Παπικούς καὶ δηλώνει πρόθυμος νὰ ἐγκαταλείψει τὸν καθορισμὸ τοῦ Πάσχα μὲ τὸ σεληνιακὸ ἔτος πού ἀκολουθεῖ τώρα τὸ Βατικανό.

Πρόκειται για νέο σοβαρό βήμα προώθησης του λεγόμενου «λαϊκού οικουμενισμού», μέ τό όποιο ό Πάπας Φραγκίσκος επιδιώκει τήν απάμβλυνση τής αίσθησης τών διαφορών μεταξύ τών χριστιανών, ώστε νά νιώσουν μέλη τής ίδιας οικογένειας.

Ἡ πρόταση τοῦ Πάπα δέν εἶναι εὐκόλο νά γίνει δεκτή ἀπό τούς Ὁρθόδοξους ἀφοῦ πολλές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ἐξακολουθοῦν, ὄχι μόνον νά μή δέχονται σταθερή ἡμερομηνία γιά τό Πάσχα, ἀλλά συνεχίζουν νά ἀκολουθοῦν τό παλιό ἑορτολόγιο.

Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι γιά τό θέμα τοῦ Πάσχα θά ὑπάρξουν ἐπιπρόσθετες ἀντιρρήσεις. Ἄν μάλιστα τό θέμα θά συζητηθεῖ στήν Πανορθόδοξη Σύνοδο τότε εἶναι ἀδύνατο νά προωθηεῖ, νοουμένου ὅτι πρέπει νά ἐξασφαλίσει ὁμοφωνία.

Τέλος νά ὑπενθυμίζουμε ὅτι ὁ πρῶτος πού ἔθεσε θέμα ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα σέ σταθερή ἡμερομηνία -τήν δευτέρα Κυριακή τοῦ Ἀπριλίου- εἶναι ὁ Πατριάρχης Δημήτριος χωρίς ὅμως νά ὑπάρξει ἀποτέλεσμα.

* * *

ΣΧΟΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΤΩΝ ΗΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΜΟ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΩΝ

Ἀναφέρει Ἀνακοίνωση τών Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων τής Ἀμερικής: «Ἡ Συνέλευση διαφωνεῖ ἔντονα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τών Ἡνωμένων Πολιτειῶν τής 26ης Ἰουνίου, στήν ὁποία τό Δικαστήριο ἐφευρίσκει συνταγματικό δικαίωμα γιά δύο μέλη τοῦ ἴδιου φύλου νά παντρεύονται, καί ἐπιβάλλει σέ ὅλες τίς Πολιτείες τήν εὐθύνη νά χορηγήσουν ἄδεια καί νά ἀναγνωρίζουν τέτοιους «γάμους».

Τό Ἀνώτατο Δικαστήριο, μέ τήν ἐλάχιστη δυνατή πλειοψηφία, ὑπερέβη ἀρμοδιότητά του καί οὐσιαστικά ἐπαναπροσδιορίζει τήν ἔννοια τοῦ γάμου. Εἶναι ἀνήθικο καί ἄδικο γιά τήν κυβέρνησή μας γιά τήν καθιέρωση τοῦ νόμου «δικαίωμα» γιά δύο μέλη τοῦ ἴδιου φύλου νά παντρευτοῦν. Ἡ ἐν λόγω νομοθεσία βλάπτει τήν κοινωνία καί ιδιαίτερα ἀπειλεῖ τά παιδιά πού, στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ, ἀξίζουν τήν προσοχή ἀγάπης καί ἕναν πατέρα καί μιά μητέρα.

Ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί Ἐπίσκοποι, πού μᾶς ἔχει ἐπιβληθεῖ ἀπό τόν Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ τό ποιμνιό Του, θά συνεχίσουμε νά διατηροῦμε καί νά διακηρύσσουμε τή διδασκαλία τοῦ Κυρίου μας ὅτι ὁ γάμος, ἀπό τήν ἰδρυσή του, εἶναι ἡ διά βίου μυστηριακή ἔνωση ἑνός ἀνδρα καί μιᾶς γυναίκας. Καλοῦμε ὅλους τούς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς τής χώρας νά παραμείνουν σταθεροί στήν Ὁρθόδοξη Πίστη τους, καί νά ἀνανεώσουν τή βαθιά εὐλάβειά τους καί τή δέσμευσή τους γιά τό γάμο ὅπως διδάσκεται ἀπό τήν Ἐκκλησία. Καλοῦμε ἐπίσης τούς ἡγέτες τών πολιτῶν τοῦ ἔθνους νά σέβονται τό δικαίό τοῦ Παντοδύναμου Θεοῦ καί ὑποστηρίζουν τίς βαθιά ριζωμένες πεποιθήσεις τών ἑκατομ-

μυρίων Ἄμερικανῶν».

Σαφέστατες καί to the point οἱ ἀποφάσεις τῆς Συνέλευσης τῶν Ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων τῶν ΗΠΑ γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῶν ΗΠΑ μέ τήν ὁποία μέ ὀριακή πλειοψηφία νομιμοποιεῖται ὁ πολιτικός γάμος μεταξύ ὁμοφυλοφίλων καί ὑποχρεώνονται οἱ Πολιτεῖες τῶν ΗΠΑ νά συμμορφωθοῦν μέ τήν ἀπόφαση.

Ἡ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει μόνον μία νόμιμη διέξοδος τοῦ γενετήσιου ἐνστίκτου καί μόνον ἓνα νόμιμο γάμος: Τόν ὀρθόδοξο ἐκκλησιαστικό γάμο. Κάθε ἄλλη προσπάθεια νομιμοποίησης τῶν σχέσεων δύο ἀνθρώπων θεωρεῖται πορνεία. Ὅσο γιά τόν γάμο τῶν ὁμοφυλοφίλων θεωρεῖται νομιμοποίηση μιᾶς σοβαρότατης ἐκτροπῆς.

Εἶναι πολύ σημαντικό ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι τῶν ΗΠΑ μίλησαν μέ τόση σαφήνεια καί γενναιότητα.

* * *

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΥΠΡΟΥ

Διαβάσαμε στή «Ρομφαία» δήλωση τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσόστομου γιά τή Θεολογική Σχολή στήν Κύπρο. Σχολιάζοντας τή δήλωση ἔχουμε νά παρατηρήσουμε τά ἑξῆς:

Ὁ μικρός ἀριθμός φοιτητῶν τῆς Σχολῆς δέν συνιστᾶ κανένα πρόβλημα. Ἀντίθετα ἄν εἶναι λίγοι οἱ φοιτητές δίνεται δυνατότητα στους καθηγητές τους νά τούς προσέξουν περισσότερο. Ἄλλα πρέπει νά προσεχθοῦν. Καταρχήν τό ὀρθόδοξο φρόνημα τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς. Πρέπει νά ἐπιδειχθεῖ πολλή προσοχή ὥστε νά ἀποκλειστοῦν ὅπωςδήποτε οἰκουμενιστές, νεωτεριστές καί ἐκκοσμικευμένοι καθηγητές, οἱ ὁποῖοι θά καθοδηγοῦν λανθασμένα μέ τή ζωή καί τήν κακόδοξη διδασκαλία τους τούς φοιτητές.

Πρέπει ἐπίσης νά ἐπιδειχθεῖ ἰδιαίτερη προσοχή γιά τό ἐπίπεδο τῆς μόρφωσης πού παρέχεται. Ἡ Σχολή πρέπει νά εἶναι πολύ ἀπαιτητική ὡς πρὸς τό ἐπίπεδο τῆς μόρφωσης πού θά παρέχει. Τό πόσοι ἐκ τῶν ἀποφοίτων θά γίνουν κληρικοί καί πόσοι θά μείνουν λαϊκοί θεολόγοι δέν εἶναι κάτι πού μπορεῖ νά ἀποφασισθεῖ ἐκ τῶν προτέρων ἀλλά τό σίγουρο εἶναι ὅτι ἓνας λαϊκός θεολόγος πού ἔχει τίς προϋποθέσεις εἶναι ἀδιανόητο νά μή θέλει νά ὑπηρετήσῃ τόν Κύριο ἀπό τό θυσιαστήριο. Καμμιά σημασία ἐπίσης δέν ἔχει ἡ ἐθνική καταγωγή τῶν φοιτητῶν, ἄν θά εἶναι Ἑλλήνες ἢ ἄλλης ἐθνικότητας, ἀρκεῖ νά εἶναι ὀρθόδοξοι ἢ νά θέλουν νά σπουδάσουν γιά νά γνωρίσουν τήν Ὀρθοδοξία.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ - ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Δημητρίου Χρ. Τρακατέλλη, Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς, *Ἐνας ἄνθρωπος μιλάει στὸν Θεό*, Ἔκδοσις Τρίτη, Ἐκδοσις Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ἑνώσεως, Ἀθήνα 2012, σσ. 159.

ὄλις σίμερα ἦρθε στὰ χέρια μου τὸ μικρὸ αὐτὸ βιβλίον τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Δημητρίου πού ἔγραψε πρὶν 50 χρόνια καί πού γνώρισε πρὶν τρία χρόνια τὴν τρίτην του ἔκδοσι. Τὸ διάβασα ἀνευστί. Διάβασα ἕνα μεγάλο μέρος του ὅταν ταξίδεβα μὲ τὸν ὑπόγειο σιδηρόδρομο καί τὸ συνέχισα μὲ τὴν ἴδια πνευματικὴ βουλήμια ὅταν ἐπέστρεψα στὸ σπίτι.

Τὸν Σεβασμιότατο ἤξερα μέχρι τώρα σάν συγγραφέα περιπούδαστων ἐπιστημονικῶν βιβλίων πού -ὡς εἰκός- ἐνδιαφέρουν ἐξ ὀρισμοῦ λίγους. Τὸ παρὸν του βιβλίον εἶναι γενικοῦ ἐνδιαφέροντος καί μοῦ ἔδωσε μιά καινούργια αἴσθησι τῆς συγγραφικῆς του παραγωγῆς. Καλογραμμένο, λίαν εὐανάγνωστο, μὲ σκέψεις διατυπωμένες σέ σύντομες προτάσεις μιλά μὲ ἀμεσότητα στὸν ἀναγνώστη. Παρόλον ὅτι ὁ Σεβ. Ἀμερικῆς στὸν πρόλογό του τὸ χαρακτηρίζει ὡς βιβλίον προσευκῶν, στήν πραγματικότητα μοῦ ἔδωσε τὴν αἴσθησι βιβλίου Ἐξομολογήσεων.

Μέ τὸ βιβλίον αὐτὸ ὁ Ἅγιος Ἀμερικῆς μιλά εἰς ἐπὶκόον πάντων μὲ τὸ Θεό. Τὸ βιβλίον ἔχει ἕνα ἀπόλυτον προσωπικὸν τόνον -μέχρι καί στίς οικονομικῆς δυσκολίες πού ἀντιμετώπιζε σάν φοιτητής ἀναφέρεται- καί ὅμως ἀφορᾶ ὅλους.

Ὁ Σεβ. συγγραφέας δέν διστάζει νὰ δεῖξει στὸ Θεό καί στὸν ἄνθρωπον μὲ παρρησία τίς πληγές του καί νὰ ζητήσει ἀπὸ τὸν Χριστὸ νὰ τίς θεραπεύσει. Χωρὶς ὅμως ἴσως νὰ τὸ συνειδητοποιεῖ -καί προπαντός χωρὶς νὰ τὸ ἐπιδιώκει- ὁ καλὸς συγγραφέας δέν μπορεῖ νὰ κρύψει τὴν ἀρετὴν του. Γιατὶ τὸ λέγω αὐτό; Οἱ Ἐξομολογήσεις του στὸν Θεὸ καταδεικνύουν, ὅχι μόνον τὴν εὐκρινεῖάν του καί τὸν ἀγῶνα του γιὰ τὰ μεγάλα πάθη, ἀλλὰ κάνουν πολὺ συγκεκριμένη τὴν ἀγῶνιάν του νὰ ἀντισταθεῖ ἐναντία στίς λεπτές ἀμαρτίες γιὰ τίς ὁποῖες ἔχουν εὐαίσθησι οἱ ἀγωνιζόμενες προχωρημένες στὸν πνευματικὸ ἀγῶνα ψυχές.

Εἶναι ἕνα πολὺ ἀληθινὸ καί γνήσιον βιβλίον, πού μιλά μὲ εὐκρινεῖαν καί στὸ Θεὸ καί στὸν ἄνθρωπον. Γι' αὐτὸ διαβάσθηκε ἀπὸ πολλοὺς καί εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ βρῖσκεῖ πάντοτε πολλοὺς πρόθυμους ἀναγνώστες.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

* * *

Πρωτοπρεσβύτερου Πέτρου Χίρς, «Ἡ Ἐκκλησιολογικὴ ἀναθεώρησι τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου - Μία ὀρθόδοξη διερεύνησι τοῦ Βαπτίσματος καί τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ Διάταγμα τοῦ Οἰκουμεινοῦ», ἔκδοσις Uncut Mountain Press, Θεσσαλονίκη 2014, σσ. 360.

Μὲ πολλήν χαρὰ παρουσιάζουμε ἐδῶ τὴν διατριβὴν τοῦ πατρὸς Πέτρου Χίρς, «Ἡ Ἐκκλησιολογικὴ ἀναθεώρησι τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου», ἀπὸ ὀρθοδόξου θεολογικῆς πλευρᾶς. Πιστεύουμε ὅτι ἡ θεολογικὴ αὐτὴ ἐργασία συμβάλλει ἀντικειμενικῶς, ἐμπειρικῶς καί ἐπιστημονικῶς, στήν κατανόησιν καί διερεύνησιν τοῦ Βαπτίσματος καί τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ Διάταγμα περὶ Οἰκουμεινοῦ τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου (1962-1965). Παρακαλοῦμε ταπεινῶς, υἱικῶς καί εὐσεβάστως,

* Στὸ παρὸν τεῦχος δημοσιεύουμε ὅλα τὰ βιβλία πού μᾶς στάλθηκαν μεταξὺ 1.5.2015 καί 31.8.2015.

ὄσους ἀσχολοῦνται μέ τούς οἰκουμενικούς, διαχριστιανικούς καί διαθρησκευτικούς διαλόγους, ὀρθοδόξους ἢ ὄχι, κληρικούς, μοναχούς καί λαϊκούς θεολόγους καί κάθε ἄνθρωπον καλῆς προαιρέσεως, νά μελετήσουν ἐπισταμένως καί νά ἐμβαθύνουν στήν διατριβή αὐτή τοῦ π. Πέτρου Χίρς. Καί ἀφοῦ προσευχηθοῦν, νηστεύσουν καί ἀγρυπνήσουν τό κατά δύναμιν, νά ἐξαγάγουν τά κατάλληλα ἱστορικά καί θεολογικά συμπεράσματά τους, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τοῦ ποιμαντικοῦ τῆς ἔργου καί διακονίας στόν σύγχρονο ἐκκοσμηκευμένο καί παραπαίοντα κόσμον.

Ἄξιζει νά ποῦμε λίγα λόγια γιά τόν π. Πέτρο Χίρς: Ὁ πρωτοπρεσβύτερος Πέτρος Χίρς εἶναι ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Πετροκεράσων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὑδρους καί Ἀρδαμερίου. Ἀνετράφη σέ οἰκογένεια ἀγγλικανοῦ ἱερέως τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικής, πού μεταστράφη στήν Ὁρθοδοξία. Εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καί κάτοχος μεταπτυχιακοῦ καί διδακτορικοῦ τίτλου στόν τομέα τῆς Δογματικῆς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. Ὁ π. Χίρς εἶναι ἰδρυτής καί πρῶτος ἐπιμελητής τοῦ περιοδικοῦ Divine Ascent, A Journal of Orthodox Faith καί συγγραφέας τοῦ βιβλίου, «The Missionary Origins of Modern Ecumenism: Milestones leading up to 1920», καθώς καί μεταφραστής διαφόρων βιβλίων, ὅπως, «Ὁ βίος τοῦ Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου», τοῦ ἱερομονάχου Ἰσαάκ Ἀγιορείτου.

Ἄς δοῦμε ὅμως τί λέγει περί τῆς διατριβῆς τοῦ π. Πέτρου Χίρς, ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος Βλάχος, παραδοσιακός καί ὁμολογητής ὀρθόδοξος ἱεράρχης καί θεολόγος: «Ἡ διατριβή αὐτή εἶναι σημαντική καί μία ἀξιόλογη προσφορά στό θέμα τοῦ διαλόγου μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν, σέ σχέση μέ τήν Ἐκκλησία, τά Μυστήρια καί τόν οἰκουμενισμό. Εἶναι μία μελέτη ἄκρως ἐπιστημονική καί βαθειά πατερική καί ἐκκλησιολογική. Προσφέρει ἀγνωστο ὕλικό γιά τούς πολλούς καί κινεῖται σέ ὀρθόδοξη προοπτική, εἶναι μελέτη ἀποκαλυπτική καί ρίπτει δυνατό φῶς στή σύγχρονη πορεία τοῦ οἰκουμενισμοῦ».

Ὅμοιος σχολιάζει τήν διατριβή τοῦ π. Πέτρου Χίρς καί ὁ πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Μεταλλινός, ὁμότιμος καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, παραδοσιακός καί ὁμολογητής ὀρθόδοξος ἱερέας καί θεολόγος: «Ἡ μελέτη εἶναι μοναδική γιά τό θέμα, διεisdύοντας στόν πυρήνα τῆς περί μυστηρίων ρωμαιοκαθολικῆς, ἀλλά καί τῆς ὀρθόδοξης διδασκαλίας. Ἀποσαφηνίζει, κατά τόν εὐστοχότερο τρόπο, τίς ἐντελῶς διαφορετικές προϋποθέσεις προσεγγίσεως καί τοῦ Βαπτίσματος ἀπό τόν Ρωμαιοκαθολικισμό καί τήν Ὁρθοδοξία. Μέ τήν ἔρευνα τοῦ πατρὸς Χίρς πολλά ζητήματα διαλευκαίνονται, παλαιότερες θέσεις ἀνατρέπονται καί νέες ἐρευνητικές προοπτικές χαράσσονται γιά μία ἀντικειμενική καί ψύχραιμη ἀποτίμησι τῆς πορείας τοῦ Διαλόγου καί τῶν ἀληθινῶν δυνατοτήτων του. Ἡ διατριβή συνιστᾷ οὐσιαστικὴ συμβολή στίς σημερινές οἰκουμενικές σχέσεις καί θά προσεχθεῖ ἰδιαίτερα».

Τέλος, συστήνουμε ἐνθέρμως τήν διατριβή τοῦ π. Πέτρου Χίρς, σέ κάθε ἄνθρωπο πού θέλει νά γνωρίσει τήν ὀρθόδοξη καί ρωμαιοκαθολικὴ θεολογία περί Ἐκκλησίας, Μυστηρίων καί τῆς παναιρέσεως τοῦ οἰκουμενισμοῦ (Ἁγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς).

Μοναχός ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΤΗΣ

* * *

Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὑδρους, *Ὁμιλίες σέ ἀκίνητες Δεσποτικές καί Θεομητορικές ἑορτές (τῶν ἐτῶν 1981-1991)*, Ἐκδοσις Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου, 2015, σσ. 214.

Ἡ Μονή προβαίνει στήν ἔκδοσι τῶν ὁμιλιῶν αὐτῶν τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος Γεωργίου μέ ἀφορμὴν τό πρῶτο ἐπίσιο μνημόσυνό του. Εἶναι πανθομολογούμενο ὅτι ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς τόσο θά φαίνεται πῶς ἔντονα ἡ ἀπουσία τοῦ Γέροντος. Ὁ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς Ἀρχιμανδρίτης Χριστοφόρος σημειώνει ἐνδεικτικὰ στόν ἐμπνευσμένο Πρόλογό του γιά τό βιβλίο: «Σέ ὄλο τό ὁμιλητικό ἔργο τοῦ Γέροντος, ἀλλά καί στό ἀνά χείρας, διαπισθῶν κανεὶς ὅτι στή βάση του ὑπάρχει ἡ ἀγιοπατερική θεολογία. Κάθε λόγος του, ἀκόμη καί γιά τά πῶς μικρὰ θέματα ἦταν θεολογικός. Ὅ,τι ἔλεγε τό στήριζε θεολογικά. Ὅχι μόνο στά θεολογικά του ἔργα,

άλλα και στis ποιμαντικές του όμιλίες ήταν «έπόμενος τοis άγίοis πατράσι». Τό βιβλίό χωρίζεται σε δύο ένότητες: Α΄ Άκίνητες Δεσποτικές έορτές και Β΄ Θεομητορικές έορτές. Σε όλες του τίς όμιλίες ό λόγος του π. Γεωργίου δέν είναι τίποτ΄ άλλο παρά «ορθοδόξου πλουτισμός θεολογίας». Τόν διακρίνει έντονα τό καθαρόν και εύληπτον του ύφους, ή προσήνεια, ή ευγένεια, και πάνω απ΄ όλα ή χριστοκεντρικότητα. Δέν παρέλειπε να όμιλήσει και επί προσωπικής βάσεως όταν αυτό ήτο «πρός οικοδομήν». Έλεγε, μεταξύ άλλων, στην Τράπεζα της Μονής στα 1981, κατά την έορτήν της ύψώσεως του Τιμίου Σταυρου, στον τότε δόκιμο Σταυρο (νυν Καθηγούμενον της Ίερās Μονής Άρχιμ. Χριστοφόρον): «Εύχομαι στον αδελφό μας τον δόκιμο μοναχό Σταυρο, που έχει σήμερα την όνομαστική του έορτή, ό Κύριος να τον χαριτώνει πλούσια και να τον καταρτίσει και άξιώσει να γίνει ένας καλός σταυροαναστάσιμος άγιορείτης Μοναχός, μετέχων συνεχώς στην χάρη και στον πόνο και στην δόξα και στην εύλογία του Σταυρου του Κυρίου μας». Μετροφυλλώντας τίς σελίδες του παρόντος βιβλίου ό αναγνώστης νοιώθει τά ζείδωρανάματα της χάριτος που έδόθη στον μακαριστό π. Γεώργιο. Νιώθει όσμήν ευωδίας πνευματικής και άνάπαυσιν ου την τυχοῦσαν. Όποιος, λοιπόν, θέλει να άντλήσει εκ των πηγών του σωτηρίου ως κάνει τον κόπο να μελετήσει τό καινούργιο πόνημα του άοιδίμου π. Γεωργίου, που ή Άδελφότητα της Μονής είχε την πρόνοια να μάς παραδώσει. Τόν διαβεβαιώνω πώς δέν θά βγει ζημιωμένος. Ευχόμαστε να άναπαύσει ό καλός Θεός «έν χώρα ζώντων» τον άοίδιμο Γέροντα κι έμάς να μάς έλεήσει δι΄ ευχών του.

* * *

Δημητρίου Π. Ρίζου, Διδάκτορας Θεολογίας - Φιλολόγου, *Όδοί ζωής*, Τά κατά Κυριακήν άποστολικά άναγνώσματα, Έκδόσεις «Όρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 2015, σσ. 237.

Κομψός τόμος, αφιερωμένος στο κήρυγμα, με βάση τίς Πράξεις των Άποστόλων και τίς Έπιτολές του Άπ. Παύλου, ό παρών καρπός του παραγωγικού καλάμου του κ. Δημητρίου Π. Ρίζου, Διδάκτορας Θεολογίας και Φιλολόγου. Πρόκειται για βιβλίό που σχολιάζει όλα τά άποστολικά άναγνώσματα των Κυριακών όλόκληρου του έτους. Όλα όσα γράφει στο παρόν βιβλίό τά εξεφώνησε σε ίσάριθμα κηρύγματα του τίς Κυριακές.

Ό ευσύνοπος τίτλος, παρμένος από ψαλμικό στίχο (Ψάλμ. ιε΄ 11), φανερώνει ότι ό καλός συγγραφέας επιδιώκει την οικοδομήν και την κατά Θεόν πορεία των αναγλωστών του. Κατά την άνάπτυξη δέν κουράζει τον αναγνώστη με σχοινοτενείς κι άτέρμονες αναλύσεις, ουτε κάνει επίδειξη γνώσεων. Την Κυριακή του Παραλύτου λ.κ. με σημείο εκκίνησης τί φράση: «έν τῷ όνόματι Ίησου του Ναζωραίου», αναφέρεται στην έξουσία που έδωσε ό Χριστός στους Άποστόλους να θαυματουργοῦν. Με τον ίδιο τρόπο παρουσιάζει τί διδασκαλία της Έκκλησίας με τρόπο ευσύνοπο, καθαρό και κατανοτό.

Κατά την άνάλυση του άποστολικού άναγλωσματος της Κυριακής των Άγίων Πατέρων της Δ΄ έν Χαλκηδόνι Οικουμενικής Συνόδου άφορμάται από την προτροπή του Άποστόλου των έθνών «αίρετικόν άνθρωπον μετά μίαν και δευτέραν νοθεσίαν παραιτοῦ, ειδώς ότι εξέστραπται ό τοιοῦτος και άμαρτάνει, ών αυτοκατάκριτος». Σημειώνει χαρακτηριστικά: «διότι ή αίρεσις ακυρώνει τί σωτηρία. Χωρίς την άληθινή πίστη, χωρίς την άλήθεια που άποκάλυψε ό Χριστός σωτηρία δέν ύπάρχει. Και στα θέματα της πίστεως συγκατάβασις δέν χωρά».

Δέν συμμερίζεται την άποψη όσων άποφεύγουν να μιλήσουν για τίς αίρέσεις και τους αίρετικούς. Άν είναι δυνατόν! Ένώ τόσοι έτεροδιδάσκαλοι κηρύττουν αίρετικές δοξασίες, τό κήρυγμα να μίν αναφέρεται σ΄ αυτές, ενώ κληρικοί που έμμένουν στή διδασκαλία της Έκκλησίας και πολεμοῦν τί λαίλαπα του οικουμενισμού να σύρονται στα δικαστήρια. Συνιστούμε ένθέρμως τό παρόν βιβλίό και στον άκάματο έργάτη του λόγου του Θεου ευχόμαστε καλή συνέχεια.

* * *

Φιλοκαλία των Ίερών Νηπτικών συνεργασθείσα παρά των Άγίων και Θεοφόρων Πατέρων ήμών έν ή, διά της και πράξιν και θεωρίαν Ήθικής φιλοσοφίας ό νοῦς καθαίρεται, φωτίζεται και τελειούται, Νυν δέ πρώτον τύποις εκδοθείσα κειμένω τε και Νεοελληνική άποδόσει, Διά πόνων και έπιμελείας, Των αδελφών του Ίεροῦ Κοινοβίου της Κοιμήσεως της Θεοτόκου

Μπούρα, Σχόλια – περιλήψεις ἐνοτήτων Δημήτριος Ι. Τσελεγγίδης, Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., Εἰς κοινήν τῶν ὀρθοδόξων ὠφέλειαν, Τόμος Ε΄, ἐν Ἁρκαδίᾳ 2014, Παρά τῃ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Θεοτόκου Μπούρα, σσ. 603.

Σέ ἐποχὴ ἐκπτώσεων, πτώσεων καὶ βαθεῖας ἐκκοσμισκεύσεως ἀλλὰ συνάμα καλπάζοντος τοῦ οἰκουμενισμοῦ, οἱ μοναχὲς τοῦ Ἱεροῦ Φροντιστηρίου τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Μπούρα ἔρχονται νά προσφέρουν «εἰς κοινήν τῶν ὀρθοδόξων ὠφέλειαν» τόν Ε΄ τόμον τῆς Φιλοκαλίας τῶν Ἱερῶν Νηπτικῶν. Ὁ παρών τόμος, ὁ πέμπτος στή σειρά, ἔρχεται νά μᾶς τονώσει, «ὡς δρόσος Ἀερμῶν ἢ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών» σέ μιὰ ἐποχὴ οἰκονομικῆς δυσπραγίας καὶ ἀκόμη χειρότερης πνευματικῆς πτωχείας.

Ἐναφέρεται ὁ μετὰ χεῖρας τόμος στό ἔργο τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Πέτρου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Ὁ Ὅσιος ἔζησε ἀσκητικὰ «νηστεία, ἀγρυπνία, προσευκὴ» καὶ συνέγραψε δύο βιβλία πλήρη χάριτος καὶ ἀληθείας. Τὰ ἔργα αὐτὰ δὲν εἶναι καρπὸς σχολαστικῆς ἀκαδημαϊκῆς σπουδῆς, ἀλλὰ ἀπόσταγμα τῆς κατὰ Θεὸν φιλοσοφίας, μέ τὴν ὁποίαν ἐκοσμεῖτο ὁ Ἅγιος. Ἐκ παραλλήλου ὁ Ὅσιος Πέτρος σάν φιλόπνοος μέλισσα περιῆλθε τὸν λειμῶνα τῶν Γραφῶν καὶ μελέτησε τὰ ἔργα τῶν Ἁγίων Πατέρων, ὅπως ἀντιλαμβάνεται μέ τὴν πρώτη ματιὰ ὁ ἀναγνώστης. Ρίχνοντας μιὰ πρόχειρη ματιὰ στό ἔργο τοῦ Ὁσίου Πατρὸς, μοῦ ἔκανε ἰδιαίτερη ἐντύπωση ἡ ἀπαρίθμηση τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, ὑπὸ τὸν τίτλο «Δήλωσις τῶν παθῶν». Ἐκεῖ ἀπαριθμοῦνται δεκάδες παθῶν σέ πέντε ὁλόκληρες σελίδες. Ἀπὸ αὐτὰ σχολιάζω τὴν παρουσίαση τῶν παθῶν τῆς αἰρέσεως, τῆς ἀπιστίας, τῆς κακοπιστίας, τῆς ὀλιγοπιστίας, τῆς πολυθεΐας, τῆς εἰδωλολατρίας τῆς ἀγνωσίας Θεοῦ, τῆς ἀσεβείας, τῆς μαγείας, τῆς γοητείας, τῆς ἀρνήσεως, τῆς εἰδωλομανίας. Ὁ Ἅγιος μέ τὴν ἄωθεν σοφία πού εἶναι προικισμένος διακρίνει ὅτι, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἡ αἵρεση εἶναι πάθος. Τί γίνεται τὴν σήμερον ἡμέραν; Συμπροσευχὲς μέ αἰρετικούς, συναντήσεις μέ αἰρετικούς, συμπόσια μέ αἰρετικούς, συνέδρια μέ αἰρετικούς, λιτανεῖες μέ αἰρετικούς, παραχωρήσεις ναῶν σέ αἰρετικούς κ.ο.κ. Ὁμοῦς ὁ Ἅγιος μᾶς ἀνοίγει τὰ μάτια γιὰ νά διακρίνουμε τὸ φῶς ἀπὸ τὸ σκοτάδι, τὸ ἄχυρο ἀπὸ τὸν σίτο. Καὶ σημειώνει ἐνδεικτικὰ στό τέλος τῆς ἀπαριθμήσεως: «Αὐτὰ, λοιπόν, τὰ πάθη, βρῆκα νά ἀναφέρονται στὶς θεῖες Γραφές καὶ τὰ ἀνάφερα ἐδῶ ὅλα διὰ μᾶς». Βλέπετε δὲν πρωτοτυπεῖ ἀπὸ κενοδοξία, ἀλλὰ βασίζεται στὶς Γραφές καὶ ὄχι σέ νόμους καὶ ἐντάλματα ἀνθρώπων.

Δὲν μπορῶ, παρά νά ἐπαινέσω, χωρὶς κρατούμενα, τοὺς πολλοὺς κόπους τῶν φιλοπόνων ἀδελφῶν τοῦ Κοινοβίου, ὅπως καὶ τὴν πολυτίμη συνεισφορά τοῦ Καθηγητοῦ κ. Δημητρίου Τσελεγγίδη, πού συνέβαλε τὰ μέγιστα στὴν θεολογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἀριότητα τοῦ παρόντος τόμου.

Τέλος, θὰ ἦταν ἄδικο νά μὴν σχολιάσουμε εὐμενῶς τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκδοτικὴ ἀριότητα τοῦ τόμου. Εἶναι γεγονός ἀναντίλεκτο ὅτι συνεχίζει νά κινεῖται στό ὑψηλὸ ἐπίπεδο τῶν τεσσάρων προηγουμένων τόμων.

Ὅσοι ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν ὠφελήθουν ἀπὸ το ρωμαλεὸ αὐτὸ ἔργο τοῦ θεοφόρου Πατρὸς, ἄς ποῦν ἓνα «Κύριε ἐλέησον» γιὰ τίς ἀδελφές τοῦ Κοινοβίου καὶ ὅλους τοὺς κοπιάσαντας.

* * *

Ἐπισκόπου Ἱερεμίου Φούντα, Μητροπολίτου Ἱ. Μ. Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, *Ἡ Θεία Λειτουργία* (Σύντομα κηρύγματα), Δημητσάνα – Μεγαλόπολις 2013, σσ. 238.

Μέ τὸ γνωστὸ τοῖς πᾶσι, ἀλλὰ πάντοτε ἀνεξάντλητο θέμα τῆς Θείας Λειτουργίας, καταπιάνεται στό παρὸν πόνημά του ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος κ. Ἱερεμίας. Ὁ λόγος τῆς ἐνασχολήσεώς του μέ τὸ παρὸν θέμα εἶναι, ὅπως σημειώνει ἐνδεικτικὰ, «ἡ δογματικὴ καὶ λειτουργικὴ καὶ ἐκκλησιολογικὴ κατὴρηση» τοῦ ποιμνίου του.

Ὅταν ρώτησαν τὸν μακαριστὸ πατριάρχη Μόσχας Ἀλέξιο Β΄ μέ ποῖο τρόπο ἀντιστέκεται ἡ Ἐκκλησία στὴ μακροχρόνια καὶ παντοειδῆ καταπίεση καὶ στὶς διώξεις τοῦ καθεστώτος τῶν μολοσεβίκων, ἀπάντησε: Λειτουργοῦμε, λειτουργοῦμε, λειτουργοῦμε.

Ἐνας Ἰνδονήσιος ἱεραπόστολος ὅταν ζήτησε τὴ συμβουλὴ τοῦ Ἁγίου Παΐσιου, πρὶν φύγει γιὰ τὴν πατρίδα του, γιὰ τὸ πῶς πρέπει νά πολιτευθεῖ, ἔλαβε τὴν πιὸ κάτω ἀπάντηση: νά προσεύχεσαι, νά λειτουργήσῃς, νά γίνῃς παράδειγμα.

Ὁ Σεβασμιώτατος δέν ἀγνοεῖ τὴν ἀνυπέρβλητη συμβολὴ τῆς Λειτουργίας στή ζωὴ ὅλων τῶν χριστιανῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν κι ἐπιμένει νά κατῆκει λειτουργικά τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. Τὰ κηρύγματά του εἶναι ἀπλά, ὄχι ἀπλοϊκά, καὶ ἔχει ἓνα ἰδιαίτερα ἐνδιαφέροντα τρόπο νά εἰσαγάγει τὸν καθένα στὸ μυστικὸ κόσμον τῆς Θεῆς Λειτουργίας. Τὸν διακρίνει τὸ χάρισμα, πού δέν εἶναι καθόλου αὐτονόητον, νά μὴν κουράζει τὸν ἀναγνώστη του ἀλλὰ νά κατεβαίνει, παρὰ τὴ λιπαρὴ ἀκαδημαϊκὴ του μόρφωση, στὸ ἐπίπεδο τοῦ μέσου ἀνθρώπου.

Δέν παραλείπει, ἐφόσον θεωρεῖ ἀπαραίτητη τὴ δογματικὴ κατὴχηση τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, νά τονίζει, εὐκαίρως - ἀκαίρως, τὸ δογματικὸ χαρακτῆρα τῆς θεῆς λατρείας. Στὰ σχολία του γιὰ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως σημειώνει: «Τὸ ἀθάνατο μνημεῖο, πού λέγεται «Πιστεύω» ἢ Ἐκκλησία μας τὸ διεφύλαξε ἀναλλοίωτο. Οὔτε πρόσθεσε, οὔτε ἀφαίρεσε τίποτα ἀπ' αὐτό. Γιατί, ἂν γινόταν κάτι τέτοιο, θά ἦταν προσβολὴ στους ἁγίους Πατέρες τῆς Α' καὶ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅτι τάχα αὐτοὶ οἱ Πατέρες δέν τὰ σκέφτηκαν καλά καὶ ἐρχόμαστε ἐμεῖς καὶ τὰ διορθώνουμε. Ἔτσι ἢ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας με ἀγῶνες πολλοῦς καὶ με αἵματα, διεφύλαξε τὸ «Πιστεύω» ἀνόθετο γιὰ μέσου τῶν αἰώνων. Δέν συνέβη ὅμως τὸ ἴδιο με τοὺς Φραγκολατίνους, τοὺς «Ρωμαιοκαθολικούς» πού λέμε, οἱ ὁποῖοι τόλμησαν νά βάλουν βέβηλο χέρι στὸ «Πιστεύω» καὶ τὸ νόθευσαν με τὴ λέξη «Φιλιόκβε», πού πρόσθεσαν». Ἔτσι μιλᾶνε οἱ πνευματικοὶ πατέρες. Ἔτσι συμπεριφέρονται ὅταν εἶναι «Θεὸς τὸ κινδυνευόμενον». Δέν κρύβουν τὶς αἰρέσεις κάτω ἀπὸ τὸ καλὶ γιὰ νά ἐμφανίζεται ὁ Παπισμὸς σάν «ἡ ἀδελφὴ Ἐκκλησία τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης». Δέν χρειάζεται νά με ρωτήσετε ἂν συνιστῶ τὸ βιβλίον αὐτό. Τὴν ἀπάντησιν τὴν ἔχω ἤδη δώσει.

* * *

Πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Ν. Καλλιανοῦ, *Χριστούγεννα μ' ἓνα ποιητὴ τὸν Π. Ν. Πάσχο, Προσεγγίσεις στὴν ἑορταστικὴ λογοτεχνικὴ του προσφορά*, Ἐκδόσεις Ἀκρίτας, Ἀθήνα 1997, σσ. 32.

Ἐξωτερικὰ δέν σοῦ γιομίζει τὸ μάπι τὸ παρὸν βιβλίον, οὔτε σέ καταπλήττει με τὸν ὄγκο του. Μόλις τὸ φυλλομετρήσεις ὅμως ἀλλάζει γνώμη. Θέμα του ἡ ποίησις τοῦ Π. Ν. Πάσχου. Πρῶτη διαπίστωση τοῦ συγγραφέα στὸν πρόλογο εἶναι: «Ὅσο περνᾶει ὁ καιρὸς ἡ ποίησις τοῦ Πάσχου ὅλο καὶ πιο οἰκεία γίνεται, καθὼς μέσα σ' αὐτὸν τὸ σύγχρονον κόσμον τῆς συγχύσεως καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ λόγου - προφορικοῦ καὶ γραπτῶ - ἀπομένει μιά ἀπὸ τὶς ἔσχατες νησίδες, ὅπου διασώζεται τὸ εὐλογημένο δίπτυχο: Ὁρθοδοξία κι Ἑλλάδα». Ὅπως ὀρθὴ ἡ διαπίστωση τοῦ π. Κωνσταντίνου. Ὁ ποιητὴς, ἀλλὰ καὶ λογοτέχνης, Π. Πάσχος γύρω ἀπὸ τὸ δίπτυχον αὐτὸ κινεῖται στὸ σύνολόν του ἔργου. Οὐκ ὀλίγα τὰ ποιήματα τοῦ ποιητῆ πού κινουνοὶται πέρας τῆς θεματικῆς ἐνότητος τῶν Χριστουγέννων. Με τὶς εὐστοχες ἐπιλογές τοῦ συγγραφέα ὁ ἀναγνώστης ἔρχεται σέ ἐπαφὴ με τὴν χριστουγεννιάτικη ποίησις τοῦ Πάσχου. Τὸ πρῶτον τῆς χαρακτηριστικῆς εἶναι ἡ ἐκκλησιαστικότης. Μυρίζει λιβάνι. Καταφέρει, με σημειο ἐκκίνησης τὸ παρὸν, νά μᾶς μεταφέρει στὴν ἑορτὴ ὄχι ρομαντικὰ, οὔτε νατουραλιστικὰ ἀλλὰ ἐκκλησιαστικὰ κι ὀρθόδοξα. Οἱ στίχοι του πλέκονται με στίχους τῶν μελωδῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι καταφέρει μεσω τοῦ στίχου νά θεολογεῖ, χωρὶς νά κουράζει τὸν ἀναγνώστη. Νιώθει μέχρι τὰ βάθη τῆς ὑπαρξῆς του τὸ μῆνυμα τῆς θεῆς ἐνανθρωπήσεως. Βλέπει παράλληλα τὴ δικὴ του ἀναξιοτήτα δίπλα στὴ φάνη, ὅπως στὸ ποιήμα του «Γύμνια»: «Πιὸ σκοτεινὴ κι ἀπὸ τὴ νύκτα ἡ ψυχὴ μου ἢ ἐφτάγμυνη μέσα στὸ κρῦν τοῦ χειμῶνα, κι ἐσύ γεννιέσαι πάλι, Κύριε, μέσα στὸ παχνὶ τοῦ σταύλου κάτω ἀπ' τὰ κνῶτα καὶ τ' ἀπορημένα μάτια τῶν βοδιῶν».

Δέν ὑπάρχει στὴν ποίησις τοῦ Πάσχου ἀνοῦσιος βερμπαλισμὸς ἀλλὰ ἔντονη συναίσθησις ἀμαρτωλότητος. Γράφει στὸ ποιήμα του «Ἐν δάκρυσιν»: «Δέξου μονάχα, Κύριε, κι ὀλοδικὸ μου ὄρωρον ἐν δάκρυσι τὰ πλήθη τῶν πολλῶν ἀμαρτιῶν μου».

Παράλληλα, με τὰ νεζὰ του κείμενα ὁ ποιητὴς μᾶς μεταφέρει στὰ Χριστούγεννα με σκηνές παρμένες ἄς ἀπὸ τὸν Παπαδιαμάντη καὶ τὸν Κόντογλου, ὅπως σ' ἐκεῖνον τὸ περιστατικὸ («Ἀγωνία καὶ κατάνυξη») πού πάει ὁ ἴδιος - στὰ παιδικὰ του χρόνια - μέσα στὰ κιόνια, ἀνήμερα Χριστούγεννα, νά συναντήσῃ τοὺς τσοπάνηδες στὸ βουνό. Εὐχαριστοῦμε τὸ συγγραφέα πού μᾶς βοήθησε νά ἀντιλήσομε με εὐφροσύνη «ὔδωρον ... ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου».

* * *

Βασιλείου Δ. Χαρώνη, *Οί διαπροσωπικές σχέσεις κατά τόν Ἄββᾶ Ἰσαάκ τόν Σύρο*, Ἀθήναι 2013, σσ. 31.

Οἱ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων σχέσεις ἀποτελοῦν θέμα ἀκανθῶδες καί περίπλοκο. Μέ αὐτό καταπίνεται ὁ συγγραφέας τοῦ παρόντος πονήματος, ὄχι γιά νά μᾶς μεταφέρει τίς προσωπικές του θέσεις, ἀλλά γιά νά μᾶς καταστήσει κοινωνούς τῶν θέσεων τοῦ Ἁγίου Ἰσαάκ τοῦ Σύρου. Τοῦ ἁγιασμένου ἀσκητῆ τῆς Ἀνατολῆς, πού ζώντας μεταξύ τῶν αἰρετικῶν Νεστοριανῶν καί Μονοφυσιτῶν, ὄχι μόνο κράτησε τήν Ὁρθοδοξία ἀλλά καί ἐγίνε δάσκαλος τῶν Ὁρθοδόξων.

Ὁ Ἅγιος αὐτός, «ὁ ἐμός φιλόσοφος» κατά τόν Ἅγιο Νικόδημο τόν Ἀγιορείτη, ἀπέτελεσε, μέ τά βιβλία του, ἀχώριστο σύντροφο τοῦ Ἁγίου Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτη. Συνήθως βλέπουμε τόν ἄλλο σάν ἀντικείμενο ἐκμεταλλεύσεως. Ὅμως μ' αὐτό δέν συμφωνοῦν οἱ Ἅγιοι, διότι ὁ Θεός ἄλλα μᾶς ἔχει ἀποκαλύψει. Ὁ συγγραφέας, πού ἔχει ἀσχοληθεῖ ἐπί πολύ μέ τά πατερικά συγγράμματα, παίρνει τό χέρι τοῦ Ἁγίου Ἰσαάκ καί μᾶς καλεῖ νά τόν ἀκολουθήσουμε. Ὁ Ἅγιος, μέ τήν καρδιά του κεκαθαρμένη ἀπό τά πάθη, μπόρεσε, σύν Θεῷ, νά δεῖ μέ κάθε λεπτομέρεια τό ποιόν τοῦ ἀνθρώπου καί νά γίνει ἀπλανής μας καθοδηγητής.

Γιά ν' ἀντιληφθεῖ ὁ ἀναγνώστης τό βάθος τῆς σκέψεως τοῦ Ἁγίου Ἰσαάκ παραθέτουμε τό πιό κάτω κομμάτι: «Μέ γαλήνη νά ἀνοίγης καί νά κλείνης τήν πόρτα σου, καθῶς καί τήν πόρτα τοῦ φίλου σου. Νά μὴν μπῆς ποτέ ἀπότομα στό σπίτι (πού ἐπισκεπτεσαι) ἀλλά, ἀφού προηγουμένως κτυπήσης τήν πόρτα καί σέ προτρέψουν νά μπῆς, ἀλλά καί τότε «εἴσελθε εὐλαβῶς». Ὅποια λεπτότητα χαρακτηρίζει τόν Ἅγιο! Μέ πόση διάκριση βλέπει τόν ἄλλο ἄνθρωπο καί προσπαθεῖ νά μὴν τόν στεναχωρήσει! Πόσο βάθος κρύβουν αὐτές οἱ ἀπλές συμβουλές καί παρατηρήσεις τοῦ μεγάλου ἀσκητῆ τῆς Ἀνατολῆς!

Καί κάτι ἄλλο ἀκόμη γιά νά γνωρίσουμε ἐξ ὄψεως τόν λέοντα: «Μή ἐλέγξης τίνα ἐν τινι παραπτώματι, ἀλλά σεαυτόν ἡγοῦ ἐν πᾶσιν ὑπεύθυνον καί τοῦ πταίσματος αἴτιον». Ὅχι ἀπλῶς ἀπαγορεύει τήν καταλαλιά, ἀλλά μᾶς ζητᾶ καί ἀπό πάνω νά θεωρήσουμε τόν ἑαυτό μας συνυπεύθινον γιά τό ἁμάρτημα τοῦ ἄλλου. Πῶς γίνεται αὐτό; Εἴμαστε ὅλοι συμμετοχοί (κατά τήν πρόθεση) στό πταῖσμα τοῦ Ἀδάμ, ἀπαντᾶ ὁ συγγραφέας, καί συνυπεύθυνοι γιά τό κακό πού κατακλύζει τόν κόσμο. Ἡ πατερική σοφία μᾶς παρουσιάζει τόν Ἄββᾶ Βησσαρίωνα νά φεύγει ἀπό τήν ἐκκλησία, ὅταν ὁ πρεσβύτερος ἐπετίμησε κάποιον ἁμαρτωλό. Κι ὅταν τοῦ εἶπαν: Ποῦ πᾶς ἐσύ Ἄββᾶ, αὐτός ἀπάντησε: κι ἐγώ εἶμαι ἁμαρτωλός.

Μικρό σέ ἔκταση τό ἔργο τοῦ κ. Β. Χαρώνη δέν καλύπτει πλήρως ἀλλά παρουσιάζει ἀκροθιγῶς τίς θέσεις τοῦ Ἁγίου Ἰσαάκ τοῦ Σύρου ἐπί τοῦ θέματος. Ὅμως ἀποτελεῖ μιά ψυχρολουσία στόν καθωσπρητισμό μας καί στήν ἔλλειψη ἀγάπης πού μᾶς διακρίνει σάν άτομα, ἀλλά καί σάν κοινωνία.

* * *

Ἄρχιμ. Δανιήλ Γ. Ἀεράκη, *Ἅγιοι μόνο τότε*; Ἔκδοσις δευτέρα, Ἀθήνα 2011, σσ. 396.

Τό παρόν βιβλίον σχετίζεται ἄμεσα μέ τή διακονία τοῦ κηρύγματος ἀπό τό συγγραφέα. Τό θεματολόγιό του εἶναι παρμένο ἀπό τούς Βίους τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας. Στόν πρόλογό του ὁ π. Δανιήλ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι τό βιβλίό του «παρουσιάζει μερικούς Ἅγιοις, ἀλλά προεκκείμενος τή ζωή τους στή σύγχρονη ἐποχή». Στό ὑπό κρίσιν βιβλίό παρελαύνουν Ἅγιοι γνωστοί στοὺς πολλούς, ὅπως ἡ Ἁγία Αἰκατερίνη, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος.

Βλέπουμε ἐπίσης νά παρουσιάζονται γιορτές τῆς Θεοτόκου, ὅπως ἡ Γέννησί της, τά Εἰσόδιά της, ὁ Εὐαγγελισμός, ἡ Κοίμησις. Ἀπό τήν ἄλλη δέν παραλείπει ὁ συγγραφέας νά μιλήσει γιά τούς Ἅγιοις Ἀγγέλους, οὔτε ἀφήνει τούς προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπως τόν πύρινον προφήτη Ἠλία ἢ τόν προφήτη Δανιήλ. Ἀκόμα περιλαμβάνει στίς σελίδες τοῦ ἔργουσχόλιο γιά τήν Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Ἀσχολεῖται, ἐπίσης, μέ τόν Ἅγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο, στόν ὁποῖο τρέφει ιδιαίτερη συμπάθεια. Στό κεφάλαιο πού τιτλοφορεῖται «Κήρυκας τῆς ἐλεημοσύνης» παρουσιάζει τίς ἀκόλουθες ἐνόητες:

1) «Μειρακίσκος». Σ' αυτήν αναπτύσσει τό θέμα του ἀφορμώμενος ἀπό φράση τοῦ ἱεροῦ Πατρός ὅταν ἀνέβηκε γιά πρώτη φορά στόν ἄμβωνα στήν Ἐκκλησίαν.

2) Γνώστης τῆς Γραφῆς - Καλλιπής στό λόγο εἶναι ἡ ἐπόμενη ἐνότητα. Ἐδῶ ἀναπτύσσει τό θέμα τῆς λιπαρῆς γνώσης τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἀπό τόν Ἅγιο καί πῶς ἡ ἀγνοία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀποτελεῖ μπερὸν ὄλων τῶν κακῶν πού πλήττουν τήν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων. Ἀπό τήν ἄλλη τονίζει τήν ἀνυπερβλήτη δύναμη τοῦ λόγου τοῦ Ἁγίου, γιά τόν ὅποιο ἔλεγε τότε ὁ κόσμος: «Καλύτερα νά σβήσει ὁ ἥλιος, παρά νά κλείσει τό στόμα τοῦ Χρυσοστόμου».

3) Ἐπισημάνει στό λαό, ὅπου ἀναφέρει ὅτι ὄλοι ἔτρεχαν κοντά του γιά τήν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τους, γιάτί ἤξεραν πῶς τό ἐνδιαφέρον του γι' αὐτούς ἦταν γνήσιον.

4) Ἐλεημοσύνη. Ἐδῶ ἐμφανίζεται συνοπτικά ἡ περί ἐλεημοσύνης διδασκαλία τοῦ Χρυσοστόμου. Φάρμακο κατά τῆς ἁμαρτίας ὀνομάζει ὁ Χρυσοστόμος τήν πιά πάνω ἀρετή, διότι μ' αὐτήν γιαιρεύουμε τά τραύματα τῆς ψυχῆς μας, τίς ἁμαρτίες μας.

Ἀξίζει νά ἐγκύψει μέ προσοχή ὁ ἀναγνώστης στίς σελίδες τοῦ παρόντος πονήματος. Τόν βοηθᾶ νά ἐννοήσει ὅτι οἱ Ἅγιοι εἶναι παράδειγμα γιά τή δική μας ζωή ἐδῶ καί τώρα κι ὄχι πρόσωπα τοῦ μακρινοῦ παρελθόντος τά ὁποῖα ἀπλῶς θαυμάζουμε. Τό χρυσοστομικό «τιμὴ μάρτυρος μίμησις μάρτυρος» ἀποτελεῖ τήν περίληψη ἀλλά καί τό συμπέρασμα τοῦ παρόντος βιβλίου.

* * *

Ἄρχιμ. Δανιήλ Γ. Ἐρακίη, *Σημεῖα Θεοφανείας, Δεσποτικές γιορτές, Ἐκδοσις δευτέρα* κατά πολὺ ἀλλαγμένη, Ἀθήνα 2006, σσ. 366.

Πολυσέλιδος τόμος, καρπὸς μόχθου καί μελέτης μέ θέμα τό Δωδεκάορτο τό παρὸν βιβλίον. Ὅπως ὁμολογεῖ στόν πρόλογο ὁ π. Δανιήλ, ἀποτελεῖ καρπὸ τῆς κηρυγματικῆς του ἐνασχολήσεως. Ὅπως δηλώνει, στήν προσπάθειά του βρῆκε συμπαράστατες καί ἀρωγούς τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν ἀσχολεῖται λ.χ. μέ τό θέμα τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, παραθέτει τή γνωστή ρήση τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, πού λέει ὅτι ὁ Θεὸς θέλει, «περῶσαι ψυχὴν, ἀρπάσαι κόσμου καί δοῦναι Θεῷ καί τό καί' εἰκόνα ἢ μένον τηρῆσαι ἢ κινδυνεύον χειραγωγῆσαι ἢ διαρρῆν ἀνασώσασθαι, εἰσοικίσαι τε τόν Χριστόν ἐν ταῖς καρδίαις διά τοῦ Πνεύματος».

Τά πατερικά κείμενα, τά ὁποῖα παρατίθενται καί σέ μετάφραση, περιλαμβάνουν ἐπίσης κείμενα τῶν Ἁγίων Πατέρων Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, ἱεροῦ Χρυσοστόμου, Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Παλαμά καί Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ.

Ὁ συγγραφέας δέν παραλείπει νά μάχεται κατά τῶν αἰρετικῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ» πού ἀρνοῦνται τή θεότητα τοῦ Χριστοῦ στά σχόλια του στήν ἐορτή τῆς Περιτομῆς λέγοντας: «Ὅσοι ἀρνοῦνται τό Χριστό... ἀποστομώνονται ἀπ' τό σαφέστατο χωρίον τοῦ Παύλου: «ἐν αὐτῷ (τῷ Χριστῷ) κατοικεῖ πᾶν τό πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς».

Δαφιλῆς χρήση τῆς Ὑμνολογίας παρατηρεῖται στό σχολιασμό ὄλων τῶν ἐορτῶν τοῦ Δωδεκάορτου, πράγμα φυσικά καί ἐπαινετό καί πρέπον γιά ἕνα ὀρθόδοξο κήρυγμα. Τό Μέγα Εὐχολόγιο ἀλλά καί οἱ Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι πηγές ἀπό τίς ὁποῖες ἀντλεῖ ὁ συγγραφέας γιά νά κατοχυρώσει τίς ἀπόψεις του, ἐνῶ κάνει χρήση καί τοῦ Γερωνικοῦ.

Θά ἦταν παράλειψη νά μίν τονίσω ὅτι τήν πρώτη καί σημαίνουσα θέση στήν ὄλη ἐπιχειρηματολογία τοῦ π. Δανιήλ ἀποτελοῦν τά χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, Παλαιᾶς τε καί Καινῆς. Ἡ δαφιλῆς καί συνεχῆς τους χρήση σέ κάθε σελίδα τοῦ μετὰ χείρας πονήματος δείχνει λιπαρὴ γνώση τῆς Βίβλου κι ὄχι ἀπλῶς ἐπάρκεια.

Δέν μπορούμε παρά νά ἐπαινέσουμε χωρὶς κρατούμενα τήν ξεκάθαρη καί σαφῆ θέση τοῦ συγγραφέα, πού εἶναι καί ἡ διαχρονικὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, κατά τῶν ἐκτρώσεων, ὅπως λ.χ. ὅταν ἀσχολεῖται μέ τή γιορτή τῆς Ὑπαπαντῆς. Περαιόνοντας τό λόγο βλέπουμε σύντομο καί λιτό τόν λόγο τοῦ π. Δανιήλ, σαφῆ καί κατανοητό. Τό βιβλίον κοσμεῖται μέ τίς γνωστές βυζαντινές φορητές εἰκόνες τοῦ Θεοφάνους τοῦ Κρητός τῆς Μονῆς Σταυρονικήτα.

* * *

Δημήτρη Ἀποστολίδη, *Φιλιπποι, ἡ μιγάγγεια τῶν πολιτισμῶν*, ἐκδόσεις Παρουσία, Ἱ. Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου, σσ. 208, Δεκέμβριος 2014.

Μέ τήν πόλη τῶν Φιλίππων, ὅπως φανερώνει ὁ τίτλος, καταπιάνεται ὁ συγγραφέας, πού γράφει μέ πολλή ἀγάπη καί φροντίδα περισσά γιά τό θέμα του. Μετά ἀπό τόν Πρόλογο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καί τοῦ καθηγητῆ Βασίλειου Κατσαροῦ μπαίνει στό θέμα πού τόν ἀπασχολεῖ, δηλαδή τήν πορεία τῆς πόλεως ἀνά τούς αἰῶνες. Ἀφοῦ σχολιάζει τήν ἴδρυση τῶν Φιλίππων καί τά σημαντικά γεγονότα πού διαδραματίστηκαν ἐκεῖ εἰσέρχεται στό κύριο θέμα, πού εἶναι ἡ παρουσία τοῦ ἀποστόλου Παύλου στήν πόλη. Μέ ὁδηγῶ τίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀναλύει διεξοδικά τά γεγονότα πού διαδραματίστηκαν στούς Φιλίππους, ὅπως τά περιγράφει ὁ εὐαγγελιστής Λουκάς. Κινεῖται μέ πολλή ἄνεση καί ἀναλύει ἐξαντλητικά καί μέ ἀναντίληκτη ἐπάρκεια τό θέμα του. Τονίζει τί διαχρονική σχέση τοῦ Παύλου μέ τούς χριστιανούς τῶν Φιλίππων κι ἀπό τό ἐνδιαφέρον του δέν ξεφεύγει ἡ πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολή τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν, τήν ὁποία ὑπομνηματίζει κυριολεκτικά. Σχολιάζει μέ ἐπάρκεια τήν πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολή τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου Σμύρνης, περιγράφει μέ γραφικότητα τί μετέπειτα πορεία τῆς πόλης καί παρουσιάζει τά χριστιανικά της μνημεῖα. Συνοπτικά μᾶς δίνει μιά πλήρη εἰκόνα τῆς πόλεως τῶν Φιλίππων. Δέν μπορῶ νά συμφωνήσω μέ τήν θέση τοῦ συγγραφέα ὅτι ἔχουμε μιγάγγεια δηλ. ἀνάμιξη πολιτισμῶν. Ἐχουμε ἀπλῶστα ἄλλο πολιτισμό, τό χριστιανικό, πού ἄρπασε πίσω του τόν παγανιστικό πολιτισμό πού βρῆκε στήν πόλη. Ἄρα δέν μπορούμε νά μιλάμε γιά οἰουδήποτε εἶδους συνεταιρισμό. Τέλος θά ἦταν καλό νά ἀπέφυγε ὁ συγγραφέας τούς μετά πλείστης ἀμετροπέπειας ἐπαίνους πρὸς τόν ἐπικώριο ἐπίσκοπο. Αὐτοῖ ἀφ' ἑνός μὲν μειώνουν τόν γράφοντα αὐτούς καί δέν προσθέτουν τίποτε στόν σεβασμὸ ἱεράρχη κ. Προκόπιου. Ὅπως καί νᾶχει τό πράγμα τό βιβλίον εἶναι ὄντως ἀπαραίτητο βοήθημα σ' ὅποιον θελήσει νά γνωρίσει τήν πόλη αὐτή μέ τό ἀποστολικό παρελθόν καί νά περπατήσει τ' ἅγιασμένα της ἑρείπια.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

